

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης
Επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην Διοίκηση
Επιχειρήσεων (MBA)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ:

Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΙΝΗΤΗΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πειραιάς, Ιούλιος 2016

Όνοματεπώνυμο: Αντωνίου Ευστάθιος

Αριθμός μητρώου: ΜΔΕ1226

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: κα. Ελένη Νίνα - Παζαρζή

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια κα. Ελένη Νίνα – Παζαρζή, για την καθοδήγηση, το ενδιαφέρον και την υποστήριξη της σε όλο το διάστημα συγγραφής της παρούσας εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΟ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΕ

1.1 Ηθική.....	8
1.2 Εισαγωγή για την ΕΚΕ.....	8
1.3 Ορισμοί για την ΕΚΕ.....	9
1.4 Η ιστορία της ΕΚΕ.....	12
1.5 Έννοια και περιεχόμενο της ΕΚΕ.....	15
1.6 Εσωτερική και εξωτερική διάσταση της ΕΚΕ.....	16
1.7 Το μοντέλο των ενδιαφερομένων μερών.....	18
1.8 Ιστορικές διατυπώσεις για την ΕΚΕ.....	20
1.9 Συναφείς έννοιες που σχετίζονται με την ΕΚΕ.....	22
1.10 Τα ενδιαφερόμενα μέρη ή συμμετοχοί (stakeholders).....	25
1.11 Διεθνείς φορείς για την ΕΚΕ.....	27
Παραπομπές κεφαλαίου.....	32
Βιβλιογραφία.....	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ Ε.Κ.Ε.

2.1 Εφαρμογή ΕΚΕ.....	34
2.1.1 Ο Προγραμματισμός για την Ε.Κ.Ε.	34
2.1.2 Η φάση δράσης της επιχείρησης ως προς την Ε.Κ.Ε.....	36
2.1.3 Ο έλεγχος υλοποίησης της Ε.Κ.Ε.	37
2.1.4 Αξιολόγηση και βελτίωση της στρατηγικής για την Ε.Κ.Ε.	37
2.2 Έλεγχος ΕΚΕ	38
2.3 Τομείς εφαρμογής της Ε.Κ.Ε.....	39
2.4 Δημοσιοποίηση ενεργειών Ε.Κ.Ε.....	47
2.5 Προϋποθέσεις άσκησης της Ε.Κ.Ε.	48
2.6 Τα οφέλη της ΕΚΕ για τις επιχειρήσεις.....	50
2.7 Επιχειρήματα υπέρ και κατά της Ε.Κ.Ε.....	53
2.8 Ορισμένα πρότυπα για την ΕΚΕ.....	55
Παραπομπές κεφαλαίου.....	57
Βιβλιογραφία	59
Παράρτημα	60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

3.1 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR) στην Ευρώπη.....	62
3.2 Ευρωπαϊκοί φορείς για την προσέγγιση της ΕΚΕ.....	67
3.3 Η προσέγγιση της ΕΚΕ στις ευρωπαϊκές χώρες.....	68
I. Ηνωμένο Βασίλειο.....	68
II. Γαλλία.....	74
III. Γερμανία.....	83
IV. Ιταλία.....	93
V. Ισπανία.....	101
VI. Σουηδία.....	106
VII. Δανία.....	116
VIII. Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.....	120
3.4 Η ανανεωμένη στρατηγική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	126
3.4.1 Επαναπροσδιορισμός του όρου της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	128
3.4.2 Δεσμεύσεις παρακολούθησης των διεθνών αρχών.....	128
3.5 Δημόσιες πολιτικές της ΕΕ για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	129
Παράρτημα.....	139
Παραπομπές κεφαλαίου.....	140
Βιβλιογραφία.....	141

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Ελληνικοί φορείς ΕΚΕ.....	142
4.2 Δείκτες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	149
4.2.1 Η εφαρμογή του δείκτη Εταιρικής Υπευθυνότητας στην Ελλάδα.....	149
4.2.2 Το κοινωνικό βαρόμετρο ASBI στην Ελλάδα.....	150
4.2.3 Σύνθετος Δείκτης Υποστήριξης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	151
4.3 Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	152
4.4 Παραδείγματα Ελληνικών Επιχειρήσεων με δράσεις ΕΚΕ.....	158
Παράρτημα.....	159
Παραπομπές κεφαλαίου.....	163
Βιβλιογραφία.....	164

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5.1 Εισαγωγή.....	165
5.2 Το κοινωνικό πρόσωπο της Wind.....	167
5.3 Το κοινωνικό πρόσωπο της Cosmote.....	174
5.4 Το κοινωνικό πρόσωπο της Vodafone.....	189
Συμπέρασμα.....	199
Παραπομπές κεφαλαίου.....	200

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αν και η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης υφίσταται για περίπου πέντε δεκαετίες τώρα, είναι τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια κατά τα οποία έχει υπάρξει μια δίχως προηγούμενο ανάπτυξη της γλώσσας, των εργαλείων, των στρατηγικών και των πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης παγκοσμίως. Με την αυγή της παγκοσμιοποίησης είναι οι επιχειρήσεις περισσότερο απ' ό,τι οι εθνικές κυβερνήσεις, που αντιμετωπίζουν την αυξανόμενη ζήτηση να αντιμετωπίσουν θέματα που εγείρουν κοινωνικό προβληματισμό και να είναι υπεύθυνα και υπόλογα μέρη της παγκόσμιας κοινωνίας. Κοντά σε αυτές τις εξελίξεις διαπιστώνει κανείς, πως είναι τα ίδια τα δόγματα του Μίλτον Φρίντμαν και του φιλελευθερισμού του, που πολλάκις κατηγορήσε την ιδέα της ΕΚΕ, αυτά που οδήγησαν σε μια κατάσταση αυξανόμενης ζήτησης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η εφαρμογή των ιδεών του στις πλέον βιομηχανοποιημένες χώρες τις προηγούμενες δεκαετίες, οδήγησαν σε μια κατάσταση όπου απορρυθμισμένες ελεύθερες αγορές, ιδιωτικοποιημένες δημόσιες υπηρεσίες και μια φιλελεύθερη παγκόσμια οικονομία, τοποθέτησαν τις επιχειρήσεις ακριβώς στο επίκεντρο του δημόσιου ενδιαφέροντος. Όμως η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι μόνο θέμα των επιχειρήσεων αλλά και αντικείμενο για τις κυβερνήσεις, την πολιτεία και τον τομέα των ΜΚΟ. Κυβερνήσεις αναμειγνύονται στην προώθηση και ενδυνάμωση της ΕΚΕ, όπως για παράδειγμα το Ηνωμένο Βασίλειο με τον Υπουργό για την ΕΚΕ, ή την Ευρωπαϊκή Ένωση με τις κατευθυντήριες οδηγίες της και τις συμμαχίες της για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Επιπρόσθετα ένας αυξανόμενος αριθμός Ευρωπαϊκών επιχειρήσεων προωθούν στρατηγικές για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη τους ως απάντηση προς μια ποικιλία περιβαλλοντικών κοινωνικών και οικονομικών πιέσεων. Στόχος τους είναι να στείλουν ένα μήνυμα προς τους φορείς με τους οποίους αλληλεπιδρούν όπως εργαζόμενους, καταναλωτές, μετόχους κ.ά. Με αυτόν τον τρόπο οι εταιρείες επενδύουν στην κοινωνική υπευθυνότητα για το μέλλον, ελπίζοντας πως αυτή τους η εθελοντική δέσμευση, θα συμβάλει παράλληλα στην αύξηση της κερδοφορίας τους. Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να παράσχει μια επισκόπηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στις χώρες και τις επιχειρήσεις της Ευρώπης.

Κεφάλαιο 1: Το εννοιολογικό πλαίσιο της ΕΚΕ

1.1 Ηθική

“Είναι λογικό η φιλοσοφία και η ηθική ενός τόπου να είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το γεωγραφικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, οικονομικό, ιστορικό και χρονικό τους πλαίσιο. Η έννοια, λοιπόν, της ηθικής ορίζεται με διάφορους τρόπους :

- Ηθική είναι ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται με τις αξίες οι οποίες σχετίζονται με την ανθρώπινη συμπεριφορά, όσον αφορά την ορθότητα ή την ακαταλληλότητα πράξεων και την αγαθότητα ή μη των κινήτρων ή σκοπών.
- Ηθική είναι κάθε διδασκαλία θρησκείας, ιδεολογίας ή δογματικών πεποιθήσεων που καθορίζει τι είναι καλό και τι είναι κακό ή τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πλαίσιο.
- Ηθική είναι ένα συνεχών εξελισσόμενο σύνολο κανόνων ανθρώπινης συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει μια κοινωνική ομάδα σε μία συγκεκριμένη εποχή.
- Ηθική είναι το σύνολο των αρχών και των αξιών που έχει διαμορφώσει και τηρεί ένα άτομο στην καθημερινή του ζωή.¹

Οι ορισμοί αυτοί παρουσιάζουν την έννοια της ηθικής σύμφωνα με την συγκεκριμένη στιγμή της ανάλυσης. Ο Thiroux, προσθέτοντας μια διάσταση σκοπιμότητας στην έννοια της ηθικής, αναφέρει ότι η ηθική ασχολείται με το πώς οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν τους άλλους και τα υπόλοιπα όντα ώστε να προάγεται το κοινωνικό συμφέρον, η πρόοδος, η δημιουργικότητα, η έννοια του καλού και του κακού, του δίκαιου ή του άδικου. Έτσι, θα πρέπει να προσδιοριστεί με σαφήνεια η έννοια της ηθικής, διότι ο ορισμός της θα χρησιμοποιηθεί για την κατανόηση και την προαγωγή του κοινωνικού και επιχειρηματικού γίνεσθαι.^{2”}

1.2 Εισαγωγή για την ΕΚΕ

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι μια έννοια που γίνεται ολοένα και σημαντικότερη στις αίθουσες εταιρικών συνεδριάσεων, στις αναφορές του Τύπου και στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

Η ΕΚΕ επηρεάζει τις επιχειρήσεις στις περισσότερες αγορές, μέσω αυξανόμενων νομικών και κοινωνικών απαιτήσεων από την δεοντολογία τους, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Υπάρχει μια σειρά από λόγους για τους οποίους οι σύγχρονες επιχειρήσεις επιδίδονται σε πρωτοβουλίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και αυτοί κυμαίνονται από την ηθική υποχρέωση, μέχρι το σήμα και την παράδοση μιας εταιρείας. Σε κάθε περίπτωση, δεν είναι δυνατό πλέον για τις επιχειρήσεις, να εξοικονομούν περιβαλλοντικές και κοινωνικές δραστηριότητες, ως τρόπο για να μείνουν ανταγωνιστικές. Οι επιχειρήσεις πασχίζουν να βρουν την λύση μέσω της οποίας θα αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και μέρος αυτής της λύσης περιλαμβάνει την ενσωμάτωση της ΕΚΕ στις επιχειρηματικές λειτουργίες και πρακτικές τους. Υπάρχει ωστόσο ένα ευρύ και σύνθετο φάσμα θεμάτων γύρω από την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, όπως και αντικρουόμενες απόψεις, καθιστώντας έτσι δύσκολο και δυσνόητο πολλές φορές για τις επιχειρήσεις το τι πρέπει να πράξουν. Η κατανόηση των διαδικασιών ενός επιτυχημένου παραδείγματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για τις επιχειρήσεις, που επιθυμούν να βελτιώσουν της περιβαλλοντική και οικονομική τους βιωσιμότητα. Γενικά θα μπορούσαμε να πούμε πως η ΕΚΕ αναφέρεται στην προσπάθεια μιας επιχείρησης να πράξει μια θετική κοινωνική αλλαγή. Στην πραγματικότητα η ΕΚΕ έχει τον ρόλο μιας ΜΚΟ στην κοινωνία. Προφανώς και ο κύριος στόχος μιας επιχείρησης είναι να παράγει κέρδος, όμως περισσότερο από αυτό μια εταιρεία αναζητά τρόπους επιβίωσης, ώστε να καταφέρνει να παραμένει στο πεδίο της επιχειρηματικότητας. Η ΕΚΕ μετατρέπεται γρήγορα σε μια παγκόσμια προσδοκία και για αυτό απαιτεί μια συνολική στρατηγική αντιμετώπιση. Στον 21^ο αιώνα πλέον οι επιχειρήσεις καλούνται να επιδείξουν την δέσμευση τους στις αξίες της κοινωνίας και την συνεισφορά τους σε οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της κοινωνίας μέσα από διάφορες δράσεις, ώστε να μοιραστούν τα οφέλη των δραστηριοτήτων αυτών με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη.

1.3 Ορισμοί για την ΕΚΕ

Στο σημείο αυτό, και σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, προκύπτει η ανάγκη για την εισαγωγή μια νέας ιδέας και κατ' επέκταση έννοιας, αυτή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ). Λόγω του πολυσύνθετου χαρακτήρα της έννοιας δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός σε παγκόσμιο επίπεδο, παρ' όλο που χρησιμοποιείται στην σημερινή εποχή πλέον ευρύτατα στον

δημόσιο διάλογο διεθνώς. Διάφοροι φορείς έχουν διατυπώσει τους δικούς τους ορισμούς και παρατίθενται μερικοί από αυτούς που αντικατοπτρίζουν την **ποικιλία των προσεγγίσεων**. Η διαφορετικότητα των ορισμών συνδέεται με την διαφορετική φιλοσοφία, τον διαφορετικό βαθμό ανάπτυξης κάθε χώρας και τις διαφορετικές προτεραιότητες που υπάρχουν στις διάφορες περιφέρειες.

- “Οι οργανισμοί πρέπει να είναι υπεύθυνοι απέναντι στις κοινοτικές αξίες”
(Herbert Simon)

- “ Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράσινη Βίβλος, 2001)

- “ Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η διαρκής δέσμευση των επιχειρήσεων για ηθική συμπεριφορά και συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με ταυτόχρονη βελτίωση της ποιότητας ζωής τόσο του εργατικού τους δυναμικού και των οικογενειών τους καθώς επίσης και των τοπικών κοινοτήτων και της κοινωνίας γενικότερα.

(WBCSD Stakeholder Dialogue on CSR, The Netherlands, 1998)

- “ Η ΕΚΕ εξετάζει σοβαρά, τον αντίκτυπο που έχουν οι δράσεις της εταιρείας στο κοινωνικό σύνολο”.

(Carroll, 2006)

- “Η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχει σχέση με τον τρόπο που μία εταιρεία εφαρμόζει την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία στηρίζεται σε **τρεις πυλώνες : τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό**. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη υποδηλώνει ότι μία εταιρεία ασχολείται σοβαρά όχι μόνον με την αποδοτικότητα και ανάπτυξή της, αλλά και με τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπό της. Πρέπει επίσης να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στους εκφραζόμενους προβληματισμούς των

ενδιαφερομένων μερών της : εργαζομένων, μετόχων, πελατών, προμηθευτών και της κοινωνίας γενικότερα.

(Novethic)

- “Η CSR αφορά κυρίως στην επίτευξη αποτελεσμάτων, από οργανωτικές αποφάσεις σχετικά με συγκεκριμένα θέματα ή προβλήματα, που θα έχουν θετικές παρά αντίθετες επιπτώσεις στα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.”

(Epsen)

- “Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η δέσμευση της ηγεσίας μιας επιχείρησης για θεμελιώδεις αξίες και αναγνώριση των τοπικών και πολιτιστικών διαφορών κατά την εφαρμογή παγκόσμιων πολιτικών. Είναι η υιοθέτηση εκ μέρους των επιχειρήσεων της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και των εργασιακών δικαιωμάτων του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.³

(Ολλανδία)

- ΕΚΕ είναι η υποχρέωση των φορέων λήψης αποφάσεων, να λαμβάνουν δράσεις που προστατεύουν και βελτιώνουν την ευημερία της κοινωνίας στο σύνολο της, μαζί με τα συμφέροντά τους. Αυτή η προοπτική προτείνει δύο πλευρές της κοινωνικής ευθύνης, την προστασία και την βελτίωση. Προστασία δηλαδή της ευημερίας της κοινωνίας μέσω της αποφυγής αρνητικών επιπτώσεων για αυτήν και βελτίωση της μέσω της δημιουργίας θετικών οφελών.

(Davis and Blomstrom)

- ❖ Παρ’ όλους τους διαφορετικούς ορισμούς που αναφέρθηκαν, υπάρχουν τρία σημεία για τα οποία υπάρχει συναίνεση. Αυτά είναι:

Πρώτον, **ο εθελοντικός χαρακτήρας** της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης εφόσον όλες οι δράσεις που οι εταιρείες εφαρμόζουν είναι πέρα από το νόμο.

Δεύτερον, η στενή σχέση ανάμεσα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης με την έννοια της **βιώσιμης ανάπτυξης**.

Τρίτον, το γεγονός πως είναι **στρατηγική επιλογή** της επιχείρησης και όχι απλά δευτερεύουσα περιστασιακή επιλογή.

1.4 Η ιστορία της ΕΚΕ

Ως Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) ονομάζεται η σύγχρονη κουλτούρα και πρακτική των επιχειρηματιών να παρέχουν κοινωνικό έργο και υπηρεσίες και αυτό ουσιαστικά αποτελεί ένα από πιο ενδιαφέροντα πεδίο μελέτης της επιστήμης προώθησης πωλήσεων-του μάρκετινγκ. Οι επιχειρηματίες και οι επιχειρήσεις θέλουν να δείχνουν ότι δεν συνιστούν απλά οργανισμούς που αποσκοπούν στον μονοσήμαντο στόχο της μεγιστοποίησης του κέρδους, αλλά ότι μπορεί να αναλάβουν "ευθύνες" κοινωνικού χαρακτήρα, απέναντι στην τοπική, στην εθνική ή στην παγκόσμια κοινωνία, όπου δραστηριοποιούνται. Το πλαίσιο δράσης των επιχειρήσεων καθορίζεται από παράγοντες καθοριστικούς της εξέλιξής τους, όπως είναι για παράδειγμα η παγκοσμιοποίηση, η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, η απελευθέρωση των αγορών, οι εξελίξεις στην τεχνολογία και στις επικοινωνίες, παράγοντες οι οποίοι οριοθετούν το πλάνο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Η επέκταση των νεοφιλελεύθερων ιδεολογιών παγκοσμίως, μετά το 1970, με κυρίαρχη την αντίληψη αποδόμησης του κράτους ως αποκλειστικού ρυθμιστή και εγγυητή του κοινωνικού συμβολαίου σε τομείς όπως η παιδεία, η υγεία, η κοινωνική πρόνοια, η προστασία του περιβάλλοντος κ.α. οδήγησε τη διεθνή κοινότητα στο να αποδεχθεί την άποψη ότι πρέπει η ίδια η αγορά να αναλάβει ενεργό ρόλο και στους παραπάνω τομείς και κλάδους. Έτσι, οι επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να δραστηριοποιούνται, να παρέχουν προϊόντα και αυτών των κλάδων : της παιδείας, υγείας, κοινωνικής πρόνοιας κ.λπ. ή να κινούνται σε κάποιο πλαίσιο φιλανθρωπίας για να καλύψουν κοινωνικές ανάγκες. Τούτη η τελευταία παρέμβαση αποτελεί, στην γενική μορφή της, την έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις, στο πλαίσιο ενός νέου κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος, δεν κρίνονται μόνο στη βάση των οικονομικών τους αποτελεσμάτων και μεγεθών, αλλά και με κριτήρια κοινωνικά, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά.

Η ΕΚΕ, ως ιδέα, εμφανίστηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στις ΗΠΑ, όπου σύμφωνα και με τον Windsor υπήρξε μια αντίληψη των ηγετών των επιχειρήσεων για την σύλληψη κάποιων πρακτικών ευθύνης και ανταπόκρισης προς το κοινωνικό σύνολο, σε περίοδο κατά την οποία ο επιχειρηματικός κόσμος και οι επιχειρήσεις δέχονταν επιθέσεις για τη δύναμή τους και κρίνονταν ένοχες για τις αντικοινωνικές και αντιανταγωνιστικές πρακτικές τους. (Αν και υπάρχουν ωστόσο και κάποιοι που αναδεικνύουν πράξεις εταιρικής υπευθυνότητας, ήδη από το 1880, με τους φιλάνθρωπους βιομηχάνους της Βικτωριανής περιόδου, κάτι που δείχνει ότι το θέμα αυτό δεν αποτελεί νέο φαινόμενο και ότι οι ορισμοί και οι λέξεις που το περιγράφουν έχουν εξελιχθεί και αλλάξει όπως έχει και ο κόσμος.) Έτσι, μια νέα νομοθεσία προέκυψε στη χώρα, αυτή με διατάξεις αντιμονοπωλιακές, με ρυθμίσεις τραπεζικών προβλημάτων, με προβλέψεις προστασίας των καταναλωτών, που λειτούργησαν, ως ένα βαθμό, προς την πλευρά αποδυνάμωσης των επιχειρήσεων. Ελάχιστα στελέχη ενθάρρυναν τις εταιρείες τους στο να αναλάβουν κοινωνική δράση παράλληλα με την αμιγώς οικονομική τους δραστηριότητα, γεγονός που αποτέλεσε την απαρχή της εμφάνισης των αρχών της φιλανθρωπίας και της κοινωνικής διαχείρισης, που στην πορεία διαμόρφωσαν τη σύγχρονη επιχειρηματική σκέψη για την κοινωνική ευθύνη και έγιναν η βάση της ΕΚΕ. Η φιλανθρωπία, με καταγωγή ασφαλώς από την αρχαιότητα, ορίζεται ως η αντίληψη ότι τα πλουσιότερα μέλη μιας κοινωνίας πρέπει να επιδεικνύουν ελεήμονα συμπεριφορά προς τα φτωχότερα μέλη της.⁴

Η φιλανθρωπική δραστηριότητα των επιχειρήσεων σχετίζεται σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως π.χ. ανέγερση δημόσιων βιβλιοθηκών, κατασκευή οικημάτων για απόρους, χρηματικές δωρεές κ.λπ.

Αυτή η βοήθεια της ιδιωτικής πρωτοβουλίας υπήρξε πολύ σημαντική κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, διότι εκείνη την εποχή δεν υπήρχε ιδιαίτερη ανάπτυξη του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας. Μόνο ελάχιστοι οργανισμοί και κρατικές υπηρεσίες είχαν την ικανότητα να συμβάλλουν σε προβληματικές οικογένειες, να στεγάσουν θύματα οικογενειακής κακοποίησης, να βοηθήσουν εξαρτημένους αλκοολικούς ή χρήστες ναρκωτικών ουσιών, να χειριστούν πρόσωπα με ψυχικές ασθένειες και αναπηρίες, να φροντίσουν απόρους κ.λπ. Οι εύποροι που βοηθούσαν συνανθρώπους τους με κάποιο τρόπο, ήθελαν να δώσουν απάντηση σε όσους τους κατηγορούσαν σαν σκληρούς επιχειρηματίες που ενδιαφέρονταν μόνο για το κέρδος.⁵

Στη δεκαετία του 1920, φιλανθρωπική δραστηριότητα αναλαμβάνουν, πέρα από μεμονωμένους εμπόρους, και οι επιχειρήσεις. Η επιχειρηματική διαχείριση εντάσσει στην αξιολόγηση των στελεχών της και το ενδεχόμενο προσόν τους να μπορούν να διαχειρίζονται την περιουσία τους, ενεργώντας για το κοινό καλό. Πολλά στελέχη σύγχρονων επιχειρήσεων, αν και εργάζονται σε οργανισμούς που στόχο έχουν την επίτευξη οικονομικών κερδών για τους μετόχους τους, θεωρούν ταυτόχρονα υποχρέωσή τους να τους πείσουν πως επωφελούνται και οι ίδιοι από τις φιλανθρωπίες των επιχειρήσεων. Αυτά τα στελέχη ελέγχουν την κατανάλωση των πόρων και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το κοινωνικό σύνολο, διότι έχουν την τεράστια ευθύνη χρησιμοποίησης των πόρων αυτών, όχι μόνο προς όφελος των μετόχων αλλά και προς όφελος της ευρύτερης κοινωνίας. Γίνονται, έτσι, διαχειριστές κοινωνικών προβλημάτων και είναι υπεύθυνοι ώστε να δράσουν κοινωνικά υπεύθυνα για την λήψη των αποφάσεων.

Πριν το 1960, η επιχειρηματική ηθική δεν είχε ιδιαίτερη θέση στον επιχειρηματικό κόσμο, διότι υπήρχε το ισχυρό κράτος το οποίο φρόντιζε τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Την δεκαετία του 1960, κάποια στελέχη άρχισαν να προβληματίζονται για θέματα ηθικής, ενώ η κοινωνία παρατηρούσε πως κάποιες επιχειρήσεις με αναγνωρισμένο κύρος λειτουργούσαν ανήθικα ή ανεύθυνα, δηλαδή, εκμεταλλεύονταν το ανθρώπινο δυναμικό τους, παρήγαν επικίνδυνα προϊόντα, κατέστρεφαν το φυσικό περιβάλλον και εμπλέκονταν πολλές από αυτές σε απάτες και περιστατικά διαφθοράς.

Γενικά θα μπορούσαμε να πούμε πως η περίοδος από το 60' έως και σήμερα μπορεί να θεωρηθεί ως η σύγχρονη εποχή στην οποία η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχει αποκτήσει σημαντική αποδοχή και διεύρυνση του νοήματος της. Κατά την διάρκεια της περιόδου αυτής, η έμφαση έχει μετακινηθεί από την απλή γενική συνειδητοποίηση κοινωνικών και ηθικών ανησυχιών, στην έμφαση σε ειδικά θέματα όπως τα δικαιώματα των εργαζομένων, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η ηθική συμπεριφορά και η παγκόσμια Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

1.5 Έννοια και περιεχόμενο της ΕΚΕ

Υπάρχουν δύο πρώιμες αρχές που αποτελούν τα θεμέλια της έννοιας της ΕΚΕ : η αρχή της φιλανθρωπίας και η αρχή της διαχείρισης. Με βάση αυτές μπορεί η επιχείρηση να δραστηριοποιείται ως ένας καλός διαχειριστής των κοινωνικών αναγκών και των επιχειρησιακών λειτουργιών σε σχέση με το κοινωνικό σύνολο.

Η αρχή της φιλανθρωπίας⁶

Η αρχή αυτή έχει καταγωγή στις θρησκευτικές παραδόσεις και συστήνει σε όσους είναι κάτοχοι μεγάλων περιουσιών, ότι πρέπει να διαθέτουν μέρος της περιουσίας τους σε ανθρώπους οικονομικά ασθενέστερους. Έτσι, κάτω από αυτή την επιρροή, ορισμένοι επιχειρηματίες χρησιμοποιούν μέρος της δύναμης και του πλούτου τους για το δημόσιο συμφέρον. Τα τελευταία χρόνια ολοένα και μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων φαίνεται να υιοθετεί και ταυτόχρονα να διαδίδει την ιδέα ότι η παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών προς τους καταναλωτές αλλά ότι πρέπει να συμβάλουν οι ίδιοι και στην προώθηση του γενικού κοινωνικού καλού. Οπότε, άτομα με μεγαλύτερη περιουσία, ιδρύματα, επιχειρήσεις κ.λπ. μπορούν να παρέχουν εθελοντική βοήθεια σε ενδεή άτομα, ανέργους, αρρώστους, αναπήρους και ηλικιωμένους. Πρόκειται για οφθαλμοφανή βοήθεια προς την κοινωνία, σε περίοδο που οι επιχειρήσεις κατακρίνονται για τη διόγκωσή τους και προσπαθούν έτσι να αναδείξουν το καλό κοινωνικό τους προφίλ, με φιλανθρωπίες, εισφορές, δωρεές και παρόμοια.

Η αρχή της διαχείρισης⁷

Η αρχή αυτή ορίζει ότι οι επιχειρηματίες και οι επιχειρήσεις τους έχουν υποχρέωση να αντιμετωπίζουν το κοινωνικό σύνολο με υπευθυνότητα. Με δεδομένο ότι ο επιχειρηματικός κόσμος διαχειρίζεται τεράστιο ποσοστό πλούτου και δύναμης , από λειτουργίες που εκτελούνται στο πλαίσιο της κοινωνίας, οφείλουν να θέτουν ως προτεραιότητα και την εξυπηρέτηση

αναγκών κοινωνικού συνόλου. Με βάση αυτήν την παραδοχή, τα υψηλόβαθμα στελέχη και οι ηγεσίες των εταιρειών πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν δημόσιοι θεματοφύλακες ή ως σωστοί διαχειριστές του κοινωνικού συνόλου και των αναγκών του. Με βάση αυτή την αρχή, τύπος και κυβερνήσεις, ασκούσαν παλαιότερα κριτική σε επιχειρήσεις που διένυαν πορείες οι οποίες ξέφευγαν από την εξυπηρέτηση αναγκών της κοινωνίας και τόνιζαν όλο και περισσότερο την ανάγκη για μετατόπιση των ενδιαφερόντων τους και σε κοινωνικούς στόχους. Οπότε, οι επιχειρήσεις, οι πλούσιοι ιδιώτες, άρχισαν έτσι να δρουν πιο συλλογικά και να αποφασίζουν με βάση το συμφέρον των μελών κοινωνίας, να βλέπουν τους εαυτούς τους σαν κοινωνικούς θεματοφύλακες και να παρέχουν τον πλούτο τους σε σκοπούς που η κοινωνία θεωρεί νόμιμους. Τα χρήματα και ο πλούτος που κατέχουν, ισχυρίζονται ότι αποτελούν μια παρακαταθήκη για το καλό της κοινωνίας και θεωρούν αυτονόητο ότι η κύρια λειτουργία μιας επιχείρησης είναι το να πολλαπλασιάζει τα κέρδη της και ότι με τον τρόπο αυτό αυξάνεται και ο πλούτος της κοινωνίας, ενώ στην πραγματικότητα είναι γνωστό ότι κάθε επένδυσή τους συνετά πολλαπλασιάζει κατά βάση τον δικό τους πλούτο και, παρ' όλη τη σημερινή παραδοχή της αλληλεξάρτησης επιχείρησης και κοινωνίας.

1.6 Εσωτερική και εξωτερική διάσταση της ΕΚΕ

Τα πεδία δράσης της ΕΚΕ καλύπτουν ευρύ φάσμα θεμάτων που αφορούν, κυρίως, ζητήματα εταιρικής ηθικής και δεοντολογίας, εργασιακών σχέσεων, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σχέσεων της εταιρείας με την κοινωνία, αλλά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Έρευνες που έγιναν από αξιόπιστους φορείς, οδηγούν στην διαπίστωση ότι η ΕΚΕ σχετίζεται με τα παρακάτω :

- Το εργασιακό περιβάλλον (εργαζόμενοι)
- Την αγορά (προμηθευτές και αγοραστές)
- Το περιβάλλον (φυσικό και ανθρωπογενές)
- Την κοινωνία (στη διαταξική ή διαστρωματική μορφή της)
- Τα ζητήματα ηθικής (όπως την αντιλαμβάνονται οι διάφορες κοινωνίες)

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα (όπως αυτά κατοχυρώνονται από τον ΟΗΕ).

Ο στόχος της ΕΚΕ έχει τριπλό χαρακτήρα : τις καλές επιδόσεις σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Εξαιτίας αυτού, οι επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να εντάσσουν στην στρατηγική τους προτεραιότητες που τις καθιστούν κοινωνικά υπεύθυνες. Κατά την **εσωτερική διάσταση της ΕΚΕ**²² κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές αφορούν κυρίως υπαλλήλους και περιβαλλοντικά υπεύθυνες (διαχείριση φυσικών πόρων στην παραγωγή) επιχειρήσεις και περιλαμβάνουν τα εξής:

- Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού
- Υγεία και ασφάλεια στην εργασία
- Προσαρμογή στην αλλαγή
- Διαχείριση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου και των φυσικών πόρων στην παραγωγή
- Μείωση κατανάλωσης φυσικών πόρων (ρυπογόνων εκπομπών κι αποβλήτων)

Πάντως, οι επιχειρήσεις, ανάλογα με τις χώρες και τις περιφέρειες στις οποίες δραστηριοποιούνται, περιλαμβάνουν διαφορετικά αντικείμενα μελέτης για την έμπρακτη εκδήλωση της υπεύθυνης πρακτικής τους, με επίδειξη ιδιαίτερου ζήλου κυρίως στα επόμενα βασικά πεδία, όπου κατά την **εξωτερική της διάσταση η ΕΚΕ** περιλαμβάνει :

- Τοπική κοινότητα, ευρωπαϊκή και παγκόσμια
- Ευρύ σύνολο ενδιαφερομένων μερών
- Επιχειρηματικοί εταίροι, προμηθευτές, καταναλωτές
- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Παγκόσμιες περιβαλλοντικές ανησυχίες

Οι επιχειρήσεις και οι οικονομικοί οργανισμοί καλούνται να ισορροπήσουν τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις της λειτουργίας τους, με παράλληλη αύξηση της μετοχικής τους αξίας, διότι θεωρούν ότι η εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ αποτελεί ίσως το πρωταρχικό μέσο επίτευξης βιώσιμης ανάπτυξης ή οικονομικής μεγέθυνσης, με καλύτερο

έλεγχο των χρηματοοικονομικών και περιβαλλοντικών κινδύνων και με βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου τους.

Πρέπει να αναφερθεί ότι, ανεξάρτητα από το αν η επιχείρηση ακολουθεί πρακτικές ΕΚΕ, οι μορφές και οι διαστάσεις που μπορεί αυτή να έχει εξαρτώνται από την οικονομική της θεώρηση. Οι νεοκλασικοί δέχονται ότι η κοινωνική υπευθυνότητα της επιχείρησης περιορίζεται στην παροχή εργασίας και στην πληρωμή φόρων, οπότε έτσι θέτουν ως προτεραιότητα τη μεγιστοποίηση της μετοχικής τους αξίας. Άλλοι οικονομολόγοι δέχονται ότι εφόσον η εταιρεία διαθέτει συγκεκριμένη ποσότητα πόρων, τότε αυτή θα πρέπει να συμμετέχει και στη λύση των κοινωνικών προβλημάτων. Αφήνουν στη διακριτική ευχέρεια των επιχειρήσεων τη δυνατότητα να ακολουθήσουν συγκεκριμένη πρακτική ΕΚΕ, συνυπολογίζοντας τα οφέλη που ενδεχομένως προκύπτουν σε οποιονδήποτε τομέα των δραστηριοτήτων τους⁸. Αναλυτικότερα, όμως, θα δούμε τις διάφορες απόψεις για την ΕΚΕ στη συνέχεια του κεφαλαίου.

1.7 Το μοντέλο των ενδιαφερομένων μερών

Ο ορισμός της ΕΚΕ από τον Carroll επικεντρώνεται επίσης στις μορφές των κοινωνικών ευθυνών που θεωρητικά θα μπορούσε να έχει μια επιχείρηση. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό **‘ η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, περικλείει τις οικονομικές, νομικές, ηθικές και διακριτικές (φιλανθρωπικές) προσδοκίες που έχει η κοινωνία από τους επιχειρηματικούς οργανισμούς σε μια δεδομένη χρονική περίοδο.’** (Carroll 2006).

Υπάρχουν οικονομικές ευθύνες. Μπορεί να φαίνεται παράξενο, να αποκαλείται κοινωνική ευθύνη μια οικονομική ευθύνη, όμως στις ΗΠΑ για παράδειγμα το κοινωνικό σύστημα ζητά από την επιχείρηση να είναι οικονομικός φορέας.

Υπάρχουν νομικές ευθύνες, οι οποίες αντανακλούν τις απόψεις της κοινωνίας περί δίκαιων πρακτικών των εταιρειών όπως αυτές ορίζονται και από τους νομοθέτες. Είναι ευθύνη των επιχειρήσεων να συμμορφώνονται στους νόμους αυτούς.

Οι φιλανθρωπικές ευθύνες αποτελούν εθελοντικές ευθύνες της επιχείρησης και αντανακλούν τις τρέχουσες προσδοκίες του κοινού από τις εταιρείες. Αυτές οι εθελοντικές δραστηριότητες καθοδηγούνται μόνο από την επιθυμία των επιχειρήσεων να συμμετάσχουν σε κοινωνικές δραστηριότητες, που δεν έχουν εξουσιοδοτηθεί και δεν απαιτούνται από τον νόμο.

Οι επιχειρήσεις καλούνται να είναι ένας **καλός εταιρικός πολίτης**, που θα εκπληρώνει τις φιλανθρωπικές του ευθύνες και θα συμβάλλει με οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους στις τοπικές κοινότητες και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η πυραμίδα του Carroll για την ΕΚΕ έχει σαν στόχο να απεικονίσει ότι το σύνολο των κοινωνικών ευθυνών, αποτελείται από διαφορετικές συνιστώσες που όταν λαμβάνονται μαζί συνθέτουν ένα σύνολο, που αντιπροσωπεύει ένα μοντέλο ενδιαφερομένων μερών. Κάθε ένα από τα τέσσερα συστατικά ευθύνης του μοντέλου αυτού, εξετάζει διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη.

Πίνακας: Η πυραμίδα της ΕΚΕ (Carroll 2006)

1.8 Ιστορικές διατυπώσεις για την ΕΚΕ

Την δεκαετία του 1970, έγινε ένα μεγάλο βήμα στην εννοιολογική προσέγγιση της ΕΚΕ και για πρώτη φορά δόθηκε ο ορισμός της κοινωνικά υπεύθυνης επιχείρησης. Σύμφωνα με τον ορισμό, “ μια κοινωνικά υπεύθυνη επιχείρηση είναι αυτή, η ανώτατη διοίκηση της οποίας ισορροπεί ένα συνδυασμό διαφορετικών συμφερόντων. Η επιχείρηση δεν έχει ως μοναδικό κίνητρο την απόκτηση μεγαλύτερων κερδών για τους μετόχους της, αλλά λαμβάνει υπόψη τους εργαζόμενους, τους προμηθευτές, τους εμπόρους, τις τοπικές κοινότητες και το έθνος (**Johnson, 1971**). Αυτός ο ορισμός από κάποιους θεωρείται ως ο πρώτος ορισμός των “ενδιαφερομένων μερών” ή “συμμετόχων” (stakeholders). Την ίδια περίοδο, διατυπώνεται και ισχυροποιείται η άποψη ότι “η επιχείρηση είναι και πρέπει να παραμείνει ως ένας οικονομικός θεσμός, με την υποχρέωση όμως να βοηθάει την κοινωνία να πετυχαίνει τους βασικούς της στόχους ” (**Steiner, 1971**). Την ίδια δεκαετία, αξίζει να αναφερθεί η έννοια που είχε αποδώσει στην ΕΚΕ, ο γνωστός οικονομολόγος, **Milton Friedman**, του οποίου η άποψη είναι διαμετρικά αντίθετα από αυτή που έχει επικρατήσει τα τελευταία χρόνια. Ο Milton Friedman θεωρούσε ότι υπάρχει μια και μοναδική κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, η οποία συνίσταται στη χρησιμοποίηση των πόρων και την κατανομή τους στις δραστηριότητες που είναι σχεδιασμένες να αυξάνουν το κέρδος, εφόσον ταυτόχρονα η επιχείρηση κινείται μέσα στους κανόνες του “ παιχνιδιού ”, δηλαδή στον ανοιχτό και ελεύθερο ανταγωνισμό, χωρίς εξαπατήσεις και οικονομικές απάτες. Δηλαδή, σύμφωνα με τον Milton Friedman , η ΕΚΕ είναι μονοδιάστατη και αφορά αποκλειστικά τη συμμετοχή της επιχείρησης στον πλήρη και ελεύθερο ανταγωνισμό και τη λήψη μέτρων για την αποφυγή οποιασδήποτε οικονομικής εξαπάτησης.

Παρά την άποψη του διακεκριμένου οικονομολόγου που επηρέασε αρκετές σχολές σκέψης, την εν λόγω δεκαετία, κάνουν την εμφάνισή τους νέοι όροι, όπως κοινωνική ανταπόκριση (social responsiveness), εταιρική κοινωνική επίδοση (corporate social performance) και εταιρική κοινωνική ευθύνη(**corporate social responsibility-CSR**)(**Carroll, 2008**). Σημειώνεται ότι την εξεταζόμενη περίοδο, η εταιρική κοινωνική επίδοση μπορεί να εκφραστεί ως κοινωνική υποχρέωση, δηλαδή ως απάντηση στις δυνάμεις της αγοράς ή σε νομικούς περιορισμούς, ως κοινωνική ευθύνη με κανονιστικό χαρακτήρα, αλλά και ως κοινωνική ανταπόκριση για να καλύψει τις ανάγκες της κοινωνίας (**Sethi, 1975**).

Την δεκαετία του 1970, διεξάγονται οι πρώτες έρευνες σχετικά με την ΕΚΕ, με επικρατέστερη αυτή των Bowman και Haire, οι οποίοι έκαναν έρευνα πεδίου σε κάποιες επιχειρήσεις και προσπάθησαν να εντοπίσουν τα θέματα που εντάσσονται στο πλαίσιο της ΕΚΕ (Bowman&Haire, 1975). Γενικότερα, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η δεκαετία του 1970 ήταν περισσότερο περίοδος επιστημονικής ανάλυσης της ΕΚΕ, παρά εφαρμογής μέσα από επιχειρηματικές δράσεις.

Την δεκαετία του 1980, συνεχίζονται οι έρευνες για την ΕΚΕ, ενώ αίσθηση προκαλεί η ανάλυση των Tuzzolino και Armandi, οι οποίοι αναφέρθηκαν στην ανάγκη ύπαρξης ενός αναλυτικού πλαισίου που να συμβάλει στη λειτουργικότητα (operationalization) της ΕΚΕ.

Επίσης, στην ανάλυση των Wartick και Cochran γίνεται λόγος για αρχές, διαδικασίες και πολιτικές της ΕΚΕ. Παράλληλα, το 1984, αναπτύχθηκε από τον Freeman η θεωρία των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders), που αποτελεί μέχρι σήμερα τη βασική συνιστώσα για την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ.

Το κυριότερο χαρακτηριστικό της δεκαετίας αυτής είναι ότι το ενδιαφέρον εστιάζεται στην εμπειρική ανάλυση της ΕΚΕ και στην διερεύνηση των πιθανών οφελών από την εμπλοκή της επιχείρησης σε διάφορες κοινωνικές δράσεις, ενώ στο παρελθόν το ενδιαφέρον περιστρεφόταν γύρω από τον καθορισμό της έννοιας της ΕΚΕ. Επίσης, την περίοδο εκείνη η ΕΚΕ εξετάζεται και μελετάται ως διοικητική διαδικασία (Jones, 1980), ενώ οι επιχειρηματικές ανησυχίες και πρακτικές περιστρέφονται γύρω από διάφορα ζητήματα, όπως η μόλυνση του περιβάλλοντος, οι διακρίσεις φύλου και φυλής στο χώρο της εργασίας, η ασφάλεια και υγεία των καταναλωτών, η ποιότητα της εργασιακής ζωής, η υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και οι καταχρηστικές πρακτικές των πολυεθνικών εταιρειών (Frederick, 2006).

Την δεκαετία του 1990, η ΕΚΕ αποκτά μεγαλύτερες διαστάσεις στο χώρο των επιχειρήσεων, καθώς εδραιώνεται ως πρακτική, ενώ σε ερευνητικό επίπεδο περιλαμβάνει νέα θεωρητικά μοντέλα, όπως της εταιρικής κοινωνικής επίδοσης και της "ηθικής των επιχειρήσεων" (business ethics). Επίσης, την περίοδο αυτή, συνδέονται με την ΕΚΕ νέες έννοιες που αναπτύσσονται εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης, όπως ήδη αναφέρθηκε, όπως η βιωσιμότητα και ο εταιρικός πολίτης. Παράλληλα, αρκετές έρευνες ασχολούνται με τη σχέση μεταξύ εταιρικής κοινωνικής επίδοσης και οικονομικής επίδοσης. Την ίδια περίοδο, αυξάνονται οι εταιρικές παροχές προς την

κοινωνία σε αναλογία με την αύξηση των δράσεων των πολυεθνικών επιχειρήσεων, ενώ κάνουν την εμφάνισή τους εξειδικευμένα στελέχη που ασχολούνται με τις εταιρικές δωρεές, την κοινωνική ευθύνη και τη διαχείριση των δημοσίων ζητημάτων.

Τη δεκαετία του 2000, μετατοπίστηκε το ενδιαφέρον από τις θεωρητικές προσεγγίσεις γύρω από την έννοια της ΕΚΕ και δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στις εμπειρικές έρευνες γύρω από τη σημασία και τον ρόλο των ενδιαφερομένων μερών, την ηθική των επιχειρήσεων, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον εταιρικό πολίτη. Οι επιχειρήσεις από την πλευρά τους, άρχισαν να παρακολουθούν με μεγαλύτερο ενδιαφέρον τις εξελίξεις στον εν λόγω χώρο και στράφηκαν προς τις βέλτιστες πρακτικές ΕΚΕ. Μάλιστα, άρχισαν να εκδίδονται βέλτιστες πρακτικές επιχειρήσεων από αρκετούς φορείς, με σκοπό να βοηθήσουν τα μέλη τους να κατανοήσουν τη νέα αυτή προσέγγιση.⁹

1.9 Συναφείς έννοιες που σχετίζονται με την ΕΚΕ²³

Μια έννοια που σχετίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την ΕΚΕ είναι η έννοια της **επιχειρηματικής ηθικής (business ethics)**. Η επιχειρηματική ηθική αναπτύχθηκε κυρίως τη δεκαετία του 1980 και αφορά τη μελέτη και την ανάλυση των αποφάσεων και των δράσεων των διοικητικών στελεχών, που ανταποκρίνονται στη γενικότερη πολιτική, που στηρίζεται σε ηθικούς κανόνες, ηθικούς νόμους, ηθικές αρχές, αρετές και αξίες. Η επιχειρηματική ηθική επιτυγχάνεται κυρίως με την ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης και ηθικών αρχών μεταξύ του ανθρώπινου δυναμικού μιας επιχείρησης (εσωτερική εταιρική επικοινωνία) και των σχέσεων του με το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης (εξωτερική εταιρική επικοινωνία), με σκοπό την προαγωγή του κοινωνικού συμφέροντος και της προόδου του κοινωνικού συνόλου. Ουσιαστικά, η επιχειρηματική ηθική αφορά την εφαρμογή των γενικών ηθικών αρχών και ιδεών στην επιχειρηματική δράση και στην επιχειρηματική συμπεριφορά. Επίσης, με την επιχειρηματική ηθική, όλο το ανθρώπινο δυναμικό, σε κάθε του δράση και σε κάθε του απόφαση μέσα στην επιχείρηση, διακατέχεται από το αίσθημα της προσωπικής ευθύνης.¹¹

Ανάμεσα στα κοινά σημεία των διάφορων ορισμών για την ΕΚΕ, υπάρχει μια έννοια που πρέπει να αποσαφηνιστεί ως προαπαιτούμενο για την ολοκληρωμένη αντίληψη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και αυτή είναι η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί το νέο ζητούμενο των σύγχρονων οικονομιών. **Βιώσιμη ανάπτυξη** καλείται η ανάπτυξη, η οποία ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενιάς, χωρίς να υπονομεύει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Η επιχειρηματική κοινότητα έχει την υποχρέωση και την ικανότητα να αναλάβει ηγετικό ρόλο και να μετατρέψει τις απειλές για το μέλλον μας σε ευκαιρίες βιώσιμης ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη συνίσταται από τρεις βασικούς άξονες-πυλώνες : η οικονομική ανάπτυξη, η οικολογική ισορροπία και η κοινωνική πρόοδος. Κάθε επιχείρηση που ενδιαφέρεται για την βιωσιμότητά της, όταν προγραμματίζει μακροπρόθεσμα, χρειάζεται να λαμβάνει υπόψη της στον στρατηγικό προγραμματισμό και τους τρεις άξονες.¹⁰

Μία άλλη έννοια από την οποία, ως ένα βαθμό, προέκυψε η ΕΚΕ, είναι η έννοια της **οργανωσιακής κουλτούρας (organizational culture)**, στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι ιδέες, οι αξίες, το στυλ εργασίας, οι εργασιακές σχέσεις, η ενδοεπιχειρησιακή επικοινωνία, η υποκίνηση, η άσκηση εξουσίας, η μορφή εξουσιοδότησης και ανάληψης ευθύνης κ.λπ. Η οργανωσιακή κουλτούρα καθορίζει στην ουσία τους κανόνες και τον τρόπο διαχείρισης μιας επιχειρηματικής μονάδας, έχοντας αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητά της. Από μελέτες έχει αποδειχθεί ότι η οργανωσιακή κουλτούρα έχει στενή σχέση με τις πρακτικές διαχείρισης και την αποτελεσματικότητα.

Μία ακόμα έννοια που έχει ταυτιστεί με την ΕΚΕ είναι η έννοια του **εταιρικού πολίτη (corporate citizenship)**. Ως εταιρικός πολίτης θεωρείται το κοινωνικό σύνολο σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, που σύμφωνα με τις βασικές αρχές της ΕΚΕ, ταυτίζεται με τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders). Η έννοια του εταιρικού πολίτη συνεπάγεται για την

επιχείρηση την ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων που εξασφαλίζουν τα δικαιώματα διάφορων ομάδων πολιτών, επηρεάζουν τις δραστηριότητες της επιχείρησης, αλλά και επηρεάζονται από αυτές. Τα δικαιώματα του εταιρικού πολίτη, τα οποία οφείλει να σέβεται η επιχείρηση, διακρίνονται σε κοινωνικά (social rights), όπως το δικαίωμα στην υγεία και την περίθαλψη, σε αστικά (civil rights), όπως το δικαίωμα στην περιουσία και την έκφραση, και σε πολιτικά (political rights), όπως η συμμετοχή στα κοινά.

Τέλος, μία άλλη έννοια που έχει συνδυαστεί με τη ΕΚΕ είναι η έννοια **της εταιρικής διακυβέρνησης**¹². Με τον όρο εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται στη θεωρία το σύνολο των αρχών και των κανόνων που σχετίζονται με τη βελτίωση της εταιρικής διοίκησης. Ως εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται ένα σύστημα ρυθμίσεων του συνόλου των σχέσεων μεταξύ των μελών του ΔΣ, της διοίκησης της επιχείρησης, των εργαζομένων, των μετόχων και όλων των τρίτων που έχουν σχέση με την εταιρεία, με βασικό σκοπό την αποδοτική διαχείριση των πόρων της εταιρείας, προκειμένου να επιτευχθεί η μεγιστοποίηση της αξίας της επιχείρησης, προς το συμφέρον των μετόχων και των συμμετόχων (stakeholders), μέσα από διαφανείς διαδικασίες και πρακτικές. Οι αρχές στις οποίες βασίζεται είναι η διαφάνεια, η ευθύνη, η αμεροληψία, η τιμιότητα και η αξιοπιστία, ενώ ο τρόπος με τον οποίο αυτές οι αρχές τίθενται σε ισχύ αποφασίζεται από εκείνους που είναι υπεύθυνοι να τις εφαρμόσουν.

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα μόνο μέρος του ευρύτερου οικονομικού πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργούν οι εταιρείες και εξαρτάται από το νομικό και θεσμικό περιβάλλον. Στην Ελλάδα, ο Νόμος 3016/02 θέτει τις βασικές αρχές και τους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης και διέπει τις εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Μία από τις κυριότερες έννοιες, στις οποίες στηρίζεται ολόκληρο το σύστημα της εταιρικής διακυβέρνησης, αποτελεί ο εσωτερικός έλεγχος, ο οποίος αξιολογεί τις αδυναμίες και αποκλίσεις του συστήματος, παρέχει συμβουλές και προτείνει προσαρμογές. Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η συμβολή του στην ανάπτυξη και εμπέδωση της εταιρικής κουλτούρας μεταξύ των τμημάτων και των στελεχών της εταιρείας και η προσαρμογή της εταιρείας στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Ουσιαστικά, λοιπόν, πρόκειται για ένα μηχανισμό επιτήρησης της εφαρμογής των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, συμβάλλοντας κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην προστασία της εταιρείας και στη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων της.¹³

1.10 Τα ενδιαφερόμενα μέρη ή συμμετοχοί (stakeholders)¹⁴

Ένας βασικός όρος που χρησιμοποιείται ευρύτατα για τη ΕΚΕ, όπως ήδη αναφέρθηκε, είναι ο όρος “**ενδιαφερόμενα μέρη ή συμμετοχοί**”. Τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι μεμονωμένα άτομα, ομάδες ατόμων, οργανισμοί ή εταιρείες που επηρεάζουν ή επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα, θετικά ή αρνητικά, από τις διεργασίες και τις δράσεις της επιχείρησης.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη αποτελούν το περιβάλλον (εσωτερικό και εξωτερικό-άμεσο και έμμεσο) το οποίο αλληλεπιδρά με την επιχείρηση και έχει ενδιαφέρον από τις δραστηριότητές της. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ή συμμετοχοί για τις επιχειρήσεις είναι:

- Οι μέτοχοι, οι επενδυτές, οι προμηθευτές, οι υπερεργολάβοι, οι τράπεζες, οι επιχειρήσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας και οι συνδεδεμένες επιχειρήσεις.
- Οι πελάτες, χρήστες, καταναλωτές.
- Οι εργαζόμενοι, η ανώτατη διοίκηση, το εργασιακό περιβάλλον.
- Οι διεθνείς οργανισμοί, διεθνείς κανόνες, διεθνές δίκαιο.
- Η κοινωνία, οι επαγγελματικές, επιστημονικές, καταναλωτικές και περιβαλλοντικές ενώσεις, τα εργατικά σωματεία, οι ομοσπονδίες εργατών και εργαζομένων, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις.
- Τα υπουργεία, ο δημόσιος και κρατικός τομέας, αρμόδιες αρχές, εκπρόσωποι τοπικών φορέων και τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Τα ινστιτούτα ερευνών και διαμόρφωσης κοινής γνώμης, οι διαμορφωτές κοινής γνώμης, η επιστημονική κοινότητα, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, οι δημοσιογράφοι και τα ΜΜΕ (έντυπα και ηλεκτρονικά).
- Οι μελλοντικές γενιές.

Όλοι αυτοί οι συμμετοχοί αποτελούν τους βασικούς δρώντες της ΕΚΕ και ονομάζονται ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders). Ουσιαστικά, τα ενδιαφερόμενα μέρη αποτελούν όλους αυτούς στους οποίους έχει αντίκτυπο η πολιτική της επιχείρησης.

Για το λόγο αυτό, η σύγχρονη επιχείρηση θα πρέπει να ενεργεί λαμβάνοντας υπόψη ένα ευρύ φάσμα ομάδων συμμετόχων, οι οποίες επηρεάζουν και επηρεάζονται από τις δραστηριότητες της.

Σύμφωνα με το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (ILO), που εδρεύει στη Γενεύη, ο όρος "ενδιαφερόμενα μέρη" αφορά όλα τα μεμονωμένα άτομα και τις ομάδες που μπορούν να έχουν επιπτώσεις ή να επηρεάζονται από δράσεις, αποφάσεις, πολιτικές, πρακτικές ή στόχους μιας επιχείρησης.

Σύμφωνα με άλλο ορισμό, οι συμμετοχοί δεν ορίζονται απλώς ως τα νομικά πρόσωπα ή άτομα που αναμένεται εύλογα ότι θα επηρεαστούν σημαντικά από τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του οργανισμού, αλλά ορίζονται και εκείνα τα μέρη, των οποίων οι ενέργειες αναμένεται ότι θα επηρεάσουν την ικανότητα του οργανισμού να εφαρμόσει με επιτυχία τις στρατηγικές του και να επιτύχει τους στόχους του. Αυτό συμπεριλαμβάνει τα νομικά πρόσωπα ή τα άτομα, των οποίων τα δικαιώματα, σύμφωνα με τη νομοθεσία ή τις διεθνείς συμβάσεις, τους παρέχουν νόμιμες αξιώσεις έναντι του οργανισμού (οδηγός GRI-2006).

Στους συμμετόχους συμπεριλαμβάνονται όσοι έχουν επενδύσει στον οργανισμό (π.χ. εργαζόμενοι, μέτοχοι, προμηθευτές), καθώς και όσοι σχετίζονται με τον οργανισμό σε εξωτερικό επίπεδο (π.χ. κοινότητες, ενώσεις, ΜΚΟ κ.α.)

Κάποιοι θεωρητικοί έχουν ομαδοποιήσει τις σχέσεις μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερομένων μερών με την επιχείρηση ως πρωταρχικές και δευτερογενείς. Οι πρωταρχικές αφορούν στις σχέσεις της επιχείρησης με τους εργαζομένους, τους επενδυτές, τους πελάτες και τους προμηθευτές. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ως πρωταρχικές χαρακτηρίζονται οι σχέσεις που αφορούν όλα τα άτομα και τις ομάδες του εσωτερικού περιβάλλοντος και του άμεσου εξωτερικού περιβάλλοντος ενός οργανισμού, ενώ στην κατηγορία των δευτερογενών ανήκουν όλες οι μεταβλητές του έμμεσου εξωτερικού περιβάλλοντος όπως οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι δημόσιες αρχές, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις κ.λπ.

Σύμφωνα με άλλους θεωρητικούς, οι σχέσεις αυτές κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες : 1. στις σχέσεις πυρήνα, που είναι απαραίτητες για την επιβίωση της επιχείρησης, 2. στις στρατηγικές σχέσεις, που είναι ζωτικές για τον οικονομικό οργανισμό και 3. στις περιβαλλοντικές, στις οποίες περιλαμβάνονται όλες οι υπόλοιπες σχέσεις.

Το πρόβλημα με τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι ότι οι προσδοκίες, οι επιδιώξεις και τα συμφέροντά τους συχνά διαφέρουν, με αποτέλεσμα να ασκούν αντιτιθέμενες πιέσεις στην επιχείρηση. Για παράδειγμα, οι μέτοχοι θέλουν υψηλές αποδόσεις και επιδιώκουν τη διακοπή μη κερδοφόρων δραστηριοτήτων, ενώ οι εργαζόμενοι θέλουν διασφάλιση των θέσεων εργασίας και συνέχιση όλων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, για να μην υπάρχουν απολύσεις ή ελαστικές μορφές απασχόλησης.

Επίσης, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις διαμαρτύρονται για τις επιπτώσεις των αποβλήτων των εργοστασίων στο περιβάλλον, ενώ οι τοπικές κοινωνίες επιθυμούν ενίσχυση της ανάπτυξης των περιοχών τους, για να δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και να αυξάνεται η απασχόληση. Ωστόσο, είναι εύλογο το ερώτημα στο κατά πόσο είναι δυνατόν μια επιχείρηση, μέσα από τις πολιτικές που εφαρμόζει να μπορεί να ικανοποιεί τις ανάγκες και τις επιδιώξεις όλων των ενδιαφερομένων μερών. Ακόμα, τίθεται το ερώτημα των κινήτρων και των κριτηρίων που έχουν τα ανώτατα στελέχη ώστε να επιλέγουν μεταξύ των αντιτιθέμενων απαιτήσεων και συμφερόντων. Τα ερωτήματα αυτά αφορούν το πλαίσιο της διακυβέρνησης των επιχειρήσεων, τη δημοκρατική νομιμοποίηση των δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων μερών, αλλά κυρίως το επίπεδο της κοινωνικής υπευθυνότητας των επιχειρήσεων.

1.11 Διεθνείς φορείς για την ΕΚΕ¹⁵

➤ Ευρώπη:

Η αρχική ιδέα για τη δημιουργία ευρωπαϊκού φορέα για την ΕΚΕ τέθηκε τον Μάιο του 1994, όταν μια ομάδα ευρωπαίων επιχειρηματιών και διευθυντών επιχειρήσεων υπέγραψε την Ευρωπαϊκή Διακήρυξη των Επιχειρήσεων κατά του Κοινωνικού Αποκλεισμού, που είχε ως στόχο την αναζήτηση τρόπων για την προαγωγή της κοινωνικής υπευθυνότητας. Δύο χρόνια αργότερα, τον Ιανουάριο του 1996, στο Λονδίνο, η συγκεκριμένη Διακήρυξη οδήγησε στην δημιουργία του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιχειρήσεων για την Κοινωνική Συνοχή (European Business Network for Social Cohesion-EBNSC) στο πλαίσιο μιας επιχειρηματικής συνδιάσκεψης κατά την οποία 200 εκπρόσωποι σημαντικών εταιρειών , σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υπό τον

πρόεδρο της Jacques Delors, έθεσαν σε εφαρμογή την Ευρωπαϊκή Διακήρυξη των Επιχειρήσεων κατά του Κοινωνικού Αποκλεισμού. Σήμερα, το Δίκτυο είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που με τις ενέργειές του προωθεί την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Αποστολή του είναι να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να επιτύχουν κέρδη και βιώσιμη ανάπτυξη, αλλά και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, ενσωματώνοντας την εταιρική κοινωνική ευθύνη στις επιχειρηματικές δραστηριότητές τους.

Το Δίκτυο έχει αρκετές εταιρείες-μέλη και 23 εθνικούς αντιπροσώπους, μέσω των οποίων απευθύνεται σε χιλιάδες επιχειρήσεις σε όλη την Ευρώπη.¹⁶

Οι αρχές αυτές αφορούν στην :

- Εφαρμογή ‘‘Υπεύθυνων Κωδίκων Συμπεριφοράς’’, οι οποίοι συμβάλλουν στην οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών μέσα στις οποίες λειτουργούν.
- Εξασφάλιση για τους εργαζομένους υγιών και ασφαλών συνθηκών εργασίας, παροχή δίκαιων αποζημιώσεων και ίσων ευκαιριών για απασχόληση και επαγγελματική εξέλιξη.
- Βελτίωση ποιότητας και παροχή ασφαλών προϊόντων και υπηρεσιών σε ανταγωνιστικές τιμές, καθώς και καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες των πελατών.
- Ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων των δράσεων των επιχειρήσεων στο περιβάλλον και στους φυσικούς πόρους και λήψη μέτρων για εξοικονόμηση φυσικών πόρων που εξαντλούνται.
- Διαφάνεια έναντι των ενδιαφερομένων μερών.
- Καλή δομή διακυβέρνησης και υψηλά πρότυπα επιχειρηματικής ηθικής.

Το Δίκτυο παρουσίασε τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ανταγωνιστική Επιχείρηση, ο οποίος προσφέρει μια σειρά από στόχους και στρατηγικές για την εισαγωγή της ΕΚΕ στην καθημερινή επιχειρηματική πρακτική. Πιο συγκεκριμένα, ο Χάρτης περιλαμβάνει σημαντικές επισημάνσεις για την ολοκλήρωση της ΕΚΕ σε όλες τις λειτουργίες της επιχείρησης, τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, την προστασία του περιβάλλοντος και τη δέσμευση των ενδιαφερομένων μερών.

Το Δίκτυο προσφέρει μια σειρά υπηρεσιών προς τα μέλη του, όπως :

- Υπηρεσία παροχής βοήθειας (help desk services), καθημερινή πρακτική συνεισφορά και πληροφόρηση για θέματα της ΕΚΕ.
- Ανταλλαγή επιχειρηματικών πρακτικών και σεμινάρια.
- Υπηρεσία πληροφόρησης με ανοιχτή πρόσβαση σε καλές πρακτικές εκατοντάδων επιχειρήσεων και την αποστολή ενημερωτικού φυλλαδίου πάνω στα τελευταία νέα της ΕΚΕ σε σχέση με την Ε.Ε.
- Δέσμευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη : παροχή πρακτικών και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών για τα μέλη με τους ευρωπαϊκούς φορείς και τα ηγετικά ενδιαφερόμενα μέρη (leading stakeholders).

Ομαδοποιώντας τη δράση του CSR Europe, θα μπορούσαμε να πούμε ότι επεκτείνεται κυρίως σε τέσσερις άξονες :

- Στον διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη,
- Σε μια σειρά από θεματικά πεδία, όπως είναι οι σχέσεις των επιχειρήσεων με τα ανθρώπινα δικαιώματα, η επικοινωνία, η εκπαίδευση και η δια βίου κατάρτιση, η ενσωμάτωση πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις,
- Ευρωπαϊκή επιχειρηματική εκστρατεία για την εταιρική κοινωνική ευθύνη,
- Ευρωπαϊκή Ακαδημία για την Επιχείρηση στην Κοινωνία (EABS).

Αξίζει να τονιστεί στο σημείο αυτό, η σπουδαιότητα της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας για την Επιχείρηση στην Κοινωνία (European Academy of Business in Society), η οποία αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής Επιχειρηματικής εκστρατείας για την ΕΚΕ. Σχολές Διοίκησης Επιχειρήσεων και επιχειρήσεις συνεργάζονται για την ανάπτυξη της έρευνας πάνω στην ΕΚΕ. Το έργο της Ακαδημίας αναπτύχθηκε από τη συμβολή του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την ΕΚΕ και το Copenhagen Centre. Από το 1998, οι οργανισμοί, διευθυντές επιχειρήσεων και ακαδημαϊκοί συνεργάζονται στενά για την εισαγωγή και ανάπτυξη μαθημάτων για την ΕΚΕ και την επιχειρηματική ηθική σε όλα τα επίπεδα σπουδών, καθώς και για τη σύμπραξη επιχειρήσεων και ακαδημαϊκής κοινότητας για τον εντοπισμό των αναγκών επιμόρφωσης σε ότι αφορά την ΕΚΕ.

Ακόμα, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ άρχισε να οργανώνει, τα τελευταία χρόνια, ένα ευρωπαϊκό φόρουμ που ονομάζεται European Market Place on CSR και στο οποίο συμμετέχουν πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που ανταλλάσσουν πρωτότυπες ιδέες και καινοτόμες λύσεις για τις επιχειρηματικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

➤ Διεθνείς:

To Global Compact (Οικουμενικό Σύμφωνο)¹⁷ αποτελεί πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών και μέλη του γίνονται επιχειρήσεις που αποδέχονται και ακολουθούν μια συγκεκριμένη διαδικασία. Μια επιχείρηση που επιθυμεί να ενταχθεί στο δίκτυο Global Compact πρώτα από όλα πρέπει να στείλει επιστολή στον ΟΗΕ, στην οποία να εκφράζει την ρητή πρόθεσή της για υιοθέτηση των 10 αρχών, με ταυτόχρονη αναφορά ενός τουλάχιστον παραδείγματος πρακτικής εφαρμογής μίας ή περισσότερων από τις 10 αρχές. Με τον τρόπο αυτό καταγράφεται στον κατάλογο του Οικουμενικού Συμφώνου, αλλά σε διάστημα δύο ετών θα πρέπει να επιδείξει πρόοδο, καθώς θα αξιολογηθεί από την αναφορά κοινωνικού απολογισμού που θα δημοσιεύσει. Εάν δεν ικανοποιήσει τους ελεγκτές και τις υψηλές προδιαγραφές, έχει προθεσμία 6 μηνών για να συμμορφωθεί, προκειμένου να μην διαγραφεί.

To Center for Sustainability and Excellence (CSE)¹⁸ είναι ένας εξειδικευμένος οργανισμός στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης, με γραφεία στις Βρυξέλλες, την Αθήνα και τη Λευκωσία. Εξειδικεύεται στην ενδυνάμωση της αειφόρου ανάπτυξης και της επιχειρηματικής αριστείας, όπως δηλώνεται και στον επίσημο τίτλο του, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα. Το CSE μπορεί να υποστηρίξει οργανισμούς στους τομείς της αποτελεσματικής διαχείρισης εταιρικής ευθύνης και σύνταξης εκθέσεων αειφορίας, της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, της μικροχρηματοδότησης και κοινωνικής επιχειρηματικότητας, της διαχείρισης απόδοσης και εκπαίδευσης στελεχών.

Το Κέντρο Αειφορίας συνεργάζεται με πολύ σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και υποστηρίζει κορυφαίες εταιρείες ανά τον κόσμο. Το Κέντρο Αειφορίας ίδρυσε γραφείο στο Σικάγο (*CSE North America*), με σκοπό να παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες στη Βόρεια Αμερική, διοργανώνοντας τον πρώτο κλιματικό διαγωνισμό *“Show Your Carbon Footprint”* (Δείξε το Κλιματικό σου Αποτύπωμα),

με σκοπό την ανάδειξη και βράβευση της πιο πρωτοποριακής και επικοινωνιακής ιδέας αναφορικά με τη διοργάνωση κλιματικά ουδέτερης εκδήλωσης ή τη δημιουργία κλιματικά ουδέτερου προϊόντος.

To Global Reporting Initiative (GRI)¹⁹ είναι ένας οργανισμός, ο οποίος θέτει, σε παγκόσμιο επίπεδο, τα κριτήρια και το πλαίσιο για τους απολογισμούς ΕΚΕ, και ο οποίος είναι γνωστός για την πρωτοβουλία που αφορά τα βραβεία Απολογισμών ‘‘Readers Choice Awards’’. Απώτερος σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής είναι να αναδειχθούν οι απολογισμοί των εταιρειών, που αποτυπώνουν καλύτερα τις πρακτικές τους σε θέματα ΕΚΕ και είναι απόλυτα κατανοητοί από το κοινό.

Ένας ακόμα φορέας της ΕΚΕ είναι ο λεγόμενος *Accountability Rating*, που ασχολείται με τη μέτρηση της εταιρικής υπευθυνότητας και λογοδοσίας. Βασικό έργο του φορέα αποτελεί η αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν στις πρακτικές τους κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια στη λειτουργία τους.²⁰

Τέλος, έχει δημιουργηθεί μία διαδικτυακή πύλη, η λεγόμενη Responsible Supply Chain Management (Υπεύθυνη Διαχείριση της Εφοδιαστικής Αλυσίδας), η οποία είναι υπεύθυνη για την διαχείριση της ΕΚΕ στον τομέα της προμήθειας. Κύριος σκοπός της πύλης αυτής είναι να γίνει ένα χρήσιμο εργαλείο για τις επιχειρήσεις που θέλουν να γνωρίσουν βαθύτερα τα θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, παρέχοντας οδηγίες για την προτροπή και υιοθέτηση περιβαλλοντικών και κοινωνικών πολιτικών των επιχειρήσεων σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα.²¹

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

1. Γ. Μ. Θανόπουλος, *Επιχειρηματική Ηθική και Δεοντολογία*, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, 2009, σ.29
2. Ο.π., σ.29
3. Γ. ΣΤ. Έξαρχος-Π. Κ. Νοτόπουλος, *Η Εταιρική κοινωνική ευθύνη στον σύγχρονο κόσμο και στον Πλάτωνα*, Εκδόσεις Δίαυλος, Αθήνα, 2013, σ.29
4. Ο.π., σ.13-14
5. A. Carroll, *Ethics and Stakeholder Management*, South Western College Publishing, Cincinnati, 1996
6. Γ. ΣΤ. Έξαρχος-Π. Κ. Νοτόπουλος, *Η Εταιρική κοινωνική ευθύνη στον σύγχρονο κόσμο και στον Πλάτωνα*, σ.16-17
7. Ο.π., σ.16-17
8. Ο.π., σ.19-20
9. Μ. Βαξεβανίδου, *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, Αθήνα, 2011, σ. 34-37
10. Ο.π., σ. 65-66
11. Ο.π., σ. 72
12. Ο.π., σ. 73-74
13. Ο.π., σ. 74
14. Ο.π., σ. 43-47
15. Ο.π., σ. 85-87
16. Ιστοσελίδα της CSREurope :www.csreurope.org
17. Μ. Βαξεβανίδου, *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*, σ. 88
18. Ο.π., σ. 91
19. Ο.π., σ.91
20. Ο.π., σ.92
21. Ο.π., σ 92
22. Νίνα Παζαρζή, Ε., (2013), Σημειώσεις μαθήματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, Πειραιάς

23. “Business Social Responsibility: Challenges in the 21th century”, Conference of European Sociology network, “Economic sociology: problems and prospects”, Ρέθυμνο, 2012

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

1. Carroll, *Ethics and Stakeholder Management*, South Western College Publishing, Cincinnati, 1996

Ελληνική

1. Γ. Μ. Θανόπουλος, *Επιχειρηματική Ηθική και Δεοντολογία*, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα, 2009
2. Γ. ΣΤ. Έξαρχος-Π. Κ. Νοτόπουλος, *Η Εταιρική κοινωνική ευθύνη στον σύγχρονο κόσμο και στον Πλάτωνα*, Εκδόσεις Δίαυλος, Αθήνα, 2013
3. Μ. Βαξεβανίδου, *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, Αθήνα, 2011

Διαδίκτυο

1. www.csreurope.org

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η Εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

2.1 Η Εφαρμογή της ΕΚΕ

Σύμφωνα με το Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε., μια επιχείρηση για να εφαρμόσει υπεύθυνα και με άρτιο τρόπο τις πολιτικές της Ε.Κ.Ε. οφείλει να ακολουθεί κάποια καθορισμένα βήματα μέσα από τα οποία θα προσεγγίσει στο μέγιστο βαθμό την έννοια της Ε.Κ.Ε. Τα βήματα αυτά είναι τα εξής τέσσερα: *Σχεδιασμός, δράση, έλεγχος και απόφαση για λήψη μέτρων βελτίωσης.*

Ουσιαστικά, πρόκειται για μία ολοκληρωμένη δράση σύμφωνα με τις αρχές ποιότητας, και πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Κύκλο Ποιότητας του Deming (PDCA Cycle). Αφού πρώτα διερευνηθούν και οριστικοποιηθούν οι πραγματικές ευκαιρίες βελτίωσης (PLAN), καθορίζονται έπειτα οι δράσεις που πρέπει να εκτελεστούν (DO), στην συνέχεια γίνεται η αξιολόγηση των δράσεων (CHECK) και στο τέλος, εντοπίζονται τα σημεία που χρήζουν βελτίωσης και διατυπώνονται καλές πρακτικές για την περαιτέρω βελτίωση στα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά θέματα.

Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι το εν λόγω πρότυπο υλοποίησης της Ε.Κ.Ε., με τις τέσσερις φάσεις, εφαρμόζεται από την Κυβέρνηση του Καναδά και παρέχεται ως οδηγός στις καναδικές επιχειρήσεις (Government of Canada, 2007), αλλά για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης, το πρότυπο, έχει προσαρμοστεί στα δεδομένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φυσικά στην Τριμερή Διάσταση της ΕΚΕ.¹ (βλέπε Παράρτημα, Πίνακας 1)

2.1.1 Ο Προγραμματισμός για την Ε.Κ.Ε.

Πρώτο βήμα για την υλοποίηση της ΕΚΕ είναι ο Προγραμματισμός σύμφωνα με συγκεκριμένες αρχές, αξίες, κώδικες δεοντολογίας και συμπεριφοράς, πρότυπα ποιότητας και διεθνείς ή/και εθνικές συμβάσεις εργασίας και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Όπως προαναφέραμε τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) για την εκάστοτε επιχείρηση, μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τη χώρα εγκατάστασης της επιχείρησης, το αντικείμενο δράσης, τον αντικειμενικό σκοπό της επιχείρησης κ.α.. Στα ενδιαφερόμενα μέρη υπενθυμίζουμε συγκαταλέγονται οι μέτοχοι, οι επενδυτές, οι εταίροι, η ανώτατη διοίκηση, οι εργαζόμενοι, οι πελάτες, οι προμηθευτές, τα τραπεζικά ιδρύματα, οι πολίτες μιας χώρας, οι μη-Κυβερνητικές οργανώσεις, περιβαλλοντικές οργανώσεις, κοινωνικές ενώσεις, τα εργατικά σωματεία, οι ομοσπονδίες εργατών και εργαζομένων, τα Υπουργεία και γενικά ο Δημόσιος και Κρατικός Τομέας, τα Ινστιτούτα Ερευνών και διαμόρφωσης της κοινής γνώμης, οι διάφορες δεξαμενές σκέψης (think tanks), οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης, η ευρύτερη επιστημονική κοινότητα και φυσικά οι δημοσιογράφοι, οι εκπρόσωποι των τοπικών φορέων, οι εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κ.α.

Η Θεωρία των Ενδιαφερομένων Μερών του Freeman βοηθάει την επιχείρηση να υπολογίσει τα ενδιαφερόμενα μέρη, άμεσα και έμμεσα, χωρίς εξαιρέσεις και να συμμετέχει σε έναν ουσιαστικό διάλογο πριν ορίσει το πρόγραμμα δράσης της αναφορικά με την Ε.Κ.Ε.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη μιας επιχείρησης μπορούν να χωριστούν σε 3 κατηγορίες:

1. Οργανωτικούς, εσωτερικούς ως προς την εταιρεία, που είναι οι εργαζόμενοι, τα διοικητικά στελέχη, οι σύλλογοι, οι μέτοχοι.
2. Οικονομικούς, εξωτερικούς ως προς την εταιρεία, που είναι οι πελάτες, οι πιστωτές, οι διανομείς, οι προμηθευτές.
3. Κοινωνικούς, εξωτερικούς ως προς την εταιρεία, που είναι οι κοινότητες, η κυβέρνηση, οι μη κερδοσκοπικοί φορείς, το περιβάλλον. Στην πρώτη φάση, δηλαδή στη φάση του Προγραμματισμού, πολύ σημαντική είναι η δέσμευση της διοίκησης της επιχείρησης στις αρχές, τις αξίες και τα οράματα της Ε.Κ.Ε., που επιθυμεί να εφαρμόσει. Η σημαντικότερη προϋπόθεση για την υλοποίηση της Ε.Κ.Ε. είναι η ίδια η δέσμευση της διοίκησης. Παρατηρούμε στον πίνακα 2 πως η δέσμευση της διοίκησης βρίσκεται στην πρώτη φάση και η δέσμευση των ενδιαφερομένων μερών βρίσκεται στη δεύτερη φάση, δηλαδή στη φάση της Δράσης.²

2.1.2 Η φάση δράσης της επιχείρησης ως προς την ΕΚΕ

Στη δεύτερη φάση, απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση της Ε.Κ.Ε. αποτελεί η οργάνωση των επιτροπών και των ομάδων εργασίας, αλλά και η άμεση συμμετοχή των εργαζομένων κάθε βαθμίδας, που θα ελέγχουν τη σταδιακή εφαρμογή της Ε.Κ.Ε. Πολύ σημαντικές επιτροπές είναι:

1. η Γενική Επιτροπή της Ε.Κ.Ε. (CSR Committee), που στοχεύει στην εφαρμογή των αρχών, των αξιών και των κωδίκων της Ε.Κ.Ε.,
2. η Επιτροπή Υψηλού Κινδύνου (Senior Risk Committee), που έχει ως αποστολή την πρόληψη κάθε μορφής επιχειρηματικού κινδύνου που θα εμπόδιζε την υλοποίηση της Ε.Κ.Ε. και
3. η Επιτροπή Εκθέσεων (Reporting Committee), που ασχολείται με την παρακολούθηση των βημάτων υλοποίησης της Ε.Κ.Ε. και την σύνταξη των τελικών εκθέσεων, σχετικά με τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα.

Εκτός από τις Επιτροπές, απαραίτητη είναι και η δημιουργία ομάδων εργασίας. Μία σημαντική ομάδα είναι αυτή που ασχολείται με την επιβεβαίωση (Verification Working Group) ότι όλα υλοποιούνται σύμφωνα με τον προγραμματισμό και το επιχειρηματικό σχέδιο. Σε όλες τις Επιτροπές και τις ομάδες εργασίας καθορίζονται οι Επικεφαλής, που είναι τα άτομα εκείνα που δίνουν τις κατευθυντήριες οδηγίες και δέχονται παρατηρήσεις, προτάσεις και εισηγήσεις από τα μέλη των Επιτροπών και των Ομάδων.

Επίσης, στη φάση αυτή πολύ σημαντική ενέργεια είναι ο εντοπισμός όλων των ενδιαφερομένων μερών και η χαρτογράφησή τους (mapping), με ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ τους, αλλά και με τις επιτροπές και ομάδες εργασίας της επιχείρησης. Αφού εντοπιστούν τα ενδιαφερόμενα μέρη που έχουν συνάφεια με την πολιτική της επιχείρησης ως προς την μορφή της Ε.Κ.Ε. που επιδιώκει να εφαρμόσει, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δέσμευση όλων των μερών, τόσο του εσωτερικού περιβάλλοντος (εταίροι, μέτοχοι, εργαζόμενοι, Επιτροπές, Ομάδες Εργασίας,

εργατικό σωματείο), όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος (πελάτες, προμηθευτές, κοινωνικές ομάδες, περιβαλλοντικές ενώσεις κ.λπ).

Ταυτόχρονα, χρειάζεται η δημοσιοποίηση των επιχειρηματικών αρχών και των αξιών, όπου στοχεύει η υλοποίηση της Ε.Κ.Ε., προς τα ενδιαφερόμενα μέρη, και ταυτόχρονα υλοποιούνται και τα σχέδια εσωτερικής αλλά και εξωτερικής επικοινωνίας, για την ανάπτυξη του διαλόγου μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Εκείνο που αξίζει να υπογραμμιστεί είναι ότι το σύστημα εφαρμογής της Ε.Κ.Ε. χρειάζεται να είναι ευέλικτο και να μπορεί να προσαρμόζεται σε οποιαδήποτε αλλαγή που θα μπορούσε να γίνει και που θα απέτρεπε την υλοποίηση της πολιτικής για την Ε.Κ.Ε. Δηλαδή, η στρατηγική, οι στόχοι αλλά και το επιχειρηματικό σχέδιο θα πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένα, ώστε να μπορεί η επιχείρηση να προσαρμοστεί στην οποιαδήποτε αλλαγή, επανακαθορίζοντας κάποια σημεία της πολιτικής για την Ε.Κ.Ε., χωρίς να ματαιώνεται η συνολική της υλοποίηση.

2.1.3 Ο Έλεγχος υλοποίησης της Ε.Κ.Ε.

Κατά τη φάση αυτή, γίνεται έλεγχος και σύγκριση μεταξύ των στόχων που είχαν τεθεί, βάσει προτύπων απόδοσης, και των αποτελεσμάτων, δηλαδή των κοινωνικών, των περιβαλλοντικών και των οικονομικών, που εν τέλει κατόρθωσαν να επιτευχθούν. Ακόμη, η μέτρηση της αποτελεσματικότητας, η οποία υπολογίζεται μέσα από τη σύγκριση των προτύπων απόδοσης μεταξύ τους και των τελικών αποτελεσμάτων, καταγράφεται στις ειδικές εκθέσεις, που η Επιτροπή Εκθέσεων οφείλει να συντάσσει.

Επιπρόσθετα, διενεργείται ο έλεγχος του συστήματος διοίκησης, για να καταγραφούν οι διοικητικές μεταβλητές που συνέβαλαν ενεργά στην εφαρμογή της Ε.Κ.Ε., αλλά και οι μεταβλητές που στάθηκαν εμπόδιο για την ομαλή υλοποίησή της.³

2.1.4 Αξιολόγηση και βελτίωση της στρατηγικής για την Ε.Κ.Ε.

Στην τελευταία φάση, γίνεται η αξιολόγηση του βαθμού και της αποτελεσματικότητας υλοποίησης της Ε.Κ.Ε. Σύμφωνα με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, που ενδέχεται να αποκλίνουν από λίγο έως και πολύ από τα επιθυμητά αποτελέσματα, καθορίζονται τα θέματα και τα σημεία που απαιτούν βελτίωση και αλλαγή. Συνήθως, χρειάζονται βελτίωση οι σχέσεις με τα

ενδιαφερόμενα μέρη και από την πλευρά τους οι επιχειρήσεις οφείλουν να εμπιστεύονται ότι οι πλευρές γνωρίζουν καλά και μπορούν να προσφέρουν.⁴

Επίσης, στη φάση αυτή λαμβάνονται αποφάσεις για αναθεώρηση του επιχειρηματικού σχεδίου και επανακαθορίζονται τα σημεία εκείνα του στρατηγικού σχεδιασμού που απαιτούν βελτίωση. Οι βελτιώσεις αυτές υπολογίζονται στον νέο κύκλο εφαρμογής που αρχίζει μετά την ανατροφοδότηση, ακολουθώντας τα ίδια βήματα, την επόμενη χρονική περίοδο για την τελική εφαρμογή της πολιτικής για την Ε.Κ.Ε.⁵ (Βλέπε Πίνακα 2 στο Παράρτημα)

2.2 Έλεγχος ΕΚΕ

Άλλες εταιρείες ενσωματώνουν τα ζητήματα της κοινωνικής ευθύνης στις υπάρχουσες παραδοσιακές επιτροπές του διοικητικού συμβουλίου. Για παράδειγμα, η ελεγκτική επιτροπή επιφορτίζεται και με την παρακολούθηση του επιπέδου προσαρμογής σε ζητήματα κοινωνικής και ηθικής ευθύνης. Η πολιτική αυτή επιλέγεται είτε για λόγους εταιρικής οργάνωσης, είτε για λόγους κόστους.

Στην Ελλάδα το Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε. διαθέτει μια λίστα ελέγχου, η οποία περιλαμβάνει τον έλεγχο περισσότερων δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης και πως ενσωματώνει μέσα σε αυτές την φιλοσοφία της κοινωνικής υπευθυνότητας. Η αξιολόγηση γίνεται ποιοτικά – όχι με βαθμολογία – αλλά με την σύγκριση της ιδεατής θέσης – στόχο που έχει τεθεί σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί στην επιχείρηση.

Οι τομείς αξιολόγησης είναι:

A. Εργαζόμενοι, που περιλαμβάνει την αξιολόγηση ως προς τις αμοιβές και τις παροχές, τις ίσες ευκαιρίες εξέλιξης, την κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη, την υγιεινή και την ασφάλεια στους χώρους εργασίας, άλλες δράσεις όπως ενθάρρυνση δράσεων εθελοντισμού (π.χ. εθελοντική αιμοδοσία),

B. Αγορά, που περιλαμβάνει προγράμματα καθορισμού προτύπων, όπως για την αλυσίδα εφοδιασμού και παραγωγής, την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με ποιότητα και ασφάλεια, η πληροφόρηση των καταναλωτών κ..α

Γ. Φυσικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει προγράμματα, όπως μείωσης των εκπεμπόμενων ρύπων, αποτελεσματικής χρήσης ανθρώπινων πόρων, διαχείρισης αποβλήτων, πρόληψης ρυπάνσεων, ανακύκλωσης, πράσινες δράσεις κ.α.

Δ. Τοπικές κοινότητες, που περιλαμβάνει κάθε είδους δωρεές και χορηγίες, υποστήριξη μη κυβερνητικών οργανισμών, δράσεις και πρωτοβουλίες για συνεργασία με την κοινότητα για οργάνωση εκδηλώσεων, υποτροφιών, προγράμματα για ανέργους, κ.α.⁶

2.3 Τομείς εφαρμογής ΕΚΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε ανακοίνωσή της αναφέρει ότι όλες οι επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, που διαθέτουν προσωπικό πάνω από 500 άτομα, οφείλουν να δημοσιεύουν το «τριπλό αποτέλεσμα» στις ετήσιες εκθέσεις προς τους μετόχους τους, το οποίο να μετρά τις επιδόσεις τους βάσει οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η Ε.Κ.Ε. συνδέεται στενά με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και για το λόγο αυτό, οι επιχειρήσεις οφείλουν να ενσωματώνουν τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο στις δραστηριότητές τους.⁷

Επιπλέον, όπως διατυπώθηκε στο Συμβούλιο της Λισσαβόνας, στόχος είναι να μετατραπεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) στην πιο δυναμική οικονομία της γνώσης παγκοσμίως, επιτυγχάνοντας μία καλή προσέγγιση στη βιώσιμη ανάπτυξη, μεγιστοποιώντας τη συνεργασία ανάμεσα στην οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική της διάσταση.

Η κοινωνική διάσταση²⁰

Η κοινωνική διάσταση αφορά την πολιτική που εφαρμόζει μία επιχείρηση ως προς τους ανθρώπινους πόρους που απασχολεί, αλλά και ως προς το ευρύτερο κοινωνικό κεφάλαιο. Αναφορικά με τους ανθρώπινους πόρους, βασικές πολιτικές που άπτονται της ΕΚΕ είναι:

- η δέσμευση των ανωτάτων στελεχών για εφαρμογή της Ε.Κ.Ε. και η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους σε ένα διάλογο διπλής κατεύθυνσης και ενεργού συμμετοχής για παροχή πληροφοριών σχετικά με την

υλοποίηση της Ε.Κ.Ε. Σύμφωνα με οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM, 1998, 612), για τη θέσπιση γενικού πλαισίου ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους εργαζόμενους μέσα στην Ε.Ε., πρέπει να ζητείται συχνά η γνώμη των εκπροσώπων των εργαζομένων σχετικά με τις πολιτικές, τα σχέδια και τα μέτρα που λαμβάνονται σε μία επιχείρηση.

- η παρότρυνση για επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση για κάθε εργαζόμενο, χωρίς εξαιρέσεις ανάλογα με την ιεραρχική του κατάταξη. Η επαγγελματική κατάρτιση στοχεύει στην ενίσχυση και βελτίωση των δυνατοτήτων και των ικανοτήτων του προσωπικού αλλά και την προετοιμασία του για την προσαρμογή του σε κάθε διοικητική αλλαγή.
- η διαμόρφωση των καλύτερων δυνατών συνθηκών εργασίας. Μάλιστα, πολλές χώρες δημοσιεύουν σε καταλόγους τους καλύτερους εργοδότες, οι οποίοι, μεταξύ άλλων, προσφέρουν άρτιους χώρους εργασίας. Η δημοσίευση αυτή στοχεύει στην προσέλκυση πολύ ικανών και εξειδικευμένων στελεχών, ιδίως σε κλάδους με μεγάλες ελλείψεις δεξιοτήτων και γνώσεων.
- η σταθερή και ουσιαστική αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ διοίκησης και εργαζομένων για την προσφορά των απαραίτητων πληροφοριών και της ενημέρωσης για κάθε αλλαγή που συντελείται.
- η σωστή διαδικασία πρόσληψης, από την οποία λείπουν οι περιορισμοί και οι διακρίσεις, προσφέροντας παράλληλα τη δυνατότητα απασχόλησης ατόμων που εντάσσονται σε μειονεκτικές ομάδες, όπως τα άτομα διαφορετικής φυλής, οι γυναίκες, οι μακροχρόνια άνεργοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες κ.α.
- η εκχώρηση σημαντικών αρμοδιοτήτων αλλά και εξουσιών στο προσωπικό.
- η ισορροπία εργασίας, οικογένειας αλλά και ελεύθερου χρόνου.
- η δίκαιη αμοιβή και η ίση μεταχείριση στην εξέλιξη μεταξύ ανδρών και γυναικών
- η συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη των επιχειρήσεων και η παροχή
- μεριδίων του μετοχικού κεφαλαίου στο ανθρώπινο δυναμικό.

- η παροχή υψηλού επιπέδου ασφάλειας και υγείας στην εργασία, κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες, που διαμορφώθηκαν συγκεκριμένα κριτήρια για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, τα οποία μάλιστα και περιλαμβάνονται στα διάφορα συστήματα πιστοποίησης και επισημάνσης για διάφορα προϊόντα και είδη εξοπλισμού.
- η αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων που προσφέρονται σε διάφορα προβλήματα, όπως σε κρίσιμες περιόδους και σε περιόδους ισχυρού ανταγωνισμού, και η λήψη αποφάσεων που περιορίζουν τις απολύσεις προσωπικού.
- Ο ενεργός έλεγχος και η σωστή διαχείριση των υπαλλήλων που απουσιάζουν από την εργασία τους εξαιτίας κάποιας αναπηρίας ή ενός τραυματισμού.

Στην ευρύτερη κοινωνική πολιτική, οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα εφαρμογής κάποιων κατευθυντήριων γραμμών της Ε.Κ.Ε., που είναι:

- η αύξηση της απασχόλησης και η μείωση της ανεργίας σε τοπικό επίπεδο
- η υποστήριξη της μετάβασης των νέων από τη δευτεροβάθμια ή τη τριτοβάθμια εκπαίδευση στην εργασία, με τη δημιουργία θέσεων μαθητείας.
- Η αξιολόγηση των αναγκών για επαγγελματική κατάρτιση, με τη στενή συνεργασία με τοπικούς φορείς, οι οποίοι οργανώνουν προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.
- η ισχυροποίηση του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, που μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την χρηματοδότηση ειδικών σχεδίων για την ανάπτυξη και εξέλιξη της τοπικής κοινωνίας.
- ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ειδικά η διάσταση αυτή αφορά τις διεθνείς δραστηριότητες των πολυεθνικών επιχειρήσεων και τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Είναι πολύ σημαντικό οι διεθνείς εταίροι να συμμορφώνονται με τις βασικές αξίες των διεθνών Οργανώσεων, όπως είναι η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, ο ΟΗΕ και ο ΟΟΣΑ, σε κράτη όπου υπάρχουν κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Συνομοσπονδία Βιομηχανιών Δανίας έχει καθιερώσει μία σειρά κατευθυντήριων γραμμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και καλεί τις εταιρίες - μέλη της με διεθνείς επιχειρηματικές δράσεις να ενστερνίζονται το ίδιο επίπεδο κοινωνικής

ευθύνης στην χώρα εγκατάστασής τους, όμοιο με εκείνο που εφαρμόζουν αντίστοιχα και στη χώρα προέλευσής τους.

- Η κατάργηση της παιδικής εργασίας και η συνδρομή στην αντιμετώπιση της φτώχειας των παιδιών των αναπτυσσόμενων και φτωχών χωρών, διευκολύνοντας την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση.⁸

Η περιβαλλοντική διάσταση

Η περιβαλλοντική διάσταση περιλαμβάνει τη λήψη μέτρων και την αποτελεσματική διαχείριση του περιβαλλοντικού κεφαλαίου και των φυσικών πόρων. Η περιβαλλοντική διαχείριση μιας εταιρίας που εφαρμόζει Ε.Κ.Ε. μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής:

- τη μείωση εκπομπών ρύπων και αποβλήτων, που ευθύνονται για τη μόλυνση του περιβάλλοντος.
- τη χρήση τεχνολογίας και συστημάτων παραγωγής που είναι φιλικά στο περιβάλλον.
- την ανάληψη επενδύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος. Οι περιβαλλοντικές χρηματοδοτήσεις αποτελούν για την Ε.Ε. επενδύσεις διττού κέρδους, καθώς προκύπτει όφελος και για τις επιχειρήσεις αλλά και για το περιβάλλον. Στο 6ο πρόγραμμα δράσης της Ε.Ε. περιγράφονται οι τρόποι με τους οποίους μπορούν η Ε.Ε. και οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να υλοποιήσουν τις επενδύσεις διπλού κέρδους.
- την υλοποίηση του κοινοτικού σχεδίου για τη διαχείριση και τον έλεγχο στον περιβαλλοντικό τομέα, γνωστού ως (EMAS) ISO 9000.⁹

Η οικονομική διάσταση

Έχει καταστεί πλέον κοινά αποδεκτό από τις επιχειρήσεις ότι η βιώσιμη επιχειρηματική επιτυχία και η αξία της επιχείρησης για τους μετόχους δεν κατοχυρώνεται με τη αύξηση του βραχυχρόνιου κέρδους και της άμεσης απόδοσης, αλλά επιτυγχάνεται με υπεύθυνες συμπεριφορές και δράσεις, που προωθούν την οικονομική ανάπτυξη και αυξάνουν τον βαθμό

ανταγωνιστικότητας, εξασφαλίζοντας έτσι την προστασία του περιβάλλοντος και προωθώντας την ευαισθησία της κοινωνίας. Οι ενέργειες αυτές, που αποτελούν τον συγκερασμό της οικονομικής δραστηριότητας και της περιβαλλοντικής και κοινωνικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας, υλοποιούν πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, οι ενέργειες αυτές, μεταξύ άλλων, είναι:

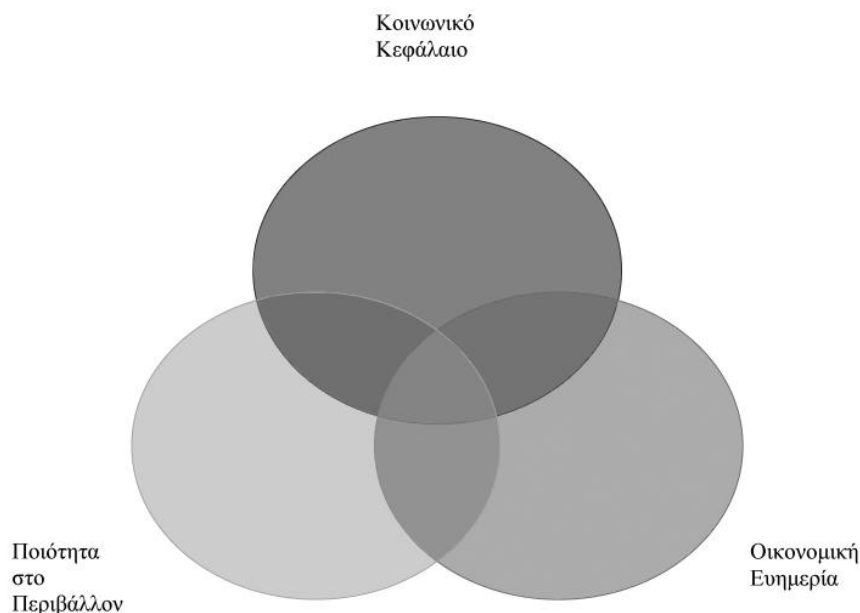
- Η υποστήριξη της τοπικής ανάπτυξης, μέσω της συμμετοχής σε τοπικές συμπράξεις απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης, μειώνοντας τον κοινωνικό και τοπικό αντίκτυπο, που μπορούν να προκληθούν από αναδιαρθρώσεις μεγάλης κλίμακας.
- Η στενή συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις - εταίρους μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στη ελάττωση της πολυπλοκότητας όλων των διαδικασιών, στην μείωση πολλών διαχειριστικών δαπανών και του κόστους υλοποίησης, και στην αύξηση και βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών.
- Η χρηματοδότηση τοπικών αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων και οι διάφορες δωρεές για φιλανθρωπικές δραστηριότητες συμβάλλουν στην ανάπτυξη καλών σχέσεων μεταξύ της επιχείρησης και της τοπικής κοινότητας και την επίτευξη αύξησης του κοινωνικού κεφαλαίου. Τέτοια πολιτική ακολουθούν κυρίως οι πολυεθνικές επιχειρήσεις που επιδιώκουν την ένταξη των θυγατρικών εταιριών τους σε διάφορες διεθνείς αγορές. Η ανάπτυξη σχέσεων οικειότητας με τους διάφορους τοπικούς φορείς, πολιτικού αλλά και πολιτιστικού αντικειμένου, και η ενημέρωση σχετικά με τα έθιμα, τις αξίες και τις αρχές της τοπικής κοινωνίας αποτελούν κεφάλαιο για τις επιχειρήσεις, από το οποίο μπορούν να αποκομίσουν όφελος οικονομικό.
- Εκτός από τη χρηματοδότηση διαφόρων εκδηλώσεων, που θεωρείται μια πολιτική ήπιας μορφής, υφίσταται και η χρηματοδότηση των έργων υποδομής και των άμεσων επενδύσεων πάνω σε σχέδια που βοηθούν κάποιες περιφέρειες και τοπικές οικονομίες, ακόμη και περιοχές οικονομικά μειονεκτούσες, προσφέροντας σημαντικές δυνατότητες οικονομικής ανασυγκρότησης αλλά και ανάπτυξης.
- Η μεταφορά καινοτομίας και τεχνολογίας στις τοπικές κοινωνίες οδηγούν σε μία πιο ισόρροπη οικονομική και κατ' επέκταση κοινωνική ανάπτυξη μεταξύ των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών.

- Οι θυγατρικές μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων μπορούν να υποστηρίξουν τοπικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μέσα από την καθοδήγηση και επίβλεψη σχεδίων Ε.Κ.Ε., παρέχοντας βοήθεια στην σύνταξη και υποβολή εκθέσεων κοινωνικού περιεχομένου.
- Η επιλογή επιχειρηματικών εταίρων και προμηθευτών και η δημιουργία κάποιων οικονομικών ενοποιήσεων συμβάλλουν στην δημιουργία σχέσεων οικονομικής συμμαχίας, που μακροπρόθεσμα μπορεί να συμβάλλει στην αλληλεπίδραση των διοικητικών και επιχειρηματικών πρακτικών μεταξύ των εταίρων και των προμηθευτών τους σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού.
- Η λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς και η λειτουργία με πλήρη διαφάνεια αποτελούν τις δύο κύριες συνιστώσες της καλής οικονομικής δραστηριότητας. Μάλιστα, ο *Συνασπισμός των Παγκόσμιων Εταίρων* για την Ε.Κ.Ε. (Global Partners for Corporate Social Responsibility, 2000) το 2000, δημοσίευσε δέκα απαιτήσεις για υψηλότερα πρότυπα διαφάνειας τον 21ο αιώνα, με τις οποίες προβλέπεται η πρόσβαση των εταιριών στα δεδομένα, αλλά και η ακεραιότητα και η πληρότητα σε ζητήματα ενημέρωσης και δημοσίευσης δεδομένων, προκειμένου να επιτυγχάνεται η διεξαγωγή του ελέγχου και η αξιολόγηση μεταξύ των επιχειρήσεων.
- Η εγγραφή μιας εταιρίας σε χρηματιστηριακό δείκτη δεοντολογικών αρχών προσφέρει τη δυνατότητα αύξησης της αξιολογικής κατάταξής της, παρέχοντας χειροπιαστά οικονομικά οφέλη. Οι κοινωνικοί δείκτες του χρηματιστηρίου αποτελούν ισχυρά εργαλεία αναφοράς, διότι αποδεικνύουν τη θετική επίδραση της λεπτομερειακής ανάλυσης των χρηματοοικονομικών επιδόσεων με βάση τα διάφορα κοινωνικά κριτήρια.
- Η επιλογή και υλοποίηση κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων, όπως η τοποθέτηση κεφαλαίων σε επιχειρήσεις που εφαρμόζουν πολιτικές κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες, συμβάλλουν στην μείωση των χρηματοπιστωτικών κινδύνων, στην γρήγορη πρόληψη των διαφόρων κρίσεων, και στη δημιουργία μιας καλής φήμης για την επιχείρηση.
- Οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις αποτελούν αναδυόμενη αγορά, καθώς έχουν αναπτυχθεί πολλά εξειδικευμένα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου, που χρησιμοποιούν πολλά και διαφορετικά εργαλεία και πρότυπα μέτρησης. Έτσι αυξάνεται το διοικητικό κόστος, αφού επιβαρύνονται οι επιχειρήσεις με υπερβολικά και αποκλίνοντα μεταξύ τους

αιτήματα. Καλή λύση στο πρόβλημα αυτό αποτελεί η τυποποίηση της υποβολής των κοινωνικών εκθέσεων, προσφέροντας έτσι μεγαλύτερη σύγκλιση ανάμεσα στους δείκτες και τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τις αναλύσεις και την αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων μιας εταιρίας.

- Λόγω της παγκοσμιοποίησης, οι επιχειρήσεις εκτίθενται ολοένα και περισσότερο στη διασυνοριακή οικονομική εγκληματικότητα. Οι πολυεθνικές εταιρείες, συμμορφώνονται στα διεθνή πρότυπα, εξασφαλίζοντας έτσι καλές διεθνείς εμπορικές σχέσεις τους υλοποιούνται με πιο βιώσιμο και διαφανή τρόπο. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό η περαιτέρω προώθηση της Ε.Κ.Ε., εντός και εκτός των συνόρων της Ε.Ε, να βασιστεί σε διεθνή πρότυπα και συμφωνηθέντα εργαλεία. Έως τώρα, οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις αποτελούν ένα κοινά αποδεκτό εργαλείο, που ως πλήρες κείμενο έχει επικυρωθεί παγκοσμίως και καθορίζει όλους τους κανόνες που οφείλουν να ακολουθούν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις.¹⁰

Οι τρεις αυτές βασικές διαστάσεις της ΕΚΕ, κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική, μπορούν να εφαρμοστούν από μία επιχείρηση είτε ταυτόχρονα είτε επιλεκτικά. (βλέπε Πίνακα 1 στο Παράρτημα)

Γράφημα 1. Βασικές συνιστώσες της Ε.Κ.Ε.

Πίνακας1: Βασικά στοιχεία της τριμερούς διάστασης της ΕΚΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Βασικά στοιχεία της τριμερούς διάστασης της ΕΚΕ

	Κοινωνική Διάσταση	Περιβαλλοντική Διάσταση	Οικονομική Διάσταση
Πρότυπα	Πρότυπο κοινωνικής ευθύνης (SA 8000) Πρότυπο Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία (OHSAS 1801)	ISO 14000, 14001 EMAS (Eco-management and Audit Scheme)	ISO 9000
Διεθνείς συμβάσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Διεθνής Συνθήκη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (1977) • Η Διακήρυξη της ΔΟΕ περί Βασικών Αρχών και Δικαιωμάτων στην Εργασία (1977) 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνθήκη του Ρίο (1994) • Πρωτόκολλο του Κιότο (1997) 	Κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις
Επίσημανση	Συστήματα κοινωνικής επίσημανσης	Ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα	Πιστοποιητικά ποιότητας (ISO, HACCP)
Αρμόδιο Τμήμα	Τμήμα Διαχείρισης Ανθρώπινων Πόρων	Τμήμα Περιβαλλοντικών Θεμάτων	Τμήμα Διοίκησης Ποιότητας/ Μέτρηση Ικανοποίησης του πελάτη

Πηγή: *Ευρωπαϊκή Επιτροπή (COM) 2001*

http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/COM2001%20_prasiniVivlos.pdf

2.4 Δημοσιοποίηση ενεργειών ΕΚΕ

Η δημοσίευση των καλών πρακτικών της Ε.Κ.Ε. βελτιώνει τις σχέσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, παρακινεί το προσωπικό προς την θετική κατεύθυνση, βοηθά την πρόσβαση στις νέες αγορές και επιχειρηματικές συνεργασίες και αναλαμβάνει σοβαρά τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές της ευθύνες. Κατά την δημοσιοποίηση θα πρέπει να αποφεύγονται οι πομπώδεις λέξεις και εκφράσεις και να βασίζεται σε πραγματική και ουσιαστική δέσμευση για την Ε.Κ.Ε. και διάθεση για περαιτέρω βελτίωση της προσπάθειας αυτής. Η δημοσίευση συνήθως πραγματοποιείται με τους ακόλουθους τρόπους:

- Κοινωνικός Απολογισμός, που είναι εκδόσεις μέσα από τις οποίες η κάθε επιχείρηση υιοθετεί μια ολιστική άποψη αναφοράς για την ευρεία κλίμακα των ευθυνών της σε εκείνους που όσους επηρεάζονται άμεσα από τις δράσεις της.
- Θεματικός Απολογισμός, που είναι εκδόσεις που εκθέτουν την απόδοση μιας επιχείρησης σε ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως για παράδειγμα το περιβάλλον, την υγιεινή και ασφάλεια κ.λ.π
- Κώδικας Δεοντολογίας, περιλαμβάνει τα έγγραφα της επιχείρησης που καθορίζουν τους εσωτερικούς και εκούσιους κανόνες, προκειμένου να καθοριστεί το είδος των αρχών και των αξιών που θα υιοθετήσει τελικά στις μεταξύ της σχέσεις με τους επηρεαζόμενους από τις δραστηριότητές της.
- Πληροφόρηση μέσω διαδικτύου, που συνήθως περιλαμβάνει ειδικό χώρο στην ιστοσελίδα μιας επιχείρησης και αναφέρει τις δραστηριότητες Ε.Κ.Ε. που πραγματοποίησε αλλά και δημοσιεύματα.
- Διαβούλευση με εμπλεκόμενους φορείς (stakeholder forum), που συνήθως γίνονται με ομάδες εργασίας, δημόσιες συναντήσεις, συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια κ.α.

- Εσωτερική επικοινωνία, περιλαμβάνει μια σειρά εργαλείων που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να επικοινωνήσουν με το εσωτερικό περιβάλλον τους για θέματα Ε.Κ.Ε., όπως internet, εφημερίδες, περιοδικά, συναντήσεις με το προσωπικό κ.α.
- Πρότυπα και ετικέτες προϊόντων, που περιλαμβάνουν ευρέως αποδεκτά πρότυπα ή διαδικασίες υιοθετημένες από μια επιχείρηση για αύξηση ή εξασφάλιση επιτευγμάτων σε αναγνωρίσιμο επίπεδο αποτελεσματικότητας σε θέματα όπως υγιεινή και ασφάλεια, ποιότητα προϊόντων κ.α.
- Βραβεία και εκδηλώσεις, δηλαδή βραβεία που λαμβάνει η επιχείρηση και στα βραβεία που οργανώνει και απονέμει η ίδια.
- Ενέργειες Marketing συνδεδεμένες με κοινωνικό σκοπό, που περιλαμβάνει οικονομικούς πόρους για φιλανθρωπίες και κοινωνικές συνεισφορές, με ταυτόχρονη επίτευξη επιχειρηματικών στόχων.
- Δελτία Τύπου, στον Τύπο και το διαδίκτυο, δηλαδή Δελτία Τύπου που δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της επιχείρησης αλλά και αποστέλλονται στον Τύπο.¹¹

2.5 Προϋποθέσεις άσκησης ΕΚΕ

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ασκείται από τις επιχειρήσεις εθελοντικά και προαιρετικά. Ωστόσο, υπάρχει και μια άποψη, διαμετρικά αντίθετη, σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις δεν διακατέχονται εντελώς από εντιμότητα και φιλανθρωπία, λαμβάνοντας την απόφαση της υιοθέτησης δράσεων Ε.Κ.Ε.

Υπάρχουν κάποιες βασικές προϋποθέσεις άσκησης της Ε.Κ.Ε. Οι οποίες, μεταξύ άλλων, είναι:

Οικονομικοί παράγοντες: και συγκεκριμένα οι γενικότερες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην ίδια την επιχείρηση, το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον, ο ανταγωνισμός της αγοράς, οι κρατικοί και διεθνείς νόμοι και κανονισμοί, η επιρροή των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών (ΜΚΟ), οι κοινωφελής οργανισμοί, η συνεργασία των επιχειρήσεων με τις διάφορες οργανώσεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη κ.α.¹²

Αναφορικά με την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την υιοθέτηση κοινωφελών πρακτικών. Δεν είναι λίγες οι φορές που μπροστά στην αύξηση των κερδών της επιχείρησης, η υπευθυνότητα της επιχείρησης παραγκωνίζεται. Το ίδιο ισχύει και για τις μη επικερδείς επιχειρήσεις ή εκείνες που έχουν ελάχιστους οικονομικούς πόρους προς διάθεση σε κοινωνικούς σκοπούς. Βέβαια, υπάρχουν και περιπτώσεις βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης, μετά την υιοθέτηση πρακτικών Ε.Κ.Ε.¹³

Ανταγωνισμός: ο ανταγωνισμός στην αγορά παίζει σημαντικό ρόλο στην άσκηση δράσεων Ε.Κ.Ε. Όταν είναι έντονος ο ανταγωνισμός και τα περιθώρια κέρδους για την επιχείρηση είναι μικρά, τότε ελαχιστοποιούνται οι δυνατότητες άσκησης κοινωνικών δράσεων, καθώς διακυβεύετε η βιωσιμότητα της ίδιας της επιχείρησης. Παρομοίως, και με τις επιχειρήσεις μονοπωλίου και oligοπωλίου, αφού δεν θα αλλάξει ιδιαίτερα η Ε.Κ.Ε. τα οικονομικά αποτελέσματά τους. Ενώ, σε περιπτώσεις ήπιου ανταγωνισμού, οι επιχειρήσεις επενδύουν σε κοινωφελείς σκοπούς, προκειμένου να ενισχύσουν την εικόνα τους ως κοινωνικά υπεύθυνες.

Κρατικοί θεσμοί και νομοθεσία: αποτελεί μια από τις πιο ισχυρές προϋποθέσεις άσκησης δράσεων Ε.Κ.Ε. Σύμφωνα με αυτή, στις περιπτώσεις που το κράτος μεριμνά για κοινωφελείς σκοπούς και ψηφίζει αντίστοιχους νόμους και στηρίζει τον διάλογο με τις επιχειρήσεις για τέτοιου είδους θεσμούς και δράσεις, τότε οι επιχειρήσεις ωθούνται πιο εύκολα σε αυτές τις ενέργειες. Μια χαρακτηριστική κρατική στήριξη αποτελεί η φοροελάφρυνση των επιχειρήσεων με κοινωνική υπευθυνότητα.

ΜΜΕ και ΜΚΟ: ως σημαντικοί φορείς άσκησης πίεσης για υλοποίηση κοινωνικά υπεύθυνων δράσεων από τις επιχειρήσεις, καθώς πάντα ελλοχεύει ο φόβος της δημιουργίας κακής φήμης και εικόνας των επιχειρήσεων που δεν ευαισθητοποιούνται κοινωνικά.

Οργανωσιακή κουλτούρα: το ήθος και η κουλτούρα της Διοίκησης κάθε επιχείρησης παίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην κοινωνική υπευθυνότητά τους, και φυσικά κατά πόσο διακατέχονται οι ίδιοι από το πνεύμα της κοινωνικής και περιβαλλοντικής αγάπης.¹⁴

2.6 Τα οφέλη της ΕΚΕ για τις επιχειρήσεις

Οι σύγχρονες επιχειρήσεις αναγνωρίζουν ότι μια κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά έχει αντίκτυπο σε επιχειρηματικά οφέλη. Τα οφέλη αυτά περιλαμβάνουν:

➤ **Βελτιωμένη φήμη**

Η φήμη μιας επιχείρησης είναι αλληλένδετη με την ποιότητα του προϊόντος από την πλευρά του καταναλωτή, τη φροντίδα για θέματα που αφορούν τους υπαλλήλους και την ευαισθησία για ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον.

Το «καλό όνομα» μιας εταιρίας επιτυγχάνεται με την εκπλήρωση των αναγκών και των προσδοκιών όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Επιχειρήσεις που στόχευαν σε κάθε ομάδα των ενδιαφερομένων τους είχαν τετραπλάσια αύξηση των πωλήσεών τους σε σχέση με τις επιχειρήσεις που στόχευαν αποκλειστικά στους μετόχους τους.

➤ **Θετική προσοχή από ΜΜΕ**

Πολλές επιχειρήσεις που εξασκούν πρακτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης αντιμετωπίζουν τακτική κάλυψη από τον τοπικό τύπο και συχνά αυξάνουν τη δημοτικότητα τους μέσω της συμμετοχής σε εθνικές εκδηλώσεις.

➤ **Βελτιωμένες Δημόσιες Σχέσεις**

Η επιτυχία των Δημοσίων Σχέσεων μιας επιχείρησης οργανώνει κοινοτικά επενδυτικά προγράμματα. Το τελικό αποτέλεσμα είναι η μετατροπή της επιχείρησης σε μία κοινοτική επιχείρηση με κοινωνικές ευαισθησίες και ανησυχίες.

➤ **Αυξημένες πωλήσεις**

Δημιουργούνται νέες αγορές όπου οι καταναλωτές επιλέγουν συνεργάτες βάσει της περιβαλλοντικής τους επίδοσης όσο του κόστους και της ποιότητας.

➤ **Ανταγωνιστική αξία**

Σημαντικά πλεονεκτήματα προκύπτουν για την επιχείρηση από τη βελτιωμένη αξιοποίηση του ανθρωπίνου κεφαλαίου, μέσω ενθάρρυνσης, παρακίνησης και συμμετοχής του εργατικού δυναμικού, των υψηλότερων επιπέδων διατήρησης των εργαζομένων και των άριστων σχέσεων με τους συνεργάτες και τους καταναλωτές. Η ενθάρρυνση αλλά και η ενασχόληση με πρωτοβουλίες μάθησης προσφέρουν σημαντικές ικανότητες, ικανές να διατηρήσουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

➤ **Βελτιωμένες επενδυτικές ευκαιρίες**

Η κοινωνική και περιβαλλοντική επίδοση των επιχειρήσεων είναι δυνατόν να επιδρά σημαντικά στη θεώρηση των επενδυτικών αποφάσεων. Ένα μεγάλο κεφάλαιο παραχωρείται ειδικά για επενδύσεις σε επιχειρήσεις προσανατολισμένες σε πρακτικές Ε.Κ.Ε.. Παρόλο που οι επενδυτές, παραδοσιακά, ενδιαφέρονταν ελάχιστα για ότι είχε να κάνει με τις μη – οικονομικές πλευρές της εταιρικής διαχείρισης, η αποδεδειγμένη καλή σχέση μεταξύ Ε.Κ.Ε. και οικονομικής απόδοσης τους ενθαρρύνει σημαντικά να την υιοθετήσουν. Μάλιστα, διαθέτουν ένα μεγάλο εύρος δεικτών τους οποίους χρησιμεύουν ως σημείο αναφοράς για τη σύγκριση της απόδοσης των εταιρειών αναφορικά με την επίδοση που παρουσιάζουν στην Ε.Κ.Ε.. Ο γνωστός δείκτης Dow Jones Group Sustainability Index (DJGSI) αποτελείται από το 10% των κορυφαίων εταιρειών σε επίδοση Ε.Κ.Ε. και αυτό το ποσοστό προέρχεται από τις 2500 μεγαλύτερες εταιρίες του Dow Jones Global Index (DJGI). Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι ο Dow Jones Sustainability Index έχει σημειώσει άνοδο της τάξης του 180% από το 1993 σε σχέση με το ποσοστό του 125% του Dow Jones Global Index.¹⁵

➤ **Στρατολόγηση, παρότρυνση και διατήρηση υπαλλήλων**

Θεωρείται πια περισσότερο ελκυστική μια επιχείρηση που ως εργοδότη έχει έναν άνθρωπο, ο οποίος δραστηριοποιείται και συμμετέχει σε κοινωνικά και σε περιβαλλοντικά θέματα και ενδιαφέρεται για τους υπαλλήλους του.

➤ **Μάθηση και καινοτομία**

Οι στόχοι της Ε.Κ.Ε. παροτρύνουν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία δημιουργώντας οφέλη για την επιχείρηση. Δηλαδή, ψάχνοντας πηγές ενέργειας ή εναλλακτικούς τρόπους, ανακαλύπτει η επιχείρηση καινοτόμες μεθόδους και φιλικές προς το περιβάλλον.

➤ **Ανταγωνιστικότητα και τοποθέτηση στην αγορά**

Μία εταιρεία είναι ανταγωνιστική όταν είναι σε θέση να καλύψει όχι μόνο τις ανάγκες αλλά και τις ευρύτερες κοινωνικές απαιτήσεις των πελατών. Στις μέρες μας είναι ζητούμενο για κάθε εταιρεία να πληροί τουλάχιστον το ελάχιστο επίπεδο εγγυήσεων για θέματα που αφορούν τις εργασιακές συνθήκες. Κυριαρχεί το φαινόμενο οι καταναλωτές και οι μέτοχοι να σχηματίζουν άποψη για κάθε επιχείρηση με γνώμονα το αν διακατέχονται από κοινωνικής υπευθυνότητας. Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων πιστεύει ότι οι επιχειρήσεις οφείλουν επίσης να δραστηριοποιούνται με στόχο να βελτιώνουν την κοινωνία.

➤ **Αποτελεσματικότητα στη λειτουργία**

Η εστίαση σε στόχους που προέρχονται από πρακτικές Κοινωνικής Ευθύνης μπορεί να οδηγήσει σε άμεσες βελτιώσεις της παραγωγικότητας της εταιρείας. Η υιοθέτηση φιλικών περιβαλλοντικών μεθόδων, όπως η ανακύκλωση και η ανακάλυψη πιο αποτελεσματικών τρόπων εκμετάλλευσης των πρώτων υλών, όχι μόνο μειώνει τα έξοδα της εταιρείας αλλά την οδηγεί σε επίπεδα αυξημένης ανταγωνιστικότητας.¹⁶

Επίσης οι Kotler και Lee (2009) αναφέρουν σε μία έρευνα του Business for Social Responsibility, ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού που προσφέρει στις επιχειρήσεις τις απαραίτητες πληροφορίες, τα εργαλεία, την εκπαίδευση και τις συμβουλές για να υιοθετήσουν την Ε.Κ.Ε.. Από την έρευνα αυτή απορρέουν μία σειρά από οφέλη, που είναι τα εξής:

- Αυξημένες πωλήσεις και μερίδιο αγοράς
- Ενισχυμένη εικόνα επωνυμίας
- Αυξημένη ικανότητα προσέλκυσης, ευαισθητοποίησης και διατήρησης προσωπικού
- Μειωμένο λειτουργικό κόστος
- Αυξημένο ενδιαφέρον από τους επενδυτές και τους καταναλωτές.¹⁷

2.7 Επιχειρήματα υπέρ και κατά της ΕΚΕ

Επιχειρήματα υπέρ της ΕΚΕ:

Θεωρητικά επιχειρήματα:

1. Συμφέρει την επιχείρηση να βελτιώνει την κοινότητα στην οποία έχει την έδρα της και ασκεί την επιχειρηματική της δραστηριότητα. Η αναβάθμιση του περιβάλλοντος της κοινότητας θα προσφέρει πολλαπλά οφέλη στην επιχείρηση.
2. Τα προγράμματα Ε.Κ.Ε. ελαχιστοποιούν τα προβλήματα, το οποίο λειτουργεί προς όφελος της κοινωνίας και της επιχείρησης.
3. Η κοινωνική υπευθυνότητα είναι το ηθικό και το σωστό για κάθε επιχείρηση.
4. Η χριστιανική παράδοση ενθαρρύνει πράξεις φιλανθρωπίας και κοινωνικής φροντίδας.
5. Η εκδήλωση ενδιαφέροντος σε κοινωνικά ζητήματα εμποδίζει την κρατική παρέμβαση στην επιχείρηση.

Πρακτικά επιχειρήματα:

1. Οι πράξεις κοινωνικής ευθύνης μπορούν στην πραγματικότητα να είναι κερδοφόρες για κάθε επιχείρηση. Για παράδειγμα, νέα μηχανήματα που περιορίζουν την μόλυνση μπορούν να είναι πιο αποδοτικά.
2. Το να είναι μια επιχείρηση κοινωνικά υπεύθυνη βελτιώνει την εικόνα των Δημοσίων Σχέσεων της ως καλού «πολίτη».
3. Αν δεν το κάνει η επιχείρηση από μόνη της, ούτε το κράτος, ούτε η κοινή γνώμη θα της ζητήσει να το κάνει.¹⁸

Επιχειρήματα κατά της ΕΚΕ:

Ο οικονομολόγος Μίλτον Φρίντμαν διατύπωσε τα επιχειρήματα κατά της κοινωνικής ευθύνης της επιχείρησης, υποστηρίζοντας πως καθήκον κάθε επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση των κερδών της, με τη σωστή χρησιμοποίηση των σπάνιων επιχειρηματικών πόρων, υπό την προϋπόθεση πάντα πως οι ενέργειες της επιχείρησης είναι νόμιμες.

Ο Μ. Φρίντμαν και οι οπαδοί του υποστηρίζουν ότι κάθε επιχείρηση που πραγματοποιεί επιτυχώς κέρδη ωφελεί την κοινωνία, δημιουργώντας νέες θέσεις, βελτιώνοντας τις συνθήκες εργασίας, πληρώνοντας υψηλούς μισθούς που βελτιώνουν τη ζωή των εργαζομένων της και συμβάλλοντας στη δημόσια ευημερία πληρώνοντας φόρους. Προσφέρει επομένως ήδη πολλά στην κοινωνία και θεωρείται περιττό να ασχολείται με προγράμματα κοινωνικής ευθύνης.

Θεωρητικά επιχειρήματα:

1. Η κοινωνική ευθύνη αποτελεί τη βασική λειτουργία του κράτους. Η σύνδεση μεταξύ επιχείρησης και κράτους δημιουργεί τελικά μια πολύ ισχυρή δύναμη στην κοινωνία.
2. Πολύ συχνά συγκρούεται ο τρόπος που δουλεύει μια επιχείρηση με τον τρόπο που λειτουργούν τα κοινωνικά προγράμματα.
3. Η απαίτηση να αφιερωθεί μέρος των κερδών της επιχείρησης σε προγράμματα κοινωνικής δράσης αντιτίθεται στον βασικό στόχο της, που είναι η μεγιστοποίηση των κερδών της.
4. Είναι δύσκολο, τόσο για το κράτος όσο και για την επιχείρηση, να καθορίσει τι είναι χρήσιμο για το κοινωνικό συμφέρον.

Πρακτικά επιχειρήματα:

1. Η χρησιμοποίηση των κεφαλαίων της επιχείρησης για την εκπλήρωση κοινωφελών σκοπών αποτελεί παράβαση της ευθύνης της επιχείρησης, δηλαδή μη νόμιμη πράξη.
2. Το κόστος υλοποίησης των διαφόρων κοινωνικών προγραμμάτων αποτελεί σημαντική επιβάρυνση για την επιχείρηση, η οποία θα μεταβιβαστεί τελικά στους καταναλωτές με την αύξηση των τιμών.

3. Το κοινό μπορεί να θέλει να εφαρμόζονται κοινωφελή προγράμματα από το κράτος, αλλά ελάχιστα υποστηρίζει αντίστοιχα προγράμματα από τις επιχειρήσεις.
4. Οι περισσότεροι επιχειρηματίες δεν διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και ικανότητες που είναι αναγκαίες για να επιτευχθούν στόχοι κοινωνικού συμφέροντος.¹⁹

2.8 Ορισμένα πρότυπα για την ΕΚΕ

✓ Διεθνές σύστημα διαχείρισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εργασία (SA8000)

Το SA8000 είναι ένα πρότυπο εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, που δημιουργήθηκε με στόχο την μείωση και σταδιακή εξάλειψη των αθέμιτων πρακτικών στον χώρο της εργασίας, ώστε να βελτιωθούν οι εργασιακές συνθήκες παγκοσμίως και να καταπολεμηθούν οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το πρότυπο αυτό έχει ιδιαίτερη εφαρμογή στις χώρες της Ανατολής όπου παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της εκμετάλλευσης της παιδικής εργασίας.

✓ Το πρότυπο ISO 14000

Το ISO (International Standards Organization) περιλαμβάνει εθνικά σώματα σε αναπτυγμένες αλλά και αναπτυσσόμενες χώρες με σκοπό την τυποποίηση ενός μεγάλου φάσματος προϊόντων και δραστηριοτήτων. Η σειρά 14000 των προτύπων ISO περιλαμβάνει επίσης το πρότυπο 14001 για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, που παρέχουν το πλαίσιο για την αξιολόγηση και διαχείριση των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων αλλά και των προϊόντων των οργανισμών, με σκοπό την μείωση της ρύπανσης και την συμμόρφωση στις νομικές απαιτήσεις.

✓ Τα πρότυπα AA1000

Τα πρότυπα AA1000 αποτελούν ένα καινοτόμο σύνολο προτύπων και οδηγιών για την διασφάλιση της βάσης για βελτίωση της βιώσιμης ανάπτυξης. Συνιστά μια περιεκτική και αξιόπιστη προσέγγιση στην βελτίωση της συνολικής αποτελεσματικότητας. Το πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκε από την Accountability (διεθνές μη κερδοσκοπικό δίκτυο) με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο για να βοηθά τους οργανισμούς στο να συμπεριλάβουν

διαδικασίες που αναδεικνύουν την δέσμευση τους προς τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το πρότυπο AA1000 δημοσιεύθηκε αρχικά το 2003 ως το πρώτο πρότυπο διασφάλισης της βιωσιμότητας παγκοσμίως, ώσπου το 2008 η δεύτερη έκδοση του προτύπου AA1000 αντικατέστησε όλες τις προηγούμενες εκδόσεις.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. <http://www.csrhellas.org/portal/index.php> & <http://csrhellas.eu/csr-e-k-e/adjustment-evaluation/protypa/>
2. <http://www.csrhellas.org/portal/index.php> & <http://csrhellas.eu/csr-e-k-e/adjustment-evaluation/protypa/>
3. <http://www.csrhellas.org/portal/index.php> & <http://csrhellas.eu/csr-e-k-e/adjustment-evaluation/protypa/>
4. <http://www.csrhellas.org/portal/index.php> και <http://csrhellas.eu/csr-e-k-e/adjustment-evaluation/protypa/>
5. <http://www.csrhellas.org/portal/index.php> και <http://csrhellas.eu/csr-e-k-e/adjustment-evaluation/protypa/>
6. Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε., <http://www.csrhellas.org/portal/index.php>,
7. http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/COM2001%20_prasiniVivlos.pdf,
8. http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/COM2001%20_prasiniVivlos.pdf,
9. http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/COM2001%20_prasiniVivlos.pdf,
10. http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/COM2001%20_prasiniVivlos.pdf,
11. <http://www.csrhellas.org/portal/index.php>,
12. Campbel, L. J., (2007). Why would Corporations behave in socially responsible ways?, An Institutional theory of Corporate Social Responsibility, *Academy of Management Review*, 32 (3), pp. 946-967.
13. Waddock, S. A., Graves, S.B., (1997). The Corporate Social Performance, Financial Performance Link, *Strategic Management Journal*, 18, pp. 303-319, και Campbel, L. J., (2007). Why would Corporations behave in socially responsible ways?, An Institutional theory of Corporate Social Responsibility, *Academy of Management Review*, 32 (3), pp. 946-967.

14. Campbel, L. J., (2007). Why would Corporations behave in socially responsible ways?, An Institutional theory of Corporate Social Responsibility, *Academy of Management Review*, 32 (3), pp. 946-967.
15. Business Europe, 2001, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm,
16. <http://www.csrquest.net>,
17. Kotler, P., Lee, N., (2009). *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Πώς να προσφέρεται το καλύτερο δυνατό στην εταιρεία σας και στο σκοπό της επιλογής σας, Βέλτιστες πρακτικές από τη Hewlett-Packard, την Ben & Jerr'y και άλλες μεγάλες εταιρείες*, μετάφραση: Μυρτώ Σμαραγδή, εκδ ΚΕΡΚΥΡΑ Α.Ε, economia PUBLICING, Αθήνα, σελ. 25, 38-39
18. Friedman M., (2000). *The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits*, στο: Τζωρτζάκης, Κ., Τζωρτζάκη, Α.Μ., (2007). *Οργάνωση & Διοίκηση*, 4^η Έκδοση, εκδόσεις Rossili, Αθήνα.
19. Friedman M., (2000). *The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits*, στο: Τζωρτζάκης Κ., Τζωρτζάκη Α.Μ., (2007). *Οργάνωση & Διοίκηση*, 4^η Έκδοση, Εκδόσεις Rossili, Αθήνα.
20. ‘‘Κοινωνιολογία: Η μελέτη και κατανόηση των ανθρωπίνων κοινωνιών’’, Εκδόσεις Da Vinci, 2013, Αθήνα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

1. Campbel, L. J., (2007). Why would Corporations behave in socially responsible ways? An Institutional theory of Corporate Social Responsibility, *Academy of Management Review*, 32 (3), pp. 946-967.
2. Waddock, S. A., Graves, S.B., (1997). The Corporate Social Performance, Financial Performance Link, *Strategic Management Journal*, 18, pp. 303-319,

Ελληνική

1. Kotler, P., Lee, N., (2009). *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Πώς να προσφέρεται το καλύτερο δυνατό στην εταιρεία σας και στο σκοπό της επιλογής σας, Βέλτιστες πρακτικές από τη Hewlett-Packard, την Ben & Jerr'y και άλλες μεγάλες εταιρείες, μετάφραση: Μυρτώ Σμαραγδή, εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ Α.Ε, economia PUBLICING, Αθήνα.*
2. Friedman M., (2000). *The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits*, στο: Τζωρτζάκης Κ., Τζωρτζάκη Α.Μ., (2007). *Οργάνωση & Διοίκηση*, 4^η Έκδοση, εκδόσεις Rossili, Αθήνα.

Διαδίκτυο

1. Business Europe, 2001, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm,
2. Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε., <http://www.csrhellas.org/portal/index.php>,
3. http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/COM2001%20_prasiniVivlos.pdf,
4. <http://www.csrhellas.org/portal/index.php>,
5. <http://csrhellas.eu/csr-e-k-e/adjustment-evaluation/protypa/>
6. <http://www.csrquest.net>,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΒΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Βήματα εφαρμογής της ΕΚΕ

Φάσεις	Λειτουργίες	Διοικητικές Δράσεις – Διαδικασίες
Προγ/σμός 	Καθορισμός στρατηγικής για την ΕΚΕ	Καθορισμός πολιτικής, αντικειμενικών σκοπών, αξιών, αρχών, κωδίκων δεοντολογίας και συμπεριφοράς, προτύπων διαχείρισης για την ΕΚΕ
		Προσδιορισμός των πόρων που είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων της ΕΚΕ
		Επιβεβαίωση δέσμευσης ανώτατης διοίκησης για αξίες, αρχές και εφαρμογή της ΕΚΕ
		Προσδιορισμός προτεραιοτήτων, προκλήσεων και ενδιαφερομένων μερών (stakeholders)
	Σχεδιασμός στρατηγικής για την ΕΚΕ	Σχεδιασμός στρατηγικής βάσει της πολιτικής, των σκοπών, αξιών, αρχών, και κωδίκων της ΕΚΕ και προσδιορισμός επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων/προτύπων απόδοσης
		Προσδιορισμός ρόλων ενδιαφερομένων μερών και κυρίως των εργαζομένων
		Προετοιμασία σχεδίου δέσμευσης ενδιαφερομένων μερών
		Σχεδιασμός οργανογράμματος για την υλοποίηση της ΕΚΕ με όλους τους συμμετέχοντες
		Σχεδιασμός της δομής των εκθέσεων (reporting) για τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά θέματα
		Σύνταξη με τα σημαντικότερα ενδιαφερόμενα μέρη
Δράση 	Ανάπτυξη στρατηγικής ΕΚΕ	Χαρτογράφηση (mapping) όλων των ενδιαφερομένων μερών και διευκόλυνση του διαλόγου μαζί τους
		Δέσμευση όλων των ενδιαφερομένων μερών για ΕΚΕ
		Σχεδιασμός εκπαιδευτικού προγ/τος για εφαρμογή της ΕΚΕ
		Ανάπτυξη διαδικασιών, εργαλείων, κωδίκων για ΕΚΕ
Έλεγχος 	Έλεγχος σε σχέση με την πρόοδο που επιτεύχθηκε	Μέτρηση αποτελεσματικότητας και σύγκριση μεταξύ αποτελεσμάτων και στόχων
		Σύνταξη εκθέσεων αποτελεσμάτων επί των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών θεμάτων (ανησυχιών)
		Έλεγχος του συστήματος διοίκησης
Εκτίμηση & Βελτίωση 	Αξιολόγηση αποτελεσμάτων & προτάσεις βελτίωσης	Αξιολόγηση αποτελεσμάτων για τα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά θέματα
		Προσδιορισμός θεμάτων για βελτίωση. Απόφαση για βελτίωση σχέσεων με ενδιαφερόμενα μέρη
		Εντοπισμός σημείων για τον επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής της ΕΚΕ
	Ανατροφοδότηση	Αναθεώρηση του προγράμματος σε σημεία-κλειδιά
		Το σύστημα επιστρέφει στη πρώτη φάση και ξεκινάει ένας νέος κύκλος

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (COM) 2001

http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/COM2001%20_prasiniVivlos.pdf

Κεφάλαιο 3: Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ευρώπη

3.1 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR) στην Ευρώπη

➤ *Γενική επισκόπηση*

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εκπροσώπησε την Ευρώπη σαν μια από τις πρώτες ηπείρους που επιχείρησαν την μεταστροφή προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Πολλοί είναι οι λόγοι που συνηγορούν σε αυτό. Αν και αναρίθμητες παραβιάσεις έλαβαν χώρα κατά μήκος της ιστορίας της, στην Ευρώπη έχουν υπάρξει παραδοσιακά αξίες, κανόνες και αντιλήψεις που συνάδουν με την ΕΚΕ περισσότερο από οποιαδήποτε άλλο μέρος του κόσμου. Οι ευρωπαϊκές εταιρείες έχουν την τάση να κρατούν ισχυρότερες και ευρύτερες προοπτικές για τις σχέσεις τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη, ενώ δημιουργήθηκε ένα δίκτυο με σκοπό να βοηθήσει πολλές εταιρείες στην διαμοίραση και διάχυση πληροφοριών σχετικών με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Ιστορικοί σταθμοί της ΕΚΕ (CSR) στην Ευρώπη ¹

Τα σημεία ορόσημο στην διαδρομή της ΕΚΕ στην Ευρώπη:

- 1995, το Ευρωπαϊκό κοινωνικό μανιφέστο εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού, όταν ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΚ) μαζί με μία ομάδα ευρωπαϊκών εταιρειών εγκαινίασαν ένα μανιφέστο που καθόριζε το επίπεδο δράσης των επιχειρήσεων. Το μανιφέστο αυτό οδήγησε στην δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιχειρήσεων για την Κοινωνική Συνοχή (European Business Network for Social Cohesion, μετέπειτα CSR Europe).
- 1998, δημιουργείται το πρώτο γνωμοδοτικό συμβούλιο CSR Europe με την συμμετοχή εταιρειών όπως η IBM η Johnson@Johnson και η Shell.
- 1999, ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που καλεί για ένα δεσμευτικό κώδικα δεοντολογίας που θα διέπει τις επιχειρήσεις εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα αφορά στην τήρηση περιβαλλοντικών θεμάτων, θεμάτων εργασίας καθώς και ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως.
- 2000, η Σύνοδος Κορυφής της Λισσαβόνας, όπου οι αρχηγοί κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέλαβαν την δέσμευση να **“κάνουν την Ευρώπη την πιο ανταγωνιστική και δυναμική με βάση την γνώση οικονομία στον κόσμο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας καθώς και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή έως το 2010”**.
- 2000, πρόσκληση των αρχηγών κρατών της ΕΕ στις επιχειρήσεις να στηρίξουν την ΕΚΕ ως μέρος της ατζέντας της Λισσαβόνας.
- 2001, η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Committee) δημοσιεύει την Πράσινη Βίβλο** σχετικά με την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ, εστιάζοντας στην αύξηση των γνώσεων σχετικά με τον θετικό αντίκτυπο της ΕΚΕ στις επιχειρήσεις και τις κοινωνίες της Ευρώπης και καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων των υπεύθυνων δράσεων κατά την διάρκεια της εταιρικής αναρδιάρθρωσης, της προώθησης της «ισορροπίας εργασίας/ζωής», καθώς και κωδικών εταιρικής συμπεριφοράς και κοινωνικών δικαιωμάτων. Με τον τρόπο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέφραζε την πρώτη οργανωμένη προσπάθεια της να καταστήσει γνωστό προς

τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ότι η ΕΚΕ, ως πολιτική, μπορεί να συμβάλλει θετικά στον στρατηγικό στόχο που συμφωνήθηκε στην Λισαβόνα.

- 2002, η πρώτη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ΕΚΕ ως **“μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στην βιώσιμη ανάπτυξη”** έθετε τα θεμέλια για μια κοινή αντίληψη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ευρώπη, με απώτερο σκοπό την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισαβόνας. **“Οι εταιρείες ενσωματώνουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες καθώς και στις επαφές τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη, σε εθελοντική βάση”**.
- 2002, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψηφίζει για μια νέα νομοθεσία, που θα απαιτεί από τις επιχειρήσεις να δημοσιοποιούν σε ετήσια βάση εκθέσεις πάνω στην κοινωνική και περιβαλλοντική τους επίδοση, που θα καθιστά τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου κάθε εταιρείας προσωπικά υπεύθυνα για τις πρακτικές αυτές και που θα θεσπίζει την νομική δικαιοδοσία κατά των καταχρήσεων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- 2002, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινιάζει το φόρουμ της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την συμμετοχή πολλών φορέων για την ΕΚΕ και σκοπό την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και την χάραξη κοινών κατευθυντήριων γραμμών.
- 2003, ένα ψήφισμα του Συμβουλίου καλεί τα κράτη μέλη, στην προώθηση της ΕΚΕ σε εθνικό επίπεδο, στην συνέχιση της προώθησης του διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών, στην προώθηση της διαφάνειας των πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, στην ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών καθώς και στην ενσωμάτωση της ΕΚΕ στις εθνικές πολιτικές.
- 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκινά μια διαδικασία διαβούλευσης καλώντας το ευρωπαϊκό πολυμερές φόρουμ των ενδιαφερομένων μερών, πάνω σε εκθέσεις για την ΕΚΕ σχετικά με τις κοινές αρχές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από την στιγμή όμως που το φόρουμ απέκλεισε κάθε αναφορά σε ρυθμίσεις και υποχρεωτικά μέτρα, σε συνδικάτα και ΜΚΟ, το φόρουμ υπέστη εμπορικό αποκλεισμό.
- 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργανώνει συνέδριο με θέμα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

- 2006, η δεύτερη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο “**Πραγμάτωση της εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση: Να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης**” η οποία οδήγησε σε μεγαλύτερη αλληλεπίδραση μεταξύ ΕΕ και Συμμαχίας. Ένα από τα κύρια στοιχεία που προέκυπταν από την παρούσα ανακοίνωση ήταν η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας (European Alliance for CSR) για την ΕΚΕ, που θα λειτουργούσε σαν ομπρέλα για πρωτοβουλίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης από τις εταιρείες και τα ενδιαφερόμενα μέρη τους. Επίσης η Επιτροπή τόνιζε περισσότερο την ΕΚΕ σε τομείς όπως στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, στήριξη πολυμερών πρωτοβουλιών, στο να εγείρει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση, στην συνεργασία με τα Κράτη – Μέλη, στην ενημέρωση καταναλωτών και στην διαφάνεια, στην έρευνα και εκπαίδευση, καθώς και στην διερεύνηση της διεθνούς διαστάσεως της ΕΚΕ.
- 2007, μια έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που απαντούσε στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και καλούσε την Επιτροπή να εφαρμόσει μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση της ΕΚΕ, λαμβάνοντας μέτρα που στην πραγματικότητα λειτουργούν είτε εθελοντικά είτε υποχρεωτικά, για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων.
- 2007, η πρώτη συνάντηση υψηλού επιπέδου της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας (European Alliance for CSR) κατά την οποία οι επίτροποι συναντήθηκαν με επιχειρηματικούς ηγέτες για να συζητήσουν την πρόοδο θεμάτων Εταιρικής Ευθύνης. Η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την ΕΚΕ όπως προαναφέραμε αποτελεί μια ανοιχτή συνεργασία με επίκεντρο την παροχή υποστήριξης για τις επιχειρήσεις μέσα στον αναπτυσσόμενο κόσμο της ΕΚΕ.
- 2007, UNDP (πρόγραμμα ανάπτυξης Ηνωμένων Εθνών) /ΕΕ Σύνοδος με θέμα “η ΕΚΕ στην Νέα Ευρώπη: προκλήσεις και λύση”.
- 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει την Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή καθώς και ένα Βιώσιμο Σχέδιο Δράσης για την βιομηχανική πολιτική, με μια σειρά από προτάσεις που συμβάλλουν στην βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων και στην αύξηση της ζήτησης για περισσότερα βιώσιμα αγαθά και τεχνολογίες παραγωγής.
- 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκαλεί συνεδρίαση του ευρωπαϊκού φόρουμ πολυμερών φορέων για την ΕΚΕ, με 250 βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να επανεξετάσουν την

πρόοδο που έχει επιτευχθεί σχετικά με την ΕΚΕ, καθώς και για να συζητήσουν μελλοντικές πρωτοβουλίες.

- 2011, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δημοσιεύει μια νέα πολιτική για την ΕΚΕ. Για να ανταποκριθούν πλήρως απέναντι στην κοινωνική τους ευθύνη, οι επιχειρήσεις **“θα πρέπει να έχουν σε ισχύ μια διαδικασία που θα ενσωματώνει τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και ηθικές ανησυχίες όπως και τις ανησυχίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και να προβούν στην χάραξη της βασικής στρατηγικής τους σε στενή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους.”**
- 2012, δύο μελέτες διεξήχθησαν για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η πρώτη ασχολούνταν με την εξέλιξη της τεχνολογίας στον τομέα της ΕΚΕ υποβάλλοντας εκθέσεις στην ΕΕ. Η δεύτερη παρείχε μια επισκόπηση των θεμάτων που αφορούν στην υπεύθυνη διαχείριση της αλυσίδας εφοδιασμού.
- Η “Ευρώπη 2020” είναι η στρατηγική ανάπτυξης της ΕΕ για την επόμενη δεκαετία. Με στόχο να γίνει μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία, η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει σε 5 φιλόδοξους στόχους για την καινοτομία, την εκπαίδευση, την κοινωνική ένταξη, την ενέργεια και το κλίμα που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2020. Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ έχει εγκρίνει τους στόχους του για κάθε μια από αυτές τις θεματικές περιοχές ενώ συγκεκριμένες δράσεις της ΕΕ στηρίζουν αυτήν την στρατηγική.

3.3 Ευρωπαϊκοί φορείς για την προσέγγιση της ΕΚΕ

Ένα ευρύ φάσμα υπερεθνικών δικτύων στο πεδίο της ΕΚΕ δίνει μια ιδέα των ετερογενών προσεγγίσεων στο θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Τέτοιες προσεγγίσεις είναι:

- Η **Ευρωπαϊκή Συμμαχία (European Alliance)** για την ΕΚΕ που ξεκίνησε το 2006 σαν ένας πολιτικός οργανισμός, που θα λειτουργούσε σαν ομπρέλα για νέες ή υπάρχουσες πρωτοβουλίες ΕΚΕ από μεγάλες εταιρείες, μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ενδιαφερόμενα μέρη, με στόχο να δώσει μια νέα ώθηση και να γίνει η Ευρώπη πόλος αριστείας στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η Συμμαχία αυτή υποστηρίζεται από την Ένωση Βιομηχανικών και Εργοδοτικών Συνομοσπονδιών Ευρώπης (UNICE), την Ένωση Βιοτεχνικών και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Ευρώπης (UEAPME) και το CSR Europe.
- Το **CSR Europe** είναι ένα δίκτυο επιχειρήσεων που αποτελείται από περισσότερες από 60 κορυφαίες πολυεθνικές εταιρείες ως άμεσα μέλη και περαιτέρω από 1400 επιχειρήσεις μέσω 23 συνεργαζόμενων εθνικών οργανισμών. Από την ανάδειξη του το 1995 με το όνομα «Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιχειρήσεων για την κοινωνική συνοχή (European Business Network for Social Cohesion)» στοχεύει στο να βοηθά τις επιχειρήσεις να πετύχουν κερδοφορία, βιώσιμη ανάπτυξη και ανάπτυξη του ανθρωπίνου δυναμικού τους, με την τοποθέτηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στο επίκεντρο της επιχειρηματικής πρακτικής.
- Το **Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για το Ευρωπαϊκό Περιβάλλον και την Βιώσιμη Ανάπτυξη (European Environment and Sustainable Development Advisory Councils)** αποτελεί μια συνεργασία γνωμοδοτικών συμβουλίων και συστάθηκε από ευρωπαϊκές κυβερνήσεις το 1993 με σκοπό να παρέχει ανεξάρτητες και επιστημονικά τεκμηριωμένες συμβουλές σχετικά με την περιβαλλοντική και την βιώσιμη ανάπτυξη. Το 2009, στο συγκεκριμένο δίκτυο συμμετείχαν πάνω από 30 συμβούλια 16 ευρωπαϊκών χωρών.
- Τέλος διάφορα άλλα δίκτυα, όπως το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επιχειρηματικής Ηθικής (EBEN) και τα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κοινωνικών Επενδύσεων (Eurosif) αναλώνονται στο να προάγουν την επιχειρηματική ηθική, συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνικής και περιβαλλοντικής δέσμευσης.

Κατευθυντήριες γραμμές για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

- **Οι κατευθυντήριες γραμμές του OECD** (Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη) για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις. Αυτές είχαν την μορφή πολιτικών για την βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών, να ενημερώσουν σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την απασχόληση, τα συμφέροντα των καταναλωτών, το φορολογικό σύστημα και την καταπολέμηση της διαφθοράς και της δωροδοκίας.
- **Οικουμενικό σύμφωνο του ΟΗΕ:** Αυτό είναι ένα σχέδιο για την προώθηση της εταιρικής υπευθυνότητας που αναπτύχθηκε από τον ΟΗΕ. Το σχέδιο αυτό επικεντρώνεται σε δέκα βασικές αρχές σε θέματα όπως αυτά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της καταπολέμησης της διαφθοράς, της εργασίας και του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα στην Ιταλία έχει αναπτυχθεί το αντίστοιχο οικουμενικό σύμφωνο.
- **Κατευθυντήριες γραμμές του Global Reporting Initiative (GRI):** Διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές για την προώθηση της χρήσης απολογισμών βιωσιμότητας, ως ένας τρόπος για τους οργανισμούς να γίνουν περισσότεροι βιώσιμοι καθώς και να συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη.
- **Κατευθυντήριες γραμμές του UNI ISO 26000 του 2010 για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη:** Οδηγίες που αφορούν προτάσεις, συστάσεις, ενδείξεις και παραδείγματα σχετικά με την ΕΚΕ.

3.4 Η προσέγγιση της ΕΚΕ στις ευρωπαϊκές χώρες

I. Ηνωμένο Βασίλειο²

Το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρείται ως χώρα ηγέτης στον τομέα της ΕΚΕ. Θεωρείται ακόμα έδρα για ορισμένους από τους κορυφαίους στοχαστές, επαγγελματίες και ακτιβιστές στον τομέα αυτό. Μια μελέτη που διεξήχθη το 2006 καταλήγει στο συμπέρασμα πως συγκλίνουν αρκετοί λόγοι σε αυτό:

- Υπάρχει παράδοση γενναιόδωρης αγαθοεργίας εκ μέρους της κεφαλαιοκρατίας στο Ηνωμένο Βασίλειο εδώ και 150 χρόνια, δεδομένου ότι εταιρείες όπως οι Quakers η Barclays και η Cadbury, πειραματίστηκαν με την κοινωνική ευθύνη και τις μορφές των επιχειρήσεων που στηρίζονταν σε αξίες.
- Μια περιβαλλοντική κοινότητα ΜΚΟ που δρα στην χώρα και πρωτοπορεί στην εμπλοκή με τις επιχειρήσεις.
- Οι εμπειρίες που κατέχει το Ηνωμένο Βασίλειο μέσα από ορισμένες από τις διαδικασίες ιδιωτικοποίησης, καθώς και από την βιομηχανική επανάσταση.
- Δύο ισχυροί Αγγλο-Ολλανδοί οδηγοί στο θέμα της ΕΚΕ από πλευράς των επιχειρήσεων και συγκεκριμένα οι εταιρίες Unilever και Shell.
- Η ασφαλιστική βιομηχανία, μια σημαντική κινητήρια δύναμη αλλαγής μετά τις απαιτήσεις για προστασία απέναντι στις πιθανότητες πρόκλησης εργατικού ατυχήματος.
- Σε διεθνές επίπεδο, ο ξεχωριστός ρόλος της κυβέρνησης της Αγγλίας, λόγω της διεθνούς της τοποθέτησης και του αποικιακού παρελθόντος της, που έχει αποδειχτεί πολύτιμη για την ανάληψη πρωτοβουλιών όπως οι Αρχές του Εθελοντισμού για την ασφάλεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Σύμφωνα με μια έκθεση της Capital Care, πάνω από τα $\frac{3}{4}$ των επιχειρήσεων με έδρα το Λονδίνο, συμφωνούν στο ότι οι επιχειρήσεις τους πρέπει να κάνουν περισσότερα απ'ότι ο νόμος απαιτεί για το περιβάλλον, ενώ το $\frac{1}{2}$ αυτών πιστεύουν πως πρέπει να το πράξουν έχοντας στόχους κοινωνικούς. Ένας βασικός δείκτης της ΕΚΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι το ύψος των χρηματοδοτικών πόρων που δίνεται από τις εταιρείες στην κοινωνία (0,5 έως 1% των προ φόρων κερδών τους για φιλανθρωπικούς σκοπούς). Η κυβέρνηση ασκεί πιέσεις στις επιχειρήσεις όσον αφορά την βελτίωση της γνωστοποίησης δράσεων ΕΚΕ. Για παράδειγμα προσκάλεσε τις κορυφαίες 350 επιχειρήσεις στην παραγωγή κοινωνικών και περιβαλλοντικών εκθέσεων.

Γενικά ο ρόλος της βρετανικής κυβέρνησης στην διαμόρφωση των θεμάτων συζήτησης γύρω από την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Οι κυβερνήσεις στην Μεγάλη Βρετανία είναι συνήθως αρκετά συγκεντρωτικές. Αυτό εκπορεύεται κυρίως από ένα πολιτικό εκλογικό σύστημα, στο οποίο υπήρχαν ισχυροί παραδοσιακοί δεσμοί μεταξύ πολιτικών κομμάτων και ενδιαφερομένων μερών. Οι εκλεγμένες βρετανικές κυβερνήσεις αναπτύσσουν πολιτικές που αντιστοιχούν στα ενδιαφέροντα που επιθυμούν να εξυπηρετήσουν ώστε να

λαμβάνουν πολιτική στήριξη. Έτσι αν και ανέκαθεν η κυβέρνηση είχε επαφές με μια πληθώρα οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων, εντούτοις κάποιοι παράγοντες βρίσκονταν πιο κοντά στην εξουσία από άλλους. Στην περίπτωση της εταιρικής ανάμειξης με την κοινότητα, η έλλειψη κοινωνικής διακυβέρνησης σε πολλές πόλεις της Αγγλίας, ενθάρρυνε την κυβέρνηση να πιέσει τις μεγαλύτερες βρετανικές επιχειρήσεις, στην ανάληψη ευθυνών για μια σειρά συνεργασιών εμπορικών και μη. Αυτό είχε σαν σκοπό να υπενθυμίσει στις επιχειρήσεις, την περίοδο του καπιταλισμού της περιόδου 1880-1910, όταν επιχειρήσεις όπως Cadbury's και η Rowntree συνείσφεραν στις κοινωνικές συνθήκες των περιοχών των οποίων δραστηριοποιούνταν. Από την πλευρά της βιωσιμότητας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης από τις αρχές της δεκαετίας του 90', οι πρωτοπόρες εταιρείες αναμειγνύονταν στην βιωσιμότητα μέσω της συμμετοχής τους σε περιβαλλοντικά προγράμματα διαχείρισης, στην βελτίωση προώθησης της εφοδιαστικής αλυσίδας και στην χρήση νέων τεχνολογιών. Επιχειρήσεις με διεθνές εύρος δραστηριοτήτων όπως η BP και η Shell άρχισαν να έχουν περιβαλλοντικές και άλλες ανησυχίες για τοπικές κοινότητες. Τα θέματα γύρω από την ευθύνη των επιχειρήσεων εκπορεύονται επίσης και από την γεωπολιτική ιστορία του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Μεγάλη Βρετανία είναι μια πολυπολιτισμική χώρα, με μια μακρά ιστορία μετανάστευσης από Βρετανούς πολίτες και άλλες εθνικότητες. Αυτό εγείρει διάφορα κοινωνικά θέματα όπως αυτό σχετικά με την ισότητα στην εργασία. Επιπρόσθετα σε ότι έχει να κάνει με τις ευθύνες ως προς τους καταναλωτές, υπήρξε μια μεγάλη περίοδος ακτιβισμού στην Βρετανία, η οποία τοποθετείτε στην εποχή της ανάπτυξης ενός συνεταιριστικού κινήματος με την ονομασία «Cooperative Society», σαν τρόπο διασφάλισης των πελατών όσον αφορά την προέλευση και ποιότητα των προϊόντων και εκτείνεται έως και σήμερα. Παρότι όμως το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρείται ως χώρα ηγέτης στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, από τα μέσα του 2006 η ΕΚΕ έχει μετατραπεί σε ένα προβληματικό όρο για την χώρα. Ένας βασικός λόγος που υφίσταται τέτοια περίπτωση είναι η έλλειψη ενός ενιαίου συμφωνηθέντα ορισμού για την ΕΚΕ και τους στόχους της ώστε να οικοδομηθεί μια κατανόηση του όρου. Αυτό το πρόβλημα έχει δύο προεκτάσεις. Πρώτον η σημασία που έχει δοθεί στο κομμάτι 'επιχειρηματική' κατά τον καθορισμό του πεδίου της υπεύθυνης συμπεριφοράς και των πρακτικών της ΕΚΕ. Δεύτερον η έκταση την οποία παρατηρείται να έχει η κυβέρνηση στην διαμόρφωση της πολιτικής της ΕΚΕ. Αυτοί οι λόγοι αντιπροσωπεύουν ακόμα και την έλλειψη συμφωνίας επί των βασικών σημείων για μια επιτυχημένη ΕΚΕ σήμερα. Μπορεί να υπάρχει ένα μεγάλο μέτρο συναίνεσης γύρω από τον

στόχο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Όμως υπάρχει ακόμα ασάφεια σχετικά με το τι αποτελέσματα θα πρέπει να επιτευχθούν ώστε να μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιτυχία. Προτάσεις κατά την διάρκεια των συζητήσεων για τα αποτελέσματα που πρέπει να οριοθετηθούν σαν στόχοι ΕΚΕ ποικίλλουν και κυμαίνονται από μια ευημερούσα δίκαιη κοινωνία, στην αντιμετώπιση της επιχείρησης ως αξιόπιστου συνεργάτη και από ένα παγκόσμιο πλαίσιο για την ρύθμιση των πολυεθνικών εταιρικών δραστηριοτήτων, στο να ενσωματώνουν οι σχολές διοίκησης επιχειρήσεων στοιχεία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Ένα ευρύ φάσμα εξωτερικών παραγόντων είναι επίσης πιθανό να επηρεάσουν το μέλλον της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Μερικά είναι ήδη μέρος της καθημερινότητας των στελεχών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ΕΚΕ όπως για παράδειγμα σχετικά με την εμπλοκή που θα έχει η ΕΚΕ από την από την αυξανόμενη οικονομική και πολιτική σημασία χωρών όπως η Ινδία και η Κίνα ή τις συνέπειες της εκτίναξης του κόστους υγειονομικής περίθαλψης στις στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ.

Ας εξετάσουμε όμως τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν κάποιες κορυφαίες βρετανικές εταιρείες την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη³. Πρώτα την **Greggs**, που αποτελεί την μεγαλύτερη αλυσίδα φούρνων στην Μεγάλη Βρετανία. Ειδικεύεται σε αλμυρά προϊόντα όπως πίτες, σάντουιτς καθώς και σε γλυκά όπως ντόνατς, ενώ έχει την έδρα της στο Νιουκάστλ της Αγγλίας. Το φιλανθρωπικό έργο αποτελεί ένα μεγάλο μέρος της στρατηγικής Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Greggs. Υπάλληλοι των καταστημάτων συλλογικά μαζί με πελάτες, συγκεντρώνουν κεφάλαια για την υποστήριξη μιας σειράς έργων για την τοπική κοινότητα συμπεριλαμβανομένου και του «Greggs Breakfast Club», που αποτελεί μέρος της μακροπρόθεσμης στρατηγικής ΕΚΕ της εταιρείας και αφορά την συνεισφορά της στην παροχή πρωινών γευμάτων σε σχολεία του Ηνωμένου Βασιλείου. Σε ότι αφορά την ανάπτυξη της κοινωνίας, η εταιρεία στηρίζει τις τοπικές κοινότητες μέσω των εξής προγραμμάτων:

- Ready to work: Αυτό είναι ένα πρόγραμμα που αναπτύχθηκε από κοινού με τις διοικήσεις των φυλακών και προσφέρει σε πρώην παραβάτες την εμπειρία μιας εργασιακής συνέντευξης.
- A taste of Greggs: πρόγραμμα που προσφέρει εργασιακή εμπειρία και απασχόληση κυρίως σε άτομα νεαρής ηλικίας.

- **Work Programme:** πρόγραμμα που παράγεται από την εταιρεία σε συνεργασία με διάφορους φορείς εργασίας και βοηθά στην υποστήριξη μακροχρόνια ανέργων ατόμων να αποκτήσουν μισθωτή εργασιακή εμπειρία, όπου αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί.

Τέλος όσον αφορά περιβαλλοντικά προγράμματα στα οποία δραστηριοποιείται η εταιρεία τέτοια είναι για παράδειγμα:

- **Διαχείριση των αποβλήτων:** Η εταιρεία έχει προσπαθήσει τα τελευταία χρόνια να μειώσει τον αριθμό των αποβλήτων της που πηγαίνουν σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Ένα ακόμα παράδειγμα μεγάλης βρετανικής επιχείρησης είναι η **BT**. Η **BT** αποτελεί ένα παγκόσμιο πάροχο επικοινωνιών, εξυπηρετώντας πελάτες στην Μ.Βρετανία καθώς και σε 170 χώρες διεθνώς, σε θέματα σταθερής τηλεφωνίας, κινητής τεχνολογίας, τηλεόρασης και άλλων προϊόντων και υπηρεσιών. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αποτελεί ένα μεγάλο μέρος της εταιρικής της διακυβέρνησης αφού επιθυμεί να τοποθετείται ως μια εταιρεία ηγέτης σε θέματα βιωσιμότητας και υπευθυνότητας. Ως προς το φιλανθρωπικό της έργο η εταιρεία δραστηριοποιείται μέσω των εξής προγραμμάτων:

- **Παιδικά χωριά SOS:** προσφέροντας την ευκαιρία σε νέους απομονωμένων κοινοτήτων της Αφρικής, να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους.
- **Βελτίωση επιπέδου διαβίωσης:** Κατά την περσινή περίοδο η εταιρεία χρησιμοποίησε τους τεχνολογικούς της πόρους για να συγκεντρώσει περισσότερα από 85 εκ. λίρες τα οποία θα διατίθονταν για καλούς σκοπούς. Για παράδειγμα η ομάδα αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών της εταιρείας, ανταποκρίθηκε όταν τυφώνας έπληξε τις Φιλιππίνες, με σκοπό να βοηθήσει στην αποκατάσταση των επικοινωνιών.

Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές δράσεις της BT η εταιρεία έχει δεσμευτεί για μείωση περιβαλλοντικών ρύπων για κατά 80% έως το 2020. Αυτή την στιγμή η εταιρεία έχει καταφέρει μείωση των ρύπων σε ποσοστό 45% μέσω υψηλής ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ακόμα ένα παράδειγμα βρετανικής επιχείρησης που προσεγγίζει τα θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι η **Ernst@Young** που αποτελεί έναν από τους ηγέτες της αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και βρίσκεται ανάμεσα στις τέσσερις μεγαλύτερες ελεγκτικές εταιρείες στον κόσμο. Η εταιρεία αναλαμβάνει μια σειρά πρωτοβουλιών, ως μέρος της

στρατηγικής της για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, που απευθύνονται κυρίως, στην ανάπτυξη κοινοτήτων και στην ενδυνάμωση των δεξιοτήτων των νέων ανθρώπων, μέσω προγραμμάτων καθοδήγησης και κατάρτισης. Προγράμματα όπως:

- Εργασιακής εμπειρίας στην Ernst@Young: αυτό το πρόγραμμα οφελεί στην βελτίωση των δεξιοτήτων δικτύωσης των μαθητών, ώστε να αντιληφθούν νωρίς τις ευκαιρίες επαγγελματικής σταδιοδρομίας.
- Σχολείο διοικητικών στελεχών: Έχει σαν στόχο να βοηθήσει το προσωπικό της εταιρείας να αυξήσει την επιρροή του στον χώρο εργασίας μέσω της παροχής συνεδρίων για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων τους καθώς και μέσω συνεδριών για ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών.

Τέλος έχουμε την περίπτωση ακόμα μιας βρετανικής εταιρείας αυτήν της **Thorntons**. Η Thorntons αποτελεί μια εταιρεία παραγωγής σοκολάτας που ιδρύθηκε το 1911 από τον Joseph William Thornton στο Σέφιλντ της Αγγλίας και πλέον ανήκει από το 2015 στην ιταλική Ferrero Spa. Το 2013 η εταιρεία είχε κύκλο εργασιών στα 221 εκ. λίρες ενώ εκπροσωπούσαν από 249 καταστήματα και 186 franchise. Η επιχείρηση είναι εισηγμένη στο χρηματιστήριο του Λονδίνου, ενώ αποτελεί την μεγαλύτερη εταιρεία ζαχαροπλαστικής (σαν μητρική εταιρεία) στο Ηνωμένο Βασίλειο. Όσον αφορά την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έχει αναλάβει ένα εύρος πρωτοβουλιών κυρίως στον τομέα των φιλανθρωπιών και της κοινωνικής ανάπτυξης. Αυτό επιτυγχάνεται πρωτίστως μέσω της εθελοντικής συμμετοχής του προσωπικού της και της συγκέντρωσης κεφαλαίων από κοινού με την Smile Train, έναν φιλανθρωπικό οργανισμό για την αποκατάσταση παιδιών με δυσμορφίες προσώπου. Όσον αφορά την περιβαλλοντική της πολιτική η εταιρεία δρα με τις εξής ενέργειες:

- Ανακύκλωση: μέσω ενός ολοκληρωμένου επιχειρηματικού σχεδίου διαχείρισης των αποβλήτων με ανακύκλωση.
- Εξοικονόμηση Ενέργειας: που αποτελεί βασική προτεραιότητα και όπου η εταιρεία υπερβαίνει συνεχώς τους στόχους, της Συμφωνίας για την Κλιματική Αλλαγή, που έχουν τεθεί από την ομοσπονδία τροφίμων και ποτών, μειώνοντας την κατανάλωση φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας κατά 10% από το προηγούμενο έτος.
- Νερό: όπου υπάρχει δέσμευση της εταιρείας για μείωση της κατανάλωσης νερού, όπως υπέγραψε και με την αρμόδια επιτροπή της Βουλής που εργάζεται για την μείωση της

συνολικής κατανάλωσης νερού σε όλο τον κλάδο των τροφίμων και των ποτών κατά 20% έως το 2020.

Σύμφωνα με έρευνα της βρετανικής Grant Thornton ²¹, μιας εκ των μεγαλύτερων επιχειρήσεων παγκοσμίως στον τομέα των υπηρεσιών και με βάση τις απαντήσεις που έλαβε από ανώτατα στελέχη επιχειρήσεων όλων των τομέων της βιομηχανίας, αναδείχτηκαν πέντε βασικοί λόγοι που ωθούν στην ανάπτυξη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αυτοί οι λόγοι είναι:

- Ζήτηση πελατών και καταναλωτών.
- Δημόσιες συμπεριφορές που βοηθούν στο κτίσιμο του σήματος της εταιρείας.
- Προσέλκυση και διατήρηση προσωπικού.
- Διαχείριση του κόστους.
- Και επειδή θεωρείται κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά, το να πράττουν οι επιχειρήσεις το σωστό.

II. Γαλλία ⁴

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη, έχει εξελιχθεί σε ένα βασικό ζήτημα στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, εμπνέοντας πολλές πρόσφατες πρωτοβουλίες, ενώ η πρόσφατη οικονομική κρίση προσέθεσε περισσότερο βάρος στην συζήτηση για την ΕΚΕ. Η συμμετοχή της Γαλλίας στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη χαρακτηρίζεται από την συμμετοχή της σε πολλές διεθνείς διαπραγματεύσεις, από κυβερνητικές παρεμβάσεις με την μορφή νομοθεσίας και μέσω μιας σειράς πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί από επιχειρήσεις και κοινωνικούς φορείς. Οι γαλλικές εταιρείες γίνονται όλο και περισσότερο ενεργές σε πρακτικές εταιρικής ευθύνης. Ρόλο σε αυτό παίζει και η γαλλική νομοθεσία του 2001, που απαιτεί από τις μεγάλες επιχειρήσεις την έκδοση εκθέσεων σχετικά με κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές. Αρκετές μελέτες δείχνουν ότι η συνολική εικόνα στην Γαλλία εκφράζει μια μέτρια ανάπτυξη της ΕΚΕ, λόγω της ύπαρξης ενός συστήματος κρατικών κανονισμών και συμφωνιών που διέπουν τις εργασιακές σχέσεις. Υπάρχουν ωστόσο ενδείξεις σημαντικών πρωτοβουλιών, που υπερβαίνουν τις νομικές απαιτήσεις σε πολλές περιοχές. Ορισμένοι νόμοι και κανονισμοί που επηρεάζουν άμεσα την ΕΚΕ πέρασαν στην Γαλλία στις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Συγκεκριμένα:

- Ο νόμος για την απασχόληση και το σχέδιο εξοικονόμησης, της 19^{ης} Φεβρουαρίου του 2001, που ζητά από τους διαχειριστές αμοιβαίων κεφαλαίων να λάβουν υπόψη τους τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και δεοντολογικές ανησυχίες όσον αφορά στην επιλογή των επενδύσεων.
- Ο νόμος για τις νέες οικονομικές ρυθμίσεις της 15^{ης} Μαΐου του 2001, που απαιτεί από τις εισηγμένες εταιρείες να εισάγουν περιβαλλοντικές και κοινωνικές πληροφορίες μέσα σε ετήσιες εκθέσεις προς τους μετόχους.
- Ο νόμος για τα αποθεματικά της συνταξιοδότησης της 17^{ης} Ιουλίου του 2001, που απαιτεί την εισαγωγή περιβαλλοντικών και κοινωνικών πληροφοριών στις ετήσιες εκθέσεις των ταμείων συνταξιοδότησης.
- Το 2009 και το 2010, το γαλλικό κοινοβούλιο ενέκρινε δύο νόμους που μετέτρεψαν την παραγωγή ετήσιων εκθέσεων σχετικά με θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, για όλες τις μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Γαλλία, υποχρεωτικές. Οι διατάξεις για την εφαρμογή αυτών των νόμων εγκρίθηκαν από την γαλλική κυβέρνηση το 2012. Αυτοί οι κανονισμοί ήταν αποτέλεσμα μιας μακράς διαδικασίας διαβουλεύσεων, με διάφορες κατηγορίες ενδιαφερομένων μερών με ευαισθησία προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, που έλαβε μέρος από το 2007 μέχρι τα τέλη του 2011. Η εφαρμογή αυτή δημοσιεύτηκε στις 26 Απριλίου του 2012 και τροποποιούσε άρθρο του Γαλλικού Εμπορικού Κώδικα, προσθέτοντας σημαντικές καινοτομίες όπως:
 - Διεύρυνση του φάσματος των εταιρειών που θα υποχρεούνταν να υποβάλλουν υποχρεωτικά εκθέσεις, καθώς από τις 31 Δεκεμβρίου του 2013, όλες οι επιχειρήσεις με πάνω από 500 εργαζομένους, υποχρεούνται στις υποβολές εκθέσεων.
 - Διεύρυνση του πλήθους των πληροφοριών που απαιτούνται, καθώς υπάρχουν 40 θεματικές ενότητες πάνω στις οποίες οι επιχειρήσεις πρέπει να υποβάλλουν σχετικές εκθέσεις. Αυτές οι ενότητες χωρίζονται σε 3 κατηγορίες: **Περιβαλλοντικά** (ενεργειακή κατανάλωση, διαχείριση της ρύπανσης των αποβλήτων), **Κοινωνικά** (εργασιακές σχέσεις, υγεία και ασφάλεια), **Δεσμεύσεις για αειφόρο ανάπτυξη** (σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη, κοινωνικές επιπτώσεις). Ο κατάλογος των θεμάτων αντικατοπτρίζει το περιεχόμενο των κύριων διεθνών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την υποβολή εκθέσεων

EKE. (ISO 26000, Οικουμενικό Σύμφωνο, κατευθυντήριες γραμμές του OECD για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, GRI).

- Για κάθε απαιτούμενη θεματολογία, δεν προτείνονται συγκεκριμένοι δείκτες, παρέχοντας έτσι την δυνατότητα στις επιχειρήσεις να διαλέξουν οι ίδιες τους δείκτες εκείνους που ταιριάζουν περισσότερο στην κάθε θεματική κατηγορία.
 - Σύμφωνα με τις διατάξεις, η έκθεση μιας εταιρείας πρέπει να περικλείει όλες τις δράσεις που έχουν αναπτυχθεί από την ίδια και τις θυγατρικές της.
 - Δήλωση πως η έκθεση μιας εταιρείας, πρέπει να υπόκειται σε έλεγχο από ένα ανεξάρτητο τρίτο μέρος (που θα υποδεικνύεται από τον διευθύνοντα σύμβουλο) και το οποίο πρέπει να είναι πιστοποιημένο από την Cofrac ⁵ (Γαλλική επιτροπή διαπίστευσης) ή από έναν άλλο φορέα, αναγνωρισμένο από το ευρωπαϊκό σώμα για τον συντονισμό των φορέων διαπίστευσης.
- Το «Παρατηρητήριο πάνω στην Κοινωνική Ευθύνη των Επιχειρήσεων» που συστάθηκε τον Ιούνιο του 2000 και είναι ένα δίκτυο που προορίζεται για την μελέτη και προώθηση της κοινωνικής ευθύνης σχετιζόμενη με την αειφόρο ανάπτυξη.

Υπάρχουν και άλλες πρωτοβουλίες ωστόσο που ξεκίνησαν στην Γαλλία. Για παράδειγμα, είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί, ότι το 2007, 1700 γαλλικές εταιρείες υπέγραψαν την «Χάρτα για την Διαφορετικότητα» μια επιχειρηματική πρωτοβουλία που ξεκίνησε για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Το φόρουμ για το περιβάλλον που διεξήχθη στην Γκρενέλ και ξεκίνησε από τον πρόεδρο Σαρκοζί το 2007 συνέβαλε στην διαμόρφωση ενός «διαλόγου πέντε τρόπων» ώστε να αντιμετωπιστούν τα περιβαλλοντικά ζητήματα μέσω:

- Των επιχειρήσεων
- Των συνδικάτων
- Των ΜΚΟ
- Της κυβέρνησης
- Των τοπικών αρχών

Παρείχε μια βάση για την δημόσια πολιτική της EKE και πραγματοποιήθηκε σε έξι ομάδες εργασίας εκπροσωπώντας την κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές, τις μη

κυβερνητικές οργανώσεις και τους κοινωνικούς εταίρους, ώστε να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα:

- Καταπολέμηση εναντίον της κλιματικής αλλαγής και του ελέγχου της ενεργειακής ζήτησης.
- Διατήρηση της βιοποικιλότητας και των ενεργειακών πόρων.
- Δημιουργία ενός περιβάλλοντος φιλικού προς την υγεία.
- Υιοθέτηση βιώσιμων μεθόδων παραγωγής και κατανάλωσης.
- Ανάπτυξη μιας οικολογικής δημοκρατίας.
- Προώθηση οικολογικών μεθόδων ανάπτυξης προς όφελος της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας.

Στην Γαλλία δημιουργήθηκε επίσης μια διυπουργική επιτροπή συντονισμού της ΕΚΕ το 2009 υπό την προεδρία του Επιτρόπου της Εθνικής Αειφόρου Ανάπτυξης. Η Γαλλία έχει δρομολογήσει πολλαπλές δράσεις για την υποστήριξη πρωτοβουλιών ΕΚΕ από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, το ‘Centre des Jeunes Dirigeants’ ένα γκρουπ 3300 στελεχών, προερχόμενα κυρίως από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, για την ανάπτυξη μιας μεθοδολογίας για ένα διεθνές πρότυπο απόδοσης (Global Performance Standard GPS). Το GPS που ξεκίνησε το 2008, βασίζεται στις έννοιες της εταιρικής ιδιότητας του πολίτη, την κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη, την συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών και άλλων σχετικών θεμάτων ΕΚΕ. Επιπρόσθετα, το 2007 η γαλλική κυβέρνηση δημιούργησε την ιστοσελίδα ‘Travailler mieux’ με σκοπό την βελτίωση των εργασιακών συνθηκών και επικεντρωμένη την στόχευση της στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τον Ιούλιο του 2010, η Γαλλία εισήγαγε ένα σύστημα αναφοράς, σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για την αποκάλυψη των κοινωνικών συνθηκών κάτω από τις οποίες τα εμπορεύματα παράγονται και παρέχονται στην αλυσίδα της υπερβολαβίας. Το σύστημα αναμένεται να βελτιώσει την ιχνηλασιμότητα του προϊόντος.

Η οικολογική μετάβαση μιας επιχείρησης απαιτεί σημαντική χρηματοδότηση συμπεριλαμβανομένων και μακροπρόθεσμων ιδιωτικών κεφαλαίων. Στο πλαίσιο όμως μιας γενικευμένης οικονομικής κρίσης με περιορισμένους δημόσιους πόρους, θα απαιτούνταν καινοτόμα μέσα χρηματοδότησης για να στηρίξουν μια επιχείρηση σε μια τέτοια μετάβαση. Το SRI (Κοινωνικά Υπεύθυνες Επενδύσεις) αποτελεί ένα μοχλό για τέτοια καινοτόμο χρηματοδότηση. Είναι η πιο γνωστή μορφή βιώσιμης ή υποστηρικτικής χρηματοδότησης και

έχει δημιουργηθεί ώστε οι επενδυτές να λαμβάνουν υπόψη τους και μη οικονομικά κριτήρια όπως: περιβαλλοντικά, κοινωνικά και διακυβέρνησης. Τα τελευταία δέκα χρόνια το SRI έχει γνωρίσει μια σημαντική ανάπτυξη στην Γαλλία. Από το 2001 κιόλας δημόσιες πολιτικές αποτέλεσαν κινητήριο δύναμη για την ανάπτυξη του. Από τότε χρονολογούνται και οι πρώτες νομικές διατάξεις που αφορούσαν κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις.

Το γαλλικό κράτος λειτουργεί σαν αιχμή του δόρατος για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην χώρα, λειτουργώντας μέσα από μια ρυθμιστική του έκφραση για την προώθηση της ΕΚΕ, όμως έχει και επίγνωση των επιπτώσεων που προκαλεί ως πωλητής αγοραστής και εργοδότης. Ασκεί αυτόν τον ρόλο με αμεσότητα μέσω των επιχειρήσεων και των θεσμικών οργάνων των οποίων τον έλεγχο κατέχει. Μέσω δηλαδή δημόσιων διαγωνισμών και δημόσιων επιχειρήσεων από τους τομείς της παραγωγής και των υπηρεσιών, υλοποιώντας με αυτόν τον τρόπο μια άλλη διάσταση πολιτικής προώθησης της ΕΚΕ. Το 2008 η Γαλλική κυβέρνηση δεσμεύτηκε σε μια πρωτοβουλία, που στόχο είχε, την σταδιακή ενσωμάτωση της αειφόρου ανάπτυξης σαν ένα λειτουργικό μοντέλο. Η έννοια του «υποδειγματικού κράτους» (του χτισίματος δηλαδή υπεύθυνων κοινοτήτων) προωθήθηκε μέσα από μια πρωθυπουργική εγκύκλιο τον Δεκέμβρη του 2008, και βασίζεται σε απλές εφαρμογές της οικολογικής υπευθυνότητας καθώς και σε αρχές κοινωνικής ευθύνης. Με τον όρο οικολογική υπευθυνότητα, αναφέρονταν σε μια μείωση του όγκου των δημοσίων προμηθειών καθώς και στην βελτίωση της ποιότητας τους, με στόχο την μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων μέσω και της εφαρμογής πολιτικών διαχείρισης αποβλήτων. Η ευθύνη ενός τέτοιου «υποδειγματικού κράτους» παρουσιάζεται με την μορφή ρυθμίσεων, που θα θέτουν υψηλούς στόχους όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα των ανθρώπων στην εργασία, την ενσωμάτωση και διατήρηση ανθρώπων με αναπηρία στην απασχόληση, την ισότητα των δυο φύλλων στην εργασία καθώς και την απασχόληση των μακροχρόνια άνεργων. Για την εφαρμογή των αρχών αυτών δημιουργήθηκε ένα στρατηγικό πλαίσιο με την ονομασία «υποδειγματική διοίκηση». Επιπρόσθετα θα δινόταν ένα πολύ αποτελεσματικό χρηματοδοτικό κίνητρο. Βασισμένο στην άμιλλα μεταξύ των υπουργείων, το πλαίσιο αυτό θα βοηθούσε στον διαμοιρασμό 100εκ. ευρώ ανάλογα με τις επιδόσεις βιώσιμης ανάπτυξης των διοικήσεων. Η μέτρηση αυτών των επιδόσεων θα γινόταν μέσα από μια σειρά δεικτών και θα πιστοποιούνταν από το υπουργείο Περιβάλλοντος, Βιώσιμης Ανάπτυξης και Ενέργειας που με την σειρά του θα δημοσίευε ετήσια έκθεση, παρουσιάζοντας τις επιδόσεις των διοικήσεων και την ανάδειξη των βέλτιστων

πρακτικών από μεριάς τους. Στις αποστολές και στις ενέργειες τους, οι δημόσιοι φορείς, θα πρέπει να επιδειξουν την ίδια ενεργειακή απόδοση και διαχείριση των πόρων όπως οποιαδήποτε επιχείρηση, διατηρώντας παράλληλα τον πολιτισμό και τις αξίες του δημόσιου τομέα. Οι δημόσιοι φορείς, που προωθούν αξίες και ενέργειες που εξυπηρετούν το συλλογικό συμφέρον, ενθαρρύνονται με αυτόν τον τρόπο ως προς την εφαρμογή ισχυρών πρωτοβουλιών κοινωνικής ευθύνης. Για να διευκολυνθεί η εξέλιξη αυτή και να προωθηθούν η ανταλλαγή και η έρευνα ως ιδανικές προσεγγίσεις από την πλευρά δημόσιων φορέων και επιχειρήσεων, δημιουργήθηκε το 2006, μια λέσχη δημόσιων επιχειρήσεων για την βιώσιμη ανάπτυξη. Η λέσχη αυτή αριθμούσε στις αρχές του 2012 60 μέλη, συμπεριλαμβανομένων εταιρειών υπεύθυνων για υπηρεσίες μεταφοράς, μουσείων, πανεπιστημίων, νοσοκομείων, εμπορικών επιμελητηρίων και βιομηχανιών, ερευνητικών ιδρυμάτων, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και κοινωνικών φορέων. Τα μέλη αυτά, δεσμεύονταν να αναλάβουν ή να συνεχίσουν μια διαδικασία ενσωμάτωσης της αειφόρου ανάπτυξης στα έργα που υλοποιούν, στις πρακτικές λειτουργίας τους, καθώς και στις συνεργασίες που πραγματοποιούν στα πεδία που δραστηριοποιούνται και τέλος να μεταφράσουν αυτήν την προσέγγιση σε ένα σχέδιο διαχείρισης. Τέλος οφείλουν να εργάζονται, με σκοπό την ανάπτυξη μηχανισμών για την υποβολή εκθέσεων Εταιρικής Υπευθυνότητας καθώς και τακτικών αξιολογήσεων που να αντιστοιχούν στο συγκεκριμένο πλαίσιο που ορίζεται από το καταστατικό τους.

Ας εξετάσουμε όμως το παράδειγμα μιας μεγάλης γαλλικής επιχείρησης όπως είναι η **Michelin** ως προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ⁶. Η Michelin είναι μια κατασκευάστρια εταιρεία ελαστικών που έχει την βάση της στην πόλη Clermont της επαρχίας Auvergne της Γαλλίας. Σήμερα αποτελεί έναν από τους 3 μεγαλύτερους κατασκευαστές ελαστικών στον κόσμο, μαζί με την Bridgestone και την Goodyear. Εκτός από το σήμα της Michelin έχει στην κατοχή της και άλλα σήματα από μάρκες ελαστικών όπως Kleber, Tigar, Riken κ.ά. Η στρατηγική της Michelin για την ΕΚΕ, προέρχεται από την εταιρική της φιλοσοφία και το σύστημα πεποιθήσεων της, που συνοψίζεται καλύτερα στον ορισμό που διατυπώθηκε από το Παγκόσμιο Συμβούλιο Επιχειρήσεων για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD):

«Η συνεχιζόμενη δέσμευση των επιχειρήσεων να συμπεριφέρονται ηθικά και να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη, βελτιώνοντας ταυτόχρονα την ποιότητα ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους, καθώς και της τοπικής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα.»

Αυτή η φιλοσοφία συνεπάγεται πρώτα και κύρια μια προσέγγιση της ΕΚΕ, που να αναγνωρίζει την βιομηχανία ως μέρος ενός οργανικού συνόλου, η υγεία της οποίας να εξαρτάται από την ευημερία της κοινωνίας της οποίας αποτελεί μέρος. Συνεπώς προς αυτήν την σύγκλιση είναι και η πεποίθηση της Michelin πως η καλύτερη και πιο βιώσιμη προσέγγιση για την ανάπτυξη μιας κοινότητας είναι μέσω της εμπλοκής της εταιρείας και όχι μέσω της φιλανθρωπίας. Αυτό θα απαιτούσε, την ανάμειξη της με την κοινωνία και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη μέσα σε ένα πνεύμα συνεργασίας και εταιρικής σχέσης. Σύμφωνα με την φιλοσοφία της εταιρείας, η πολιτική της στο θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης καθοδηγείται από κάποιες αρχές:

- Αναγνώριση πως η ανάπτυξη μιας κοινωνίας δεν πρέπει να αποτελεί ζήτημα ενός και μόνου φορέα, αλλά να επιτυγχάνεται αντίθετα μέσω μιας πολυμερούς προσέγγισης που θα έχει την συμμετοχή της ίδιας της κοινότητας, κυβερνητικών φορέων, ερευνητικών ιδρυμάτων, άλλων βιομηχανιών κ.ά.
- Διαφάνεια, ακεραιότητα και ανάληψη ευθυνών σε όλα τα προγράμματα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.
- Ανταλλαγή τεχνογνωσίας πόρων και δεξιοτήτων στο πνεύμα της αμοιβαίας εκπαίδευσης.
- Μεταφορά των τεχνολογιών που μακροπρόθεσμα μπορούν να ελεγχθούν και να αναπαραχθούν από την κοινότητα.
- Μεγιστοποίηση της απασχόλησης και της συμμετοχής της τοπικής κοινότητας σε κάθε δραστηριότητα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.
- Εξασφάλιση της συμμετοχής ευαίσθητων τμημάτων της κοινωνίας σε όλα τα επίπεδα και στάδια των προγραμμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Οι στρατηγικές ΕΚΕ που υλοποιεί η εταιρεία είναι γύρω από τους εξής άξονες:

- Η εξάλειψη της φτώχειας, της πείνας και του υποσιτισμού, η προώθηση της προληπτικής φροντίδας της υγείας και η διασφάλιση πόσιμου νερού σε φτωχές τοπικές κοινότητες που δραστηριοποιείται η εταιρεία, όπως σε χωριά της Ινδίας.
- Προώθηση της ισότητας των φύλων και δημιουργία σπιτιών και ξενώνων για την διαμονή γυναικών και ορφανών, κέντρα ημερήσιας φροντίδας κ.ά.
- Εξασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της οικολογικής ισορροπίας μέσω της προστασίας της χλωρίδας και της πανίδας, της διατήρησης των φυσικών πόρων καθώς και της ποιότητας του εδάφους.

- Προώθηση της εκπαίδευσης, για την ενίσχυση των δεξιοτήτων κυρίως μεταξύ των παιδιών, των ηλικιωμένων, των γυναικών και των ανθρώπων με διαφορετικές ικανότητες.

Μερικές από τις θεματικές περιοχές στις οποίες επικεντρώνεται η Michelin για παράδειγμα στην περιοχή της Ινδίας όπου δραστηριοποιείται είναι:

- **η διαχείριση των φυσικών πόρων:**

η γεωργία και οι πηγές ύδρευσης, μέσω της αποκατάστασης παραδοσιακών πηγών και συστημάτων ύδρευσης και της εισαγωγής τοπικής παραγωγής όπως οργανικά, λιπάσματα κτλ.

Πράσινη ενέργεια, μέσω της χρησιμοποίησης βιοαερίου ως καύσιμου μαγειρέματος.

- **η εκπαίδευση:**

Παροχή συμβουλευτικής καθοδήγησης, για μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ενίσχυση της σχολικής διδασκαλίας, μέσω της εκμάθησης γλωσσών και πληροφορικής.

- **ενίσχυση της απασχόλησης:**

Εκπαίδευση δεξιοτήτων, όπως εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας και καθοδήγηση για κατάρτιση σε θέματα επιχειρηματικότητας.

- **οδική ασφάλεια:**

Εκπαίδευση, στα παιδιά όλων των ηλικιών στο σχολείο σχετικά με θέματα οδικής συμπεριφοράς.

Τακτικά σεμινάρια, που θα υποδεικνύουν πρακτικές ασφαλούς οδήγησης.

Εγκατάσταση πινακίδων, σε όλους τους γειτονικούς δρόμους των εγκαταστάσεων της εταιρείας.

- **κοινωνική αρωγή:**

Εκπαίδευση, για την συστηματική δοκιμή της καταλληλότητας των πηγών ύδρευσης.

Βοήθεια, σε ευάλωτα μέλη της κοινωνίας στο να επωφεληθούν και να υποστηριχθούν από κυβερνητικά προγράμματα και σχέδια.

Όσον αφορά τον προϋπολογισμό και τις δαπάνες για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, η συμβουλευτική επιτροπή της Michelin για την ΕΚΕ, συνιστά την ετήσια δαπάνη να την εξετάζει και να την εγκρίνει το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας σύμφωνα και με την πολιτική ΕΚΕ που έχει αποφασιστεί. Επιπρόσθετα, οποιοδήποτε πλεόνασμα εμφανιστεί μέσω των

προγραμμάτων και δραστηριοτήτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, δεν θα χρησιμοποιηθεί από την εταιρεία ως μέρος των επιχειρηματικών της κερδών. Όλες οι δραστηριότητες αναλαμβάνονται σε συνεργασία με ΜΚΟ. Επίσης όπου υφίσταται δυνατότητα, η εταιρεία ενθαρρύνει συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις και κυβερνητικά όργανα. Ο ετήσιος προϋπολογισμός καθώς και ο κατάλογος με τα σχέδια για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, όπως προαναφέραμε παρουσιάζεται για έλεγχο και έγκριση στο Συμβούλιο Συμβουλευτικής Επιτροπής για την ΕΚΕ της Michelin. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για τα παρακάτω:

- Έγκριση της πολιτικής ΕΚΕ, όπως αυτή διαμορφώθηκε από την επιτροπή Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της εταιρείας, πολιτικής που μπορεί επίσης να αποτελέσει αντικείμενο αλλαγών και τροποποιήσεων αν αυτό κριθεί σκόπιμο από το Συμβούλιο.
- Γνωστοποίηση στην ετήσια έκθεση της εταιρείας του περιεχομένου της πολιτικής Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που ακολουθεί καθώς και άλλων λεπτομερειών που ενδέχεται να απαιτούνται από τον νόμο περί εταιρειών του 2013 και ετήσια προβολή εκθέσεων των δραστηριοτήτων ΕΚΕ στην ιστοσελίδα της εταιρείας.
- Διασφάλιση πως κάθε χρόνο το χρηματοοικονομικά κεφάλαια που διατίθενται από την εταιρεία σε δραστηριότητες ΕΚΕ χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά.

Επίσης το Συμβούλιο Συμβουλευτικής Επιτροπής για την ΕΚΕ (CSR Advisory Board), ένα γνωμοδοτικό όργανο αποτελούμενο από διευθυντές της εταιρείας, μάνατζερς και μέλη μη κυβερνητικών οργανώσεων, του οποίου καθήκοντα και αρμοδιότητες είναι τα εξής:

- Τοποθέτηση κατάλληλων ατόμων για την υλοποίηση της στρατηγικής ΕΚΕ όπως αυτή αποφασίστηκε.
- Επανεξέταση της απόδοσης των πόρων και του προϋπολογισμού στα πλαίσια του ετήσιου προγραμματισμού για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.
- Εξέταση των εκθέσεων που παρουσιάζονται στην Συμβουλευτική Επιτροπή, από εμπλεκόμενους στις δραστηριότητες ΕΚΕ συνεργάτες.
- Διενέργεια ελέγχων σε διάφορα μέρη, για την εκπλήρωση των δραστηριοτήτων όπως αυτές προβλέπονται από την Συμβουλευτική Επιτροπή.
- Παροχή της κατάλληλης εποπτείας για την πολιτική και το πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, όπως αυτής αναπτύχθηκε από την εταιρεία.

III. Γερμανία

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη στην Γερμανία βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακό στάδιο, όσον αφορά την υιοθέτηση των αρχών της ΕΚΕ στις επιχειρήσεις, την εξατομίκευση εκστρατειών ΕΚΕ και την πίεση για ενθάρρυνση περισσότερων πρακτικών ΕΚΕ στους γερμανικούς οργανισμούς. Κάποιες εξελίξεις που αξίζει να επισημανθούν είναι οι εξής:

- Η γερμανική κυβέρνηση σχεδιάζει να κάνει το πρώτο σήμα κατατεθέν της χώρας για την καλή συμπεριφορά των επιχειρήσεων, σαν συμπλήρωμα του ‘made in Germany’ ως ένα παγκόσμιο brand.
- Το πανεπιστήμιο Humboldt το οποίο πραγματοποίησε το 3^ο διεθνές συνέδριο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στο Βερολίνο. Η εστίαση δόθηκε στην ΕΚΕ και την παγκόσμια διακυβέρνηση.
- Η Γερμανική κυβέρνηση είχε επίσης επιδείξει ενδιαφέρον για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη με την δημιουργία και έναρξη μιας πλήρους ιστοσελίδας υπό την ονομασία ‘CSR in Germany’.

Η ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής για την προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Γερμανία έχει ως στόχο να βοηθήσει την χώρα να ξεπεράσει μια σειρά προκλήσεων που υφίστανται στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο του 21^{ου} αιώνα. Στοιχεία ⁷ της στρατηγικής αυτής περιλαμβάνουν απαντήσεις προς την κλιματική αλλαγή, τις δίκαιες συνθήκες εργασίας, τα κοινωνικά πρότυπα, την εκπλήρωση της κοινωνικής ευθύνης μέσα από την εταιρική ιδιότητα του πολίτη και την συμμετοχή του στα κοινά και το σημαντικότερο την βιώσιμη κατανάλωση. Τον Οκτώβριο του 2010 η γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση ενέκρινε το Σχέδιο Δράσης για την ΕΚΕ στην Γερμανία (CSR in Germany) για να αντιμετωπίσει αυτά τα ζητήματα. Βασισμένο πάνω στις προτάσεις του Εθνικού Φόρουμ για την ΕΚΕ (National CSR Forum) – ένα συμβουλευτικό όργανο του ομοσπονδιακού Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (BMAS) - το Σχέδιο Δράσης για την ΕΚΕ δημιουργήθηκε με σκοπό την προώθηση των δραστηριοτήτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης από τις επιχειρήσεις, με σκοπό να γίνουν αυτές πιο ορατές. Το γερμανικό ομοσπονδιακό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη και εφαρμογή αυτού του Σχεδίου Δράσης για την ΕΚΕ. Η

ομοσπονδιακή κυβέρνηση στόχευε στην εδραίωση και επέκταση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης με την χρήση του σχεδίου αυτού. Επίσης θεωρούσε αναγκαίο να βοηθήσει τις επιχειρήσεις εκείνες που δρούσαν υπεύθυνα, ώστε να τίθονταν έτσι παραδείγματα και για τις υπόλοιπες, να δημιουργήσει περισσότερα κίνητρα για την ανάληψη των πρωτοβουλιών κοινωνικής ευθύνης και να προσφέρει βοήθεια στην μετάφραση του περιεχομένου και της έννοιας της ΕΚΕ, στην καθημερινή συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Το σχέδιο δράσης βασίζεται σε υπάρχουσες πρωτοβουλίες ΕΚΕ και σε δίκτυα εντός της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, στον επιχειρηματικό τομέα και στην κοινωνία. Η επιτυχία της ΕΚΕ εξαρτάται από επιχειρήσεις και την αφοσίωση που αυτές επιδεικνύουν στην ενσωμάτωση της ΕΚΕ στις εταιρικές στρατηγικές τους, από μια κοινωνία πολιτών που επιζητά και επιβραβεύει πολιτικές ΕΚΕ και από μια ενεργή πολιτική που θέτει κοινωνικούς στόχους και δημιουργεί ένα θετικό περιβάλλον για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Αυτή η τριανδρία κυβέρνησης, επιχειρήσεων και κοινωνίας είναι η βασική ιδέα πίσω από την ΕΚΕ στην Γερμανία. Το Σχέδιο Δράσης για την ΕΚΕ στην Γερμανία επιτρέπει στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση την επιδίωξη των ακόλουθων στρατηγικών:

- Βελτιστοποίηση πολιτικών συνθηκών για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.
- Αύξηση της συμμετοχής μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην ΕΚΕ.
- Βελτίωση της ενσωμάτωσης της ΕΚΕ στις επιχειρήσεις και την δημόσια διοίκηση.
- Κορύφωση της προβολής και της αξιοπιστίας της ΕΚΕ.
- Συμβολή στην κοινωνική και περιβαλλοντική σύνθεση της παγκοσμιοποίησης.

Η προσέγγιση επίσης ενός πολυμερούς γκρουπ ενδιαφερομένων μερών έχει αποδειχτεί εξαιρετικά χρήσιμη για την ενδυνάμωση της ΕΚΕ και διασφαλίζει ένα συνεχιζόμενο διάλογο με όλους του εμπλεκόμενους φορείς και κοινωνικές ομάδες. Έτσι το Εθνικό φόρουμ για την ΕΚΕ στην Γερμανία αφού υποβάλλει τις προτάσεις του στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση, μια από τις βασικές προτεραιότητες του είναι να συμβουλευεί και να συνεπικουρεί στην εφαρμογή του παρόντος Σχεδίου Δράσης. Επικρατεί η άποψη ότι όσο πιο στενά συνεργαστούν οι κοινωνικές δυνάμεις στην εφαρμογή αυτή, τόσο πιο ισχυρό θα αναδειχτεί το Σχέδιο για την ΕΚΕ στην Γερμανία ως κίνητρο για ένα βιώσιμο οικονομικό σύστημα.

Το Εθνικό Φόρουμ για την ΕΚΕ, διορίστηκε από την γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση για να συνεισφέρει στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ΕΚΕ. Υποστηρίζει την ενσωμάτωση της

εμπειρίας και της γνώσης θεμελιωδών εταιρικών παραγόντων, στην κουβέντα για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Επίσης υπάρχει για να διαμορφώνει μια πλατφόρμα διαλόγου μεταξύ των διαφόρων φορέων. Ο πρώτος στόχος του φόρουμ είναι να αναπτυχθεί μια κοινή αντίληψη γύρω από την ΕΚΕ. Αυτό θα χρησίμευε σαν βάση για ένα μεγαλύτερο εύρος συνεργασιών εντός του Εθνικού Φόρουμ για την ΕΚΕ. Στις συνεδριάσεις τους τα μέλη του φόρουμ για την ΕΚΕ συμφώνησαν σε έξι πολιτικούς τομείς δραστηριότητας. Τα μέλη του φόρουμ με την βοήθεια και εμπειρογνομόνων προχώρησαν στον προσδιορισμό συγκεκριμένων στόχων, θεμάτων αλλά και μέσων για ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων, με βάση ακροάσεις, συζητήσεις και πορίσματα εμπειρογνομόνων. Τα αποτελέσματα αυτών των ομάδων εργασίας, αποτέλεσαν την βάση για την εισηγητική έκθεση του φόρουμ για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη που μεταβιβάστηκε στην Γερμανίδα ομοσπονδιακή υπουργό εργασίας τον Ιούλιο του 2010.

Επιπρόσθετα η διακήρυξη του Γιοχάνεσμπουργκ το 2002 σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη απηύθυνε έκκληση για την δημιουργία ενός δεκαετούς πλαισίου προγραμμάτων με σκοπό την επιτάχυνση προς την βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση. Στόχος της στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη, ήταν να κάνει την βιωσιμότητα μια βασική κατευθυντήρια αρχή σε διάφορους τομείς. Η στρατηγική για την αειφορία στηρίζεται στην εξής παραδοχή: πως ο τρόπος που ενεργούμε σήμερα, δεν πρέπει να στερεί από τις μελλοντικές γενιές την δυνατότητα της ευημερίας και ενός υγιούς φυσικού περιβάλλοντος. Αν θέλουμε να διατηρήσουμε το βιοτικό μα επίπεδο, οι αποφάσεις που παίρνουμε πρέπει να έχουν διαρκή βιωσιμότητα για το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία. Για αυτό τον λόγο το γερμανικό συμβούλιο για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (German Council for Sustainable Development), δημιούργησε τον Γερμανικό Κώδικα Αειφορίας (German Sustainability Code), σε συνεργασία με ανθρώπους του επιχειρηματικού τομέα και της αγοράς, με σκοπό την συνεισφορά προς την κατεύθυνση μιας βιώσιμης οικονομίας. Προβάλλοντας 20 κριτήρια, αυτό το πρότυπο διαφάνειας περιέγραφε τα βασικά ζητήματα της βιώσιμης διαχείρισης και παρείχε βασικούς δείκτες απόδοσης (περιβαλλοντικής και κοινωνικής) σε 20 Ευρωπαϊκές ομοσπονδίες χρηματοοικονομικών αναλυτών καθώς και 27 δείκτες του GRI (Global Reporting Initiative). Ο γερμανικός αυτός κώδικας για την αειφορία βοηθά τους επενδυτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, στην αξιολόγηση μιας βιώσιμης επιχειρηματικής ενέργειας, καθώς και στην πιο αποτελεσματική αξιολόγηση των επιχειρηματικών κινδύνων και ευκαιριών.

Η παράδοση της ΕΚΕ στην Γερμανία

Στην Γερμανία η πλειοψηφική άποψη που επικρατεί είναι πως οι επιχειρήσεις φέρουν ευθύνη για την κοινωνία. Αυτό διαμορφώνει το πώς οι επιχειρήσεις λειτουργούν σε καθημερινή βάση, είτε σε εταιρείες που έχουν βιώσει στο παρελθόν κοινωνικές συνεργασίες είτε σε εταιρείες που είναι προσανατολισμένες προς την βιωσιμότητα και τα οικολογικά πρότυπα. Ωστόσο οι τρόποι με τους οποίους έχει αντιμετωπιστεί η τρέχουσα οικονομική κρίση δείχνουν ότι, μια οικονομικά αποδοτική και αποτελεσματική μορφή της εταιρικής διακυβέρνησης μπορεί να αποδειχτεί επωφελής. Ως εκ τούτου η κοινωνική οικονομία και η κοινωνική εταιρική σχέση, αποτελούν παραδοσιακά τις πρώτες έννοιες που αντιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις στην Γερμανία σαν Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Η ΕΚΕ που πραγματοποιείται στην Γερμανία δεν μπορεί να κατανοηθεί πλήρως χωρίς να περιλαμβάνει επίσης και την ολοκλήρωση της οικονομικής ευημερίας, της εταιρικής επιτυχίας, της περιβαλλοντικής προστασίας και της ευθύνης για την κοινωνία. Νέοι παίκτες έχουν εισέλθει στην κοινωνία όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις και τροφοδοτούν μια σειρά από θέματα, αφού η βιώσιμη οικονομία και οι προκλήσεις για κοινωνική και δημογραφική ανάπτυξη στην Γερμανία μπορούν να ξεπεραστούν μόνο με επιτυχημένη αλληλεπίδραση όλων των κοινωνικών φορέων. Επιπλέον, ανθρώπινες συνθήκες εργασίας, κοινωνικά πρότυπα, κατάλληλοι μισθοί και περιβαλλοντικές συνθήκες, είναι όλα προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι γερμανικές επιχειρήσεις που εμπλέκονται στην εγκατάσταση διεθνών αλυσίδων προστιθέμενης αξίας. Ο διάλογος με όλες τις εμπλεκόμενες κοινωνικές ομάδες και όχι μόνο τα οικονομικά ενδιαφερόμενα μέρη, διαμορφώνει την δομή της διακυβέρνησης για τις επιχειρήσεις, ώστε αυτές να αντιληφθούν, όχι μόνο τα κοινωνικά τους καθήκοντα, αλλά και την κοινωνική τους ευθύνη. Όροι όπως «*διάλογος μεταξύ πολλαπλών ενδιαφερομένων μερών*» και «*κοινωνικά πρότυπα*» καθώς και κατευθυντήριες γραμμές όπως το ISO26000 έχουν ήδη τυποποιηθεί ως καθιερωμένες αρχές στην Γερμανία και υποδεικνύουν ότι πολλές εταιρείες αποτελούν μέρος εθνικών και διεθνών δικτύων, που αφιερώνονται στις αλλαγές που λαμβάνουν χώρα σε επιχείρηση και κοινωνία. Πολυεθνικές και μεγάλες επιχειρήσεις είναι συχνά πρωτοπόρες σε αυτόν τον τομέα. Επίσης το πώς αντιλαμβάνονται τοπικά και περιφερειακά την ευθύνη, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι ένα ακόμα χαρακτηριστικό της ΕΚΕ στην Γερμανία. Η πλειοψηφία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχουν δεσμευτεί για την κοινωνική ευθύνη, διατηρώντας όμως τις παραδόσεις τους κατά την διαδικασία. Σύμφωνα με έρευνες περίπου το 58% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, δραστηριοποιούνται στον τομέα της

Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και ξοδεύουν περίπου 6 δις ευρώ τον χρόνο για τις ενέργειες που υλοποιούν. Συνεργασίες ευθύνης αντιμετωπίζονται ως επενδύσεις για μια περιοχή και αποτελούν μερικές από τις πιο σημαντικές πρωτοβουλίες, με στόχο την διατήρηση μιας λειτουργικής κοινότητας, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για οικονομική αποδοτικότητα και κοινωνική σταθερότητα. Αυτός είναι και ο λόγος που παγκόσμιες και περιφερειακές προκλήσεις στον επιχειρηματικό κόσμο και την κοινωνία σήμερα αποτελούν χαρακτηριστικά της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Γερμανία. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως ένας διαφορετικός όρος για την Γερμανική Κοινωνική Ευθύνη, ούτε και να μειώνεται σε αυτό το επίπεδο. Η κοινωνική ευθύνη στην Γερμανία έχει διαδραματίσει για μεγάλο χρονικό διάστημα έναν παραδοσιακό και θετικό ρόλο στην χώρα. Αποτελεί χωρίς καμιά αμφιβολία, μια κινητήριο δύναμη στην παρούσα συζήτηση για την ΕΚΕ. Ωστόσο οι δύο έννοιες δεν είναι ταυτόσημες. Είναι πιο πολύ θέμα των επιχειρήσεων, η εθελοντική ανάληψη της ευθύνης για την σταθερότητα και ανάπτυξη όλων των πτυχών της κοινωνίας, να ενταχθεί μέσα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και στον πυρήνα των δραστηριοτήτων τους. Οι επιχειρήσεις εξάλλου αποτελούν μέρη της κοινωνίας και έχουν λάβει την άδεια να λειτουργούν και να αναπτύσσονται από την ίδια την κοινωνία. Ως εκ τούτου είναι προς το συμφέρον τους να αντιληφθούν, πως δεν είναι μόνο η κοινωνία ένα ενδιαφερόμενο μέρος των επιχειρήσεων, αλλά και πως οι επιχειρήσεις είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας.

Εθνική Στρατηγική για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Μέσω της Εθνικής Στρατηγικής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση καθόρισε μια σειρά από καλά καθορισμένους στόχους και συγκεκριμένα μέτρα που κυμαίνονται από την προώθηση της προβολής του αντικειμένου της ΕΚΕ, μέχρι την ένταξη του σε ερευνητικές, αναπτυξιακές και δημογραφικές πολιτικές. Με την έγκριση του ψηφίσματος, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Γερμανίας αναφέρθηκε σε σύσταση που εκδόθηκε από το Εθνικό Φόρουμ για την ΕΚΕ τον Ιούνιο του 2010, όπου εκπροσωπούσαν ειδικοί από 45 κοινωνικούς οργανισμούς και ιδρύματα, από την πολιτική, τις επιχειρήσεις και τα συνδικάτα. Οργανωμένοι σε διαφορετικές ομάδες εργασίας, ανέπτυξαν αυτήν την σύσταση από κοινού και την εξέδωσαν ομόφωνα. Έτσι δημιουργήθηκε το Σχέδιο Δράσης για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη που ορίζει ένα πλαίσιο, μαζί με διάφορα μέτρα, ώστε να δοθεί η απαιτούμενη προσοχή πάνω στην

ποικιλότητα των θεμάτων που περικλείει η ΕΚΕ καθώς και για να συμβάλλει στην ενίσχυση των δραστηριοτήτων των διαφόρων γκρουπ εργασίας. Επιπρόσθετα με αυτόν τον τρόπο η γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση όπως και άλλες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, συμμορφώνεται στις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τον καθορισμό εθνικού σχεδίου εφαρμογής για μια παγκόσμια και ευρωπαϊκή Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Η υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη θα κατευθύνει τις προσπάθειες του κινήματος της ΕΚΕ στην Γερμανία και θα συνεισφέρει στην περαιτέρω ανάπτυξη του ζητήματος αυτού. Η γερμανική οικονομία αποτελεί ένα αναπόσπαστο τμήμα του παγκόσμιου καταμερισμού εργασίας και λόγω της δυναμικής της αυτής, διεκδικεί ένα σημαντικό μερίδιο στις διαδικασίες και τις συνεχιζόμενες αλλαγές στο εύρος των θεμάτων που νοούνται σαν Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Σταθμοί στην γερμανική κοινωνική και περιβαλλοντική νομοθεσία

- 1869, η Βόρεια Γερμανική Συνομοσπονδία απαγορεύει την παιδική εργασία.
- 1883, εισαγωγή της υποχρεωτικής ιατρικής ασφάλισης για τους εργαζομένους.
- 1889, εμφάνιση για πρώτη φορά της συνταξιοδοτικής ασφάλισης.
- 1906, πρώτη περιβαλλοντική υπηρεσία στην Γερμανία, με την δημιουργία ενός κρατικού οργανισμού για την φροντίδα των φυσικών μνημείων στην Πρωσία.
- 1927, εισαγωγή της ασφάλισης για ανέργους στα πλαίσια της κοινωνικής αλληλεγγύης.
- 1952, η Γερμανία επικυρώνει την νομοθεσία για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.
- 1974, πρώτη νομοθεσία που να αφορά την περιβαλλοντική προστασία.
- 1994, η προστασία του περιβάλλοντος γίνεται ομοσπονδιακός στόχος.
- 2002, η Γερμανία επικυρώνει το πρωτόκολλο του Κιότο.
- 2011, Μετατροπή της ενεργειακής πολιτικής με παραίτηση από την κατοχή πυρηνικής ενέργειας.

Ας εξετάσουμε όμως την προσέγγιση μιας μεγάλης γερμανικής εταιρείας όπως η **Volkswagen**, ως προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Η Volkswagen είναι μια κατασκευάστρια εταιρεία αυτοκινήτων, που εδρεύει στην πόλη Βόλφσμπρουκ της Γερμανίας. Ιδρυθείσα το 1937, η εταιρεία αντιπροσωπεύει σήμερα τον δεύτερο μεγαλύτερο κατασκευαστή αυτοκινήτων στον

κόσμο. Όσον αφορά την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, η εταιρεία είχε αναπτύξει από καιρό μια κουλτούρα βιωσιμότητας και συλλογικότητας, πολύ προτού η ΕΚΕ μετατραπεί σε ένα θέμα ευρείας συζήτησης. Αυτή η κουλτούρα περιλάμβανε ισάξια έμφαση τόσο στην επιδίωξη των οικονομικών στόχων της εταιρείας, όσο και στην εξασφάλιση θέσεων εργασίας. Για την Volkswagen η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η δυνατότητα εναρμόνισης των εταιρικών στόχων, με μακροπρόθεσμους στόχους για την κοινωνία. Τα τρία βασικά στοιχεία της έννοιας της βιωσιμότητας για την εταιρεία είναι τα εξής:

- Βιώσιμα προϊόντα, μέσω της βελτίωσης της παραδοσιακής τεχνολογίας, σχέδια για καινοτόμα οχήματα, υβριδικά μοντέλα με φιλική προς το περιβάλλον κατανάλωση καυσίμων κ.ά.
- Βιώσιμη παραγωγή, μέσω της διαχείρισης της ενέργειας και των πόρων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της άσκησης περιβαλλοντικά βιώσιμης χρήσης των υπολογιστών (Green IT) κ.ά.
- Βιώσιμη διαρθρωτική ανάπτυξη, η δικτύωση δηλαδή των χωρών παραγωγής, με τοπική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, που θα λειτουργεί προς το συμφέρον τους και θα αναλαμβάνει την ευθύνη των ενεργειών τους.

Στον τρίτο αυτό πυλώνα της βιωσιμότητας, η συμμετοχή στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων συναντά την πρόθεση της εταιρείας στο να έχει στην κατοχή της, καταρτισμένους και αυτοπαρακινούμενους εργαζομένους, στην προσφορά προληπτικής υγειονομικής περίθαλψης καθώς και στην προώθηση των ζητημάτων του περιβάλλοντος κάτι απαραίτητο για την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του.

Μια ακόμα περίπτωση μεγάλης γερμανικής επιχείρησης είναι αυτή της **Bosch**⁸. Η Bosch είναι μια γερμανική πολυεθνική επιχείρηση, που ειδικεύεται στην κατασκευή μηχανικών και ηλεκτρονικών ειδών, όπως εξαρτήματα αυτοκινήτων, βιομηχανικά προϊόντα καθώς και δομικά προϊόντα όπως οικιακές συσκευές. Η εταιρεία εδρεύει στην γερμανική πόλη Γκέρλινγκεν κοντά στην Στουγκάρδη και αποτελεί τον μεγαλύτερο προμηθευτή εξαρτημάτων αυτοκινήτου στον κόσμο, βάση εσόδων. Η εταιρεία ιδρύθηκε από τον Robert Bosch το 1886 και σήμερα ενεργοποιείται σε περισσότερες από 60 χώρες σε όλο τον κόσμο, πετυχαίνοντας έναν ετήσιο κύκλο εργασιών πάνω από 47 δις ευρώ, ενώ απασχολεί περίπου 270000 άτομα παγκοσμίως. Όσον αφορά την προσέγγιση της εταιρείας προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, η Bosch έχει

μια μακρά παράδοση στην ανάληψη ευθύνης για την κοινωνία και τις μελλοντικές γενεές. Ήδη από τον πρώτο καιρό της εταιρείας ο Robert Bosch πρωτοστάτησε στην δημιουργία προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας για τους συνεργάτες της εταιρείας και τις οικογένειες τους, ενώ σήμερα το ίδρυμα Robert Bosch προωθεί την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και κατάρτιση, τις τέχνες, τον πολιτισμό και την επιστήμη. Ο συνδυασμός της επίτευξης των οικονομικών στόχων τη εταιρείας, από κοινού με την συνεκτίμηση κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων, αποτελεί προτεραιότητα για την Bosch. Η εταιρεία αποδέχεται ότι οι ενέργειες της πρέπει να συμβαδίζουν με τα συμφέροντα της κοινωνίας. Για αυτόν τον λόγο τοποθετεί τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της προς το συμφέρον της ασφάλειας των ανθρώπων, της οικονομικής χρήσης των πόρων και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Το διοικητικό συμβούλιο της Bosch μάλιστα εξέδωσε ανακοίνωση μέσω της οποίας εξέφραζε την προσήλωση του στις κοινές αρχές της κοινωνικής ευθύνης. Μερικές από αυτές τις αρχές όπως καθοδηγούνται από τα διεθνή πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (International Labor Organization) είναι οι εξής:

- **Ίσες ευκαιρίες**, η εταιρεία υποστηρίζει την ισότητα των ευκαιριών μεταξύ των συνεργατών της, ανεξαρτήτως χρώματος δέρματος, φύλου, κοινωνικής καταγωγής ή σεξουαλικών προτιμήσεων, ενώ σέβεται τις θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις τους.
- **Ανθρώπινα δικαιώματα**, μέσω του σεβασμού και της συμμόρφωσης στα διεθνώς αναγνωρισμένα ανθρώπινα δικαιώματα.
- **Ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες**, αφού η εταιρεία θεωρεί πως οι άνθρωποι αυτοί έχουν ίσα δικαιώματα ως μέλη της κοινωνίας. Πιστεύουν δε, πως η ενθάρρυνση αυτών των ατόμων για την ένταξη τους στην επιχείρηση και εργαζόμενοι μαζί τους μέσα σε ένα κλίμα συνεργασίας, αποτελούν στοιχεία κομβικής σημασίας για την εταιρική κουλτούρα της Bosch.
- **Δίκαιες συνθήκες εργασίας**, οι αποδοχές των εργαζομένων όπως και οι κοινωνικές παροχές προς αυτούς ανταποκρίνονται στις βασικές απαιτήσεις των εθνικών και τοπικών κανονιστικών προτύπων με βάση και τις αντίστοιχες διατάξεις. Εθνικές διατάξεις όπως αναφορικά με τις ώρες εργασίας και τις διακοπές που δικαιούνται οι εργαζόμενοι ή διατάξεις του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας σχετικά με την αρχή της ίσης αμοιβής για εργασία αντίστοιχης αξίας.

- **Ασφάλεια και υγιεινή στον χώρο εργασίας**, αφού η ασφάλεια στον εργασιακό χώρο όπως και σωματική ευεξία των συνεργατών της αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την Bosch. Η εταιρεία λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα στο πλαίσιο αυτό, τηρώντας τα εθνικά πρότυπα για ένα ασφαλές περιβάλλον εργασίας, διαβεβαιώνοντας έτσι τους εργαζομένους της πως δεν θα αντιμετωπίσουν συνθήκες επιβλαβείς για την υγεία τους.
- **Κατάρτιση**, η εταιρεία ενθαρρύνει τους συνεργάτες του στην συνεχή αναζήτηση επιπλέον εκπαίδευσης και απόκτησης νέων δεξιοτήτων και γνώσεων με σκοπό την επέκταση της επαγγελματικής τους τεχνογνωσίας. Λειτουργώντας προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης, η εταιρεία δαπάνησε το 2009, 200εκ. ευρώ για την βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων. Κατά την διάρκεια μάλιστα του συγκεκριμένου έτους κάθε εργαζόμενος παρακολούθησε κατά μέσο όρο δύο σεμινάρια.
- **Περιβάλλον**, όσον αφορά το περιβάλλον η εταιρεία επιθυμεί να συνεισφέρει στην συνεχή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις περιοχές όπου δραστηριοποιείται, ενώ οι βασικές αρχές της για την προστασία του περιβάλλοντος αντανακλώνται μέσω των πολλών πρωτοβουλιών που υλοποιούνται από την εταιρεία για το θέμα αυτό.
- **Εφαρμογή**, στόχος της εταιρείας είναι εφαρμογή αυτών των αρχών σε όλο τον όμιλο Bosch. Η ευθύνη για την εφαρμογή τους βρίσκεται στα ανώτερα διοικητικά στελέχη των αντίστοιχων τμημάτων καθώς και στις περιφερειακές θυγατρικές της εταιρείας. Επίσης η Bosch δεν διατίθεται να συνεργαστεί με προμηθευτές, που στο παρελθόν έχουν επανειλημμένα αποτύχει να συμμορφωθούν στα βασικά πρότυπα εργασίας του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας.

Όπως συνέβη και σε άλλες χώρες, έτσι και στην Γερμανία, η συζήτηση για την ΕΚΕ αρχικά στράφηκε στην προστασία του περιβάλλοντος. Η έννοια της ΕΚΕ έφτασε στην Γερμανία κατά την δεκαετία του 90' και μόνο πρόσφατα έχει μετατραπεί σε ένα ευρέως θέμα συζήτησης, τόσο σε κυβερνητικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ανέπτυξε ένα διαφανές σχέδιο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη με σκοπό την εφαρμογή και υλοποίηση ενός πολυμερούς φόρουμ απαρτιζόμενο από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ένα ομοσπονδιακό υπουργείο απασχόλησης και κοινωνικών υποθέσεων δημιουργήθηκε ως κέντρο για όλα τα θέματα ΕΚΕ η οποία ενδιάμεσα είχε ξεκινήσει πρωτοβουλίες όπως:

- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: ένας προσανατολισμός από περιβαλλοντική άποψη (2006).
- Αειφόρος ανάπτυξη των επιχειρήσεων.
- Εργαλεία διαχείρισης για την εφαρμογή της ΕΚΕ και την εταιρική βιωσιμότητα (2007).
- Κώδικας συμπεριφοράς, για τις γερμανικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά, στις αναπτυσσόμενες χώρες και ιδιαίτερα σε ότι έχει να κάνει με τα πρότυπα για τους τοπικούς προμηθευτές.

Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση έλαβε αποφάσεις σχετικά με: την αναγραφή των περιοχών προέλευσης των καταναλωτικών προϊόντων, εισαγωγή πρόσθετων υποχρεωτικών δημοσιεύσεων για τις επιχειρήσεις όσον αφορά την συμμόρφωση τους με περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα καθώς και την εισαγωγή της υποχρέωσης ότι οι προμηθευτές των γερμανικών επιχειρήσεων συμμορφώνονται με τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα.

Οι μεγάλες εταιρείες επίσης θα πρέπει να αναφερθούν στην ετήσια έκθεση τους, σε μη οικονομικούς δείκτες, στον βαθμό που αυτοί οι δείκτες έχουν αντίκτυπο στην επιτυχία της επιχείρησης. Το Συμβούλιο για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, σύμβουλος της κυβέρνησης σε σχέση με την εταιρική κοινωνική ευθύνη, παρουσίασε το 2006 την έκθεση με τίτλο 'Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε μια παγκοσμιοποιημένη υφήλιο – ένα γερμανικό προφίλ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης', που ακολουθήθηκε από μια πολυμερή διάσκεψη μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών το 2007. Η γερμανική βιομηχανία δημιούργησε επίσης μια κοινή πλατφόρμα προκειμένου να ενισχυθεί η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων και των ενδιαφερομένων μερών. Ο σύνδεσμος γερμανικών βιομηχανιών συμμετείχε στην ευρωπαϊκή συμμαχία για την ΕΚΕ, όπως και σε «ανοιχτούς συνασπισμούς συνεργασίας» και «εργαστηριακών συνεδριάσεων» που σχηματίζονται κάτω από την ομπρέλα της συμμαχίας αυτής. Το Econsense, το γερμανικό επιχειρηματικό φόρουμ για την αειφόρο ανάπτυξη και εταιρείες όπως η SAP, η Evonic και η Basf ξεκίνησαν ένα εργαστηριακό σχέδιο ΕΚΕ πάνω στις δημογραφικές αλλαγές. Τέλος όπως προαναφέραμε τον Οκτώβριο του 2010 στην Γερμανία, η εθνική στρατηγική για την ΕΚΕ εκδόθηκε για:

- Βελτίωση του συντονισμού στα δεσμευτικά έργα πολιτικής που ασκούνται από τις ομοσπονδιακές, πολιτειακές και δημοτικές αρχές της Γερμανίας.
- Ενσωμάτωση ιδρυμάτων και κοινωνικών ενεργειών των επιχειρήσεων.

- Ενίσχυση της αναγνώρισης και της εκτίμησης στο έργο των εθελοντών και βελτίωση των συνθηκών για εθελοντική εργασία.

IV. Ιταλία⁹

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έχει τύχει μεγαλύτερης προσοχής και συστηματικής ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια στην Ιταλία. Βασικό ρόλο στην διαμόρφωση της ΕΚΕ σε εθνικό επίπεδο κατέχουν τα Υπουργεία Οικονομικής Ανάπτυξης και Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής. Τα κυριότερα σημεία πάνω στα οποία έχουν εστιάσει οι υπεύθυνοι για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ιταλία είναι τα εξής:

- **Το εθνικό σχέδιο δράσης για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη**

Η υπόθεση πως η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη περιλαμβάνει πολλές πτυχές των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, κατέστησε απαραίτητη μια από κοινού δράση μεταξύ διαφόρων θεσμικών οργάνων, για την ανάπτυξη της ΕΚΕ σε διαφόρους τομείς καθώς και σε τοπικό επίπεδο. Για αυτό το λόγο εφαρμόστηκε ένα εθνικό σχέδιο δράσης για την ΕΚΕ από το υπουργείο εργασίας και το υπουργείο οικονομικής ανάπτυξης της Ιταλίας, σε συνεργασία με κεντρικούς περιφερειακούς και τοπικούς φορείς δημόσιας διοίκησης, εμπορικά συνδικάτα και κοινωνικές οργανώσεις. Αυτό το σχέδιο δράσης οριοθετεί τις βασικές προτεραιότητες και τα έργα για την ΕΚΕ που πρέπει να δρομολογηθούν σε εθνικό επίπεδο και ορίζει τους στόχους και τις κατευθυντήριες γραμμές για τα επόμενα χρόνια. Μέσα από αυτές τις ενέργειες, η Ιταλική κυβέρνηση στοχεύει στην δημιουργία ενός ευνοικότερου πλαισίου για την εθελοντική συμπεριφορά των επιχειρήσεων, με προσανατολισμό προς την οικονομική ανάπτυξη και την προστασία της κοινωνίας και του περιβάλλοντος. Μερικοί αντικειμενικοί στόχοι του εθνικού σχεδίου δράσης αναφέρονται ως εξής:

- Υποστήριξη των επιχειρήσεων που υιοθετούν πρακτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

- Συνεισφορά στην ενίσχυση των ανταμοιβών της αγοράς προς τις εταιρείες που υιοθετούν πρακτικές ΕΚΕ.
- Υποστήριξη της διαφάνειας και βελτίωση της πληρότητας των εγγράφων, για την υποβολή εκθέσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που παρέχονται από τις επιχειρήσεις.
- Προώθηση πρωτοβουλιών από κοινωνικές επιχειρήσεις, ενεργούς πολίτες και κοινωνικές οργανώσεις.
- Προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μέσα από διεθνώς αναγνωρισμένες νομικές πράξεις.

Στην εφαρμογή του εθνικού σχεδίου δράσης για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, πρέπει να επισημανθεί και ο ιδιαίτερος ρόλος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, λόγω της συμβολής τους στην ιταλική οικονομία, με βάση τον αριθμό τους αλλά και την σύνδεση τους με τις τοπικές κοινωνίες. Η εφαρμογή του εθνικού σχεδίου δράσης υποστηρίχθηκε μέσω της συμμετοχής τους και από τα ενδιαφερόμενα μέρη όπως ένα ευρύ φάσμα οργανώσεων, συνδικάτων και ιδρυμάτων μέσω των οποίων οι περιφέρειες ασκούν κεντρικό ρόλο στην διαμόρφωση της ΕΚΕ. Με αυτόν τον τρόπο συμβάλλουν στην ανάδειξη του ρόλου των επιχειρήσεων στην κοινωνία, στην δημιουργία αξίας και αμοιβαίων οφελών για τις επιχειρήσεις, τους πολίτες και τις τοπικές κοινότητες καθώς και στην αναφορά δραστηριοτήτων ΕΚΕ σε διάφορους τομείς όπως στην κοινωνική πολιτική, στην εκπαίδευση, στην απασχόληση και στις επιχειρήσεις.

Περαιτέρω στήριξη παρέχεται επίσης από τα ιταλικά εμπορικά επιμελητήρια, όπου δημιουργήθηκε μια σειρά από υπηρεσίες για την προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, όσο και για την ανάπτυξη της ευαισθητοποίησης για βέλτιστες πρακτικές ΕΚΕ που θα παρείχε σε εθνικό επίπεδο το σύστημα των εμπορικών επιμελητηρίων. Γενικά όσον αφορά την προσοχή και την ευαισθησία ως προς τα θέματα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ξεχωρίζει το Εθνικό Σύστημα Εμπορικών Επιμελητηρίων (Unioncamere)¹⁰, το οποίο διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στην προώθηση της ΕΚΕ ανάμεσα στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ιταλία. Κάτω από την εποπτεία του συστήματος αυτού, περιφερειακά και τοπικά εμπορικά επιμελητήρια, προωθούν σταδιακά την ενεργοποίηση της ΕΚΕ, συλλέγουν και διαχέουν καλές πρακτικές ΕΚΕ και παρέχουν συγκεκριμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες. Άλλες σχετικές πρωτοβουλίες είναι το the Rebus Project – Σχέση μεταξύ Επιχείρησης και Κοινωνίας, μια ευρωπαϊκή έρευνα για την

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την συνεργασία ενός Ιταλικού ινστιτούτου από το Μιλάνο και μιας κοινοπραξίας τα μέλη της οποίας είναι φορείς κατάρτισης των επιχειρηματικών ενώσεων που ανήκουν στο εμπορικό επιμελητήριο του Μιλάνου. Σκοπός του έργου αυτού, ήταν να διερευνήσει το πόσο προσοχή δόθηκε, από τα διευθυντικά στελέχη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στο σκεπτικό της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης καθώς και στο να προωθήσει την ανταλλαγή της γνώσης καλών πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Γενικότερα η ευαισθησία προς την ΕΚΕ όπως και η προώθηση κοινωνικά υπεύθυνων συμπεριφορών, κυρίως ανάμεσα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι τα βασικά στοιχεία που συμερίζονται όλες οι δημόσιες πρωτοβουλίες, στην Ιταλία. Οπότε ένα πλαίσιο, που θα ενοποιήσει και θα ενδυναμώσει αυτές τις προσπάθειες, θα μπορούσε να βελτιώσει την δράση των τοπικών οργάνων και των εμπορικών επιμελητηρίων και να παράσχει ένα χρήσιμο εργαλείο για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

Γενικότερα, η προώθηση των αρχών της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ιταλία και η εφαρμογή τους σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, υποστηρίζεται επίσης από επαγγελματικές ενώσεις, πανεπιστήμια και κέντρα ερευνών.

Τέλος, το Ιταλικό Κέντρο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, (Fondazione I-CSR), το οποίο ιδρύθηκε το 2005 από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής πολιτικής και από το Εθνικό Σύστημα Εμπορικών Επιμελητηρίων (Unioncamere), συμβάλλει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για την Εταιρική Κοινωνική ευθύνη μέσα στην επιχειρηματική κοινότητα, προωθώντας έρευνες, μελέτες και καινοτόμες λύσεις για την ΕΚΕ. Επίσης το Ιταλικό Κέντρο για την Κοινωνική Ευθύνη (Fondazione) υλοποιεί πολλές ερευνητικές δραστηριότητες, με σκοπό την συμβολή του στην εθνική επιστημονική προσπάθεια πάνω στο θέμα της Εταιρικής Ευθύνης. Έτσι μέσω της διάχυσης των αποτελεσμάτων, στοχεύει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης για την ΕΚΕ, και την ενσωμάτωση αυτής της κουλτούρας μεταξύ των οργανισμών.

➤ **Τα δικαιώματα των εργαζομένων**

Εφόσον η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αφορά την επιχειρηματική συμπεριφορά των εταιρειών, πέρα από την τήρηση των σχετικών κανόνων και νόμων, η κυβέρνηση από

κοινού με άλλους οργανισμούς μπορεί να συνεισφέρει ενεργά στην δημιουργία ιδεατών συνθηκών, ώστε να επιτύχει την προώθηση κοινών στόχων στα πεδία της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Το Ιταλικό Σύνταγμα, ο νόμος περί των εργασιακών δικαιωμάτων όπως και ειδική νομοθεσία για το θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχουν αναπτύξει ένα σημαντικό πλαίσιο που αφορά την προστασία και την διασφάλιση των εργασιακών δικαιωμάτων, συλλογικών και ατομικών με σκοπό την προάσπιση της ελευθερίας και της αξιοπρέπειας των εργαζομένων. Ορισμένοι τύποι συλλογικών συμβάσεων αναφέρουν μια σειρά ενδείξεων και κανονισμών, για την προώθηση προτύπων συμπεριφοράς, που θα μπορούσε να διασφαλίσει την συμμόρφωση με πρότυπα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και μέτρα κοινωνικής πρόνοιας. Τα τελευταία χρόνια ορισμένες ιταλικές πολυεθνικές επιχειρήσεις συμφώνησαν σε ένα διεθνές πλαίσιο που αναφέρεται ως International Framework Agreements (IFAs). Το πλαίσιο αυτό είναι ένα μέσο διαπραγμάτευσης μεταξύ μιας πολυεθνικής επιχείρησης και μιας Παγκόσμιας Ένωσης Εργασιακών Συνδικάτων με σκοπό την εγκαθίδρυση μιας συνεχούς σχέσης μεταξύ των 2 μερών καθώς και την διασφάλιση ότι η εταιρεία σέβεται και τηρεί τα ίδια πρότυπα σε όλες τις χώρες που δραστηριοποιείται. Το περιεχόμενο των συμφωνιών αυτών ποικίλλει ανάλογα με τις διαφορετικές ανάγκες και χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων και των συνδικάτων που συμμετέχουν. Σε γενικές γραμμές όμως όλοι υιοθετούν τις βασικές αρχές και τα δικαιώματα στην εργασία με συγκεκριμένη αναφορά στις συμβάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας. Οι άλλες διατάξεις μπορούν να αναφέρονται σε διάφορα ζητήματα που καλύπτονται από τα πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, όπως η προστασία των συνδικαλιστικών εκπροσώπων των εργαζομένων, προστασία των μισθών, της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων και της επαγγελματικής κατάρτισης τους. Τέλος **όσον αφορά τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα** όπου περιλαμβάνονται τα οικονομικά δικαιώματα των εργαζομένων, όπως και τα κοινωνικά, πολιτικά και πολιτιστικά δικαιώματα η Ιταλική κυβέρνηση συντονίζει και αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το 2013 μία από τις πρωτοβουλίες που προώθησε το Ιταλικό υπουργείο οικονομικής ανάπτυξης ήταν η έκθεση με τίτλο «Επιχειρήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα στην Ιταλία – Ανάλυση των κενών του υπάρχοντος κανονιστικού πλαισίου

και πολιτικές διασφάλισης των δικαιωμάτων αυτών». Ο λόγος που ανατέθηκε η πραγματοποίηση αυτού του εκπαιδευτικού προγράμματος ήταν να εξετάσει την καταλληλότητα του ιταλικού ρυθμιστικού και θεσμικού πλαισίου σε σύγκριση με τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών, ώστε να εντοπιστούν τα δυνατά και αδύνατα σημεία του.

➤ **Κοινωνική ασφάλιση και πολιτικές ασφάλειας των εργαζομένων**

Πρόσφατα ο ιταλικός νόμος σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων άλλαξε ριζικά και οι επακολουθούμενες τροποποιήσεις ρυθμίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια. Το νομοθετικό διάταγμα του 2008 που περιλάμβανε αυτές τις τροποποιήσεις, αναφέρεται στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, τους ηθικούς κώδικες συμπεριφοράς, καθώς και τις διαδικασίες για την υπεράσπιση και προστασία των εργαζομένων σε περιπτώσεις εργατικού ατυχήματος. Η προστασία των εργαζομένων, ακόμα και σαν αποτέλεσμα των τελευταίων νομοθετικών αλλαγών, λαμβάνει όλο και περισσότερο την μορφή ενός ολοκληρωμένου συστήματος προστασίας, που κυμαίνεται από προληπτικές δράσεις στον εργασιακό χώρο, μέχρι παροχή ιατρικών υπηρεσιών και οικονομικής βοήθειας. Επιπρόσθετα η ασφάλιση αποτελεί υποχρέωση για όλους τους εργοδότες που προσλαμβάνουν εργατικό δυναμικό στις επιχειρήσεις τους. Στην Ιταλία ο δημόσιος φορέας για την διασφάλιση των εργαζομένων από σωματικές βλάβες και ασθένειες κατά την διάρκεια της εργασίας, ονομάζεται Εθνικό Ινστιτούτο Ασφάλισης κατά των Εργατικών Ατυχημάτων και αποσκοπεί στην μείωση των τραυματισμών κατά την εργασία καθώς και στην ομαλή επιστροφή σε αυτήν, των εργαζομένων που τραυματίστηκαν στον εργασιακό χώρο. Κύρια επιδίωξη του Ινστιτούτου επίσης αποτελεί η προώθηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος εργασιακής προστασίας προσανατολισμένο προς τις αρχές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Ήδη από το 2004, το Εθνικό Ινστιτούτο Ασφάλισης κατά των Εργατικών Ατυχημάτων στηρίζει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, παρέχοντας κέρδος για κάποιες επιχειρήσεις με την μορφή της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών που οφείλουν να καταβάλουν, αρκεί αυτές, να πραγματοποιούν παρεμβάσεις για την βελτίωση των υπεύθυνων στρατηγικών στον χώρο εργασίας με βάση πάντα τις ειδικές

απαιτήσεις και κατευθυντήριες γραμμές για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη όπως αυτές αναφέρονται στο πρότυπο ISO 26000 του 2010.

➤ **Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής**

Η πληρωμή των φόρων αποτελεί μια ουσιαστική εταιρική συνεισφορά προς την κοινωνία. Χάρη στην εντατικοποίηση δραστηριοτήτων φορολογικού ελέγχου, στην Ιταλία ανακτήθηκαν περίπου 13 δις ευρώ μέσα σε έναν χρόνο από τον Νοέμβριο του 2011 μέχρι τον Οκτώβριο του 2012. Ένα από τα μέτρα που χρησιμοποιήθηκαν για αυτόν τον σκοπό, ήταν η μείωση του ανώτατου επιτρεπτού ποσού στις συναλλαγές όπου η πληρωμή γινόταν τοις μετρητοίς από τα 2500 στα 1000 ευρώ. Με αυτόν τον τρόπο ενθαρρύνθηκε η ευρύτερη χρήση πιστωτικών καρτών και τραπεζικών εμβασμάτων.

➤ **Περιβάλλον και επιχειρήσεις**

Περιβαλλοντικά βιώσιμες συμπεριφορές, που τηρούν την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης, αποτελούν βασικό πυλώνα της στρατηγικής των εκθέσεων Εταιρικής Υπευθυνότητας. Ρυθμίσεις που ενισχύουν την προστασία εναντίον κάθε μορφής ρύπανσης των υδάτων και της υπερεκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, βρίσκονται στην βάση του ανθρώπινου δικαιώματος για υγεία και είναι κάποιες εκ των οποίων οι επιχειρήσεις σίγουρα καλούνται να εκπληρώσουν. Για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης που προβλέπεται ως μια ισορροπημένη σχέση μεταξύ παραγωγικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών συστημάτων, η ιταλική νομοθεσία επιδιώκει επίσης την χρησιμοποίηση εθελοντικών εργαλείων. Τα εργαλεία αυτά αποσκοπούν στην προώθηση της υπεύθυνης συμπεριφοράς και στην συνεργασία μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για την προστασία των τοπικών περιοχών και των κοινωνικών δικαιωμάτων. Πολλές δράσεις προωθούνται επίσης από το υπουργείο Περιβάλλοντος για να παρακινήσουν τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν περιβαλλοντικά υπεύθυνες συμπεριφορές, που θα αποδειχτούν χρήσιμες για την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και για να τους ενθαρρύνουν προς την πράσινη οικονομία. Μεταξύ των εθελοντικών εργαλείων υπάρχει ένας μηχανισμός από περιβαλλοντικά συστήματα

διαχείρισης (κωδικοποιημένα από διεθνείς και κοινοτικούς κανονισμούς και πρότυπα όπως τα ISO 14001) σκοπός των οποίων είναι, να πιστοποιούν την περιβαλλοντική αξία των διαδικασιών και των προϊόντων ενός οργανισμού ή μιας επιχείρησης. Τέλος, υπάρχει η Confindustria (ομοσπονδία εργοδοτών)²⁰ η οποία αποτελεί την κύρια οργάνωση εκπροσώπησης της Ιταλικής βιομηχανίας και η οποία το 2012 δημιούργησε μια λίστα από δέκα αρχές για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Αυτή η λίστα περιλάμβανε κατευθυντήριες γραμμές για τις επιχειρήσεις, με απώτερο σκοπό να τις οδηγήσει σε αύξηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

➤ **Αντιμετώπιση της διαφθοράς**

Κατά τα τελευταία χρόνια η Ιταλική κυβέρνηση έχει βελτιώσει τις προσπάθειες της για την καταπολέμηση της διαφθοράς, έχει τονώσει την βούληση για μάχη εναντίον της ενώ έχει βελτιώσει και τις πολιτικές καταπολέμησης της. Η προσοχή έχει επικεντρωθεί στην ανάπτυξη μιας εγχώριας κουλτούρας κατά της διαφθοράς καθώς και στην καταπολέμηση της δωροδοκίας ειδικά στο πολιτικό σύστημα και στην δημόσια διοίκηση. Το ζήτημα αυτό περιγράφεται εκτενώς και στο εθνικό σχέδιο δράσης για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Πρόσφατος νόμος του 2012 στην Ιταλία για την καταπολέμηση της διαφθοράς, περιέχει διατάξεις για την καταστολή της διαφθοράς και της παρανομίας στην δημόσια διοίκηση. Στοχεύει παράλληλα στην προώθηση της κουλτούρας της νομιμότητας στην διοικητική δράση, της μετρίασης της πιθανότητας κακοδιαχείρισης στην δημόσια διοίκηση, έτσι ώστε αυτή, να επανακτήσει την ποιότητα και την αξιοπιστία της. Ο νόμος αυτός αποσκοπούσε στην βελτίωση της διαφάνειας στον δημόσιο τομέα της χώρας, εισάγοντας νέες κατηγορίες αδικημάτων σχετιζόμενες με την διαφθορά, ενισχύοντας αυτές που ήδη προβλέπονταν από τον ιταλικό ποινικό κώδικα. Παραδείγματα αλλαγών που επέφερε ο νέος νόμος ήταν:

- Προστασία σε δημοσίους υπαλλήλους που καταγγέλλουν συμπεριφορά διαφθοράς. Οι πληροφοριοδότες δεν θα υποστούν κανένα είδος διακρίσεων επειδή ανέφεραν παραπτώματα.
- Πολιτικοί που τιμωρούνται μέσω δικαστικής διαδικασίας δεν θα έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν ξανά στα κοινά.

Ελέγχοντας την κατάταξη του Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς όπου κάθε χρόνο σημειώνονται τα αντιληπτά επίπεδα διαφθοράς στον δημόσιο τομέα, για 177 χώρες σε όλο τον κόσμο, παρατηρούμε ότι η Ιταλία κατατάχθηκε στην 69^η θέση για το 2013 βελτιώνοντας την θέση της από την 72^η του 2012. Έτσι αν και παραμένει υψηλά σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, δεν διαφαίνεται κάποια μεγάλη αλλαγή. Όσο χρόνο και να πάρει ωστόσο, επικρατεί η αντίληψη ότι ο νέος αυτός νόμος θα έχει ως αποτέλεσμα, μια πιο θετική αντίληψη σχετικά με την διαφάνεια του ιταλικού δημόσιου τομέα, για το ευρύ κοινό. Έτσι και αλλιώς η εφαρμογή αυτού του νόμου από μόνη της φανερώνει την διάθεση της ιταλικής κυβέρνησης να καταπολεμήσει φαινόμενα όπως, κατάχρηση εξουσίας, μυστικές συναλλαγές και δωροδοκίες που συνεχίζουν να πλήττουν την ιταλική κοινωνία.

Τέλος να σημειώσουμε ότι ο χρηματοπιστωτικός και τραπεζικός τομέας αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική κινητήρια δύναμη του κινήματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ιταλία. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στις τοπικές κοινωνίες και την ιταλική οικονομία στο σύνολο της. Σύμφωνα με το γενικό πλαίσιο για την συμπεριφορά και τις στρατηγικές της ΕΚΕ που αποτελείται από την Πράσινη Βίβλο του 2001, ορισμένα κύρια ζητήματα που πρέπει να επισημανθούν είναι τα εξής:

- Το καινοτόμο πρόγραμμα που ονομάζεται “ΕΚΕ - Κοινωνική δέσμευση” που αναπτύχθηκε από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
- Και μια έρευνα που είναι η αφετηρία μιας συνεχιζόμενης διαδικασίας μελέτης σχετικά με συμπεριφορές ΕΚΕ στην Ιταλία.

Τα θέματα ΕΚΕ γενικά βρίσκονται ψηλά στην ιεραρχία και περιλαμβάνουν την εταιρική διακυβέρνηση και την μέτρηση της προόδου της ΕΚΕ και της διαφορετικότητας. Για αυτόν τον λόγο το *Impronta Etica*, ένα ιταλικό επιχειρηματικό δίκτυο για την ΕΚΕ και ο οργανισμός απασχόλησης *Obiettivo Lavoro*, ηγούνται ενός εργαστηρίου ΕΚΕ για τις προσλήψεις και την ηθική διαχείριση των αλλοδαπών εργατών. Τέλος το Ιταλικό Κέντρο για την Κοινωνική Ευθύνη (*Fondazione*), δημοσίευσε το 2008, μια συλλογή από καλές πρακτικές με θέμα «Υγεία και Ασφάλεια στις Ιταλικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις – μια κοινωνικά υπεύθυνη προσέγγιση».

V. Ισπανία

Η χώρα χωρίζεται σε δεκαεπτά αυτόνομες περιφέρειες, καθεμιά από τις οποίες έχει την δική της εκτελεστική, νομοθετική και δικαστική διακυβέρνηση. Η ίδια αίσθηση αυτονομίας υπάρχει και μέσα στην οργάνωση των επιχειρήσεων της Ισπανίας. Η Ισπανία έχει 58 μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανά 1000 ανθρώπους, σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με 40 μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανά 1000 ανθρώπους. Αυτές οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνεισφέρουν ένα ποσό στην οικονομία της Ισπανίας, κατά πολύ μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσό που συνεισφέρουν οι αντίστοιχες επιχειρήσεις στον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα περίπου 15% περισσότεροι είναι οι Ισπανοί εργαζόμενοι στον τομέα των ΜΜΕ. Με τέτοια λοιπόν ισχυρή αίσθηση της κατεύθυνσης και πίστης σε αυτό που κάνουν, προσεγγίζουν παράλληλα και το θέμα της ΕΚΕ. Η Ισπανική ΕΚΕ αρχίζει να έχει μια περιφερειακή αφή, ιδίως στις αυτόνομες περιοχές. Μια τοπική αίσθηση, που μοιάζει περισσότερο με αυτοσχεδιασμό. Πολλοί φοβούνται ότι κάθε μια από αυτές τις περιοχές θα θελήσει να ρυθμίσει το θέμα με ασυντόνιστο τρόπο. Στην πραγματικότητα, δύο περιοχές έχουν ήδη περάσει έναν νόμο για την υποστήριξη της εθελοντικής ΕΚΕ. Ασφαλώς αν και ειδήσεις στήριξης της εθελοντικής ΕΚΕ είναι ευπρόσδεκτες, το τελευταίο πράγμα που χρειάζεται μια χώρα σαν την Ισπανία, είναι οι περιφέρειες της να τείνουν σε διαφορετικές κατευθύνσεις και κανόνες. Στην προσπάθεια να αντισταθμιστεί η δυνητικά διχαστική επίδραση που αυτό μπορεί να είχε, ένα Εθνικό Συμβούλιο ΕΚΕ ιδρύθηκε το 2009. Ένας από τους λόγους που πιστεύεται ότι ένα τέτοιο πλαίσιο είναι ζωτικής σημασίας για τα συμφέροντα της Ισπανίας, είναι λόγω της μεγάλης δημιουργικότητας που διακατέχει την χώρα ιδίως σε επίπεδο μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είναι αυτές που είναι οι πιο δημιουργικές σχετικά με το θέμα της ΕΚΕ. Και αυτό κυρίως για να αποφεύγουν το κόστος καθώς και πολύπλοκες διαδικασίες. Η απεικόνιση αυτού, φαίνεται στην Responsabilizate, μια πρωτοβουλία συνεργασίας, η οποία επιτρέπει στους ιδιοκτήτες μικρομεσαίων επιχειρήσεων να μοιραστούν τις σκέψεις και τις εμπειρίες τους, στο πώς να εφαρμόσουν την ΕΚΕ και να γίνουν πιο βιώσιμες οι επιχειρήσεις τους.

Υπάρχουν ωστόσο, τόσο προκλήσεις όσο και ευκαιρίες στην Ισπανία όπως και σε πολλές άλλες χώρες που εφαρμόζουν την ΕΚΕ ανά τον κόσμο. Πολλές από τις προσπάθειες για την ΕΚΕ θα καθορίζονται με βάση την κρίση, ελπίζοντας ότι η εταιρική ευθύνη θα αποδώσει από άποψη

διαφοροποίησης και καλής εταιρικής φήμης. Κατά την τρέχουσα ισπανική κρίση γίνεται όλο και πιο σημαντικό, να μεταφραστούν τα πλεονεκτήματα της ΕΚΕ σε κέρδος για τις επιχειρήσεις. Ωστόσο σαφή πλεονεκτήματα για την ισπανική εταιρική ευθύνη και ιδίως την ισπανόφωνη έχουν αρχίσει να ξεπροβάλλουν. Αυτό συμβαίνει επειδή ισπανικές πολυεθνικές αρχίζουν τώρα να φτάνουν από την Ευρώπη στην Λατινική Αμερική και τον υπόλοιπο κόσμο. Αυτή η νέα πολυεθνική προσέγγιση ορίζει τον τρόπο που οι ισπανικές εταιρείες ενεργούν. Έχουν μάθει δηλαδή ότι η ΕΚΕ μπορεί να είναι ο τρόπος για να αποκτήσουν περισσότερη ανταγωνιστικότητα και έλεγχο πάνω στις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Ιδιαίτερης σημείωσης επίσης χρήζει το πώς αυτές οι πολυεθνικές εταιρείες ¹¹ απομακρύνονται από την παραδοσιακή βάση των Ισπανών που είναι ο τουρισμός και οι κατασκευές, προκαλώντας επιχειρηματικούς κολοσσούς σε τομείς όπως ο τραπεζικός μέσω της Santander και της μόδας μέσω της Grupo Inditex. Οδηγός σε αυτήν την κίνηση είναι Telefonica η οποία πλέον αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη εταιρεία τηλεπικοινωνιών στον κόσμο, με συμφέροντα σε Ευρώπη Αμερική και Ασία. Τυγχάνει επίσης να είναι πρωτοπόρος της ΕΚΕ και η κορυφαία εταιρεία τηλεπικοινωνιών στον Δείκτη Βιωσιμότητας Dow Jones. Αν το ίδιο πάθος και δημιουργικότητα μπορούν να μεταδοθούν σε όλες τις ισπανικές επιχειρήσεις, τότε η χώρα μπορεί σύντομα να γίνει ηγέτης στην Ευρώπη αν όχι παγκοσμίως. Μια πρόσφατη έκθεση από την Forética, ένα ισπανικό οργανισμό πολύ-ενδιαφερομένων μερών που στηρίζει και προωθεί την ΕΚΕ, κατέδειξε τα εξής:

- 6 στις 10 ισπανικές επιχειρήσεις ξέρουν τι σημαίνει ΕΚΕ και λαμβάνουν μέτρα για αυτήν.
- Το 84% αυτών των επιχειρήσεων πιστεύουν πως η ΕΚΕ θα παραμείνει επίκαιρη και στο μέλλον.
- 8 στις 10 εταιρείες θεωρούν ότι η ΕΚΕ συμβάλλει στην μείωση του κόστους.
- 7 στις 10 πιστεύουν ότι η ΕΚΕ μπορεί να συμβάλλει στην δημιουργία κέρδους.
- 6 στις 10 επιχειρήσεις βλέπουν την ΕΚΕ ως τρόπο προσέλκυσης επενδυτών και χρηματοδοτήσεων.

Η ίδια έρευνα καταδεικνύει και τις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει η ΕΚΕ στην Ισπανία κάποιες εκ των οποίων είναι οι εξής:

- Δεδομένου ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν ζωτικής σημασίας ρόλο στην ισπανική οικονομία πρέπει να στηριχτούν στις προσπάθειες ΕΚΕ που αναλαμβάνουν αφού αντίθετα με τις μεγάλες επιχειρήσεις που είναι εξοικειωμένες με την ΕΚΕ, οι μικρές εγκαταλείπουν τα σχέδια τους αναφορικά με δράσεις ΕΚΕ για να απαλλαχτούν από το κόστος καθώς και λόγω της πολυπλοκότητας των διαδικασιών και των πλαισίων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.
- Η ΕΚΕ στην Ισπανία μοιάζει να αναλώνεται πολύ στις αναφορές και εκθέσεις ΕΚΕ παραβλέποντας έτσι τα κεντρικά μηνύματα των δράσεων ΕΚΕ καθώς και την γενικότερη στρατηγική στον τομέα αυτό.
- Οι ισπανικές επιχειρήσεις για να κάνουν ελκυστική την ΕΚΕ και να έχουν την στήριξη της κοινής γνώμης, θα πρέπει να εξετάσουν τις δυνατότητες που προσφέρει η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη όσον αφορά στην βελτιστοποίηση των πόρων και στην δημιουργία θέσεων εργασίας.
- Τέλος η χώρα θα πρέπει να αναπτύξει μια εθνική στρατηγική ΕΚΕ όπως διέπραξε η Γερμανία, αποφεύγοντας έτσι τις περιφερειακές και ασυντόνιστες προσεγγίσεις.

Ας εξετάσουμε όμως την προσέγγιση μιας μεγάλης ισπανικής επιχείρησης όπως είναι η **Inditex** ως προς την εταιρική κοινωνική ευθύνη ¹². Ο όμιλος Inditex έχει στην κατοχή του γνωστά brand names όπως Zara, Pull and Bear, Bershka κτλ. Ιδρυθείσα το 1975 στην πόλη Λα Κορούνια της Ισπανίας υπήρξε από την αρχή μια επιτυχημένη εταιρεία διότι πουλούσε ενδύματα μέσης ποιότητας σε χαμηλές τιμές. Το 1988 ο όμιλος πραγματοποίησε την πρώτη του διεθνή επέκταση με το άνοιγμα ενός καταστήματος στο Οπόρτο της Πορτογαλίας. Σήμερα ο όμιλος Inditex περιλαμβάνει 8 τύπους καταστημάτων σε 78 χώρες με 5402 καταστήματα και 527 εκατομμύρια ετήσιες πωλήσεις, με αποτέλεσμα να θεωρείται ένας από τους ηγέτες στην βιομηχανία της μόδας. Το 2010 ξεκίνησαν μια νέα στρατηγική με την ονομασία ‘Subtainable Inditex’ που αφορούσε στην τετραετία 2011-2015 και που συνίσταται στην εξοικονόμηση ενέργειας στα καταστήματα τους, την αλυσίδα παραγωγής και τις πρώτες ύλες για την παραγωγή των ενδυμάτων τους. Η Inditex σαν μια εταιρεία που δραστηριοποιείται στα ενδύματα αντιμετωπίζει κινδύνους φήμης που αφορούν κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά ζητήματα. Από την σκοπιά των πελατών τους ως ενδιαφερομένου μέρους, η πιο σημαντική αξία όσον αφορά την

κοινωνική ευθύνη είναι οι συνθήκες εργασίας των εργαζομένων, ειδικά όταν πρόκειται για τα εργοστάσια του προμηθευτή στις αναπτυσσόμενες χώρες όπως το Μπαγκλαντές, την Κίνα ή το Βιετνάμ. Υπεύθυνοι πελάτες γνωρίζουν πως σε αυτές τις χώρες υφίστανται τα φαινόμενα της παιδικής εργασίας και των διακρίσεων λόγω φύλου ενώ και τα εργοστάσια δεν είναι πάντα ασφαλείς χώροι παραγωγής. ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε τομείς που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα θα αναφέρουν κάθε είδους τέτοιες καταχρήσεις που θα μπορούσαν να λάβουν χώρα στα εργοστάσια της Inditex, και που θα σήμαιναν μεγάλο πλήγμα στην φήμη και την αξιοπιστία της εταιρείας. Σήμερα η Inditex εξάγει το 40% της παραγωγής της σε φθηνότερες αγορές εργασίας, ενώ το μεγαλύτερο μέρος τη παραγωγής της παραμένει στην Ισπανία, κάτι που συμβάλλει στην ενίσχυση των πολιτικών ΕΚΕ.

Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές πολιτικές, η Inditex ενδέχεται να αντιμετωπίσει κινδύνους φήμης που σχετίζονται με την βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων της. Υπεύθυνοι πελάτες ζητούν οργανικές ή ανανεώσιμες πρώτες ύλες για τα προϊόντα τους και έχουν επίγνωση του αποτυπώματος που συνδέει κάθε κομμάτι ρουχισμού με την χώρα την οποία έχει παραχθεί και τον τρόπο που έχει μεταφερθεί.

Τέλος όσον αφορά τις οικονομικές της πολιτικές, η Inditex πρέπει να εξασφαλίσει σαφείς και διαφανείς λογαριασμούς, προκειμένου να αποφευχθούν κίνδυνοι για την φήμη της εταιρείας. Δίκαιοι μισθοί και πληρωμή των φόρων είναι θέματα με ιδιαίτερη σημασία για μια κοινωνία κουρασμένη από υποθέσεις διαφθοράς. Οι κοινωνικές επενδύσεις είναι επίσης σημαντικές αφού συμβάλλουν στην βελτίωση της εικόνας της εταιρείας.

Όσον αφορά στην στρατηγική της εταιρείας για την εταιρική της ευθύνη, η εφαρμογή της σκοπεύει να ικανοποιήσει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτό διαφαίνεται μέσα και από την έκθεση της ΕΚΕ στην οποία σημειώνει ότι 'η πρόθεση της είναι να κάνει ένα βήμα ακόμη για την ενίσχυση της παραγωγικής της αλυσίδας, σε διάλογο με τους κύριους ενδιαφερομένους της, στην φροντίδα των προϊόντων της, των πελατών της και γενικότερα στο πλαίσιο τη δέσμευσης της προς την κοινωνία μέσα στην οποία εργάζεται. Επιπλέον δράσεις ΕΚΕ που ανέλαβε ήταν να δώσει μια πλατφόρμα και την ικανότητα στους υπαλλήλους της στο εξωτερικό να έχουν μια πιο δυνατή φωνή, με συμμαχίες που δημιούργησε με συνδικαλιστικές οργανώσεις, ενώσεις εργοδοτών και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Η έκθεση επίσης ανέφερε ότι θα χρησιμοποιήσει κάποιες από τις παρακάτω πλατφόρμες για την δημιουργία διαλόγου μεταξύ της ίδιας και των

προμηθευτών της όπως την Πρωτοβουλία για Ηθικό Εμπόριο, το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών κ.α.

Γενικά η Inditex έχει αναπτυχθεί, παρά τα όποια αρνητικά της και τις λάθος πολιτικές για τους εργαζομένους της στο εξωτερικό, όπως η έλλειψη προτύπων ασφαλείας, οι κακές εργοστασιακές ρυθμίσεις κτλ. Ωστόσο για το μέλλον πρέπει να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του πελάτη. Γι' αυτό η εταιρεία θα έπρεπε να συνεχίζει να εστιάζει στην εικόνα της και την συμπεριφορά της. Μέσα από τα νέα κανάλια επικοινωνίας και την πλατφόρμα για τους εργαζομένους η Inditex φαίνεται να αντιλαμβάνεται την σημασία που έχει αυτό για την εταιρεία και προσπαθεί για την ενίσχυση της θετικής της εικόνας.

Οι ισπανικές εταιρίες επίσης θεωρούν την εταιρική φήμη, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και τις τάσεις της βιομηχανίας ως τις σημαντικότερες κινητήριες δυνάμεις της ΕΚΕ. Πρωτοβουλίες που πάρθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση επηρέασαν την απόφαση των εταιρειών σχετικά με την εφαρμογή της ΕΚΕ. Σύλλογοι και φόρουμ, που φέρνουν μαζί τους κορυφαίες εταιρείες, σχολές διοίκησης επιχειρήσεων και άλλων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, ΜΚΟ και μέσα ενημέρωσης, εξασκούν ενεργά και προωθούν την ΕΚΕ. Παρά το γεγονός πως ο βαθμός εφαρμογής της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ισπανία είναι ακόμα μέτριος, πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό, από μερικές από τις πιο σεβαστές εταιρίες της χώρας, προοιωνίζουν υποσχόμενες εξελίξεις στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής ευθύνης στο εγγύς μέλλον. Στην Ισπανία το έργο της σωτηρίας των τραπεζών, υπήρξε αξιοσημείωτο, δεδομένου ότι αυτοί οι οργανισμοί, που είναι δυνατοί και πανίσχυροι στον χρηματοπιστωτικό τομέα, αφιερώνουν ένα μεγάλο μέρος των εσόδων τους για κοινωφελείς σκοπούς. Υπάρχουν πολλά κέντρα αφιερωμένα στην διάδοση της ΕΚΕ. Το προεδρείο για την ΕΚΕ, μια κοινοπραξία της “la Caixa” όπως και η επιχειρηματική σχολή IESE είναι κάποια από αυτά. Όμιλοι μέσω ενημέρωσης, όπως η Media Responsable, είναι αφιερωμένοι στην προώθηση και διάδοση της ευθύνης των επιχειρήσεων και της βιωσιμότητας. Δεδομένου ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ισπανικών εταιρειών έχουν λιγότερους από 50 εργαζόμενους είναι σημαντικό για την κυβέρνηση να προωθήσει μια κουλτούρα ΕΚΕ ιδιαίτερα ανάμεσα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τον Φεβρουάριο του 2010 το Υπουργείο Εργασίας και Μετανάστευσης εξέδωσε μια απόφαση σχετικά με την προώθηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, με ιδιαίτερη αναφορά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Με βάση την διάταξη, χορηγούνται βραβεία για δραστηριότητες προώθησης θεμάτων εταιρικής

κοινωνικής ευθύνης. Το επίκεντρο της διάταξης αφορούσε στην ανάπτυξη των μελετών, σεμιναρίων, συνεδρίων και εκθέσεων με σκοπό την ανάπτυξη των θεμάτων ΕΚΕ στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τον Μάρτιο του 2011 η Ισπανία ενέκρινε την Αειφόρο Ανάπτυξη της Οικονομίας, που περιείχε διάφορα μέτρα που σχετίζονταν με την εταιρική κοινωνική ευθύνη και που συνδεόταν είτε με την διαφάνεια (όπως η αποκάλυψη των αμοιβών των διευθυντών μιας εταιρείας), είτε με την βιωσιμότητα στην διαχείριση των κρατικών επιχειρήσεων. Περιλάμβανε επίσης μια διάταξη για την προώθηση της ΕΚΕ, που δημιουργούσε κίνητρα για τις επιχειρήσεις, ιδίως τις μικρομεσαίες, να ενσωματώσουν ή να αναπτύξουν πολιτικές για την ΕΚΕ. Επιπροσθέτως ακόμα και μη κρατικές όπως και μη οικονομικές οντότητες οδηγούν τις πρωτοβουλίες για την εταιρική κοινωνική ευθύνη ώστε αυτές να γίνουν σημείο αναφοράς στην χώρα. Τέτοια περίπτωση, είναι για παράδειγμα, αυτή της μονής Poblet, ένα μοναστήρι 32 μοναχών στην Καταλονία, που αποτελεί στοιχείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς και το οποίο έχει εμπλακεί σε μια διαδικασία οικολογικής μετατροπής, μέσω της οικολογικής διαχείρισης του ύδατος, της ενέργειας, των τροφίμων, των αποβλήτων και της βελτίωσης του τοπίου.

VI. Σουηδία¹³

Οι σκανδιναβικές χώρες αποτελούν «κράτοι πρόνοιας» όπου το κράτος παρεμβαίνει σε όλες τις πτυχές της ζωής συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων της οικονομίας. Η άποψη ότι η κυβέρνηση πρέπει να δρα ως ρυθμιστής των ευθυνών των επιχειρήσεων απέναντι στην κοινωνία, έχει επεκταθεί τα τελευταία χρόνια. Οι Σκανδιναβοί δέχονται ότι στο παρελθόν, η κυβέρνηση έλεγξε με επιτυχία εξωτερικούς παράγοντες που αφορούσαν το περιβάλλον, την ασφάλεια στην εργασία και διατάξεις για τον ανταγωνισμό. Αυτό εξηγεί γιατί το Σκανδιναβικό μανάτζμεντ προσκολλάται περισσότερο πάνω στο μοντέλο ρύθμισης και ελέγχου παρά στο μοντέλο απορρύθμισης που προτείνεται από τον Milton Friedman. Το μοντέλο της εκπροσώπησης συμφερόντων από μη ενδιαφερόμενα μέρη χρησιμοποιείται επίσης ευρέως στην Σκανδιναβία, με ιδιαίτερη έμφαση στην εκπροσώπηση των εργαζομένων. Αυτό το μοντέλο επίσης επιβάλλεται από κρατικές ρυθμίσεις και απαιτεί την εκπροσώπηση των εργαζομένων, την τοπική κοινωνία, τους καταναλωτές και το περιβάλλον, στα συμβούλια της εταιρείας. Το σκανδιναβικό συμβούλιο που λαμβάνει τόπο με την συμμετοχή Δανίας, Φινλανδίας, Ισλανδίας, Νορβηγίας και Σουηδίας,

ξεκίνησε το ‘*σκανδιναβικό εργαλείο πυξίδα για την εταιρική κοινωνική ευθύνη*’ το 2010. Αυτό το πληροφοριακό όργανο προορίστηκε για να προωθήσει την υπεύθυνη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας αλλά και να παρέχει καθοδήγηση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, σχετικά με την δημιουργία κωδικών δεοντολογίας. Η Σουηδία έχει μακρά εμπειρία στο κίνημα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Από το 1979 συμμετέχει σε ένα διαρκή διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με την ΕΚΕ. Η σουηδική κυβέρνηση διένειμε ένα εγχειρίδιο με κατευθυντήριες γραμμές στην επιχειρηματική κοινότητα, βασισμένο σε διεθνώς συμφωνημένες συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα βασικά εργασιακά πρότυπα, την αειφόρο ανάπτυξη και την διαφθορά. Ορισμένοι από τους κύριους χρηματοδοτικούς υποστηρικτές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Σουηδία είναι η Σουηδική Διεθνής Υπηρεσία Συνεργασίας για την Ανάπτυξη, ο Σουηδικός Οργανισμός Επιχειρηματικής Ανάπτυξης και η Σουηδική Υπηρεσία Καταναλωτών. Υπάρχουν επίσης τρεις μεγάλες επιχειρηματικές συνεργασίες που εργάζονται προς την κατεύθυνση της ΕΚΕ:

- η Σουηδική Σύμπραξη για την Παγκόσμια Ευθύνη.
- Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη της Σουηδίας (CSR Sweden).
- Και το Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ.

Το 2008 η Σουηδία είχε 20 δημοσιογράφους προς τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI. Πρόσφατη απόφαση κατέστησε υποχρεωτικό για τις 55 κρατικές επιχειρήσεις της Σουηδίας να ανταποκρίνονται στα πρότυπα GRI. Από τον Ιανουάριο του 2008, οι κρατικές Σουηδικές επιχειρήσεις υποχρεώθηκαν να δημοσιεύουν μια έκθεση βιωσιμότητας σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI. Αυτές οι εκθέσεις αειφορίας θα έπρεπε να διασφαλίζονται ποιοτικά μέσα από ανεξάρτητους ελέγχους. Οι αναφορές αυτές από τις εταιρείες που ανήκουν στο κράτος, είναι ανεξάρτητες από το μέγεθος ‘την βιομηχανία και βασίζεται στην αρχή του “συμμόρφωση ή εξήγηση”’. Ακόμα, η οικονομική έκθεση πρέπει να εξηγεί πως πρέπει να εφαρμοστούν οι κατευθυντήριες γραμμές του GRI, καθώς και να σχολιάζει τυχόν αποκλίσεις. Το κλειδί για την επιτυχία της ΕΚΕ στην Σουηδία, είναι ότι οι επιχειρήσεις είναι διατεθειμένες να επενδύσουν οικονομικούς πόρους σε πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ακόμα και μέσα σε ένα οικονομικό περιβάλλον αυξανόμενου ανταγωνισμού και σκληρών συνθηκών, οι σουηδικές εταιρείες διαπιστώνουν, ότι μπορούν να συνδέσουν άμεσα την εταιρική κοινωνική ευθύνη με μακροπρόθεσμα κέρδη.

Ας εξετάσουμε όμως την προσέγγιση μιας μεγάλης σουηδικής επιχείρησης όπως είναι η **IKEA** ως προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ¹⁴. Η IKEA είναι μια πολυεθνική επιχείρηση με παρουσία σε 48 χώρες μέσω 384 καταστημάτων και προσωπικό που ανέρχεται περίπου στους 147.000 εργαζόμενους. Η εταιρεία ιδρύθηκε από τον Ingvar Kamprad το 1943 και ξεκίνησε αρχικά από την πώληση επίπλων ώσπου το 1955 άρχισε να σχεδιάζει τα δικά της. Με βάση τις αξίες που της προσέδωσε ο ιδρυτής της, η IKEA σήμερα έχει σαν όραμα την καλύτερευση της καθημερινής ζωής για την πλειοψηφία των ανθρώπων. Στην IKEA η ΕΚΕ αναφέρεται ως η περιβαλλοντική και κοινωνική ευθύνη που εκτείνεται πέρα από τις νομικές υποχρεώσεις της εταιρείας. Το αυξανόμενο ενδιαφέρον της IKEA για την ΕΚΕ μπορεί να θεωρηθεί ως μια πολύ φυσική εξέλιξη και όχι ως μια αναγκαστική κατάσταση για την εταιρεία. Το ενδιαφέρον για την ΕΚΕ υπήρχε πάντα στην IKEA καθώς η εταιρεία έχει τις ρίζες της να εκπορεύονται από τις κοινωνικές αξίες. Η σύγχρονη ανάπτυξη της όμως ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 80' και εντάθηκε την δεκαετία του 90'. Ο πρώτος διευθυντής της εταιρείας για την «κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη» προσελήφθη το 1991, ενώ το 2002 δημιουργήθηκε μια ξεχωριστή οργανωτική λειτουργία για να διασφαλιστούν οι ακόλουθοι στόχοι: σαφείς στρατηγικές ΕΚΕ, αξιολόγηση των δράσεων αυτών και συντονισμό των δραστηριοτήτων αυτών τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά της εταιρείας. Αν και υπήρχαν στόχοι της εταιρείας σχετικά με την ΕΚΕ από πρώιμο στάδιο, παρόλα αυτά οι κυριότερες εξελίξεις ήρθαν ως αποτέλεσμα μιας σειράς κρίσεων. Για παράδειγμα στις αρχές της δεκαετίας του 90' υπήρξαν πολλές φωνές που κατηγορήσαν τους προμηθευτές της IKEA για χρήση παιδικής εργασίας. Το γεγονός αυτό προκάλεσε σοβαρές ζημιές στο πρόσωπο και την φήμη της εταιρείας μετατρέποντας σε αναγκαστική την βελτίωση αυτών. Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 90' η εταιρεία επικεντρώθηκε στην βελτίωση του κύκλου ζωής του προϊόντος προκειμένου να μειωθούν οι όποιες περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Οι επιπτώσεις αυτές δεν γινόντουσαν θέμα ευρείας συζήτησης ούτε επικοινωνούνταν από την εταιρεία αντίθετα η έμφαση δινόταν στην δράση, κάτι που άλλαξε από την σεζόν 1994-95 όποτε και η εταιρεία άρχισε να συζητά πιο ορατά δράσεις που εμπίπταν στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Σήμερα το πεδίο εφαρμογής της ευθύνης της IKEA είναι ευρύτερο και συνεχώς εξελισσόμενο, με αποτέλεσμα ακόμα και μια δωρεά επίπλων σε ένα νοσοκομείο να θεωρείτε ως συμβολή της εταιρείας στο όραμα για καλύτερευση της καθημερινότητας για την πλειοψηφία των ανθρώπων. Οι κύριοι τομείς εστίασης των προσπαθειών της IKEA στον τομέα της ΕΚΕ είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη του προϊόντος με βάση και περιβαλλοντικές μελέτες
- Σχέσεις με τους προμηθευτές
- Μείωση της χρήσης ενέργειας στην παραγωγή και την μεταφορά
- Γεωγραφική επέκταση (βιώσιμη διαχείριση των καταστημάτων)
- Κοινωνική ευθύνη (κώδικας δεοντολογίας, εταιρικές σχέσεις κ.ά.)
- Ανάπτυξη ικανοτήτων (εκπαίδευση όλων των εργαζομένων σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και εξειδικευμένων ικανοτήτων ΕΚΕ για τα διευθυντικά στελέχη)

Στην ΙΚΕΑ διαβλέπουν την ΕΚΕ ως ένα ζήτημα ζωτικής σημασίας διότι αυτό σημαίνει πως η εταιρεία συμβάλλει σε κάτι περισσότερο από πωλήσεις και αγορές. Και αυτό παρότι σε αρχικά στάδια η ΕΚΕ αντιμετωπιζόταν ως ένα επιπρόσθετο κόστος το οποίο θα έπρεπε ίσως να εντασσόταν και στην διαχείριση κινδύνου της εταιρείας. Από την αρχική όμως ενσωμάτωση της ΕΚΕ και δουλεύοντας η εταιρεία πάνω στο θέμα αυτό με αποτέλεσμα την απόκτηση εμπειρίας, η ΙΚΕΑ αντιλήφθηκε πως δεν είχε να αλλάξει τίποτα ως προς την επιχειρηματική της ιδέα και το όραμα της να φιλοξενήσει την ΕΚΕ, δεδομένου ότι υπάρχει μια τέλεια εφαρμογή μεταξύ των δύο. Όλοι οι εργαζόμενοι πλέον στην ΙΚΕΑ θεωρούν την ΕΚΕ ως ένα κεντρικό μέρος της διάτμησης των εξόδων της, που συμβάλλει στην κερδοφορία της εταιρείας. Η ουσιαστική εμπλοκή της εταιρείας σε πρωτοβουλίες για την ΕΚΕ, χτίζει την εμπιστοσύνη προς το πρόσωπο της και μειώνει τον κίνδυνο έκθεσης, καθώς πολλά ΜΜΕ θα ανέμεναν ένα σκάνδαλο της ΙΚΕΑ σαν ονειρικό σενάριο, λόγω και του μεγέθους της επιχείρησης. Η ΕΚΕ δημιουργεί αξία για την ΙΚΕΑ, ενθαρρύνοντας την στο να είναι πιο αποτελεσματική, στην μείωση της χρήσης των πόρων και των αποβλήτων καθώς και στην συστηματική βελτίωση κάθε πτυχής των δραστηριοτήτων της. Η ΙΚΕΑ έχει σαν πλεονέκτημα ότι δεν καθοδηγείται από βραχυπρόθεσμους στόχους και έτσι μπορεί να εστιάσει μακροπρόθεσμα πάνω στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Επίσης οι δυνατότητες της εταιρείας πάνω στο θέμα της ΕΚΕ μπορεί να την βοηθήσουν να ξεχωρίσει ανάμεσα στον ανταγωνισμό. Το ενδιαφέρον του κόσμου για την επίπλωση και βελτίωση των σπιτιών είναι συνεχώς αυξανόμενο και η στήριξη της ΙΚΕΑ από την ΕΚΕ συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου της διατήρησης της εταιρείας στην κορυφή. Η αλυσίδα εφοδιασμού είναι ένας από τους τομείς Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης όπου επικεντρώνεται η ΙΚΕΑ. Και αυτό γιατί η εταιρεία προμηθεύεται πρώτες ύλες από 60 διαφορετικές χώρες και επομένως μπορεί να αφήσει ισχυρό θετικό αντίκτυπο σε αυτές παρέχοντας εργασία και βελτιώνοντας τις ήδη υπάρχουσες εργασιακές συνθήκες. Επιπρόσθετα η

IKEA έχει περισσότερες γνώσεις στον τομέα αυτό με αποτέλεσμα αυτή η μορφή της ΕΚΕ να είναι πιο κοντά στις δυνατότητες και την τεχνογνωσία της. Η εταιρεία θεωρεί πως δεν θα είχε τον ίδιο αντίκτυπο αν απλά αποφάσιζε να δωρίσει χρήματα ή να προβαίνει σε φιλανθρωπίες. Το 2000 δημιουργήθηκε ο κώδικας IWAY (IKEA way on purchasing home furnishing products) που παρείχε λεπτομερείς προδιαγραφές που απαιτούσε η εταιρεία από τους προμηθευτές που επιθυμούσαν να συνεργαστούν μαζί της, σε θέματα όπως οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί κανονισμοί. Θέματα με ιδιαίτερη σημασία για την εταιρεία όπως η απαγόρευση της παιδικής εργασίας, των διακρίσεων στον χώρο εργασίας και της παράνομης υλοτομίας καλύπτονταν με σαφήνεια από τον κώδικα αυτό. Η κατασκευή και εφαρμογή του IWAY ήταν άμεση συνέπεια του σκανδάλου παιδικής εργασίας που συγκλόνισε τα θεμέλια της εταιρείας στις αρχές της δεκαετίας του 90'. Η εταιρεία επίσης γνωρίζει ότι πολλές φορές υπάρχουν παραβιάσεις του κώδικα αυτού όπως στους τομείς των χημικών ουσιών, των αποβλήτων και των υπερωριών. Από την εφαρμογή αυτού του κώδικα και έπειτα η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έγινε αναπόσπαστο κομμάτι στην διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας της IKEA. Μέσω του κώδικα αυτού όχι μόνο διασφαλίζεται πως η εταιρεία αντιμετωπίζει τα θέματα ΕΚΕ, αλλά και ότι πρότυπα ποιότητας όπως τα ISO 9000 και 14000 μπορούν να εφαρμοστούν συνεισφέροντας έτσι στην μείωση του κόστους. Γενικότερα ο κώδικας IWAY θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός στην οικοδόμηση της νομιμότητας και της εμπιστοσύνης κατά την προμήθεια από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Ασίας όπου οι απόψεις γύρω από περιβαλλοντικά θέματα και συνθήκες εργασίας διαφέρουν.

Η IKEA έχει πολλές ΜΚΟ σαν ενδιαφερόμενα μέρη όπως και διάφορους οργανισμούς. Αυτοί μπορούν να διαχωριστούν σε τριών διαφορετικών ειδών εμπλοκής κατηγορίες και σε τριών διαφορετικών τύπων οργανισμούς. Μέσω αυτών των συνεργασιών η εταιρεία μπορεί να αναπτύξει και να ενισχύσει το έργο της σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα. Θεωρεί επίσης πως μπορεί να φτάσει στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων μέσω του διαμερισμού κοινών στόχων με τα μέρη αυτά.

	Μέρη διαλόγου	Μέλη	Συνεργαζόμενα μέρη
Οργανισμός	✓ Greenpeace	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επιχειρήσεις για την κοινωνική ευθύνη ✓ Ανάπτυξη της αγοράς πράσινης ενέργειας ✓ Δίκτυο μεταφορών φυσικών διατηρήσιμων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Unicef ✓ WWF ✓ Save the children
Δίκτυο		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμβούλιο διαχείρισης δασών ✓ Global Compact ✓ Πρωτοβουλία better cotton (για την βιώσιμη παραγωγή βαμβακιού) 	
Ομάδες εργασίας		✓ Clean Cargo working Group	

Πίνακας: Οι ΜΚΟ ενδιαφερόμενα μέρη και οι συνεργάτες της ΙΚΕΑ

Το επόμενο βήμα της ΙΚΕΑ ως προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη θα είναι να βοηθήσει τους πελάτες μέσω της τεχνογνωσίας της στην δημιουργία ενός βιώσιμου σπιτιού. Οι δραστηριότητες της εταιρείας στον τομέα της ΕΚΕ έχουν προοδεύσει πολύ τα τελευταία χρόνια και η επόμενη στόχευση για την ΙΚΕΑ είναι η αποτελεσματικότερη επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων σταδίων

Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μέσα στην εταιρεία. Η σημασία για σαφήνεια στην επικοινωνία και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων ΕΚΕ είναι τριμερής:

- Η αυξανόμενη γνώση από τους πελάτες μπορεί να βελτιώσει την φήμη της μάρκας της ΙΚΕΑ επιφέροντας έτσι ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- Αυξανόμενη γνώση στους εργαζομένους κάτι που θα οδηγήσει στην δημιουργία ενός θετικού εργασιακού κλίματος.
- Ενώ επίσης η αύξηση της γνώσης των εργαζομένων μπορεί να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα, να αποτρέψει λάθη και να συντονίσει τις δραστηριότητες και τα έργα όλων των καταστημάτων.

Εξάλλου η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη για την ΙΚΕΑ δεν ισχύει και για τα franchise καταστήματα της, με αποτέλεσμα η εταιρεία να βρίσκεται ακόμα στην διαδικασία συντονισμού των όλων προσπαθειών. Δεν υπάρχουν δηλαδή συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές από την μητρική εταιρεία στο πώς θα κινηθούν τα τοπικά καταστήματα στο θέμα της ΕΚΕ. Είναι στην δική τους αρμοδιότητα να αποφασίσουν μέχρι ποιο σημείο θα εμπλακούν σε τοπικά σχέδια. Χάρη στην αυξανόμενη προσοχή και το ενδιαφέρον προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, η ΕΚΕ συνεισφέρει στην μάρκα της ΙΚΕΑ πολύ περισσότερα από όσα προσέφερε 10 χρόνια πριν, με αποτέλεσμα να της δίδεται ιδιαίτερη προσοχή.

Εσωτερικό μάρκετινγκ επικοινωνίας της ΙΚΕΑ

Η εταιρεία επικοινωνεί τις προσπάθειες ΕΚΕ στους εργαζομένους τους με διάφορους μεθόδους επικοινωνίας: μέσω περιοδικών, μέσω ίντερνετ και μέσω συναντήσεων όπου συζητούνται και κοινοποιούνται διάφορα τοπικά προγράμματα. Υπάρχει επίσης και ένα πρόγραμμα e-learning (ηλεκτρονικής μάθησης) που πρέπει να περάσουν όλοι οι εργαζόμενοι τη επιχείρησης ώστε να εξοικειωθούν με τις περιβαλλοντικές πτυχές της ΙΚΕΑ. Πολλοί εργαζόμενοι της εταιρείας έχουν χαμηλή γνώση περί αυτών των θεμάτων. Αυτό συμβαίνει διότι είναι δύσκολο να συντονίσεις προσπάθειες επικοινωνίας των δραστηριοτήτων ΕΚΕ σε εσωτερικό επίπεδο. Ωστόσο σύμφωνα με ετήσιες έρευνες που διενεργεί η εταιρεία, 81% των εργαζομένων της ΙΚΕΑ στην Σουηδία θεωρούν την ΙΚΕΑ ως μια υπεύθυνη εταιρεία. Στόχος της εταιρείας είναι το ποσοστό αυτό να φτάσει το 90%. Για να το επιτύχει αυτό η ΙΚΕΑ αποφάσισε πως συντονιστές Εταιρικής

Κοινωνικής Ευθύνης πρέπει να διορίζονται σε όλα τα καταστήματα της εταιρείας. Μια τέτοια ενέργεια θα διασφάλιζε πως κάθε κατάστημα της εταιρείας θα έχει ένα άτομο επιφορτισμένο με πρωτοβουλίες για την ΕΚΕ.

Εξωτερικό μάρκετινγκ επικοινωνίας της ΙΚΕΑ

Τα κύρια στοιχεία εξωτερικού μάρκετινγκ τη εταιρείας είναι τα εξής: διαφημίσεις, το περιοδικό της ΙΚΕΑ, ο κατάλογος ΙΚΕΑ, τα καταστήματα, η γκάμα των προϊόντων της και οι χαμηλές τιμές καθώς και η ιστοσελίδα της. Η τυπική διαφήμιση αντιπροσωπεύει μόλις το 5% του συνόλου του μίγματος μάρκετινγκ. Η ΙΚΕΑ δεν θέλει να μετατρέψει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε ένα βασικό στοιχείο του μίγματος μάρκετινγκ, αλλά θα προτιμούσε να από τους συνεργάτες της να μεταφέρουν τις δράσεις και την εικόνα της επιχείρησης ως προς την ΕΚΕ, ώστε να μην φανεί σαν η εταιρεία να πανηγυρίζει μέσω διαφημιστικών μηνυμάτων τις επιτυχίες της στον τομέα της εταιρικής υπευθυνότητας. Όσον αφορά τις συνεργασίες της με ΜΚΟ η ΙΚΕΑ προτιμά να αφήνει τις ίδιες να επικοινωνούν τις πράξεις που υλοποιούν από κοινού ώστε να δίνεται έτσι ένας τόνος νομιμοποίησης σε αυτές. Η ΙΚΕΑ ενδιαφέρεται έντονα για την αλληλεπίδραση με ΜΚΟ και ιδιαίτερα με την Greenpeace που αποτελεί μέρος του διαλόγου της και τα στελέχη της οποίας δεν φοβούνται να εκφράζουν τις όποιες αρνητικές απόψεις. Η εταιρεία σημειώνει ωστόσο, πως πολλές ΜΚΟ έχουν μια ιδεαλιστική αντιμετώπιση στο θέμα της ΕΚΕ, ξεχνώντας πως η ΙΚΕΑ είναι πρωτίστως μιας επιχείρηση που προσπαθεί να αποκτήσει κέρδος.

Μέσα επικοινωνίας για την προβολή των πρωτοβουλιών ΕΚΕ

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ΙΚΕΑ. Ένας λόγος είναι η προστασία της μάρκας. Οι προσπάθειες της ΙΚΕΑ στον τομέα της ΕΚΕ είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικές ως προς την διαχείριση του κινδύνου, αφού στο παρελθόν έχουν επιτρέψει στην εταιρεία την θέση και το σήμα της κατά την διάρκεια μιας κρίσης. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση του σήματος μιας εταιρείας και στην ΙΚΕΑ θέλουν να οικοδομήσουν το σήμα αυτό χωρίς να θέσουν σε κίνδυνο τους ανθρώπους ή το περιβάλλον.

Σκοπός της εταιρείας είναι να είναι αποτελεί μια θετική δύναμη στην σημερινή καταναλωτική κοινωνία και η επικοινωνία του σκοπού αυτού μέσω της ΕΚΕ, προσδίδει στο σήμα της ΙΚΕΑ μια θετική αντίληψη. Η εταιρεία αποφεύγει να επικοινωνεί τις προσπάθειες ΕΚΕ που υλοποιεί σε μεγαλύτερο κοινό καθώς γνωρίζει τις όποιες ατέλειες της. Αντίθετα προσπαθεί μέσω δημοσίων σχέσεων και πλατφόρμων όπως διαδικτυακών blogs να ενημερώσει το κοινό για πρωτοβουλίες ΕΚΕ, τακτική που έχει αποδειχτεί χρήσιμη στην έως τώρα προσέγγιση των πελατών με τον τρόπο αυτό. Τέλος ακόμα ένας τρόπος που η ΙΚΕΑ θέλει να επικοινωνεί πρωτοβουλίες ΕΚΕ είναι μέσα από τα ίδια της τα προϊόντα όπου η εταιρεία είναι σίγουρη για την διαφάνεια της. Η ΕΚΕ δεν αποτελεί όπως προαναφέραμε ακόμα μέρος αρκετών franchise καταστημάτων της λόγω της πολύπλοκης εταιρικής της δομής και αυτός είναι ένας λόγος που η επικοινωνία της ΕΚΕ δεν είναι τυποποιημένη αλλά διαφέρει από χώρα σε χώρα . Πολιτισμικές διαφορές καθιστούν την επικοινωνία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης λιγότερο ή περισσότερο σημαντική ανάλογα με την χώρα δραστηριοποίησης. Είναι κοινή παραδοχή πως θα βελτιώνονταν οι προσπάθειες της εταιρείας για την ΕΚΕ , αν υπήρχε κεντρικός συντονισμός, πρόβλημα που αναμένεται να αμβλυνθεί με την τοποθέτηση συντονιστών ΕΚΕ σε όλα τα καταστήματα ΙΚΕΑ.

Κίνητρα της ΙΚΕΑ για πρωτοβουλίες ΕΚΕ

➤ Ηθική υποχρέωση/κοινά αγαθά

Υπάρχει ένας ηθικό σκοπός στην εταιρεία που χαρακτηρίζεται μέσα από το όραμα «βελτίωση της καθημερινής ζωής για όλους». Η εταιρεία θέλει διαχρονικά τον εαυτό της να προσπαθεί για το καλό των κοινωνιών που δραστηριοποιείται, επιτρέποντας στους ανθρώπους να αγοράσουν έπιπλα ποιότητας αυξάνοντας έτσι το βιοτικό τους επίπεδο.

➤ Διοίκηση ολική ποιότητας

Η ΕΚΕ θεωρείτε ένας από τους οδηγούς της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας στην ΙΚΕΑ. Η διοίκηση ολικής ποιότητας αποτελείται από 3 στοιχεία: τις βασικές αξίες, τις τεχνικές και τα εργαλεία. Κατά αυτόν τον τρόπο οι βασικές αξίες της ΙΚΕΑ μέσα στις οποίες

ενσωματώνεται και η ΕΚΕ επιτρέπουν στην εταιρεία να επιδιώξει την επιχειρηματική ιδέα της μείωσης του κόστους και της εξοικονόμησης των πόρων.

➤ **Βιωσιμότητα**

Οι εταιρείες θα πρέπει να αποφεύγουν να ενεργούν με βραχυπρόθεσμο τρόπο αλλά να ενεργούν με τρόπους που θα τους εξασφαλίζουν μακροχρόνια οικονομική απόδοση. Αυτό ταιριάζει απόλυτα στην φιλοσοφία της ΙΚΕΑ που εστιάζει μακροπρόθεσμα και στην συνεχή επέκταση της σε νέες χώρες.

➤ **Φήμη και διαχείριση κινδύνων**

Μέσω της ΕΚΕ η ΙΚΕΑ μειώνει τον κίνδυνο σε μια σειρά από περιπτώσεις. Η εταιρεία διαβλέπει την ΕΚΕ ως μια μορφή παγκόσμιας ασφάλισης αφού της δίνει την δυνατότητα και την επιχειρηματολογία να υπερασπιστεί την θέση της ως ένα από τα πιο γνωστά εμπορικά σήματα στον κόσμο, απέναντι σε ΜΜΕ που πιθανότατα θα επιχειρούσαν να της προσάψουν σκάνδαλα λόγω της έκτασης και του αντίκτυπου που θα λάμβανε ένα τέτοιο θέμα.

➤ **Προσέλκυση και παραμονή υπαλλήλων**

Προσέλκυση υπαλλήλων και ειδικότερα νεότερης γενιάς εργαζομένων, που αντιλαμβάνονται ακόμη περισσότερο την ΕΚΕ ως ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα της εποχής.

CSR Strategy	Παραδείγματα στην ΙΚΕΑ
Γενικά κοινωνικά ζητήματα	<ul style="list-style-type: none">✓ Κοινωνική πρωτοβουλία ΙΚΕΑ: έργα από κοινού με την UNICEF π.χ. για την οικοδόμηση σχολείων✓ Δωρεά επίπλων σαν ανακούφιση και βοήθεια έκτακτης ανάγκης όπως π.χ. μετά το τσουνάμι της Ταϊλάνδης✓ Χορηγίες ποδοσφαιρικών

	ομάδων
Κοινωνικές επιπτώσεις της αλυσίδας αξίας	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβαλλοντικός σχεδιασμός ✓ Εφαρμογή προτύπων ποιότητας ✓ Δημιουργία σχολείων και παιδικών σταθμών κοντά σε κτιριακές εγκαταστάσεις της IKEA. ✓ Ο κώδικας IWAY που ρυθμίζει τις εργασιακές συνθήκες και τις περιπτώσεις παιδικής εργασίας.
Κοινωνικές διαστάσεις μέσα σε ένα ανταγωνιστικό πλαίσιο	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Στενή συνεργασία με προμηθευτές ✓ Κατασκευή σχολείων και νηπιαγωγείων

Πίνακας: πρωτοβουλίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην IKEA

VII. Δανία¹⁵

Η Δανία επίσης δραστηριοποιείται εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η ΕΚΕ στην Δανία εξελίχθηκε από την έμφαση στην προώθηση της ‘αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς’, στην έμφαση για μια ‘διεθνή προσέγγιση της ΕΚΕ’ και μία ‘στρατηγική εταιρική κοινωνική ευθύνη’, η οποία είναι μια βασική έννοια στην κυβερνητική στρατηγική για την προώθηση της ΕΚΕ, όπως αυτή ξεκίνησε τον Μάιο του 2008. Η κυβέρνηση τόνισε πως η εταιρική κοινωνική ευθύνη θα πρέπει να προσεγγιστεί μέσα από την χρησιμοποίηση του πλαισίου που παρέχεται από το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ. Το «*κέντρο της Κοπεγχάγης*» αποτελεί μια αυτόνομη οργάνωση που ίδρυσε η κυβέρνηση της Δανίας το 1998, για να ενθαρρύνει εθελοντικές συμπράξεις μεταξύ κυβέρνησης και επιχειρήσεων, έτσι ώστε να προωθηθεί η κοινωνική συνοχή και οι ευκαιρίες για τους λιγότερο προνομιούχους, με σκοπό αυτοί να αυτο-στηριχθούν και να γίνουν ενεργοί και παραγωγικοί πολίτες. Τον Μάιο του 2008 η κυβέρνηση δημοσίευσε το «Σχέδιο Δράσης για την ΕΚΕ». Ο στόχος ήταν διττός:

- Η προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μεταξύ των επιχειρήσεων.
- Και η προώθηση της αιεφόρου ανάπτυξης τόσο εγχώρια όσο και διεθνώς.

Το σχέδιο αυτό δράσης περιλάμβανε 30 πρωτοβουλίες σε τέσσερις τομείς:

- ✓ Τον πολλαπλασιασμό των επιχειρήσεων που θα είχαν σαν γνώμονα την εταιρική κοινωνική ευθύνη.
- ✓ Την προώθηση της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων μέσω των κυβερνητικών δραστηριοτήτων.
- ✓ Την ευθύνη του επιχειρηματικού τομέα για το περιβαλλοντικό κλίμα.
- ✓ Και η διαφήμιση της Δανίας σαν χώρας που στηρίζει την υπεύθυνη ανάπτυξη.

Το Σχέδιο Δράσης χαρακτηριζόταν από τρία πλεονεκτήματα:

Πρώτον, παρουσιάζει ένα έξυπνο μείγμα των εργαλείων της ΕΚΕ, που κυμαίνονται από ενημερωτικά διαδικτυακά εργαλεία, όπως το CSR Combass (πυξίδα της ΕΚΕ) ή συνεταιριστικά όργανα όπως το Συμβούλιο για την ΕΚΕ, σε νομοθετικά εργαλεία όπως η πολυσυζητημένη νομοθεσία σχετικά με την υποβολή εκθέσεων (reports).

Δεύτερον, διέβλεπε την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, σαν μέσο για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και υπογράμμιζε ως εκ τούτου το επιχειρηματικό ενδιαφέρον για την ΕΚΕ.

Τρίτον, το γεγονός πως η Δανία είναι ένας ισχυρός υποστηρικτής των διεθνών πρωτοβουλιών για την Εταιρική Ευθύνη, όπως προκύπτει και από την στήριξη της προς το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις υπεύθυνες επενδύσεις.

Το 2008, το κοινοβούλιο στην Δανία ψήφισε ένα νόμο που απαιτούσε από όλες τις μεγάλες εταιρείες, να δημοσιοποιούν εκθέσεις αναφορικά με την Εταιρική Κοινωνική τους Ευθύνη. Η ελπίδα είναι, πως απαιτώντας από τις εταιρείες να είναι πιο διαφανείς όσον αφορά τις προσπάθειες τους για την ΕΚΕ, η δημόσια πίεση αλλά και η επιθυμία για απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, θα κινητοποιούσε τις επιχειρήσεις να ενισχύσουν την τριπλή γραμμή άνθρωπος-πλανήτης-κέρδος. Το 2008 επίσης, η κυβέρνηση της Δανίας ξεκίνησε ένα διαδικτυακό εργαλείο, το 'Climate Combass'(πυξίδα για το κλίμα) η οποία προσέφερε καθοδήγηση σε εταιρείες, προετοιμάζοντας μια στρατηγική για το κλίμα, που μείωνε την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου βήμα προς βήμα. Η 'πυξίδα για το κλίμα' παρουσίαζε επίσης

διάφορες μελέτες περιπτώσεων, με διάχυση πληροφοριών σχετικά με το πώς οι εταιρείες μείωσαν τις επιπτώσεις τους προς το κλίμα και πώς χρησιμοποίησαν το γεγονός αυτό για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους.

Ας εξετάσουμε όμως την προσέγγιση μιας μεγάλης δανέζικης επιχείρησης όπως είναι η **Carlsberg**, ως προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη¹⁶. Η ιστορία της Carlsberg ξεκινά το 1847, όταν ο J.C Jacobsen ίδρυσε το ζυθοποιείο του σε ένα λόφο έξω από την Κοπεγχάγη. Από τότε, η πόλη της Κοπεγχάγης έχει επεκταθεί πολύ, όπως πολύ έχει επεκταθεί όμως και η Carlsberg, με αποτέλεσμα να αποτελεί πλέον τον 4^ο μεγαλύτερο διεθνή όμιλο ζυθοποιίας στον κόσμο, απασχολώντας περίπου 40500 εργαζομένους. Θυγατρική μάλιστα της Carlsberg από το 2008 αποτελεί και η ελληνική ζυθοποιία «Μύθος». Στην Carlsberg επιθυμούν να λαμβάνουν αποφάσεις που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην επιχείρηση και τους εργαζομένους της, στους μετόχους της, καθώς και στις κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιείται. Γι' αυτό η εταιρική κοινωνική ευθύνη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της επιχειρηματικής της λειτουργίας. Η εταιρεία διαβλέπει όλο το μήκος των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων, ώστε να αξιολογήσει το που, οι υπηρεσίες, τα προϊόντα και οι άνθρωποι έχουν το μεγαλύτερο κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο, ώστε έπειτα να θέσουν τις δεσμεύσεις που απαιτούνται για την βελτίωση αυτού του αντικτύπου. Πράττοντας με αυτόν τον τρόπο, η εταιρεία επιθυμεί να μετριάσει τρέχοντες κινδύνους και να βελτιώσει την λειτουργικότητα των υπηρεσιών της, δημιουργώντας αξία για τα ενδιαφερόμενα μέρη της. Οι συνεργασίες αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της στρατηγικής αυτής προσέγγισης. Η εταιρεία ευρίσκει συνεργάτες, για την βελτίωση της επίδρασης της μέσα από συλλογικές δράσεις. Η Carlsberg έχει την διάθεση να μετατρέψει τις δεσμεύσεις της σε προτεραιότητες, η ενεργοποίηση των οποίων θα γίνει με την θέσπιση βραχυπρόθεσμων στόχων που θα εξετάζονται σε ετήσια βάση. Τα στοιχεία στα οποία επικεντρώνεται η στρατηγική της εταιρείας είναι τα εξής:

- **Σκιαγράφηση της δέσμευσης της.** Η εταιρεία είναι δεσμευμένη να δημιουργεί προϊόντα με τρόπο που να βελτιστοποιεί την χρήση των πόρων στις δραστηριότητες της, να ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις της προς το περιβάλλον, να προωθεί την υπεύθυνη κατανάλωση αλκοόλ και να εφαρμόζει τα πρότυπα της σε όλες τις λειτουργίες και δραστηριότητες της.

- **Δημιουργία επιμέρους συνεργασιών.** Η εταιρεία αναγνωρίζει πως δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις παγκόσμιες προκλήσεις που συναντούν οι επιχειρήσεις σήμερα, μόνη της. Για αυτόν τον λόγο, οι συνεργασίες τόσο στο εσωτερικό της επιχείρησης, όσο και εξωτερικά με τους προμηθευτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, είναι ζωτικής σημασίας για την διασφάλιση από πλευράς εταιρείας, ότι μπορεί να διευρύνει τις θετικές της επιπτώσεις προς την κοινωνία και να εκπληρώνει πιο αποτελεσματικά τις προσπάθειες της.
- **Ενεργοποίηση προτεραιοτήτων:** Η εταιρεία ανταποκρίνεται στις παγκόσμιες προκλήσεις, προσδιορίζοντας τις προτεραιότητες της εντός τριών θεμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Για κάθε ένα από αυτά τα σύνολα προτεραιοτήτων, η εταιρεία αναπτύσσει σαφείς δράσεις και στόχους για την μέτρηση της προόδου τόσο σε βραχυπρόθεσμο όσο και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο.

Η Carlsberg έχει αναπτύξει ένα πλαίσιο αειφορίας μέσα στο οποίο συλλαμβάνει και εξηγεί τις προτεραιότητες της για την ΕΚΕ. Αυτές επικεντρώνονται όπως προαναφέραμε γύρω από 3 βασικά θέματα:

- Διαχείριση των πόρων και Περιβάλλον
- Υγεία και ευεξία
- Άνθρωποι και πολιτικές

Στο θέμα **των πόρων και του περιβάλλοντος**, η δραστηριότητα της εταιρείας ως προς την ΕΚΕ, προσανατολίζεται προς την αντιμετώπιση του κοινωνικού προβλήματος, που αφορά στην αυξανόμενη έλλειψη πόρων, στην διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της σε όλο το μήκος της εφοδιαστικής αλυσίδας, όπως και στην προστασία των πηγών από όπου αντλεί τις πρώτες ύλες της.

Στο θέμα **της υγείας και ευεξίας**, η εταιρεία επικεντρώνει την προσοχή της, στις επιπτώσεις των προϊόντων της στην κοινωνία, καθώς και στις προσπάθειες της για την προώθηση μιας μέτριας κατανάλωσης μπίρας και τον συμβολισμό αυτής, ως απόλαυσης ενός υγιεινού τρόπου ζωής.

Τέλος όσον αφορά **τους ανθρώπους και τις πολιτικές**, η Carlsberg αναγνωρίζει τον ρόλο της ως μια αναπτυσσόμενη παγκόσμια εταιρεία, που κάθε χρόνο απασχολεί ολοένα και

περισσότερους ανθρώπους από διαφορετικές κουλτούρες και που ίσως είχαν συνηθίσει να εργάζονται κάτω από διαφορετικούς κανόνες. Για αυτόν τον λόγο στην Carlsberg, εφαρμόζουν παγκόσμια πρότυπα στον τρόπο εργασίας, εξασφαλίζοντας ασφαλείς εργασιακούς χώρους, όπου οι άνθρωποι μπορούν να αναπτύξουν, ενώ ιεραρχούν επίσης και τον τρόπο συνεισφοράς της εταιρείας προς τις κοινότητες.

VIII. Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη

Οι όροι Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Βιώσιμη Ανάπτυξη ήταν σχεδόν άγνωστοι για τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης σχεδόν 20 χρόνια πριν. Αντίθετα σήμερα, υπάρχει μια αύξηση των επιχειρήσεων της περιοχής που ακολουθούν πλέον σταθερά τα χνάρια των προηγμένων παγκόσμιων επιχειρήσεων, εφαρμόζοντας στρατηγικές πρωτοβουλίες για την αύξηση της συμβολής τους στην βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Σύμφωνα με έρευνες, η πλειονότητα των διευθυντικών στελεχών της EKE στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (χώρες όπως Τσεχία, Βουλγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβακία, Ουγγαρία, Πολωνία κ.ά.) θεωρούν ότι οι επιχειρήσεις έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην επίλυση οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων σε μεμονωμένες χώρες, ιδίως όσον αφορά στην ενίσχυση της εκπαίδευσης, στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στην εξάλειψη της ανεργίας. Επίσης τα στελέχη αυτά, διαβλέπουν καλύτερες πιθανότητες για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των χωρών τους, μέσα από τον αντίκτυπο των επιχειρήσεων όσον αφορά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, τον θετικό αντίκτυπο των επιχειρήσεων στα ποσοστά απασχόλησης καθώς και της συμβολή τους στην πνευματική ανάπτυξη. Σε έρευνα της Deloitte ¹⁷ το 2014 για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η εταιρεία διενήργησε έρευνα μεταξύ 500 επιχειρήσεων αναφορικά με τις πρακτικές τους για την αειφόρο ανάπτυξη. Το ¼ των εταιρειών που μετείχαν στην λίστα αυτή απάντησαν πως μετρούν οι ίδιες τον αντίκτυπο τους στην κοινωνία, στην οικονομία και το περιβάλλον. Τέτοιες ήταν κυρίως εταιρείες από χώρες όπως Σλοβακία, Πολωνία και Τσεχία. Επίσης, πάνω από το 1/5 των μεγαλύτερων επιχειρήσεων της Κεντρικής Ευρώπης δηλώνουν πως είτε έχουν ήδη μια μορφή δημοσιοποίησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων είτε σκοπεύουν να έχουν μέσα στο 2015. Ακόμα, μεγάλος αριθμός των ερωτηθέντων στην έρευνα υποστήριξε ότι οι επιχειρήσεις των χωρών αυτών

μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο ζήτημα της ΕΚΕ, αλλά θα πρέπει να λαμβάνουν μεγαλύτερη υποστήριξη από τον δημόσιο τομέα, καθώς 52% των ερωτηθέντων διαμαρτύρονται για έλλειψη κινήτρων από την κεντρική διοίκηση. Γενικότερα αυτές οι χώρες έχουν βιώσει μια απίστευτη ανάπτυξη κατά την διάρκεια των τελευταίων είκοσι χρόνων πολιτικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά. Το επίπεδο των δραστηριοτήτων ΕΚΕ σχετίζεται πολύ με την οικονομική δραστηριότητα των συγκεκριμένων περιοχών. Η ΕΚΕ αν και κάτι σχετικά νέο για τις χώρες αυτές, εξαπλώνεται γρήγορα, ιδίως στο πλαίσιο της ένταξης τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και λόγω της επιρροής των πολυεθνικών εταιρειών και ξένων επενδυτών. Επιπρόσθετα, αλλαγές στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον έχουν διαμορφώσει την εξέλιξη της ΕΚΕ. Ακόμα, η συμμετοχή και ανάμιξη των κυβερνήσεων στα θέματα ΕΚΕ διαφοροποιείται μεταξύ των χωρών της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης. Ξένες πολυεθνικές εταιρείες αποτελούν συχνά τον οδηγό για τις κυβερνήσεις στα θέματα που περιλαμβάνει η κοινωνική πολιτική. Αντίθετα οι ΜΚΟ και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τείνουν να έχουν περιορισμένη δυνατότητα για άσκηση πίεσης σε επιχειρήσεις και κυβερνήσεις. Ορισμένα θέματα ΕΚΕ που απασχολούν ιδιαίτερα αυτές τις περιοχές αφορούν:

- Την συμμετοχή της κοινωνίας.
- Την εταιρική διακυβέρνηση.
- Την συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.
- Την κοινωνική ευημερία.

Μελέτες αποκαλύπτουν ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις χώρες αυτές δεν είναι πολύ ανεπτυγμένη λόγω των πρόσφατων κοινωνικών και πολιτικών μετασχηματισμών και των ιδιωτικοποιήσεων, αλλά υπάρχουν ενδείξεις προθυμίας και δέσμευσης στην ιδέα. **Ένα παράδειγμα είναι η Πολωνία.**

- Το ερευνητικό έργο «**Βιώσιμα Μοντέλα Παραγωγής στην δραστηριότητα των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων**» που διενεργείται στην Πολωνία είναι ένα παράδειγμα των προσπαθειών της τάσης για ενασχόληση με τα ζητήματα της ΕΚΕ.

Ο στόχος του προγράμματος αυτού είναι να αναπτύξει συστάσεις και προτάσεις όσον αφορά πιθανές νομοθετικές και θεσμικές πράξεις, με σκοπό να τονώσει την εφαρμογή αειφόρων προτύπων παραγωγής στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το έργο θα περιλαμβάνει την ποιοτική

και ποσοτική έρευνα σχετικά με την εφαρμογή των βιώσιμων τρόπων παραγωγής από τις ΜΜΕ καθώς και ανάλυση μελετών περιπτώσεων. Επιπρόσθετα, η φετινή χρονιά στην Πολωνία είναι σημαντική και για το Υπεύθυνο Επιχειρηματικό φόρουμ (Responsible Business Forum)¹⁹, την παλιότερη και μεγαλύτερη μη κυβερνητική οργάνωση στην χώρα. Ένα πεδίο σκέψης επικεντρωμένο πάνω στην έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και πλατφόρμα αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων που επιθυμούν να ενεργήσουν υπεύθυνα. Αυτή θα είναι η 15^η επέτειος για το Φόρουμ αυτό, που θα συνδυαστεί με την εορτασμό 15 χρόνων συνεργασιών για την ΕΚΕ στην Πολωνία. Σε όλη αυτήν την χρονική περίοδο, το Υπεύθυνο Επιχειρηματικό Φόρουμ, έχει συνεργαστεί με πάνω από 100 πολωνικές επιχειρήσεις, κάτι που επέφερε ως αποτέλεσμα την έκδοση πολλών ερευνών, αναλύσεων, μελετών περιπτώσεων και εκθέσεων γύρω από το ζήτημα της ΕΚΕ. Επίσης σε έρευνα της ίδιας χρονιάς από την Deloitte παρατηρείται ότι σχεδόν το 100% των πολωνικών επιχειρήσεων, μεγάλων και μεσαίων, πιστεύουν ότι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να είναι υπεύθυνες και έτοιμες να ανταποκριθούν στις κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό 65% υποστηρίζει ότι η ΕΚΕ έχει θετικό αντίκτυπο στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, ενώ Πολωνοί, διευθυντικά στελέχη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχουν δει θετική αλλαγή στο εσωτερικό της ίδιας τους της επιχείρησης σε ποσοστό 81%. Οι πιο σημαντικές αλλαγές που αναφέρθηκαν και που έχει επιφέρει η δράση της ΕΚΕ αφορά τον τρόπο διεξαγωγής των επιχειρήσεων, την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προβλημάτων και την επίλυση κοινωνικών προκλήσεων. Ανέφεραν την προσωπική δέσμευση και εμπλοκή ως έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες προώθησης της ΕΚΕ στην Πολωνία. Τα διευθυντικά στελέχη της ΕΚΕ στην Πολωνία πιστεύουν επίσης σθεναρά στο μέλλον της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και υποστηρίζουν ότι ο τρόπος λειτουργίας των επιχειρήσεων ενδέχεται να αλλάξει τα επόμενα χρόνια και πως αυτό θα είναι κυρίως αποτέλεσμα της πίεσης του καταναλωτικού κοινού. Αυτό είναι κάτι που αναμένεται να αποδειχτεί αν και τα στελέχη της ΕΚΕ στην χώρα έχουν δείξει την αξιοπιστία τους καθώς το 73% αυτών σύμφωνα με την έρευνα της Deloitte προχωρούν στην μέτρηση της αποτελεσματικότητας των πρωτοβουλιών ΕΚΕ που υλοποιούν. Τέλος όσον αφορά τα κύρια εμπόδια της περαιτέρω ανάπτυξης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην χώρα, αυτά προσδιορίζονται κυρίως στην λανθασμένη κατανόηση κάποιων κορυφαίων στελεχών της ιδέας της ΕΚΕ, καθώς και στην έλλειψη κινήτρων από την κρατική διοίκηση. Γενικότερα πάντως η συνολική εικόνα της ΕΚΕ στην Πολωνία είναι πολύ αισιόδοξη.

Σύμφωνα με την έρευνα της Deloitte διευθυντικά στελέχη από 10 χώρες της Κεντρικής Ευρώπης έχουν διεξάγει τα εξής συμπεράσματα:

- Οι επιχειρήσεις είχαν μια θετική επίδραση στην εξεύρεση λύσεων για τα κοινωνικά προβλήματα στο εσωτερικό των χωρών τους τα τελευταία χρόνια.
- Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη θα συνεχίσει να αναπτύσσεται τα επόμενα χρόνια στις χώρες αυτές, μέσω της συνεχούς αύξησης του αριθμού των κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων που θα συμπεριλαμβάνουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα στα επιχειρηματικά τους μοντέλα.
- Η λανθασμένη αντίληψη για την ΕΚΕ ως μια μορφή χορηγίας, η έλλειψη κινήτρων από την κρατική διοίκηση και η απροθυμία των επιχειρήσεων να επενδύσουν σε πρωτοβουλίες ΕΚΕ, θα είναι τα μεγαλύτερα εμπόδια στην ανάπτυξη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στο μέλλον.
- Τέλος η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έχει ωφελήσει τις επιχειρήσεις στο εσωτερικό τους, αυξάνοντας την συμμετοχή των εργαζομένων μέσω της ανύψωσης της δεοντολογικής τους συνείδησης και εξωτερικά βελτιώνοντας την φήμη των εταιρειών μέσω της αναγνώρισης της μάρκας τους σαν κοινωνικά υπεύθυνων.

Σε νέα έρευνα της το 2015 η Deloitte προσπάθησε μέσω των απαντήσεων στελεχών ΕΚΕ από διάφορες μεγάλες επιχειρήσεις, να αναλύσει και να αξιολογήσει τις συνθήκες που επικρατούν γύρω από ζήτημα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, να αναλύσει τις ευκαιρίες και τα εμπόδια που χαρακτηρίζουν την εφαρμογή τέτοιων πρακτικών και να προβλέψει με βάση τις εκτιμήσεις που υφίστανται την ανάπτυξη της ΕΚΕ στις χώρες αυτές τα επόμενα χρόνια. Κάποια από τα δείγματα της έρευνας αυτής ήταν τα εξής:

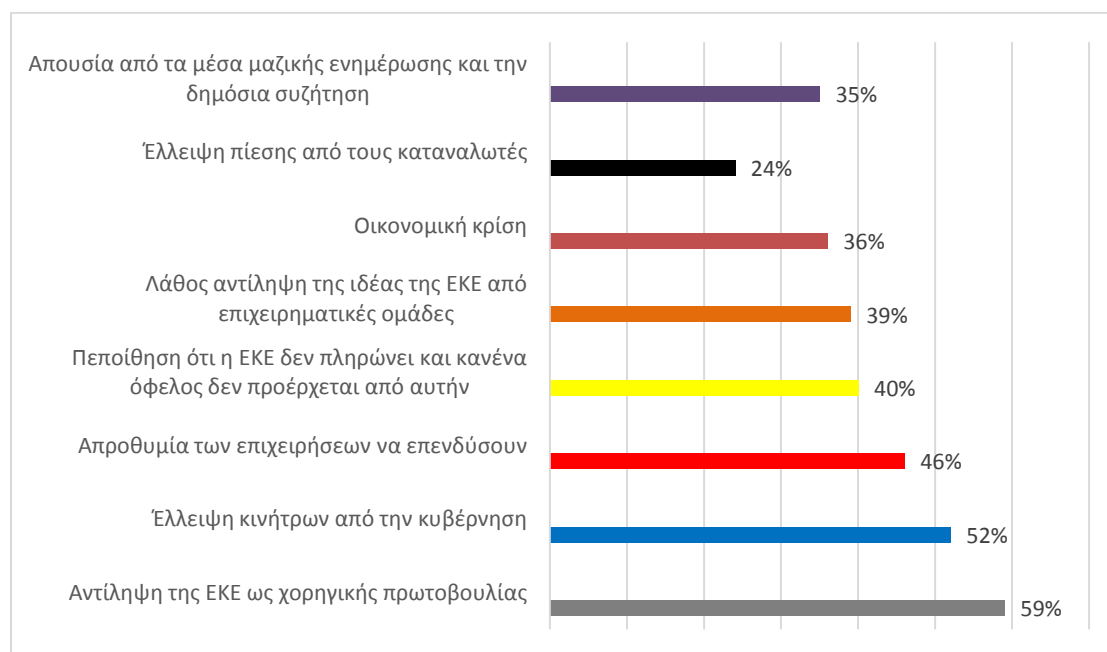
Στην ερώτηση, **αν οι επιχειρήσεις έχουν συμβάλει στην επίλυση προβλημάτων στην χώρα τους τα τελευταία χρόνια**, η πλειοψηφία των διευθυντικών στελεχών ΕΚΕ απάντησε πως έχουν συνεισφέρει σε ποσοστό 84%. Η άποψη αυτή εκφράστηκε πιο έντονα από στελέχη από την Σλοβενία (96%), την Ρουμανία (92%) και την Λιθουανία (91%).

Στην ερώτηση, **αν πιστεύουν πως οι επιχειρήσεις μπορούν να έχουν επιρροή στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των χωρών τους και σε ποιους τομείς, τα στελέχη απάντησαν πως μεγαλύτερη επιρροή μπορούν να έχουν:**

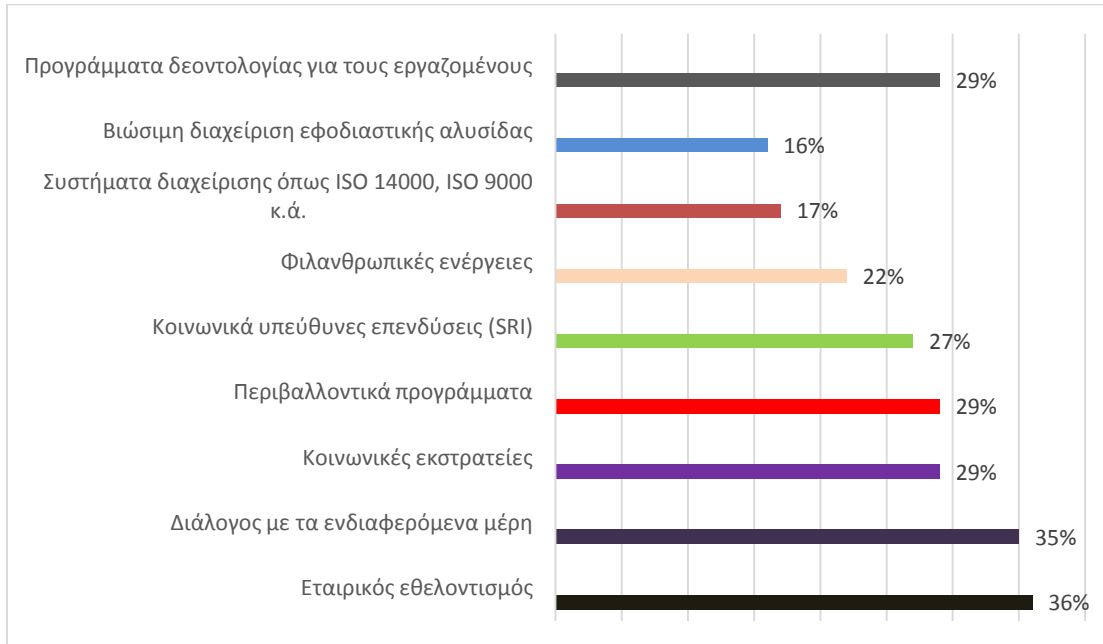
- Στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Στην βελτίωση της συμμετοχής των εργαζομένων.

Στην ερώτηση, **σχετικά με τις προβλέψεις τους για τα επόμενα 15 χρόνια, το 76% των στελεχών είναι αισιόδοξα για το μέλλον της ΕΚΕ, ενώ ένα ποσοστό 44% υποστηρίζει πως θα υπάρχει ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρήσεων, με στελέχη από Ουγγαρία, Σλοβακία και Τσεχία ωστόσο να είναι πιο συγκρατημένα στην πρόβλεψη αυτή, αφού αυτοί διαβλέπουν και κάποια στασιμότητα στα θέματα τα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης τα επόμενα χρόνια.**

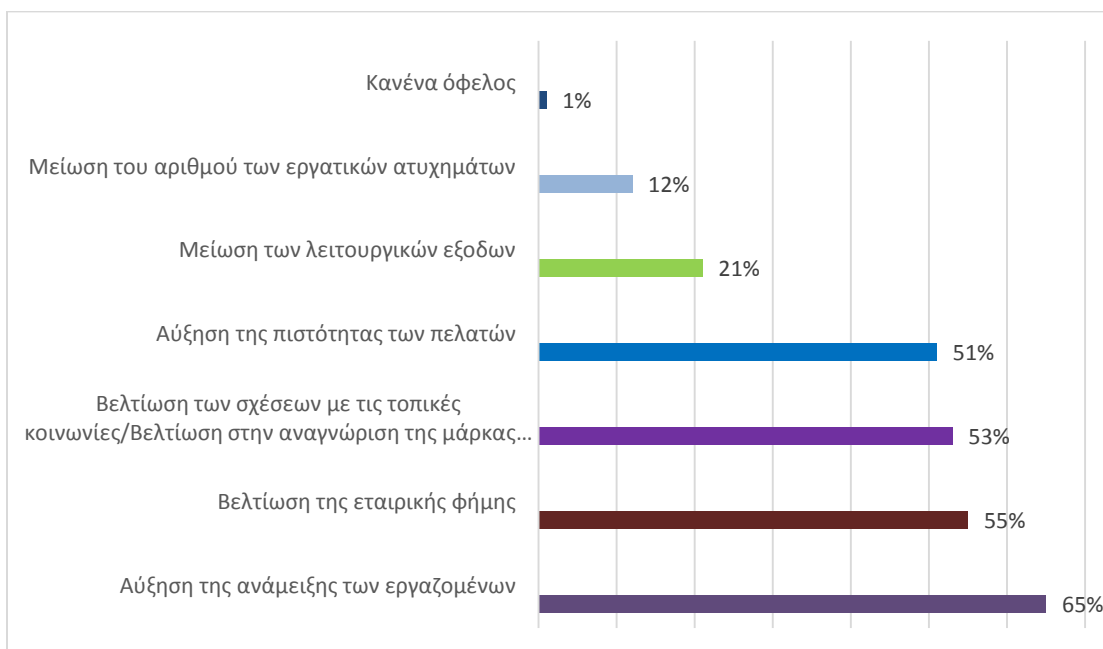
Όσον αφορά την ερώτηση, για το ποια διαβλέπουν ως **κύρια εμπόδια στην εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης τα επόμενα 15 χρόνια στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, τα στελέχη απάντησαν μερικά από τα εξής προβλήματα:**

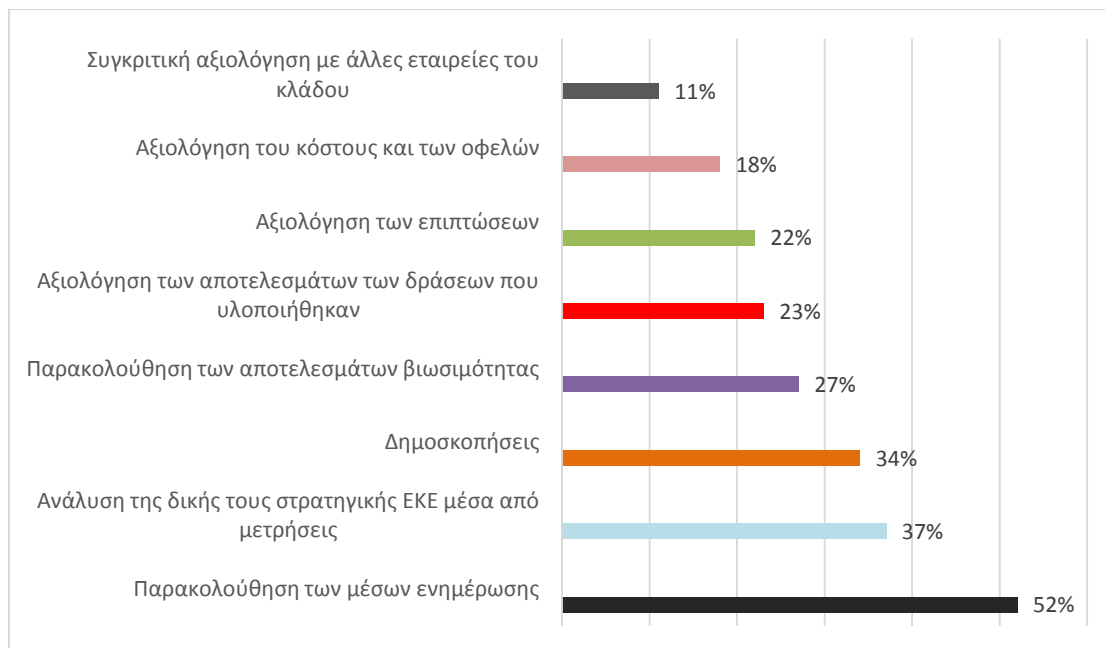
Στην ερώτηση **ποιες από τις μεθόδους τα εργαλεία και τις τεχνικές διαχείρισης που αναφέρονται παρακάτω θεωρείτε πιο χρήσιμο για ένα στέλεχος στην εφαρμογή της ΕΚΕ**, τα στελέχη απάντησαν τα εξής:

Στην ερώτηση, **ποια είναι τα οφέλη που αποκόμισε η εταιρεία του κάθε στελέχους κατά τα δύο τελευταία έτη**, απαντήθηκαν ορισμένα από τα παρακάτω:

Τέλος στην ερώτηση, **πως μετράνε τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τις δραστηριότητες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης**, τα στελέχη απάντησαν κάποια από τα παρακάτω:

3.5 Η ανανεωμένη στρατηγική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Ευρωπαϊκή Ένωσης¹⁸

Τον Οκτώβριο του 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε μια ανανεωμένη στρατηγική για την τριετία 2011-2014 που θα στήριζε την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική ευθύνη. Μέσω της στρατηγικής αυτής επαναπροσδιορίζεται η εταιρική κοινωνική ευθύνη, τα οφέλη που προσκομίζει σε έναν οργανισμό ενώ σημειώνει και την σημασία των διαφορετικών μεγεθών και της πολυπλοκότητας των οργανισμών κατά την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ. Το σχέδιο δράσης για την τριετία αυτή περιλάμβανε την υποστήριξη των βέλτιστων πρακτικών, την ενθάρρυνση του διαλόγου και την διάδοσης της υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς μέσω της αλυσίδας εφοδιασμού, συμβάλλοντας έτσι στην επιτυχία της στρατηγικής της ανάπτυξης για την Ευρώπη του 2020. Η νέα αυτή στρατηγική υπογράμμισε, πως για να ανταποκριθούν οι

επιχειρήσεις απέναντι στην κοινωνική τους ευθύνη, θα πρέπει να έχουν σε ισχύ μια διαδικασία μέσω της οποίας θα ενσωματώνουν κοινωνικές περιβαλλοντικές ανησυχίες, όπως και τα ανθρώπινα δικαιώματα στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες έχοντας πυρήνα της στρατηγικής τους την συνεργασία τους με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η νέα αυτή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρότεινε ένα σχέδιο δράσης για την τριετία αυτή που θα κάλυπτε 6 τομείς:

- **Ενίσχυση της προβολής της ΕΚΕ και διάδοση ορθών πρακτικών:** αυτό περιλαμβάνει την δημιουργία ενός ευρωπαϊκού βραβείου καθώς και την δημιουργία πλατφόρμων για τις επιχειρήσεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω των οποίων θα αναλαμβάνουν δεσμεύσεις και θα παρακολουθούν από κοινού την πρόοδο.
- **Βελτίωση και παρακολούθηση των επιπέδων εμπιστοσύνης:** η ΕΕ θα ξεκινήσει έναν δημόσιο διάλογο σχετικά με τις δυνατότητες των επιχειρήσεων ενώ θα πραγματοποιούν και έρευνες σχετικά με την εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτές.
- **Ενίσχυση της αμοιβής από την αγορά για ανάληψη πρωτοβουλιών ΕΚΕ:** ανταμοιβή δηλαδή της αγοράς σε υπεύθυνες επιχειρηματικές συμπεριφορές.
- Περαιτέρω ενσωμάτωση της ΕΚΕ στα πεδία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της έρευνας: Η ευρωπαϊκή επιτροπή θα παράσχει υποστήριξη για την εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.
- **Τονισμός της σημασίας των εθνικών πολιτικών ΕΚΕ:** Το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να παρουσιάσουν τα δικά τους σχέδια σχετικά με την προώθηση της ΕΚΕ.
- **Βελτίωση των δημοσιοποιήσεων κοινωνικών και περιβαλλοντικών πληροφοριών.**
- **Βελτίωση της ευθυγράμμισης μεταξύ ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προσεγγίσεων της ΕΚΕ, με αποκορύφωμα τα εξής:**
 - Οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΕCD (ΟΟΣΑ) για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.
 - Οι 10 αρχές του οικουμενικού συμφώνου του ΟΗΕ.
 - Οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις επιχειρήσεις.
 - Η τριμερής διακήρυξη αρχών του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική πολιτική.

- Το πρότυπο ISO 26000, κατευθυντήριο πρότυπο για την κοινωνική ευθύνη.

3.5.1 Επαναπροσδιορισμός του όρου της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Ο ορισμός για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2001, καλούσε τις εταιρείες να ενσωματώσουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες καθώς και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη σε εθελοντική βάση. Ο ορισμός του 2001 αναγνώριζε ρητά την ΕΚΕ ως εθελοντική και διέκρινε την δυναμική του στόχου των επιχειρήσεων ως προς την ΕΚΕ. Πως δηλαδή οι εταιρείες είναι πρωτίστως επιχειρήσεις, αλλά ενθαρρύνονται στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν κατά την άσκηση των λειτουργιών τους και που σχετίζονται με τους εργαζόμενους, τους πελάτες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Αντίθετα, η ανανεωμένη στρατηγική της ΕΕ για την ΕΚΕ διακήρυττε μια πιο σύγχρονη αντίληψη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που την μετατρέπει σε καθοριστικό σκοπό μιας εταιρείας. Μέσω της νέας αυτής στρατηγικής η ΕΚΕ περιγράφεται ως, ο στόχος της μεγιστοποίησης της δημιουργίας κοινής αξίας, για τους ιδιοκτήτες, τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη και την κοινωνία στο σύνολο της.

3.5.2 Δεσμεύσεις παρακολούθησης των διεθνών αρχών

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παρακολουθεί τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ανθρώπινο δυναμικό άνω των 1000 ατόμων, να λαμβάνουν υπόψη τους διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές ΕΚΕ, όπως και να λαμβάνουν υπόψη τους το πρότυπο ISO 26000 για την κοινωνική ευθύνη και τους κανόνες λειτουργίας του.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάση της νέας της στρατηγικής καλεί τις επιχειρήσεις να:

- Να κάνουν μια δέσμευση (κάτι που ισχύει πλέον από το 2014) ότι λαμβάνουν υπόψη τους τουλάχιστον ένα εκ των Παγκοσμίου Συμφώνου του ΟΗΕ, κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές ή του προτύπου ISO 26000 για την κοινωνική ευθύνη, στις επιχειρηματικές τους λειτουργίες.

- Όλες οι ευρωπαϊκές πολυεθνικές να πραγματοποιήσουν δέσμευση σεβασμού της τριμερούς διακήρυξης των αρχών του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας σχετικά με τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική πολιτική.

3.6 Δημόσιες πολιτικές της ΕΕ για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

1.Υιοθέτηση πλάνων δράσης και στρατηγικών

Ένας τρόπος εγκαθίδρυσης του πλαισίου της υποστηρικτικής πολιτικής της ΕΚΕ είναι η υιοθέτηση πλάνων δράσης και στρατηγικών. Αυτά είναι κεντρικά και δημόσια έγγραφα που προσδιορίζουν την γενικότερη κυβερνητική προσέγγιση στο θέμα της ΕΚΕ, θέτουν προτεραιότητες για δράσεις και ορίζουν τις συντεταγμένες των υπαρχόντων αλλά και των καινούργιων πολιτικών οργάνων. Την τελευταία δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ενεργή στην προώθηση της ΕΚΕ στα Κράτη Μέλη της μέσω συναντήσεων, μελετών και άλλων πρωτοβουλιών. Κατάλληλα εφαρμοσμένη, μπορεί να αποτελέσει το πρώτο βήμα για την δημόσια πολιτική της ειδικά για χώρες που δεν έχουν μακρά παράδοση στην ΕΚΕ. Πλάνα της ΕΚΕ έχουν υιοθετηθεί από το Βέλγιο το 2006, την Ουγγαρία, τη Βουλγαρία, τη Δανία και τη Γερμανία.

Θα πρέπει να γίνει και ένας διαχωρισμός ανάμεσα στα σαφή και ευδιάκριτα πλάνα της ΕΚΕ και σε αυτά που δεν αναγνωρίζονται αρχικά, αλλά υπάρχουν. Τα ασαφή πλάνα ΕΚΕ είναι ιδρύματα-οργανισμοί όπου δεν αποκαλούνται ΕΚΕ αλλά ταυτόχρονα την υποστηρίζουν, όπως αυτά της εργατικής νομοθεσίας, της περιβαλλοντικής κυβερνητικής πολιτικής και τα εκπαιδευτικά συστήματα.

Τα σαφή πλάνα ΕΚΕ αποτελούν οργανισμούς όπου αρχικά σχεδιάστηκαν ώστε να προωθήσουν την ΕΚΕ (όπως οργανώσεις που σχηματίστηκαν από την κυβέρνηση για να ασχοληθούν με την ΕΚΕ. Τα σαφή πλάνα έχουν ως σκοπό να παρέχουν μια πιο στρατηγική και συνεπή προσέγγιση της ΕΚΕ.

2. Υπεύθυνη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας. (RSCM)

Η Διαχείριση της Εφοδιαστικής Αλυσίδας (Supply Chain Management) αποτελεί αναπόσπαστο επιχειρηματικό κομμάτι και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ειδικά στον τομέα της παραγωγής. Περικλείει δραστηριότητες από την ροή και τον μετασχηματισμό των αγαθών/υπηρεσιών μέχρι και τον τελικό καταναλωτή. Η διαχείριση μιας εφοδιαστικής αλυσίδα περιλαμβάνει σειρά από ενέργειες όπως η συνεργασία εταιρειών ως προμηθευτές, παροχή στατιστικών στοιχείων και πελατών για την παράδοση του προϊόντος ή της υπηρεσίας. Η υπεύθυνη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας είναι μια προσέγγιση στην εφοδιαστική αλυσίδα που λαμβάνει υπόψη κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Οι ευθύνες σε ότι αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι το κέντρο αυτής της προσέγγισης. Η υπεύθυνη διαχείριση προσφέρει έναν μηχανισμό ανάδειξης της υπευθυνότητας σε μια συγκεκριμένη επιχειρηματική δραστηριότητα επεκτείνοντας το την ίδια στιγμή και έξω από τις πύλες της εταιρείας, στην αλυσίδα εφοδιασμού.

Η ολιστική αντίληψη της ΕΚΕ περιλαμβάνει την υπευθυνότητα των οργανισμών κατά μήκος των διεθνών εφοδιαστικών αλυσίδων της. Σημαντικά έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντανakλούν αυτές τις πολιτικές εταιρικής υπευθυνότητας, με σκοπό το πεδίο εφαρμογής της να διευρύνεται διεθνώς μέσω της εφοδιαστικής αλυσίδας. Η Υπεύθυνη Διαχείριση της Εφοδιαστικής Αλυσίδας (Responsible Supply Chain Management) είναι ουσιαστικά ένα εργαλείο εφαρμογής της ΕΚΕ, το οποίο σπάνια βρίσκεται στο κέντρο της πολιτικής ή συγκεκριμένων πρωτοβουλιών. Αντίθετα οι προσπάθειες της ΕΚΕ επικεντρώνονται σε θέματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, στην διαφθορά και την παιδική κακοποίηση και αναφέρεται στην υπεύθυνη διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας ως το μέσο με το οποίο η εταιρεία επεκτείνει τον καθήκον της για σεβασμό.

Αναφερόμενη σε θέματα της υπεύθυνης διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέθεσε στο πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου μια έρευνα που αφορά το υπάρχον νομικό πλαίσιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον ευρωπαϊκών εταιρειών που δρουν επιχειρηματικά εκτός

Ε.Ε. και η οποία έδειξε πως η εργατική νομοθεσία μπορεί να αντιμετωπίσει πολλές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις επιχειρήσεις. Το 2009 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φιλοξένησε μια συνάντηση μεταξύ του πολυμερούς φόρουμ για την ΕΚΕ φέρνοντας κοντά επιχειρήσεις, συνδικάτα εργαζομένων, κράτη μέλη και αντιπροσώπους ΜΚΟ, ώστε να εξεταστεί η παγκόσμια πρόοδος των θεμάτων της ΕΚΕ και να αναπτυχθούν μελλοντικές πρωτοβουλίες με βάση το πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών. Ιδιαίτερα τα μέρη της συνάντησης αυτής επικεντρώθηκαν, στην διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας για την εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας. Τέλος η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να δραστηριοποιηθεί και σε μέσα όπως η διαδικτυακή πλατφόρμα για την Υπεύθυνη Διαχείριση της Εφοδιαστικής Αλυσίδας,, που αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για την ΕΚΕ (European Alliance for CSR) που περιλαμβάνει 260 εταιρείες. Μέσω της πλατφόρμας αυτής θα παρέχονται μεταξύ άλλων, πληροφορίες σχετικά με την Υπεύθυνη Διαχείριση της Εφοδιαστικής Αλυσίδας, βέλτιστες πρακτικές, κώδικες συμπεριφοράς και διεθνή πλαίσια.

3. Αναφορές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ)

Ο αριθμός των εταιρειών που αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με την περιβαλλοντική και κοινωνική τους απόδοση όπως και αυτήν της διακυβέρνησης τους (ESG-Environmental, Social, Governance) έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Σε παγκόσμιο επίπεδο η ετήσια αναφορά εκθέσεων αυξήθηκε από σχεδόν μηδέν που ήταν το 1992 σε περίπου 4000 εκθέσεις το 2010. Παρά την οικονομική κρίση, οι αναφορές τέτοιων στοιχείων επιβράδυναν ελάχιστα, κατά το 2009. Παρότι οι αριθμοί αυτοί αναδεικνύουν μια σημαντική αύξηση πρέπει να ληφθεί υπόψη πως οι εταιρείες που μοιράζονται τα στοιχεία τους μέσω εκθέσεων είναι διεθνώς ακόμα λίγες και αποτελούν ένα μικρό μερίδιο της παγκόσμιας επιχειρηματικότητας, που φτάνει τις σχεδόν 82000 πολυεθνικές εταιρείες και τις πάνω από 23 εκατομμύρια μικρομεσαίες. Σύμφωνα με την Modernisation Directive(που αποτελεί οδηγία που ψηφίστηκε το 2003 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την υποβολή εκθέσεων μη οικονομικών στοιχείων) οι εταιρείες υποχρεούνται να αναλύουν μη χρηματοοικονομικούς δείκτες απόδοσης των δραστηριοτήτων τους συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για τα περιβαλλοντικά και

εργασιακά θέματα. Για την επιβολή εκθέσεων μη οικονομικών στοιχείων η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διάφορα επιτακτικά εργαλεία όπως τα Modernisation Directive, European Pollutant release κ.α. Εκτός από αυτές τις δεσμευτικές πράξεις το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (Eco Management and Audit Scheme) της ΕΕ έχει υποχρεωτικές συνέπειες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων για περιβαλλοντικά ζητήματα επιχειρήσεων που εγγράφονται στην EMAS. Τέλος ορισμένες χώρες χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά μέσα για την προώθηση της υποβολής εκθέσεων ΕΚΕ. Τέτοιο παράδειγμα είναι η Ισπανία η οποία σύμφωνα με τον νόμο για την Οικονομική Βιωσιμότητα, (Sustainable Economic Act) δημιούργησε κίνητρα για τις επιχειρήσεις ώστε αυτές να συμπεριλάβουν ή να αναπτύξουν στρατηγικές ΕΚΕ συμπεριλαμβανόμενων και των υποβολών εκθέσεων. Ο νόμος αυτός υπαγορεύει ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να παρέχει στις εταιρείες, καθοδήγηση και δείκτες ώστε να στηρίξει την αυτό-αξιολόγηση σε σχέση με την Εταιρική Κοινωνική τους Ευθύνη.

4. Συνεισφορά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Η συνεισφορά των επιχειρήσεων σε τομείς όπως η παραγωγή ενέργειας, η βιομηχανία και η μεταποίηση, οι μεταφορές και η οικοδόμηση επικεντρώνεται στην καινοτομία και τις επενδύσεις σε καθαρές τεχνολογίες προϊόντων και διαδικασιών παραγωγής που προστατεύουν το περιβάλλον και σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη βιώσιμη κινητικότητα. Στην στρατηγική της Ευρώπης 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθορίζει την προτεραιότητα της βιώσιμης ανάπτυξης να βασίζεται σε μια αποδοτικότερη χρήση των πόρων, σε μια πιο "πράσινη" και ανταγωνιστική οικονομία.

Τα κράτη μέλη διαβλέπουν σημαντικές ευκαιρίες στην κίνηση για μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, όπως η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και η δημιουργία "πράσινων" θέσεων εργασίας σε τομείς της βιομηχανίας που σχετίζονται με την προστασία του κλίματος. Όλο και περισσότερες εταιρείες αναγνωρίζουν ότι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής θα δημιουργήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις ίδιες, παρέχοντας τους την δυνατότητα να ευημερούν σε μια οικονομία με χαμηλές εκπομπές άνθρακα και αποδοτικότερη χρήση των πόρων.

Ένας πιθανός τρόπος ενημέρωσης σχετικά με τις εκπομπές αερίων των επιχειρήσεων είναι η εισαγωγή εύκολα προσβάσιμων διαδικτυακών εργαλείων. Ως μέρος του νόμου Grenelle του 2009 στην Γαλλία (που υποδείκνυε τα βασικά σημεία της πολιτικής για την οικολογική βιώσιμη ανάπτυξη) , η Γαλλική Υπηρεσία για την Διαχείριση του Περιβάλλοντος και την Ενέργειας(ADEME), εισήγαγε μια νέα έκδοση στο λογισμικό αποτύπωμα του άνθρακα "Bilan Carbone" το 2010, ένα εργαλείο πολλαπλών βημάτων για την αξιολόγηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι εκπομπές αερίων αξιολογούνται και έπειτα μετράται η ευπάθεια της εταιρείας στις διακυμάνσεις των τιμών της ενέργειας και παρουσιάζεται μια έκθεση για την φορολόγηση των εκπομπών των αερίων αυτών. Το 2009 πραγματοποιήθηκαν 2.000 αξιολογήσεις εκπομπών άνθρακα κυρίως από εταιρείες(85%), κοινότητες(10%) και διοικήσεις(5%).

5. Μικρομεσαίες επιχειρήσεις (SMEs).

Τα 23 εκατομμύρια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχουν περίπου 75 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και αντιπροσωπεύουν το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων. Οι ΜΜΕ αποτελούν κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της περιφερειακής και αγροτικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, για να εκπληρώσει η ΕΚΕ τους κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς και οικονομικούς της στόχους, η ενεργός συμβολή των ΜΜΕ είναι ζωτικής σημασίας. Η "Δράση των μικρών επιχειρήσεων" για την Ευρώπη το 2008 αποτελεί σημαντικό έγγραφο σχετικά με την πολιτική των ΜΜΕ και αναγνωρίζει την αειφόρο ανάπτυξη ως βασική πρόκληση για τις ΜΜΕ στο πλαίσιο της οποίας θα πρέπει οι ΜΜΕ να υιοθετήσουν πιο βιώσιμη παραγωγή και καινοτόμα επιχειρησιακά μοντέλα. Οι δράσεις που περιγράφονται στο έγγραφο αυτό έχουν σχεδιαστεί για την στήριξη των ΜΜΕ και της κοινωνικής οικονομίας. Ομοίως, στο πλαίσιο στρατηγικής «EU 2020 strategy» η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει την σπουδαιότητα της ΕΚΕ στις ΜΜΕ για την ανάπτυξη, την δημιουργία θέσεων εργασίας, και την αειφόρο συλλογή και ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών σχετικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο υποστήριξης της ΕΚΕ στις ΜΜΕ.

Ακριβώς επειδή η ΕΚΕ αρχικά δημιουργήθηκε κυρίως από και για τις μεγαλύτερες εταιρείες έχουν παρθεί δημόσιες πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην εξοικείωση των ΜΜΕ με τις πρακτικές προσεγγίσεις της ΕΚΕ. Το 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την έκθεση ‘‘Ευκαιρία και Ευθύνη’’, η οποία αναδεικνύει τρόπους με τους οποίους οι ΜΜΕ μπορούν να υιοθετήσουν πρακτικές της ΕΚΕ με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ακόμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδότησε το έργο ‘‘Leonardo da Vinci’’ για την βιωσιμότητα και την κοινωνική ευθύνη, μέσω της εκπαίδευσης των ΜΜΕ, με στόχο τη μεταφορά και την περαιτέρω ανάπτυξη μιας καινοτόμου μεθοδολογίας με βάση την προσέγγιση Balanced Scorecard (ένα στρατηγικό εργαλείο διαχείρισης των επιδόσεων) για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής ΕΚΕ στις ΜΜΕ στην Ευρώπη. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν εταιρείες από τη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Ισπανία, την Λετονία κ.α. από το 2008 έως το 2010.

Η Ελλάδα ξεκίνησε δύο έργα που σχετίζονταν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το Περιβάλλον (Environment European Commission) το 2010 στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος ‘‘Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα’’ και το οποίο συγχρηματοδοτούταν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (European Regional Development Fund). Το πρώτο έργο, ‘‘Πράσινες Υποδομές 2010’’ περιλάμβανε δραστηριότητες που αφορούσαν στην εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Το δεύτερο έργο ‘‘Πράσινη Επιχείρηση 2010’’ είχε ως στόχο να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών προβληματισμών στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

6. Κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (SRI).

Οι ρίζες των Κοινωνικά Υπεύθυνων Επενδύσεων (Socially Responsible Investments) ανιχνεύονται στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου το 1920 η εκκλησία των Μεθοδιστών απέφευγε να χρηματοδοτήσει εταιρείες που επενδύουν στην παραγωγή αλκοόλ και τα τυχερά παιχνίδια. Οι **κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις**, συνδυάζουν χρηματοοικονομικούς επενδυτικούς στόχους με το ενδιαφέρον ταυτόχρονα στραμμένο στα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και ηθικά ζητήματα καθώς και στα ζητήματα της

εταιρικής διακυβέρνησης. Η Ευρώπη αποτελεί την πιο δυναμική περιοχή για τις επενδύσεις αυτές, των οποίων τα περιουσιακά στοιχεία υπό διαχείριση στην Ευρώπη έφθασαν τα 2.665 δισεκατομμύρια ευρώ στο τέλος του 2007. Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε μια πανευρωπαϊκή δημόσια συζήτηση σχετικά με το πως να εξασφαλίσει επαρκείς, βιώσιμες και ασφαλείς συντάξεις καθώς και το πως μπορεί να υποστηρίξει καλύτερα τις εθνικές προσπάθειες για αυτό τον σκοπό. Στη συνέχεια, θα εξετάζε τις καλύτερες ιδέες για την μελλοντική δράση για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα συνταξιοδοτικά ταμεία προσανατολίζονται μακροπρόθεσμα στις επενδυτικές τους αποφάσεις. Με τον τρόπο αυτό διαχειρίζονται σημαντικά ποσά των περιουσιακών στοιχείων και αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση και για τους υπόλοιπους παράγοντες της αγοράς, στο να γίνουν προσκείμενοι στις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις.

Επτά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν επί του παρόντος συγκεκριμένους εθνικούς κανονισμούς κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων που καλύπτουν τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα. Αυτά είναι: το Ηνωμένο Βασίλειο(2000), η Γαλλία(2001), η Γερμανία(2001), η Σουηδία(2001), το Βέλγιο(2004), η Αυστρία(2005) και η Ιταλία(2004). Ένα παράδειγμα κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων είναι ο νόμος του Βελγίου κατά της χρηματοδότησης των όπλων, το 2007, που αποτέλεσε την πρώτη χώρα που δημοσίευσε ένα νόμο που απαγόρευε την χρηματοδότηση της παραγωγής, του εμπορίου και της χρήσης πυρομαχικών ενώ ταυτόχρονα απαγόρευε την χορήγηση κάθε είδους πιστώσεων, δανείων ή τραπεζικών εγγυήσεων για τέτοιου είδους εταιρείες.

7. Εκπαίδευση και ΕΚΕ

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην εκπαίδευση σημαίνει συστηματική ενσωμάτωση των θεμάτων της ΕΚΕ στα προγράμματα σπουδών, στη διδασκαλία και στις διαδικασίες μάθησης. Οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες μπορούν να αποτυπωθούν σε διάφορα επίπεδα της εκπαίδευσης: στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση που αποτελεί τα πρώτα 5 με 7 χρόνια επίσημης δομημένης εκπαίδευσης. Την δευτεροβάθμια εκπαίδευση που είναι τα σχολεία, και τα λύκεια. Και την ανώτατη εκπαίδευση που είναι η προπτυχιακή και μεταπτυχιακή εκπαίδευση σε κολέγια και πανεπιστήμια. Επίσης άλλη εκπαίδευση, μπορεί να

επικεντρώνεται στη δια'βίου μάθηση και μπορεί να περιλαμβάνει εκπαίδευση διοικητικών στελεχών σε πανεπιστήμια, επαγγελματική εκπαίδευση ενηλίκων και σεμινάρια για υπαλλήλους.

Μία διεθνής έρευνα του 2008, που έγινε από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Διαχείριση της Ανάπτυξης και το Πανεπιστήμιο του Νότιγγαμ, ανακάλυψε και θετικές και αρνητικές τάσεις της ΕΚΕ στην ανώτατη εκπαίδευση. Συνολικά, υπήρχαν ενδείξεις ότι η ΕΚΕ κέρδιζε έδαφος σαν αντικείμενο στις σπουδές της διοίκησης επιχειρήσεων. Προπτυχιακά μαθήματα έτειναν να περιλαμβάνουν ένα θεμελιώδες μάθημα για τον ρόλο των επιχειρήσεων στην κοινωνία, ενώ υπήρχε ακόμα εμφανής αύξηση στον αριθμό των ειδικευμένων προγραμμάτων Master και υποστήριξη για διδακτορικούς φοιτητές, στο πεδίο αυτό. Όμως, στις σχολές διοίκησης επιχειρήσεων, δεν υφίσταται απόδειξη πώς υπήρχε πρόοδος των θεμάτων ΕΚΕ στα προγράμματα MBA και γενικά στα μεταπτυχιακά προγράμματα ή στις υποτροφίες διοικητικών στελεχών. Αυτό μπορεί να συνέβαινε γιατί πολλά ανώτατα ιδρύματα, βλέπουν την ΕΚΕ και την βιωσιμότητα σαν ξεχωριστό κομμάτι του προγράμματος σπουδών στην διοίκηση επιχειρήσεων και οικονομικών, και όχι ως ένα σημαντικό παράγοντα στη διεθνή και ευρωπαϊκή οικονομία που μπορεί να αλλάξει εξ'ολοκλήρου τις συνθήκες της επιχειρηματικότητας.

Το 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε το 'Στρατηγικό πλαίσιο για τις Ευρωπαϊκές εταιρείες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση'', το οποίο δίνει έμφαση στον ρόλο κλειδί της εκπαίδευσης για να επιτευχθεί ένα προσοδοφόρο, δίκαιο και περιβαλλοντικά βιώσιμο μέλλον για την Ευρώπη. Για παράδειγμα στο Πολωνικό εκπαιδευτικό σύστημα, η γνώση για τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης συμπεριλήφθηκε στο νομοσχέδιο για την εκπαίδευση, και επίσης στον κανονισμό του βασικού προγράμματος σπουδών της δημοτικής εκπαίδευσης.

Στη Φινλανδία, περιβαλλοντικά θέματα περιλαμβάνονται στα σχολικά προγράμματα σπουδών, όπως στο εθνικό βασικό πρόγραμμα σπουδών για επαγγελματικές σπουδές (2008-10) που συντονίζεται από το Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης. Οι στόχοι της εκπαίδευσης για βιώσιμη ανάπτυξη στα Φινλανδικά εθνικά προγράμματα σπουδών έχουν σκοπό να αυξήσουν την κατανόηση της σύνδεσης μεταξύ της ανθρώπινης ευεξίας, της οικονομίας και της προστασίας του περιβάλλοντος, και να εγκαθιδρύσει επαγγελματικές σπουδές οι οποίες παρέχουν προαπαιτούμενα για την πιο βιώσιμη ανάπτυξη των κλάδων

της βιομηχανίας. Στην Ισπανία, το κρατικό συμβούλιο για την ΕΚΕ έθεσε το 2008 μια Ομάδα Εκπαίδευσης της ΕΚΕ για να ενδυναμώσει και να προωθήσει τις πολιτικές αυτές. Το πλαίσιο αναφοράς, στο θέμα αυτό είναι, η ενσωμάτωση της ΕΚΕ στα πανεπιστήμια και στις σχολές επιχειρήσεων καθώς και στην διδακτέα ύλη καινοτομιών και έρευνας.

Η Γερμανία έχει επίσης αναπτύξει κάποιες πρωτοβουλίες με στόχο να προάγει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην εκπαίδευση. Για παράδειγμα, η Ομοσπονδιακή κυβέρνηση στοχεύει στο να ενδυναμώσει περαιτέρω τα δίκτυα μεταξύ των σχολείων και των επιχειρήσεων.

8. Δημόσιες συμβάσεις και ΕΚΕ.

Υπάρχουν δύο τομείς στους οποίους η κυβέρνηση αναλαμβάνει έναν πιο ενεργό ρόλο. Αυτοί είναι η επένδυση και η κατανάλωση. Οι δημόσιες συμβάσεις ανέρχονται ετησίως στο 17% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου οι δημόσιες συμβάσεις έχουν σημαντικές δυνατότητες για τη υποστήριξη της ΕΚΕ μεταξύ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Υπάρχουν τρεις αντιλήψεις όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις. Η ευρύτερη αντίληψη είναι η βιώσιμη δημόσια αντίληψη, σύμφωνα με την οποία οι δημόσιες αρχές επιδιώκουν να επιτύχουν την κατάλληλη ισορροπία μεταξύ των τριών πυλώνων αειφόρου ανάπτυξης, την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική, κατά την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών. Πράσινες δημόσιες συμβάσεις είναι η διαδικασία κατά την οποία οι δημόσιες αρχές λαμβάνουν υπόψη τους την περιβαλλοντική διάσταση σε διαγωνισμούς για αγαθά και υπηρεσίες. Τέλος, οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις αναφέρονται σε ενέργειες που έχουν να κάνουν με την προώθηση ευκαιριών απασχόλησης, αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ένταξη, την κοινωνική οικονομία, τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, της προσβασιμότητας και σχεδιασμού για όλους, δίκαια και ηθικά θέματα εμπορίου και ευρύτερη εκούσια συμμόρφωση με την ΕΚΕ, τηρώντας πάντα τις αρχές της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ακόλουθων οδηγιών της για τις δημόσιες συμβάσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπήρξε κινητήρια δύναμη των Δημόσιων Συμβάσεων για το Πράσινο (Green Public Procurement). Το 2013 τόνισε τη σημασία τους και κάλεσε τα κράτη-μέλη να θεσπίσουν εθνικά σχέδια δράσης. Το 2014 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

εξέδωσε δύο οδηγίες που αποσκοπούν στην αποσαφήνιση, την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό της υφιστάμενης ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί των δημοσίων συμβάσεων. Οι οδηγίες 2004/18/EC και 2004/17/EC παρέχονται με σκοπό να συμπεριληφθούν στις δημόσιες συμβάσεις περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Με τον τρόπο αυτό, οι δυο οδηγίες διευκολύνουν τις Δημόσιες Συμβάσεις για το Πράσινο και τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις. Από τον παρόντα κανονισμό σήμα κατατεθέν της ΕΚΕ είναι η προώθηση της εθελοντικής υιοθέτησης των πολιτικών για τις Δημόσιες Συμβάσεις για το Πράσινο μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν κατευθυντήριες γραμμές, εργαλειοθήκες, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, μελέτες και αξιολογήσεις. Τον Ιούλιο του 2008 η Ευρωπαϊκή Ένωση δημοσίευσε μια το έγγραφο "Δημόσιες συμβάσεις για ένα καλύτερο περιβάλλον", που σαν στόχο είχε την συμμόρφωση στον κοινό πυρήνα κριτηρίων των Δημόσιων Συμβάσεων για το Πράσινο. Τον Ιούλιο του 2010 έκανε διαθέσιμη μια δεύτερη ομάδα κριτηρίων των συμβάσεων αυτών για οκτώ νέες κατηγορίες προϊόντων. Το πλαίσιο της Πορτογαλίας για το περιβάλλον αποκαλύπτει πως η Πορτογαλία είναι το μόνο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο οποίο η Δημόσια Δέσμευση για το Περιβάλλον είναι νομικά δεσμευτική. Το 2010, συμφωνήθηκε πως μέρος του πλαισίου αυτού θα γίνει υποχρεωτικό για το σύνολο της κεντρικής διοίκησης και προαιρετικό για την τοπική διοίκηση.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η κίνηση της Ερευνητικής Πρωτοβουλίας των Μικρών Επιχειρήσεων (Small Business Research Initiative) από το Ηνωμένο Βασίλειο. Ένα εμπορικό σύστημα προμηθειών που ξεκίνησε για πρώτη φορά στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2001. Το ίδιο αναθεωρήθηκε σημαντικά τον Απρίλιο του 2009. Το νέο αυτό πρόγραμμα στοχεύει να χρησιμοποιήσει τις κυβερνητικές συμβάσεις ώστε να οδηγηθεί σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, με σκοπό να καλύψει τις μελλοντικές ανάγκες για προμήθεια των τμημάτων.

Έτσι, η Ερευνητική αυτή Πρωτοβουλία των Μικρών Επιχειρήσεων έχει ως στόχο να υποστηρίξει το πρώιμο στάδιο της υψηλής τεχνολογίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων παρέχοντάς τους μεγαλύτερη πρόσβαση σε ευκαιρίες έρευνας, ανάπτυξης αλλά και ολοκληρωμένη πληροφόρηση σχετικά με μια ευρεία ποικιλία περιβαλλοντικών πτυχών και ζητημάτων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Q6.1-9 For each of the following types of companies, do you think that they make efforts to behave responsibly towards society in (OUR COUNTRY)? % Total 'Yes'

		Food production and agriculture companies	Retail and supermarkets	Information, communication and technology (ICT) companies	Clothes and shoe manufacturing companies	Pharmaceutical companies	Construction companies	Chemical companies	Financial and banking companies	Mining and oil & gas industry companies
	EU27	70%	67%	62%	51%	50%	49%	40%	34%	34%
	BE	70%	68%	61%	50%	62%	66%	48%	37%	30%
	BG	60%	65%	66%	59%	52%	47%	37%	58%	32%
	CZ	56%	52%	57%	45%	52%	46%	37%	47%	31%
	DK	73%	67%	62%	38%	63%	61%	45%	44%	47%
	DE	68%	70%	63%	45%	44%	48%	42%	38%	36%
	EE	72%	57%	59%	44%	37%	43%	26%	44%	23%
	IE	89%	79%	76%	56%	69%	37%	52%	25%	37%
	EL	67%	62%	66%	60%	47%	41%	27%	23%	25%
	ES	76%	65%	62%	58%	54%	30%	42%	17%	37%
	FR	61%	56%	56%	38%	37%	59%	35%	23%	20%
	IT	67%	65%	56%	54%	38%	35%	27%	18%	24%
	CY	71%	73%	68%	52%	61%	59%	34%	38%	33%
	LV	75%	72%	71%	48%	52%	49%	46%	56%	27%
	LT	64%	65%	73%	62%	51%	55%	47%	60%	35%
	LU	69%	72%	64%	45%	43%	63%	34%	54%	30%
	HU	59%	58%	59%	39%	58%	35%	38%	40%	35%
	MT	78%	74%	80%	55%	69%	40%	40%	70%	31%
	NL	86%	84%	67%	53%	47%	64%	52%	43%	44%
	AT	78%	74%	64%	50%	51%	56%	43%	42%	39%
	PL	74%	61%	66%	69%	46%	59%	49%	49%	48%
	PT	82%	80%	78%	81%	69%	59%	52%	44%	47%
	RO	62%	71%	74%	64%	67%	56%	37%	56%	37%
	SI	68%	62%	65%	51%	57%	23%	45%	28%	42%
	SK	52%	51%	59%	47%	38%	46%	37%	43%	29%
	FI	85%	79%	62%	58%	67%	58%	56%	62%	42%
	SE	78%	75%	61%	37%	52%	56%	42%	38%	40%
	UK	71%	73%	58%	51%	56%	57%	47%	33%	38%
	HR	62%	57%	60%	54%	47%	38%	35%	35%	36%
	TR	63%	77%	72%	70%	69%	69%	37%	64%	41%
	US	75%	80%	74%	57%	57%	74%	55%	47%	53%
	CN	62%	76%	78%	69%	55%	67%	53%	62%	61%
	IN	65%	67%	78%	67%	69%	63%	58%	71%	61%
	BR	75%	68%	74%	62%	69%	64%	55%	62%	66%
	IL	56%	55%	58%	47%	52%	37%	33%	40%	27%

Highest percentage per country	<i>Lowest percentage per country</i>
Highest percentage per item	Lowest percentage per item

Πίνακας: Έρευνα της Flash Eurobarometer για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Που καταδεικνύει τους τύπους των εταιρειών που θεωρούνται κοινωνικά υπεύθυνες σε κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πρώτες αυτές της παραγωγής τροφίμων.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

1. R.Mullerat, “*Corporate Social Responsibility: A European Perspective*”, published with the support of the European Commission, June 2013, p.5-6
2. <http://www.grantthornton.co.uk/insights/trends-in-corporate-social-responsibility-2014/>
https://books.google.gr/books?hl=en&lr=&id=zNMgqJijZUUC&oi=fnd&pg=PA317&dq=britain+o+n+csr&ots= ipCVpDgk7&sig=uxffNxYDSm9khweqrGyG9JO5IPw&redir_esc=y#v=onepage&q=britain%20on%20csr&f=false
<http://www.simplycsr.co.uk/>
R.Mullerat, “*Corporate Social Responsibility: A European Perspective*”, p.7
3. <http://www.charitychoice.co.uk/blog/5-great-uk-companies-that-are-getting-corporate-social-respo/189>
4. <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/economic-diplomacy-foreign-trade/corporate-social-responsibility/france-s-domestic-csr-policy/article/the-state-a-responsible-economic>
5. <https://www.cofrac.fr/>
6. <http://www.michelin.com/fre/developpement-durable/performance-et-responsabilite/developpement-durable-gouvernance>
7. <http://www.bmas.de/EN/Services/Publications/a408-csr-made-in-germany.html>
8. http://www.bosch.com/en/com/sustainability/corporatemanagement/global_culture/social_responsibility/social_responsibility.html
9. <http://www.amb-norvegia.it/Norsk/Naringsliv/CSR-Country-Report-2014-Italy/#.V4YG4ZUkrIU>
10. <http://www.csr.unioncamere.it/P42A0C378S370/Buone-pratiche-di-CSR.htm>
11. <https://juanvillamayor.wordpress.com/2011/02/22/csr-made-in-spain/>
12. http://www.inditex.com/en/our_group/business_model
13. R.Mullerat, “*Corporate Social Responsibility: A European Perspective*”, p.11-12
14. http://www.ikea.com/ms/en_GB/the_ikea_story/people_and_the_environment/
<http://www.uppsatser.se/om/ikea+and+CSR+like+hand+in+glove/>
15. R.Mullerat, “*Corporate Social Responsibility: A European Perspective*”, p.12-13
16. <http://www.carlsberggroup.com/csr/ReportingonProgress/Pages/default2013.aspx>
<http://www.businessinsider.com/biggest-beer-companies-in-the-world-2016-1>
17. <http://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/dce-csr-managers-survey.html>
18. <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>
19. <http://www.csreurope.org/rbf-poland>
20. https://en.wikipedia.org/wiki/General_Confederation_of_Italian_Industry
21. <http://www.grantthornton.co.uk/insights/trends-in-corporate-social-responsibility-2014/>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση:

- 1) Perrini, Pogutz, Tencati, “*Developing Corporate Social Responsibility*”, Milan, Italy. 2006
- 2) Ward, Smith, “Corporate Social Responsibility at a Crossroads: Futures for CSR in the UK to 2015”, International Institute for Environment and Development, London
- 3) R.Mullerat, “Corporate Social Responsibility: A European Perspective”, published with the support of the European Commission, June 2013

Ελληνική:

- 1) “Παγκοσμιοποίηση και κοινωνική ασφάλιση”, πρακτικά του διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου “Παγκοσμιοποίηση: Ψευδαισθήσεις και πραγματικότητα”, Εκδόσεις Επτάλοφος, 2006

Διαδίκτυο

1. <http://www.grantthornton.co.uk>
<https://books.google.gr>
2. <http://www.charitychoice.co.uk>
3. <http://www.diplomatie.gouv.fr>
4. <https://www.cofrac.fr>
5. <http://www.michelin.com>
6. <http://www.bmas.de>
7. <http://www.bosch.com>
8. <http://www.amb-norvegia.it>
9. <http://www.csr.unioncamere.it>
10. <https://juanvillamayor.wordpress.com>
11. <http://www.inditex.com>
12. <http://www.ikea.com>
13. <http://www.carlsberggroup.com>
<http://www.businessinsider.com>
14. <http://www2.deloitte.com>
15. <http://ec.europa.eu>
16. <http://www.csreurope.org>
17. <https://en.wikipedia.org>

Κεφάλαιο 4: Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ελλάδα

4.1 Ελληνικοί φορείς ΕΚΕ

1) Το ελληνικό δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR Hellas)¹

Ένας από του βασικούς στόχους του Ευρωπαϊκού δικτύου για την ΕΚΕ είναι η υποστήριξη δημιουργίας αντίστοιχων Εθνικών Δικτύων.

Για τον λόγο αυτό, τον Νοέμβριο του 1999, συντονισμένες προσπάθειες από 13 μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις, μαζί με 3 από τους μεγαλύτερους συλλογικούς επιχειρηματικούς φορείς, κατέληξαν στην υπογραφή της διακήρυξης για την ίδρυση του Ελληνικού Δικτύου για την Κοινωνική Συνοχή. Το καταστατικό της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας, κατατέθηκε στο Πρωτοδικείο Αθηνών την 15^η Ιουνίου 2000 και έκτοτε τροποποιήθηκε 2 φορές. Με την τροποποίηση του καταστατικού, άλλαξε και η ονομασία του δικτύου σε **Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη** και την αντίστοιχη αγγλική απόδοση “Hellenic Network for Corporate Social Responsibility”.

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μελών του της 27^{ης} Νοεμβρίου 2002 και μετά από απαιτούμενες ενέργειες, το Δίκτυο άλλαξε την νομική μορφή του σε μη κερδοσκοπικό σωματείο, που εκ νέου καταχωρήθηκε στο Πρωτοδικείο Αθηνών με την ίδια ονομασία και τον ίδιο διακριτικό τίτλο.

Το Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ αποτελεί τον εθνικό αντιπρόσωπο στο Πανευρωπαϊκό Δίκτυο CSR Europe. Μέλη του Δικτύου σήμερα είναι δεκάδες ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες είναι ευαισθητοποιημένες σε θέματα που αφορούν την κοινωνία και το περιβάλλον και έχουν εντάξει στις επιχειρησιακές στρατηγικές τους προγράμματα τα οποία:

- ✓ Συμβάλλουν στην οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών όπου δραστηριοποιούνται.
- ✓ Ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν οι δραστηριότητες τους στο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους.

- ✓ Διαμορφώνουν για τους εργαζόμενους κατάλληλες συνθήκες εργασίας, υγιεινής και ασφάλειας.
- ✓ Προσφέρουν ίσες ευκαιρίες απασχόλησης και επαγγελματικής εξέλιξης σε όλους, χωρίς διακρίσεις.
- ✓ Παρέχουν στους μετόχους τους, μέσω της ορθής κοινωνικής και περιβαλλοντικής διαχείρισης, ικανοποιητική απόδοση.

Βασική αποστολή του Ελληνικού Δικτύου είναι η προώθηση της έννοιας της κοινωνικής ευαισθησίας και ευθύνης των επιχειρήσεων και η προαγωγή της ιδέας της κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα, μέσα από την ανάδειξη και αξιοποίηση καλών πρακτικών. Με αντικειμενικό σκοπό την ευαισθητοποίηση όλο και περισσότερων επιχειρήσεων, ως προς την ένταξη στρατηγικών ΕΚΕ στις δραστηριότητές τους, το Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ έχει θέσει ως στόχους:

- ❖ Την συνεχή ενημέρωση και διάδοση πληροφοριών στον τομέα της ΕΚΕ.
- ❖ Την δικτύωση και την συνεργασία με επιχειρήσεις, συλλογικούς και άλλους φορείς, σε κάθε επίπεδο, για την ανταλλαγή και διάχυση πληροφοριών.
- ❖ Την ευαισθητοποίηση της επιχειρηματικής κοινότητας και του κοινού, στην κοινωνική δράση και την συμβολή των επιχειρήσεων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- ❖ Την κινητοποίηση και ανάπτυξη συνεργασιών για την προώθηση προγραμμάτων συλλογικής προσφοράς καθώς και για την από κοινού αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων.
- ❖ Την μεταφορά, την προσαρμογή και την διάδοση καλών πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής συνοχής και της ΕΚΕ.
- ❖ Την ανάπτυξη δράσης οποιασδήποτε μορφής εκ μέρους των επιχειρήσεων, με στόχο την επίτευξη των σκοπών του Δικτύου.

Τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν οι επιχειρήσεις από την ένταξη τους στο Δίκτυο συνίσταται σε:

- i. Πληροφόρηση μέσω της ιστοσελίδας, ενημερωτικό φυλλάδιο (newsletter), με ειδικές συναντήσεις και συνέδρια.
- ii. Συμβουλές και κατάρτιση.

- iii. Συμμετοχή στον διάλογο για την ΕΚΕ.
- iv. Ανάπτυξη καλών πρακτικών και ανταλλαγή εμπειριών.
- v. Ανάπτυξη εξειδικευμένων εργαλείων.
- vi. Δυνατότητες προβολής σε όλα τα επικοινωνιακά μέσα.

2) Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)²

Ο ΣΕΒ είναι ιδρυτικό μέλος του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και συμμετέχει στο ΔΣ του Δικτύου. Είχε ενεργό συμμετοχή στην έκδοση του πρώτου καταλόγου Καλών Πρακτικών των επιχειρήσεων - μελών του Δικτύου.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο ΣΕΒ συμμετέχει στην αρμόδια για θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης Ομάδα Εργασίας της UNICE (Ενώσης Ευρωπαϊκών Βιομηχανικών και Εργοδοτικών Συνδέσμων), στην Συμμαχία για την εταιρική κοινωνική ευθύνη μεταξύ Ευρωπαϊκής Επιτροπής και UNICE και στην Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για την εταιρική κοινωνική ευθύνη και τον οικονομικό τομέα. Επίσης το 2008 ιδρύθηκε από 31 ελληνικές επιχειρήσεις - μέλη του ΣΕΒ το Συμβούλιο ΣΕΒ για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, που αποτελεί μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία με στόχο να αποτελέσει τον ισχυρό και δυναμικό συντελεστή των επιχειρήσεων που θέλουν και μπορούν να παίξουν ηγετικό ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στην ελληνική επιχειρηματική πραγματικότητα. Το Συμβούλιο ΣΕΒ για την Βιώσιμη Ανάπτυξη προωθεί δράσεις επικοινωνίας, ενημέρωσης και επιμόρφωσης των μελών και της κοινωνίας γενικότερα, δράσεις συνεργασίας και ενέργειες προβολής της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης. Το Συμβούλιο συμμετέχει στο περιφερειακό δίκτυο του World Business Council for Sustainable Development (WBCSD).

3) Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής (EBEN GR)³

Το EBEN GR ιδρύθηκε το 2005 και είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιχειρηματικής Ηθικής (European Business Ethics Network) , με κύρια δραστηριότητα την προώθηση της εταιρικής ηθικής σε όλους τους τομείς της σύγχρονης

ζωής μέσω της συνεχούς εκπαίδευσης των εργαζομένων και της παρουσίασης σύγχρονων μεθόδων ανάπτυξης, καθώς και της καλλιέργειας εταιρικής κουλτούρας που διασφαλίζει τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων μερών. Το EBEN GR έχει σαν όραμα την διάδοση αξιών και μεθόδων επιχειρηματικής ηθικής στα μέλη του και σε όλες τις ελληνικές επιχειρήσεις και οργανισμούς. Για την καλλιέργεια επιθυμητού τρόπου διοίκησης προτείνει την αξιολόγηση – ανάπτυξη μέσω του Μοντέλου Επιχειρηματικής Ηθικής EBEN GR. Το μοντέλο αυτό έχει ως βάση του τις αξίες και αρχές ενός καθολικά αποδεκτού Κώδικα Επιχειρηματικής Ηθικής Δεοντολογίας (ΚΚΕΗ) και την διάχυση του σε όλα τα συστήματα, καθώς και τις Ενέργειες Διαδικασιών της Επιχειρηματικής Ηθικής, δηλαδή βασίζεται στην Εταρική Διακυβέρνηση και την ΕΚΕ.

4) Quality Net Foundation⁴

Είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που προωθεί την Κοινωνική Υπευθυνότητα. Έχει δημιουργήσει το εθνικής εμβέλειας πρόγραμμα **Είναι Ευθύνη Όλων μας**, στο οποίο εντάσσονται κοινωνικές δράσεις που συνεισφέρουν σε εθνικούς στόχους για την επίλυση σοβαρών κοινωνικών ζητημάτων. Οι δράσεις αυτές έχουν μετρήσιμα αποτελέσματα, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Global Reporting Initiative (GRI) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

5) Great Place to Work Institute⁵

Το Great Place to Work Institute είναι ένας φορέας έρευνας και μελέτης των παραγόντων που συντελούν στην δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ εργαζομένων και ανώτατης διοίκησης. Μέσα από τις διαχρονικές μελέτες του Ινστιτούτου έχει αποδειχθεί ότι οι επιχειρήσεις που στηρίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη γνωρίζουν μεγαλύτερη παραγωγικότητα και κερδοφορία, αναπτύσσουν σημαντικές καινοτομίες, παρουσιάζουν χαμηλό ποσοστό αποχώρησης προσωπικού, καταβάλλουν λιγότερα έξοδα για δαπάνες υγείας και έχουν ικανοποιημένους και πιστούς πελάτες. Βασική πεποίθηση του φορέα είναι ότι ένας οργανισμός που επενδύει στους ανθρώπους του, επενδύει και στην επιτυχία του. Ειδικά στην περίοδο που διανύουμε, είναι σίγουρο πως οι εταιρείες που φροντίζουν και μεριμνούν για το ανθρώπινο δυναμικό τους, θα ανταποκριθούν καλύτερα στις νέες απαιτήσεις. Το **Great Place to Work Institute** διοργανώνει

κάθε χρόνο την έρευνα **BESTWORKPLACES** για την αξιολόγηση των εταιρειών με το καλύτερο εργασιακό περιβάλλον στην Ελλάδα.

Συντάχθηκε από το Great Place to Work Institute Hellas με την ακαδημαϊκή συνεργασία του ALBA Graduate Business School και δημοσιεύτηκε στις 11 Απριλίου 2010. Η λίστα Best Workplaces Hellas 2010 χωρίζεται σε δύο κατηγορίες μεγέθους: στις 10 καλύτερες εταιρείες με πάνω από 250 εργαζομένους και στις 10 καλύτερες εταιρείες με 50 έως 250 εργαζομένους.

250+ εργαζόμενοι

- **1. Pfizer Hellas**

300 εργαζόμενοι

www.pfizer.gr

Κλάδος: Advertising & Marketing // Advertising

Ιδιοκτησιακό καθεστώς: Ιδιωτικός Τομέας

- **2. Διαμαντής Μασούτης Α.Ε.**

6183 εργαζόμενοι

www.masoutis.gr

Κλάδος: Retail // Food/Grocery

Ιδιοκτησιακό καθεστώς: Ιδιωτικός Τομέας

- **3. NN Hellas (πρώην ING Greece)**

424 εργαζόμενοι

www.nn-group.com

Κλάδος: Financial Services & Insurance // Life Insurance

Ιδιοκτησιακό καθεστώς: Μετοχική Εταιρία

50-250 εργαζόμενοι

- 1. *AbbVie Φαρμακευτική*

103 εργαζόμενοι

www.abbvie.com

Κλάδος: Biotechnology & Pharmaceuticals //
Pharmaceuticals

Ιδιοκτησιακό καθεστώς: Ιδιωτικός Τομέας

- 2. *MARS Group (Hellas)*

158 εργαζόμενοι

www.mars.com

Κλάδος: Manufacturing & Production // Food products

Ιδιοκτησιακό καθεστώς: Ιδιωτικός Τομέας

- 3. *Microsoft Hellas*

71 εργαζόμενοι

www.microsoft.com

Κλάδος: Information Technology

20-49 εργαζόμενοι

- 1. *SAS Institute*

32 εργαζόμενοι

www.sas.com

Κλάδος: Information Technology // Software

Ιδιοκτησιακό καθεστώς: Ιδιωτικός Τομέας

- 2. *PCS*

37 εργαζόμενοι

www.pcs.gr

Κλάδος: Information Technology // Software
Ιδιοκτησιακό καθεστώς: Ιδιωτικός Τομέας

- 3. *ActionAid Ελλάς*

38 εργαζόμενοι

www.actionaid.gr

Κλάδος: Non-profit and Charity Organizations

6) EuroCharity⁶

Η **EuroCharity** είναι μέλος του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και έχει υπογράψει το Διεθνές Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών. Στα μέλη της περιλαμβάνονται εταιρείες, μη κυβερνητικοί και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, δημόσιοι φορείς, εκπαιδευτικά ιδρύματα, μέσα μαζικής ενημέρωσης, επαγγελματικά σωματεία, σύλλογοι και άλλοι φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η EuroCharity προσφέρει καινοτόμες on-line και off-line υπηρεσίες σε θέματα που σχετίζονται με την εταιρική υπευθυνότητα, την πράσινη οικονομία και ανάπτυξη και την επιχειρηματική αριστεία. Πιο συγκεκριμένα, αναπτύσσει πολλές δραστηριότητες μέσα από τον διαδικτυακό τόπο, το δεκαπενθήμερο e-newsletter, την ετήσια έκδοση «EuroCharity Yearbook», την συνδιοργάνωση του ετήσιου “CEO @ CSR Money Conference”, τις υπηρεσίες δικτύωσης μεταξύ των μελών του (“Members to Members”) και την δραστηριοποίηση του στον χώρο της έρευνας. Επίσης στην ιστοσελίδα της υπάρχουν ηλεκτρονικοί οδηγοί περί της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Πράσινης Οικονομίας.

7) Ινστιτούτο Επικοινωνίας⁷

Το Ινστιτούτο Επικοινωνίας είναι αστική εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε τον Νοέμβριο του 2002 στο πλαίσιο της προσπάθειας για συνένωση του επαγγελματικού με τον ακαδημαϊκό χώρο της επικοινωνίας. Το Ινστιτούτο Επικοινωνίας πραγματοποιεί έρευνες κοινωνικού χαρακτήρα, με κύριο στόχο την διερεύνηση και την κατανόηση της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας μέσα από την ανάλυση αξιών, των αναγκών και του τρόπου ζωής των σημαντικότερων κοινωνικών ομάδων. Στόχος του ερευνητικού κέντρου του Ινστιτούτου Επικοινωνίας είναι η αποτύπωση της πραγματικής εικόνας της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, των καταναλωτικών τάσεων, των εξελίξεων και του μελλοντικού ρόλου των μέσων επικοινωνίας. Οι έρευνες πραγματοποιούνται σε συνεργασία με εκπροσώπους του ακαδημαϊκού χώρου και συγκεκριμένα των ανώτατων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων – ιδρυτικών μελών του Ινστιτούτου Επικοινωνίας. Σημαντική είναι η ετήσια έρευνα που πραγματοποιεί από το 2003, σχετικά με την ΕΚΕ, εξετάζοντας:

- Την ΕΚΕ σε σχέση με την υπεύθυνη κατανάλωση
- Την ΕΚΕ των μέσων μαζικής ενημέρωσης

4.2 Δείκτες Εταιρικής Κοινωνικής ευθύνης

4.2.1 Η εφαρμογή του Δείκτη Εταιρικής Υπευθυνότητας στην Ελλάδα⁸

Τον Φεβρουάριο του 2008, το Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (CRI – Corporate Responsibility Institute), ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός, εισήγαγε στην Ελλάδα τον δείκτη Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας (Corporate Responsibility Index) του βρετανικού Ινστιτούτου Διεθνούς Αναφοράς “Business in the community”. Στην Ελλάδα ο CR Index εκπροσωπείται αποκλειστικά από το Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία που παρέχει στις ελληνικές επιχειρήσεις και τους οργανισμούς το πιο αναγνωρισμένο εργαλείο αξιολόγησης και σημείο αναφοράς για την αναγνώριση των επιδόσεων τους σε θέματα ΕΚΕ, βάσει διεθνών προτύπων και κριτηρίων. Ο συγκεκριμένος Δείκτης, που είναι και ο πρώτος δείκτης μέτρησης της απόδοσης των επιχειρήσεων στον τομέα της ΕΚΕ στην

Ελλάδα, παρουσιάστηκε με αφορμή την ίδρυση του Corporate Responsibility Institute (Ινστιτούτο Εταιρικής Ευθύνης) που έχει αναλάβει, σε συνεργασία με το BITC (Business in the Community), την αποκλειστική εκπροσώπηση του CR Index στην Ελλάδα. Η προσπάθεια αυτή αποτελεί έναν ακόμη σημαντικό σταθμό για την περαιτέρω εδραίωση της ΕΚΕ στην Ελλάδα και την τοποθέτηση των ελληνικών επιχειρήσεων στον παγκόσμιο χάρτη των προηγμένων εταιρειών που διακρίνονται για τις επιδόσεις τους στον εν λόγω τομέα. Κάθε εταιρεία που συμμετέχει στην διαδικασία αξιολόγησης από τον CR Index, αξιολογείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες-αξιολογητές που έχουν εκπαιδευτεί ειδικά από τον BITC και παρέχουν αναλυτική ανατροφοδότηση πληροφοριών και συγκριτικά αποτελέσματα σε κάθε επιχείρηση.

Υπάρχουν τέσσερα επίπεδα (bands) διάκρισης των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός οργανισμού σύμφωνα με το CR Index: Πλατίνα (Platinum), Χρυσός (Gold), Ασήμι (Silver) και χαλκός (bronze). Αξιοσημείωτη είναι η διαπίστωση ότι στην πρώτη αξιολόγηση εταιρειών με βάση τον δείκτη CR που διενεργήθηκε στην Ελλάδα το 2009, δεν υπήρξαν εταιρείες που να ανήκουν στο επίπεδο Platinum και Gold. Με βάση τα αυστηρά κριτήρια του CR Index, η εταιρική κοινωνική ευθύνη δεν φαίνεται να έχει ακόμα ενσωματωθεί στην στρατηγική των επιχειρήσεων πλήρως ούτε και να έχει αποδώσει αντίστοιχα τα μέγιστα οφέλη προς αυτές. Αδιαμφισβήτητο πάντως είναι ότι η συστηματική χρήση του CR Index ως εργαλείου αυτοαξιολόγησης σε συνεχή βάση μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην πλήρη ενσωμάτωση της ΕΚΕ στην συνολική στρατηγική της επιχείρησης και στην δημιουργία ξεκάθαρα ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

4.2.2 Το Κοινωνικό Βαρόμετρο ASBI στην Ελλάδα ⁹

Το Βαρόμετρο Αναγνωρισιμότητας και Κοινωνικής Συμπεριφοράς (Awareness @ Social Behavior Index – A.S.B.I) αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες συστηματικές έρευνες για την ΕΚΕ, που υλοποιείται στην χώρα μας από το 2003. Καταγράφει κάθε χρόνο, τις τάσεις της ελληνικής κοινωνίας, προσφέροντας την δυνατότητα στις επιχειρήσεις να γνωρίσουν τις ανάγκες και προτιμήσεις του κοινωνικού συνόλου. Με τις πληροφορίες αυτές, οι επιχειρήσεις είναι σε θέση να καθορίσουν με σαφήνεια τις προτεραιότητες τους, να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να συνάψουν συνεργασίες με οργανώσεις για την προώθηση προγραμμάτων, με στόχο την από

κοινού αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων. Επίσης το Βαρόμετρο προσφέρει την δυνατότητα στα στελέχη να γνωρίσουν σε βάθος το κοινωνικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται και αναπτύσσονται οι επιχειρήσεις τους και να επεξεργαστούν καλύτερα την πολιτική τους για την ΕΚΕ. Η μοναδικότητα του Βαρόμετρου, ως στρατηγικού εργαλείου συνίσταται στην εξειδικευμένη του προσέγγιση, η οποία αναπτύσσεται σε 3 βασικούς άξονες διερεύνησης:

- ***Την κοινωνική ενεργοποίηση:*** Το Βαρόμετρο διερευνά τις τάσεις που διαμορφώνονται και εξελίσσονται στο τομέα της ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης της ελληνικής κοινωνίας στην επίλυση βασικών κοινωνικών προβλημάτων. Καταγράφει την στάση και την συμπεριφορά των Ελλήνων πολιτών – καταναλωτών και προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά της ομάδας στην οποία εμφανίζονται οι περισσότερο κοινωνικά και περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένοι.
- ***Το εταιρικό κοινωνικό έργο:*** Η έρευνα επιδιώκει να καταγράψει την κοινωνική απήχηση των πρωτοβουλιών και των ενεργειών που αναπτύσσουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η κοινωνική απήχηση εξετάζεται με 3 μεταβλητές: *αναγνωρισιμότητα, δημοτικότητα και διεισδυτικότητα.*
- ***Το έργο των εθελοντικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων:*** Η έρευνα εξετάζει πώς αξιολογούν οι πολίτες της εθελοντικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις ως φορείς παρέμβασης σε θέματα κοινωνικής πολιτικής.

4.2.3 Σύνθετος Δείκτης Υποστήριξης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης¹⁰

Οι εταιρείες που συμμετέχουν στον σύνθετο δείκτη υποστήριξης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης έχουν διερευνηθεί σε επίπεδο αναγνωρισιμότητας, δημοτικότητας και διεισδυτικότητας, ως εταιρείες με κοινωνικό έργο από τους ίδιους τους πολίτες-καταναλωτές που το αναγνωρίζουν, όσο και σε επίπεδο διεισδυτικότητας της κοινωνικής τους επιρροής στην καταναλωτική συμπεριφορά των πολιτών- καταναλωτών, είτε είναι ήδη πελάτες τους είτε όχι, αναδεικνύοντας τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την ορθή διαχείριση της ΕΚΕ. Με βάση λοιπόν τα αποτελέσματα του συγκεκριμένου δείκτη, για το 2013 ξεχωρίζουν 5 εταιρείες:

1. Η εταιρεία **COSMOTE** που λαμβάνει την 1^η θέση στον συγκεκριμένο δείκτη με τιμή 16,8.
2. Η εταιρεία **GOODY'S** στην δεύτερη θέση με τιμή 12,8.
3. Στην τρίτη θέση η **AB Βασιλόπουλος** με βαθμολογία 8,3.
4. Η **VODAFONE** στην τέταρτη θέση με βαθμολογία 7,3.
5. Ο **ΟΤΕ** στην πέμπτη θέση με βαθμολογία 6,4.

Όσον αφορά τα αποτελέσματα του σύνθετου δείκτη κοινωνικής επιρροής και απήχησης των εθελοντικών οργανώσεων, ο οποίος διαμορφώνεται βάσει των τριών δεικτών αναγνωρισιμότητας, δημοτικότητας και διεισδυτικότητας, τα στοιχεία που πρέπει να αναφερθούν είναι τα εξής:

1. Το **Χαμόγελο του Παιδιού** είναι στην 1^η θέση της κατάταξης για 8^η συνεχή χρονιά με βαθμολογία 34,6.
2. Στην δεύτερη θέση οι **Γιατροί Χωρίς Σύνορα** με βαθμολογία 25,7.
3. Στην 3^η θέση η **UNICEF** με βαθμολογία 24,1.
4. Οι **Γιατροί του κόσμου** στην 4^η θέση με βαθμολογία 17,3.
5. Και τέλος στην 5^η θέση η **GREENPEACE HELLAS** με βαθμολογία 14,2.

4.3 Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις¹¹

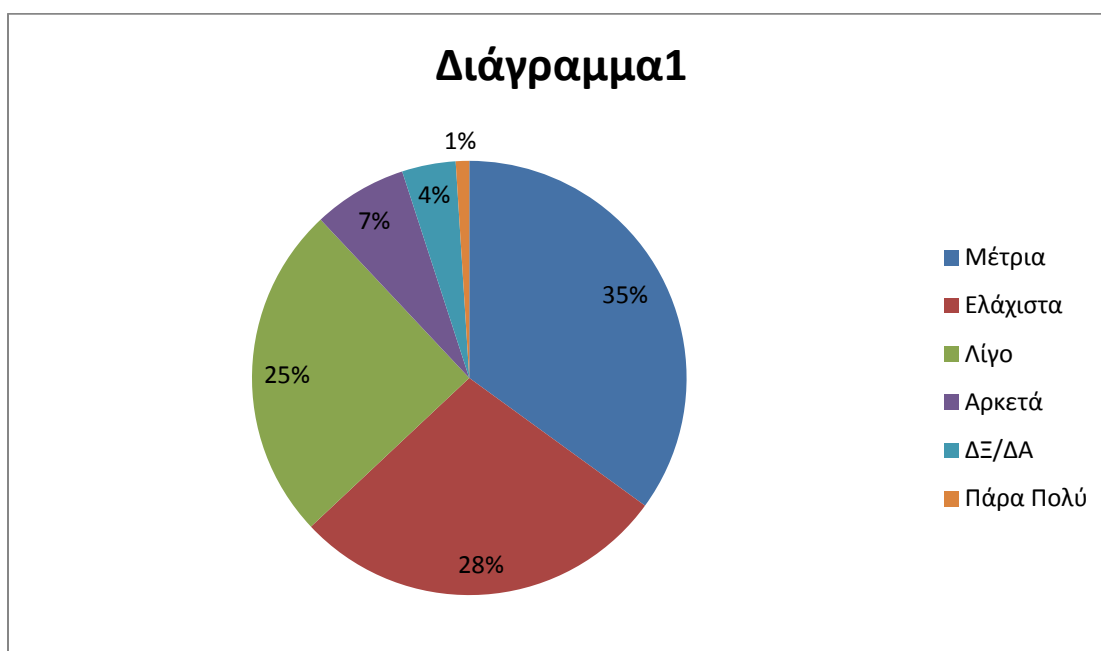
Όταν κάποιος μιλά για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ο νους του συνήθως πηγαίνει στις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες. Παρ'όλα αυτά ο οικονομικός, περιβαλλοντικός και κοινωνικός ρόλος των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων είναι εξίσου σημαντικός και τούτο διότι, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καλύπτουν πάνω από το 90% της συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας. Επομένως η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση τους σε θέματα ΕΚΕ έχει βαρύνουσα σημασία. Είναι έτσι σημαντικό οι προσπάθειες για ένταξη της ΕΚΕ στις πολιτικές των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων να επικεντρωθούν στην:

- Ανάγκη κατανόησης των ωφελειών που θα έχουν από την ενσωμάτωση της ΕΚΕ στις κύριες επιχειρηματικές τους δραστηριότητες έτσι ώστε να μην την θεωρούν πρόσθετο βάρος και κόστος.

- Ανάγκη κατανόησης ότι η ΕΚΕ δεν είναι κάτι παροδικό και πως αποτελεί την βάση για ανταγωνιστικότητα και μακροπρόθεσμη επιβίωση.
- Ανάγκη ύπαρξης εργαλείων για ολοκληρωμένη και πλήρη μέτρηση της επίδρασης των κοινωνικών και περιβαλλοντικών τους προγραμμάτων/δράσεων στην αποτελεσματικότητα και ανταγωνιστικότητα τους.

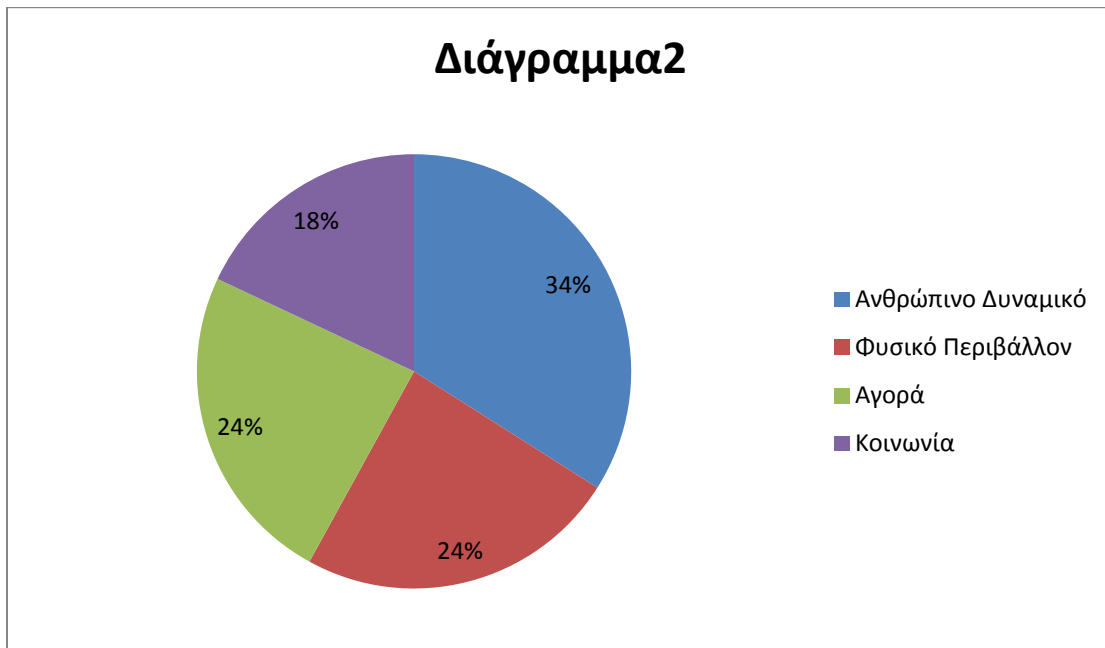
Σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου Αθηνών το 2006, για την ΕΚΕ στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που διεξήχθη με πρωτοβουλία του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη με την συμμετοχή 300 μικρομεσαίων επιχειρήσεων, κατέδειξε τα εξής στοιχεία:

I. Βαθμός εφαρμογής πρακτικών ΕΚΕ

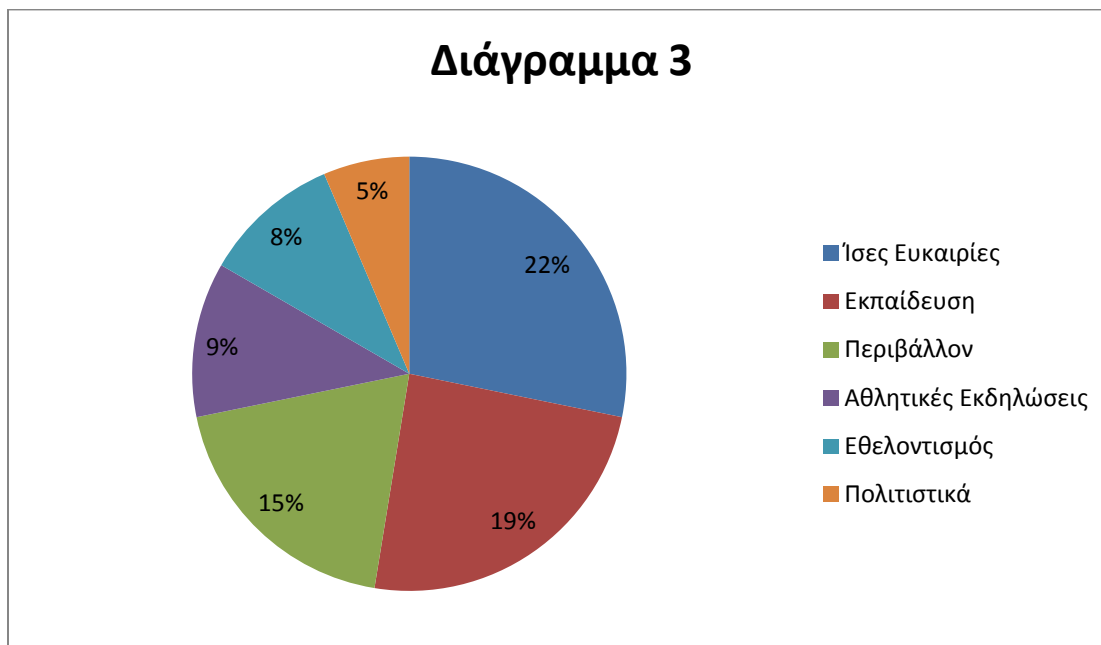
Όσον αφορά τον βαθμό υιοθέτησης πρακτικών ΕΚΕ από τις ΜΜΕ στην Ελλάδα, οι ίδιες οι ΜΜΕ πιστεύουν σε ποσοστό 35% πως τέτοιες πρακτικές υιοθετούνται σε μέτριο βαθμό ενώ ποσοστό 53% πιστεύουν ότι τέτοιες πρακτικές υιοθετούνται λίγο ή ελάχιστα. Αναγνωρίζουν δηλαδή πως ο συνολικός βαθμός υιοθέτησης τέτοιων πρακτικών μπορεί να είναι χαμηλός, όμως δείχνουν ενδιαφέρον και ζέση για περισσότερη ενημέρωση και παραδείγματα από ομοειδείς επιχειρήσεις που έχουν ήδη δραστηριοποιηθεί με σχετικές δράσεις.

II. Τομείς εφαρμογής δράσεων ΕΚΕ κατά σημαντικότητα

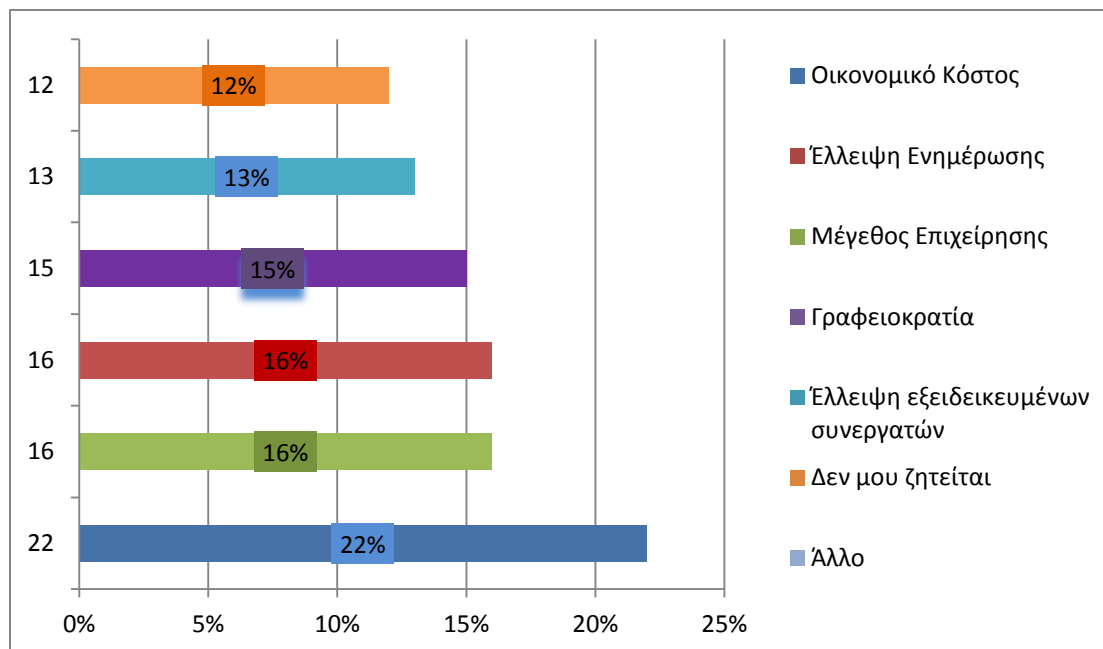
Στην ιεράρχηση των τομέων εφαρμογής δράσεων ΕΚΕ κατά σημαντικότητα, πρώτος τομέας είναι το ανθρώπινο δυναμικό και αυτό γιατί οι διαπροσωπικές σχέσεις εργοδότη και εργαζομένων είναι στενές και ο εργοδότης θέλει να έχει το προσωπικό του ικανοποιημένο. Ακολουθούν με ίδια ποσοστά η αγορά και το φυσικό περιβάλλον, ενώ οι δράσεις που έχουν σχέση με την κοινωνία εμφανίζονται στην τελευταία θέση.

III. Δράσεις ΕΚΕ που εφαρμόζονται

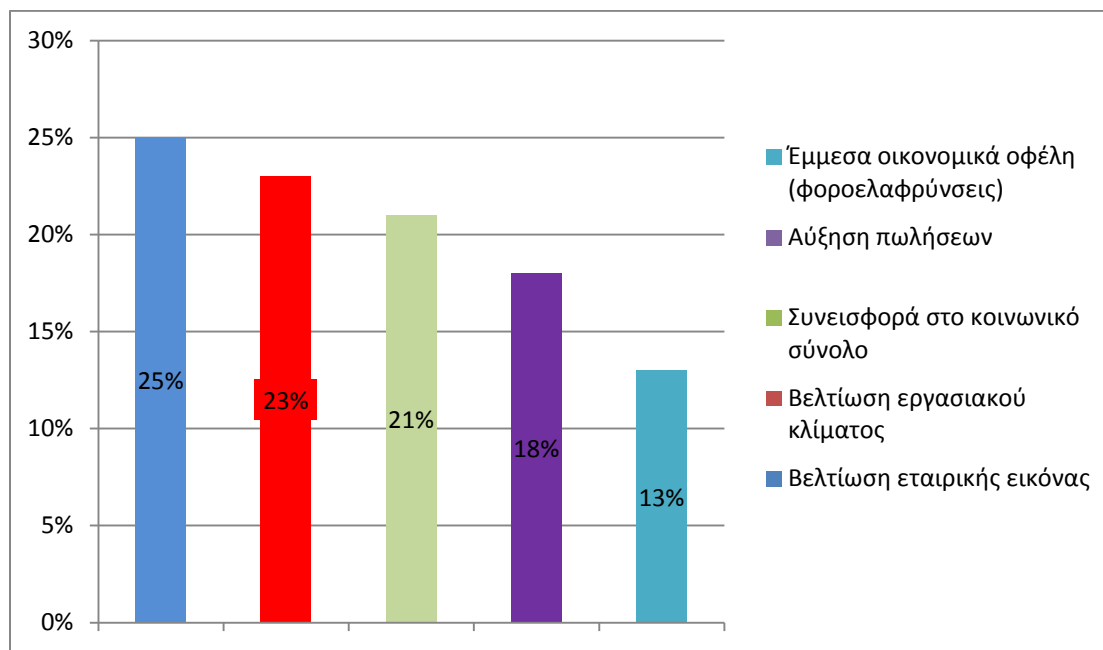
Στην κατάταξη των πιο διαδεδομένων πρακτικών ΕΚΕ παρατηρείται ότι το 22% εφαρμόζει ήδη δράσεις σχετικές με την παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους εργαζόμενους τους, ανεξάρτητα από φύλο, φυλή, θρησκεία κ.λπ

IV. Ανασταλτικοί Παράγοντες

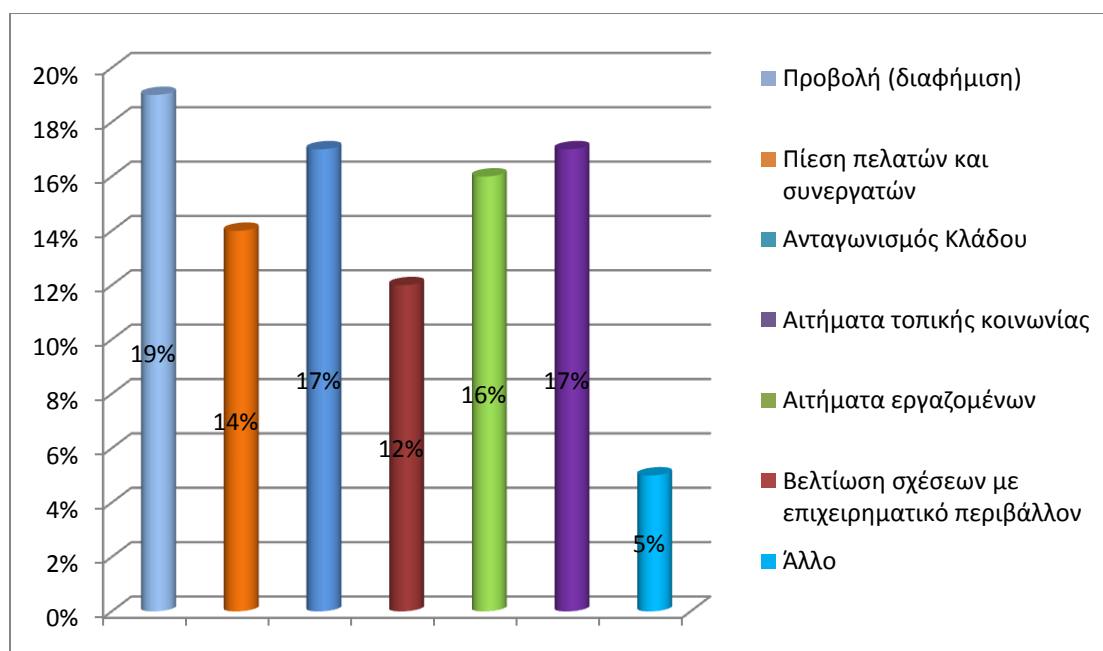
Αναφορικά με τους ανασταλτικούς παράγοντες που ενδεχομένως λειτουργούν αποτρεπτικά και εμποδίζουν τις ΜΜΕ στην υλοποίηση δράσεων ΕΚΕ, πρώτο έρχεται το οικονομικό κόστος. Ακολουθούν με μικρή διαφορά μεταξύ τους, το μέγεθος της επιχείρησης, η έλλειψη ενημέρωσης, αλλά και η γραφειοκρατία που αντιμετωπίζει όταν προσπαθεί να εφαρμόσει μια δράση.

V. Οφέλη από την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ

Η βελτίωση της εταιρικής εικόνας και φήμης όσο και του εργασιακού κλίματος στην επιχείρηση, αποτελούν τα σημαντικότερα οφέλη που προσδοκούν οι ΜΜΕ από την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ.

VI. Κίνητρα

Αναφορικά με τα κίνητρα που έχει μια επιχείρηση για εφαρμογή δράσεων ΕΚΕ, ως πιο ισχυρά θεωρούνται η εταιρική προβολή και τα αιτήματα της τοπικής κοινωνίας, ενώ με μικρή διαφορά ακολουθεί ο εσωτερικός, εντός του ίδιου κλάδου, ανταγωνισμός.

VII. Βαθμός επίδρασης ΕΚΕ στους καταναλωτές

Με βάση το γράφημα αυτό προκύπτει πως οι περισσότερες επιχειρήσεις σε ποσοστό μεγαλύτερο του 85% θεωρούν ότι η εφαρμογή των πρακτικών ΕΚΕ επηρεάζει τους αποδέκτες των υπηρεσιών τους σε κάποιο βαθμό. Αντίθετα ποσοστό μικρότερο του 10% δήλωσε ότι οι αποδέκτες τέτοιων υπηρεσιών δεν επηρεάζονται καθόλου από την ανάληψη τέτοιων πρακτικών ΕΚΕ. Το γεγονός λοιπόν ότι οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις θεωρούν ότι οι καταναλωτές των προϊόντων και των υπηρεσιών τους επηρεάζονται από την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ επενεργεί θετικά για την υιοθέτηση τέτοιων δράσεων, καθώς, προκειμένου οι επιχειρήσεις να είναι αρεστές στους καταναλωτές τους, θα προβούν στην ανάληψη δράσεων ΕΚΕ.

4.4 Παραδείγματα ελληνικών επιχειρήσεων με δράσεις ΕΚΕ¹⁶

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα επιχειρήσεων, εγχώριων και διεθνών, που παρουσιάζουν κοινωνική ευαισθησία. Ειδικότερα: Η γαλακτοκομική εταιρεία Όλυμπος, έχει υιοθετήσει δράσεις Ε.Κ.Ε., καθώς αποτελεί κομμάτι της μακροχρόνιας στρατηγικής της, αφού θεωρεί χρέος της να στηρίζει την κοινωνία και το περιβάλλον.¹² Έχει στηρίξει ως τώρα πολλές δράσεις στον αθλητισμό προάγοντας το αθλητικό πνεύμα, στην εκπαίδευση των μαθητών με επισκέψεις στο εργοστάσιο παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, στην στήριξη των ευπαθών ομάδων με προσφορά γαλακτοκομικών προϊόντων, στις Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την Ορθολογικής διαχείριση των υδάτων, την Ανακύκλωση κ.α.¹³

Ακόμη, η Coca Cola Τρία Έψιλον, που αποτελεί την κορυφαία επιχείρηση παραγωγής μη αλκοολούχων ποτών από το 1969, είναι κοινωνικά ευαίσθητη και το αποδεικνύει έμπρακτα με τις διάφορες δράσεις Ε.Κ.Ε., όπως: Στηρίζει την ανάπτυξη και την απασχόληση, με την πρόσληψη 1.500 εργαζομένων και χιλιάδων έμμεσων θέσεων εργασίας ανά την Ελλάδα, προσφέρει αξία για την ελληνική αγορά, με τη συνεργασία της με πάνω από 4.500 Έλληνες παραγωγούς και προμηθευτές, συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος, με το πρόγραμμα «Αποστολή Νερό», εγκαθιστώντας στα νησιά του Αιγαίου 3 μονάδες πόσιμου νερού και 53 συστήματα συλλογής βρόχινου, εξοικονομώντας ετησίως περισσότερα από 204.605.000 λίτρα νερού, υλοποίηση του προγράμματος «Το Σχολείο Που Θέλεις», ήδη από το 2012, βελτιώνοντας τις σχολικές υποδομές σε 12 σχολεία, με επισκευαστικές ενέργειες, επενδύοντας περισσότερα από 1 εκατ. Ευρώ.¹⁴

Η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου ΑΕ (ΔΕΠΑ), από την ίδρυσή της έχει εντάξει τις δράσεις κοινωνικής υπευθυνότητας στην γενικότερη στρατηγική της. Μεταξύ άλλων, συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική ευημερία, χάρη σε ένα πολύπτυχο πρόγραμμα και με πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην ενίσχυση της πράσινης επιχειρηματικότητας, την ευδαιμονία της κοινωνίας, την ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού, την ενίσχυση των γραμμάτων, των τεχνών, της επιστήμης, του αθλητισμού και της εκπαίδευσης, την ενίσχυση των ανθρώπινων αξιών και την προστασία του περιβάλλοντος, που αποτελεί για την ίδια βασική προτεραιότητα.¹⁵ Τέλος παρόμοιες δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης συναντούμε και στον χώρο του ναυτιλιακού κλάδου επιχειρήσεων πάντα με βάση και τις αυστηρές προδιαγραφές που θέτει η διεθνής νομοθεσία.¹⁷

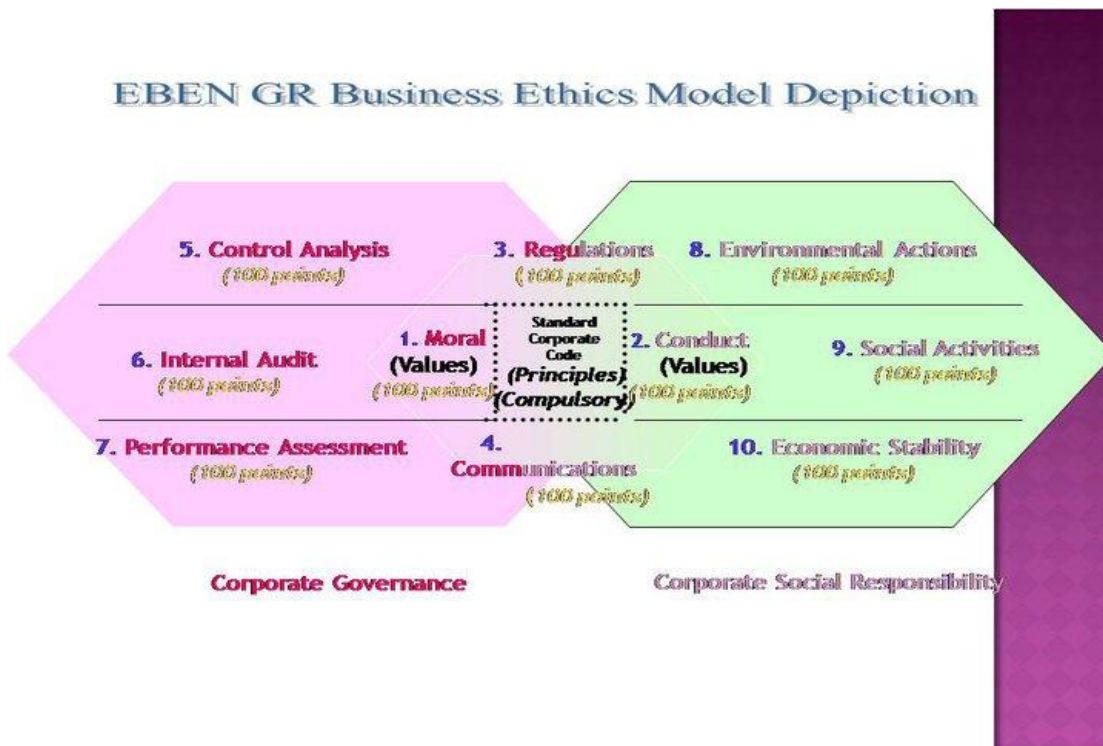
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ορισμένα από τα κύρια μέλη του Ελληνικού Δικτύου Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι τα εξής:

Το μοντέλο του EBEN GR για την επιχειρηματική ηθική

Πίνακας συγκριτικών αποτελεσμάτων με τις εταιρείες που έχουν συμμετάσχει στην αξιολόγηση CR Index κατά την περίοδο 2008-2013

CR Index 2008-2013 Comparative results table

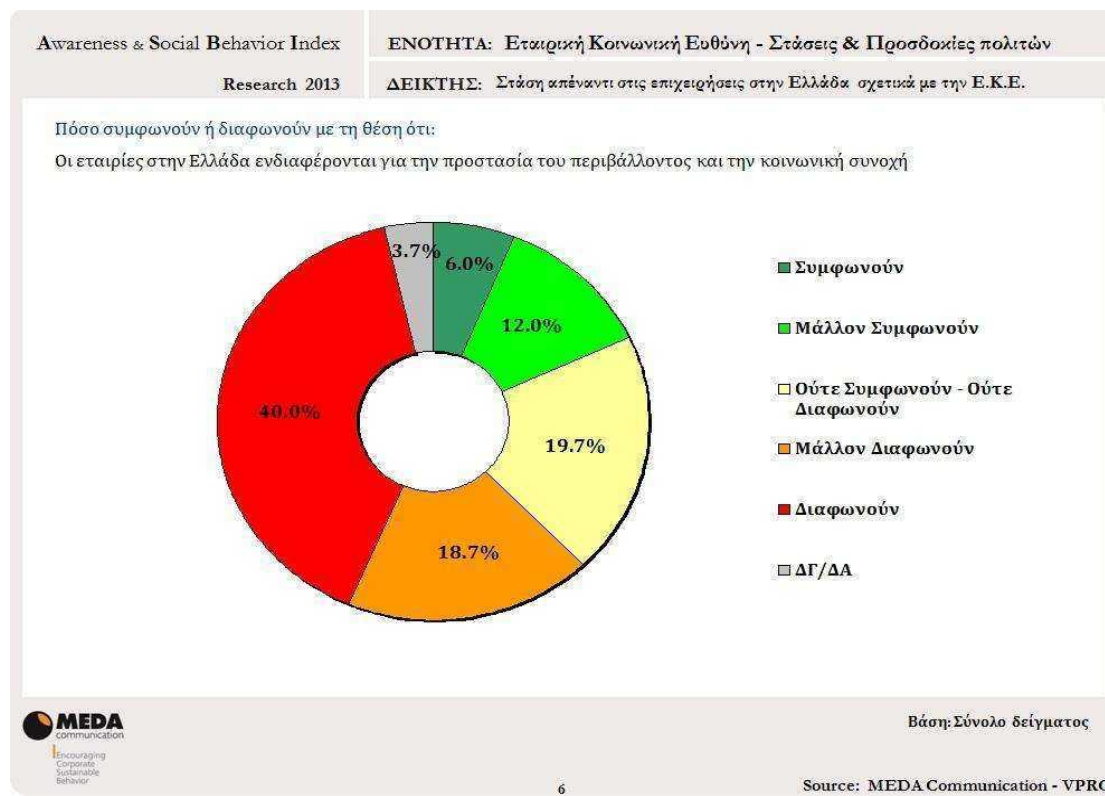
Companies	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Athenian Brewery S.A.	★	★	★	★	★	★
Coca - Cola 3E	★	★	★	★	★	★
DIAGEO Hellas S.A.	★	★	★	★	★	★
Hellenic Petroleum S.A.	★	★	★	★	★	★
National Bank of Greece	★	★	★	★	★	★
OTE - COSMOTE	★	★	★	★	★	★
Piraeus Bank	★	★	★	★	★	★
GEFYRA S.A.	★	★	★	★	★	★
GENESIS Pharma	★	★	★	★	★	★
MAMIDOIL JETOIL S.A.	★	★	★	★	★	★
NOVARTIS Hellas	★	★	★	★	★	★
Public Gas Corporation S.A.	★	★	★	★	★	★
PepsiCo - Tasty	★	★	★	★	★	★
WIND	★	★	★	★	★	★
Ideales	★	★	★	★	★	★
VODAFONE	★	★	★	★	★	★
ALPHA BANK	★	★	★	★	★	★
SCA Hygiene Products S.A.	★	★	★	★	★	★
Aldemar Hotels & Spa	★	★	★	★	★	★
BSH Home Appliances Hellas	★	★	★	★	★	★
GlaxoSmithKline Hellas	★	★	★	★	★	★
Johnson & Johnson Hellas	★	★	★	★	★	★
South-East Europe Kotsovolos	★	★	★	★	★	★
MICROSOFT Hellas	★	★	★	★	★	★
Regency Entertainment	★	★	★	★	★	★
ΟΠΑΠ S.A.	★	★	★	★	★	★

★ DIAMOND award ★ PLATINUM award ★ GOLD award ★ SILVER award ★ BRONZE award
 🏆 BEST PROGRESS PLATINUM award 🏆 BEST PROGRESS GOLD award
 🏆 BEST PROGRESS SILVER award 🏆 BEST PROGRESS BRONZE award
 Special distinction: 🌿 Environment 🏢 Society 💻 Working Environment 🌐 Market 🆕 Best New Entry Award

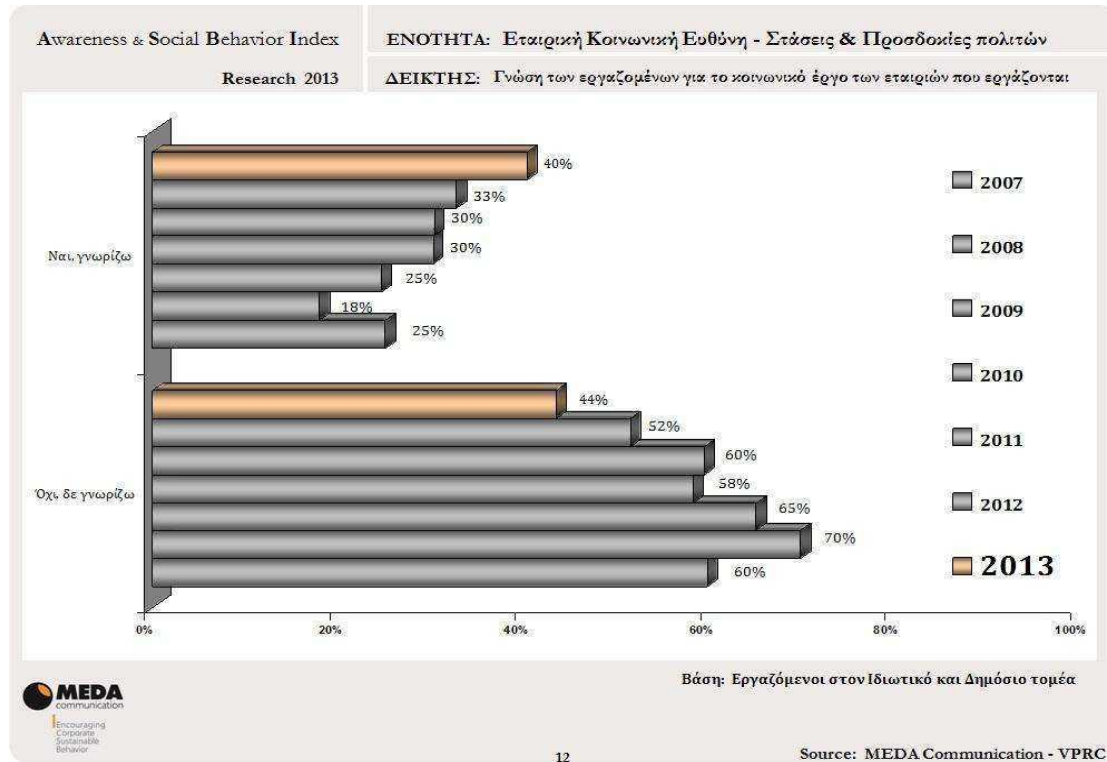
Παράδειγμα: Το 11ο Κοινωνικό Βαρόμετρο ASBI της MEDA Communication για το 2013

Η MEDA Communication για 11η χρονιά υλοποίησε το Κοινωνικό Βαρόμετρο ASBI - 2013, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο ερευνών VPRC. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Βαρόμετρου ASBI 2013, παρατηρούνται τα ακόλουθα βασικά ευρήματα:

- Στάσεις των πολιτών απέναντι στις εταιρείες στο πλαίσιο της ΕΚΕ

- Ο βαθμός ενημέρωσης και σημαντικότητας του εταιρικού κοινωνικού έργου στους εργαζόμενους:

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

1. Μ. Βαξεβανίδου, *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, Αθήνα, 2011, σ. 93-94
2. Ο.π., σ. 95
3. Ο.π., σ. 96
4. Ο.π., σ. 96
5. Ο.π., σ. 96-98
6. Ο.π., σ. 98
7. Ο.π., σ. 98-99
8. Ο.π., σ.348-350
9. Ο.π., σ. 358-359

10. <http://www.emea.gr>
11. http://csrhellas.eu/?post_type=portfolio&p=9102
12. <http://olympus.gr/etairiki-koinoniki-eithini>
13. <http://olympus.gr/etairiki-koinoniki-eithini/koinonia/draseis>
14. <http://www.coca-colahellenic.gr/Aboutus>
15. <http://www.depa.gr/content/article/002008004/16.html>
16. “Business Social Responsibility, in the era of globalization socially: Responsive practices in Greece”, στον τιμητικό τόμο για την καθηγήτρια Π.Αγαλοπούλου, Εκδόσεις Σάκουλα , Αθήνα 2011
17. Μ. Παζαρζής “Η εταιρική κοινωνική ευθύνη στις ναυτιλιακές επιχειρήσεις”, στον τιμητικό τόμο για τον καθηγητή Θ.Σκούντζο, Πανεπιστήμιο Πειραιώς 2005

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Μ. Βαξεβανίδου, *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη*, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης, Αθήνα, 2011

Διαδίκτυο

1. <http://www.emea.gr>
2. <http://csrhellas.eu>
3. <http://olympus.gr>
4. <http://olympus.gr>
5. <http://www.coca-colahellenic.gr>
6. <http://www.depa.gr>

Κεφάλαιο 5: Η εταιρική κοινωνική ευθύνη σε επιχειρήσεις κινητής, σταθερής τηλεφωνίας και ίντερνετ στην Ελλάδα

5.1 Εισαγωγή

Στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας με θέμα: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις - Η μελέτη περίπτωσης των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα», που πραγματοποιήθηκε υπό την εποπτεία της Καθηγήτριας Ελένης Νίνα – Παζαρζή, διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της κινητής, της σταθερής τηλεφωνίας και του ίντερνετ. Στο ερωτηματολόγιο ανταποκρίθηκαν με ενδιαφέρον οι εξής τρεις εταιρείες οι οποίες παρείχαν ψηφιακό και έντυπο περιεχόμενο:

- Wind Hellas
- Vodafone Hellas
- Cosmote

Το εν λόγω ερωτηματολόγιο αποτελείται από 20 ερωτήσεις. Σκοπός του ερωτηματολογίου αυτού ήταν να καταδείξει κατά πόσο οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της κινητής, της σταθερής τηλεφωνίας και του ίντερνετ εφαρμόζουν προγράμματα και δράσεις που εμπίπτουν στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η αναζήτηση των λόγων που τις ωθεί στην ανάληψη τέτοιων δράσεων, τα οφέλη που προκύπτουν από αυτές τις ενέργειες κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και τις μεθόδους που επιλέγονται ώστε αυτές να δημοσιευτούν και να κοινοποιηθούν τόσο στο κοινωνικό σύνολο όσο και σε επίπεδο ενδιαφερομένων μερών (stakeholders).

Στις επόμενες σελίδες ακολουθεί η παρουσίαση του ερωτηματολογίου πάνω στο οποίο στηρίχθηκε η έρευνα:

- 1) Από πότε η εταιρεία έχει αρχίσει να αναπτύσσει δράσεις – προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης?
- 2) Ποιο είναι το κίνητρο που ώθησε την εταιρεία να αναλάβει δράσεις – προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης?
- 3) Οι δράσεις αυτές εντάσσονται στην στρατηγική της εταιρείας και εάν ναι γιατί?
- 4) Σε ποιους τομείς (π.χ. εκπαίδευση, πολιτισμός, αθλητισμός, οικονομία κ.α.) εφαρμόζει η εταιρεία προγράμματα κοινωνικής δράσης?
- 5) Με βάση ποιο κριτήριο γίνεται η επιλογή αυτών των τομέων? (π.χ. γίνεται κάποια έρευνα από την εταιρεία προκειμένου να διαπιστωθεί το τι επιθυμούν οι stakeholders, χρησιμοποιείται το βαρόμετρο αναγνωρισιμότητας και κοινωνικής συμπεριφοράς κ.ά.)
- 6) Όλοι οι τομείς αντιμετωπίζονται ισότιμα ή υπάρχει κάποιος τομέας στον οποίο δίνει περισσότερη έμφαση η εταιρεία?
- 7) Περιγράψτε τις πιο σημαντικές αλλά και αποτελεσματικές δράσεις προγράμματα (έως και 5) που έχει ακολουθήσει η εταιρεία στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.
- 8) Ποιος ήταν ο στόχος αυτών των συγκεκριμένων δράσεων – προγραμμάτων?
- 9) Κατά πόσο αυτός ο στόχος επιτεύχθηκε?
- 10) Ετησίως ποιο ποσοστό επί των συνολικών εξόδων δαπανάται σε δράσεις – προγράμματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης?
- 11) Θεωρείτε ότι δράσεις που εμπίπτουν στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μπορούν να βοηθήσουν την εταιρεία σας να αυξήσει το μερίδιο που κατέχει στην αγορά? Εάν ναι σε τι βαθμό?
- 12) Οι δράσεις – προγράμματα που έχουν υλοποιηθεί έχουν συμβάλει στην απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος? Εάν ναι ποιο είναι αυτό?
- 13) Μέσα στην εταιρεία υπάρχει ιδιαίτερο τμήμα που ασχολείται με θέματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης?
- 14) Εάν ναι πόσο μεγάλο είναι? Από τι ειδικότητες στελεχώνεται?
- 15) Παρέχει η εταιρεία οικονομική υποστήριξη στις δραστηριότητες και στα προγράμματα της τοπικής κοινωνίας (π.χ. φιλανθρωπικές δωρεές ή χορηγίες)?
- 16) Ποιος είναι ο τρόπος που έχει επιλεγεί από την εταιρεία για την ενημέρωση των stakeholders όσον αφορά τις δράσεις προγράμματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της

εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (π.χ. κοινωνικοί απολογισμοί, διαβουλεύσεις με τους stakeholders κ.ά.)?

- 17) Στις διαφημιστικές εκστρατείες των προϊόντων της εταιρείας, αναφέρονται οι δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, προκειμένου να βελτιωθεί η εικόνα τα εταιρείας, να ενισχυθεί η αφοσίωση των υπαρχόντων πελατών ή να επιτευχθεί προσέλκυση νέων πελατών που είναι ευαισθητοποιημένα σε κοινωνικά θέματα?
- 18) Ποια είναι τα αποτελέσματα - οφέλη που έχει αποκομίσει ή που η εταιρεία ελπίζει να αποκομίσει από τις Δράσεις – Προγράμματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης? (π.χ. βελτίωση εταιρικής φήμης, αυξημένη αφοσίωση πελατών ή και προσέλκυση νέων, αύξηση πωλήσεων, βελτίωση σχέσεων με τις τοπικές κοινότητες).
- 19) Έχει βραβευτεί η εταιρεία για τις Δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που έχει πραγματοποιήσει? Εάν ναι ποιο είναι το βραβείο? Πότε αποκτήθηκε? Από ποιον απονεμήθηκε? Για ποια δράση πρόγραμμα?
- 20) Υπάρχει τρόπος με τον οποίο η εταιρεία καταγράφει και μετράει την επίδοση της ως προς την εταιρική κοινωνική ευθύνη? Εάν ναι ποιος είναι αυτός?
- 21) Θα μπορούσατε να δώσετε κάποιες συμβουλές για καλές πρακτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης?
- 22) Είναι ενταγμένη η επιχείρησής σας στο ελληνικό δίκτυο για την ΕΚΕ?

5.2 Το κοινωνικό πρόσωπο της Wind¹

Η Wind Ελλάς αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες τηλεπικοινωνίας στην Ελλάδα, στην οποία έχει καθιερωθεί ως πρωτοπόρος στα 23 χρόνια λειτουργίας της. Στην WIND αναγνωρίζουν το γεγονός πως οι τηλεπικοινωνίες παίζουν σημαντικό ρόλο πλέον στην καθημερινότητα μιας σύγχρονης οικογένειας και γνωρίζοντας ότι η επιχειρηματική τους δραστηριότητα επηρεάζει το κοινωνικό περιβάλλον σε επίπεδα οικονομικά, περιβαλλοντικά και εργασιακά, εντάσσουν στην καθημερινή τους δραστηριότητα μια πολύπλευρη στρατηγική Εταιρικής Υπευθυνότητας. Στόχος της Wind είναι η στρατηγική της Εταιρικής Υπευθυνότητας να έχει σαν πρωταρχικό στόχο την σύνδεση των λειτουργιών, των προϊόντων και των

υπηρεσιών της εταιρείας, με την δέσμευση για μια καλύτερη κοινωνία και ένα καθαρότερο περιβάλλον.

Στο ερωτηματολόγιο της έρευνας η εταιρεία ανταποκρίθηκε δίνοντας τις παρακάτω απαντήσεις:

- Στο ερώτημα, από πότε η εταιρεία έχει αρχίσει να αναπτύσσει προγράμματα και δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η WIND απάντησε πως τα τελευταία 12 χρόνια ακολουθεί και εφαρμόζει πιστά πολιτικές και προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, δίνοντας προτεραιότητα σε τέσσερις άξονες Εταιρικής Υπευθυνότητας: την Αγορά, το Περιβάλλον, τους Εργαζόμενους και την Κοινωνία. Γύρω από τους ανωτέρω άξονες, η WIND υλοποιεί στρατηγικές και δράσεις με στόχο την βιώσιμη ανάπτυξη και την επιχειρηματικότητα.
- Στο ερώτημα που αφορά τα κίνητρα που ώθησαν την εταιρεία στην ανάληψη τέτοιων δράσεων-προγραμμάτων ΕΚΕ, η εταιρεία απάντησε πως είναι ένας επιχειρηματικός οργανισμός που οφείλει να συνομιλεί και να συμπορεύεται με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας μας και της ελληνικής αγοράς. Αυτή είναι η φιλοσοφία του βιώσιμου επιχειρείν, μια εταιρεία που χτίζει την ευημερία της σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα και δεν επενδύει μόνο στο σήμερα αλλά και στο μέλλον, όπως η WIND δεν μπορεί να λειτουργεί διαφορετικά. Η ΕΚΕ δεν είναι «πολυτέλεια» αλλά μέρος της επιχειρησιακής στρατηγικής που λαμβάνει υπόψη της την κοινωνία και αξιολογεί τις ευκαιρίες αλλά και τους κινδύνους που υπάρχουν στο περιβάλλον τους.
- Στο ερώτημα αν οι δράσεις αυτές εντάσσονται στην στρατηγική της εταιρείας και γιατί, η WIND απαντά πως αναγνωρίζουν πως οι τηλεπικοινωνίες παίζουν πλέον πρωταγωνιστικό ρόλο στην ζωή της σύγχρονης οικογένειας. Γνωρίζοντας λοιπόν ότι η επιχειρηματική της δραστηριότητα επηρεάζει το κοινωνικό περιβάλλον σε επίπεδα οικονομικά, εργασιακά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά, εντάσσουν την καθημερινή τους δραστηριότητα σε μια πολύπλευρη στρατηγική Εταιρικής Υπευθυνότητας.

Το πρόγραμμα Εταιρικής Υπευθυνότητας «ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ» που βρίσκεται στο επίκεντρο του σχεδιασμού της επιχειρηματικής στρατηγικής της WIND περιέχει ξεκάθαρους στόχους, ενώ μέχρι σήμερα έχει παρουσιάσει και σημαντικά μετρήσιμα αποτελέσματα. Επίκεντρο της στρατηγικής της εταιρείας τα τελευταία χρόνια αποτελεί η

δέσμευση όλων των εργαζομένων στην εταιρεία για την επίτευξη των στόχων που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο πρόγραμμα.

- Στο ερώτημα σε ποιους τομείς εφαρμόζει η εταιρεία προγράμματα κοινωνικής δράσης, η WIND απαντά πως με το Πρόγραμμα Εταιρικής Υπευθυνότητας «ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ» έχουν την δυνατότητα να συνεισφέρουν στην προσπάθεια για μια καλύτερη μελλοντική κοινωνία και ένα καθαρότερο φυσικό περιβάλλον, όπου τα παιδιά μας θα έχουν την ευκαιρία και το δικαίωμα να διεκδικήσουν την θέση τους. Με βάση την στρατηγική αυτή, η εταιρεία αναπτύσσει δράσεις που αφορούν στους άξονες στους οποίους επικεντρώνεται, δηλαδή στο περιβάλλον, την κοινωνία, την αγορά και τους εργαζομένους.

Η WIND στηρίζει την κοινωνία τόσους με τους πόρους όσο και με τις δράσεις πολλαπλού χαρακτήρα (αθλητικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, περιβαλλοντικές) συμβάλλοντας έτσι στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου και την αύξηση της συμμετοχικότητας. Αυτή η στρατηγική αντανακλά θετικά στην φήμη και την εικόνα της επιχείρησης και δημιουργεί σχέσεις αμοιβαίας κατανόησης με τα ενδιαφερόμενα μέρη της εταιρείας, υποστηρίζοντας την επίτευξη των εταιρικών της στόχων.

- Στο ερώτημα με ποιο κριτήριο γίνεται η επιλογή αυτών των τομέων, η WIND απαντά πως κάθε χρόνο υλοποιεί stakeholders dialogue(διάλογος με τα ενδιαφερόμενα μέρη) μέσω ερωτηματολογίων και προσωπικών συναντήσεων με εκπροσώπους από όλες τις ομάδες των ενδιαφερομένων μερών της από όπου προκύπτουν τα σημαντικότερα θέματα καθώς και η κατάληξη στην ιεράρχηση των θεμάτων.

- Στο ερώτημα αν όλοι οι τομείς αντιμετωπίζονται ισότιμα ή δίνεται κάπου περισσότερη έμφαση, η WIND απαντά πως η δραστηριοποίηση της συμπεριλαμβάνει προσφορά στην αγορά υπεύθυνων προϊόντων και υπηρεσιών, με σκοπό την κάλυψη σημαντικών κοινωνικών αναγκών, ενημέρωση των πολιτών ώστε να υιοθετήσουν μια υπεύθυνη συμπεριφορά απέναντι στο περιβάλλον, ενεργοποίηση των ανθρώπων της να συμμετέχουν σε δράσεις και να αναπτύσσουν εθελοντική προσφορά και υποστήριξη ΜΚΟ και οργανισμών που έχουν ως κύριο ρόλο την προστασία του περιβάλλοντος και την στήριξη των ανθρώπων και δει των παιδιών που βρίσκονται σε ανάγκη. Συνεπώς

όλοι οι άξονες γύρω από τους οποίους ξεδιπλώνεται η στρατηγική Εταιρικής Υπευθυνότητας της WIND, αντιμετωπίζονται ισάξια με συνέπεια και σοβαρότητα.

➤ Στο ερώτημα για την αναφορά των 5 πιο αποτελεσματικών δράσεων στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, που έχει εφαρμόσει η εταιρεία τα τελευταία χρόνια, η WIND απαντά πως έχοντας σαν βάση την στρατηγική αυτή, αναπτύσσει συνεχώς δράσεις που αφορούν στους άξονες στους οποίους επικεντρώνεται και οι οποίοι είναι:

- Η εταιρική διακυβέρνηση
- Η αγορά
- Το περιβάλλον
- Η κοινωνία
- Και οι εργαζόμενοι

Αξιοσημείωτα παραδείγματα δράσεων της WIND για το 2014 είναι:

1. Επένδυσε 186,5 εκ. ευρώ για την απόκτηση νέων συχνοτήτων ώστε να συνεχίσει την ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς καθώς και για την δημιουργία νέων τεχνολογικών υποδομών στην κινητή (4G) και την σταθερή τηλεφωνία (10 νέοι τηλεπικοινωνιακοί κόμβοι και δίκτυο VDSL).
2. Συνέχισε να εξελίσσει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της, αυξάνοντας την ικανοποίηση των πελατών της κατά 30%.
3. Επέκτεινε τις δράσεις της εκστρατείας Kids@safety για την ασφαλή χρήση του ιντερνετ και του κινητού από παιδιά, σε συνεργασία με την Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και το Saferinternetgr. Μεταξύ άλλων το 2014 ξεχώρισε η δράση ενημέρωσης και προστασίας www.cyberkid.gr και το αντίστοιχο cyberkidapp για άμεση επικοινωνία με την δίωξη.
4. Ενίσχυσε οικονομικά 18 κοινωνικούς φορείς σε όλη την Ελλάδα με την υποστήριξη δρομικών αγώνων Run Greece στους οποίους συμμετείχαν σχεδόν 65000 δρομείς σε 6 πόλεις της περιφέρειας, την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη.
5. Ανακύκλωσε το 80% των απορριμμάτων της και εξοικονόμησε 23,6 τόνους χαρτιού που ισοδυναμούν με 400 δέντρα.
6. Αφιέρωσε 18542 ώρες σε εκπαίδευση εργαζομένων.

- Στο ερώτημα ποιος ήταν ο στόχος αυτών των συγκεκριμένων δράσεων – προγραμμάτων η WIND απαντά πως ο στόχος είναι η ενδυνάμωση των θετικών επιδράσεων για την κοινωνία, τους εργαζομένους της εταιρείας, το περιβάλλον και την αγορά, προάγοντας την κοινωνική ευημερία και συμβάλλοντας στην καταπολέμηση των κοινωνικών προβλημάτων και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής όλων των ενδιαφερομένων μερών.
- Στο ερώτημα κατά πόσο αυτός ο στόχος επιτεύχθηκε η εταιρεία μας ενημερώνει πως συνοπτικά, όσον αφορά την κοινωνία το 2014 και το 2013 συνέχισε να στηρίζει τους άστεγους συμπολίτες μας, διαθέτοντας 5-ψηφιο αριθμό 10520 στο μη κερδοσκοπικό οργανισμό ΚΛΙΜΑΚΑ, με σκοπό να αποτυπωθεί ο άστεγος πληθυσμός σε όλη την Ελλάδα, αλλά και οι άστεγοι να ενημερώνονται άμεσα για τις δωρεάν προσφερόμενες υπηρεσίες (σίτιση, στέγαση, ιατροφαρμακευτική φροντίδα κ.ά.). Επιπλέον μέσω της συμμετοχής και της στήριξης του κοινού στο Δρομικό κίνημα – Ένας Αγώνας για Όλους κατάφερε να συγκεντρώσει 116000 ευρώ τα οποία προσφέρθηκαν σε 8 ΜΚΟ σε όλη την Ελλάδα.
- Στο ερώτημα ποιο ποσοστό επί των εξόδων δαπανάται σε δράσεις προγράμματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της WIND, η εταιρεία απάντησε πως αυτό το ποσοστό δεν είναι ανακοινώσιμο.
- Στο ερώτημα αν αυτές οι δράσεις εταιρικής ευθύνης μπορούν να βοηθήσουν την εταιρεία να αυξήσει το μερίδιο της στην αγορά και σε τι βαθμό, η WIND απάντησε πως η στρατηγική Εταιρικής Υπευθυνότητας που ακολουθεί έχει ως πρωταρχικό στόχο να συνδέσει τις λειτουργίες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της εταιρείας, με την δέσμευση της για μια καλύτερη κοινωνία και ένα καθαρότερο περιβάλλον. Μέριμνα της είναι η Εταιρική Υπευθυνότητα να αντανακλάται τόσο στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε το θεσμικό, φυσικό και πολιτισμικό μας περιβάλλον, όσο και στον τρόπο με τον οποίο θέτει τους επιχειρηματικούς και κοινωνικούς της στόχους. Επιπρόσθετα τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με τα στοιχεία ερευνών που η εταιρεία έχει στην διάθεση της, διαφαίνεται ότι οι καταναλωτές προτιμούν και επιβραβεύουν τις κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες.

- Στο ερώτημα αν οι δράσεις - προγράμματα που έχουν υλοποιηθεί, έχουν συμβάλει στην απόκτηση κάποιου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και ποιο είναι αυτό, η WIND απαντά πως σίγουρα η στήριξη της προς την κοινωνία τόσο με πόρους όσο και με δράσεις πολλαπλού χαρακτήρα (αθλητικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές, περιβαλλοντικές) συμβάλλοντας έτσι στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου καθώς και στην αύξηση της συμμετοχικότητας έχει σημαντικές επιδράσεις. Αυτή η στρατηγική λοιπόν αντανakλά θετικά στην φήμη και την εικόνα της WIND και δημιουργεί σχέσεις αμοιβαίας κατανόησης με τα ενδιαφερόμενα μέρη της, υποστηρίζοντας την επίτευξη των εταιρικών της στόχων. Μέχρι τώρα στην εταιρεία ξεχωρίζουν ιδιαίτερα δύο κοινωνικές δράσεις όπως είναι η στήριξη του Δρομικού Κινήματος και του Μαραθωνίου, καθώς και την ενεργοποίησης της WIND μέσω της εκστρατείας για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου.
- Στο ερώτημα αν υπάρχει ειδικό τμήμα εντός της εταιρείας που να ασχολείται με θέματα που εμπίπτουν της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η WIND απαντά πως φυσικά και διαθέτει οργανωμένο τμήμα Εταιρικής Υπευθυνότητας, το οποίο είναι άρτια οργανωμένο έτσι ώστε να εφαρμόζει με συνέπεια και αφοσίωση την στρατηγική Εταιρικής Υπευθυνότητας που ακολουθεί η εταιρεία. Το τμήμα δουλεύει στενά με την ομάδα Εταιρικής Υπευθυνότητας ώστε να τηρείται η υπεύθυνη λειτουργία της εταιρείας, η οποία ενσωματώνει τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης στο σύνολο των διαδικασιών της.
- Στο ερώτημα αν παρέχει η εταιρεία οικονομική υποστήριξη στις δραστηριότητες και τα προγράμματα της τοπικής κοινωνίας π.χ. μέσω δωρεών ή χορηγιών, η WIND απαντά πως σύμφωνα με την αναμορφωμένη στρατηγική της το 2014 εργάστηκε με συνέπεια πάνω σε ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσεων, που αναπτύσσονταν γύρω από τους άξονες της συμμετοχής, της αφύπνισης και της συνεισφοράς. Για μια ακόμη χρονιά η εταιρεία έδωσε την δυνατότητα σε όλους να συμμετάσχουν σε μια από τις μεγαλύτερες πρωτοβουλίες αλληλεγγύης που υλοποιείται στην χώρα μας. Πρόκειται για την σύνδεση του αθλητισμού με την κοινωνική αλληλεγγύη και την υποστήριξη του δρομικού κινήματος. Περισσότεροι από 2000 δρομείς έτρεξαν με τα χρώματα της WIND Running Team για καλό σκοπό, προσφέροντας σημαντικά ποσά χρημάτων σε ΜΚΟ σε 6 πόλεις σε όλη την Ελλάδα.

- Στην ερώτηση ποιος τρόπος έχει επιλεγεί από την εταιρεία σχετικά με την ενημέρωση των stakeholders όσον αφορά τις δράσεις προγράμματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της εταιρικής ευθύνης (π.χ. μέσω κοινωνικών απολογισμών ή διαβουλεύσεων με τους stakeholders), η WIND απαντά με όλους τους παραπάνω τρόπους. Η επικοινωνιακή στρατηγική της εταιρείας περιλαμβάνει όλα τα MME. Ειδικότερα από το 2014 το online περιβάλλον και τα social media είναι στο επίκεντρο της πολιτικής της.
- Στο ερώτημα εάν στις διαφημιστικές εκστρατείες αναφέρονται οι δράσεις εταιρικής ευθύνης, η εταιρεία απαντά πως αναφέρονται επιλεκτικά σε ορισμένες περιπτώσεις.
- Στο ερώτημα ποια είναι τα οφέλη που η εταιρεία έχει αποκομίσει από τις δράσεις προγράμματα εταιρικής ευθύνης που έχει υλοποιήσει, η WIND απαντά πως έχει ήδη αναφερθεί σε αυτά σε προηγούμενες ερωτήσεις όπως όταν ανέφερε πως με βάση έρευνες που έχει στην διάθεση της η εταιρεία οι καταναλωτές προτιμούν και επιβραβεύουν τις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις.
- Στην ερώτηση αν έχει βραβευτεί η εταιρεία για κάποια από τις δράσεις που έχει πραγματοποιήσει, η WIND απαντά πως έχει βραβευτεί αρκετές φορές για τις δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που υλοποιεί. Η εταιρεία συμμετείχε για 2^η συνεχή χρονιά στην διαδικασία αξιολόγησης του CRI, λαμβάνοντας την διάκριση CRIGOLD το 2014. Η φετινή διάκριση Gold αφορά σε όλο το φάσμα της στρατηγικής Εταιρικής Υπευθυνότητας της εταιρείας, που ξεδιπλώνεται γύρω από τους άξονες Εταιρική Διακυβέρνηση – Αγορά – Περιβάλλον – Κοινωνία – Εργαζόμενοι, ενώ η διάκριση Best Progress Gold αποδόθηκε στην WIND καθώς σημείωσε την μεγαλύτερη πρόοδο στην κατηγορία της. Το βραβείο Gold και η διάκριση Best Progress Gold από το Ινστιτούτο Εταιρικής Ευθύνης επιβεβαιώνει για ακόμη μια φορά ότι οι επιδόσεις της WIND στην εφαρμογή υπεύθυνων εταιρικών πρακτικών, βάσει του Εθνικού Δείκτη Εταιρικής Ευθύνης (CRI Index) εξελίσσεται συνεχώς.
- Στο ερώτημα αν υπάρχει τρόπος μέσω του οποίου η εταιρεία να μετρά την επίδοση της ως προς την εταιρική κοινωνική ευθύνη, η WIND απαντά πως μετράει την επίδοση της όσον αφορά την EKE με έρευνες, SROI (Κοινωνική απόδοση της επένδυσης, για την μέτρηση της έξω-οικονομικής αξίας) και φυσικά με την συμμετοχή της σε δείκτες όπως ο Corporate Responsibility Index (Δείκτης Εταιρικής Υπευθυνότητας) από το Ινστιτούτο Κοινωνικής Ευθύνης. Ο συγκεκριμένος δείκτης ουσιαστικά μετράει την

απόδοση των επιχειρήσεων στον τομέα της ΕΚΕ στην Ελλάδα, αποτελώντας ένα αναγνωρισμένο εργαλείο αξιολόγησης και σημείο αναφοράς για την αναγνώριση των επιδόσεων σε θέματα ΕΚΕ με βάση διεθνή κριτήρια.

- Στην ερώτηση για συμβουλές περί καλών πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η WIND απαντά πως η αλήθεια είναι ότι οι εταιρικές πρακτικές υπεύθυνης επιχειρηματικότητας δεν διαχωρίζονται σε καλές ή κακές. Δεδομένου ότι συνήθως εστιάζουν στην κοινωνική προσφορά ή σε τρόπους βελτίωσης της επιχειρηματικής λειτουργίας, πάντα έχουν κάτι να προσφέρουν αλλά με επίκεντρο το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου.

Επειδή λοιπόν οι εταιρείες είναι μέρος του κοινωνικού γίγνεσθαι, για να είναι ενεργές και να συνεχίσουν να αναπτύσσονται μέσα από αυτό, πρέπει να προσφέρουν και να συνεισφέρουν με όποιον τρόπο μπορούν. Από το να παράγουν ποιοτικά προϊόντα και να διατηρούν ικανοποιημένους εργαζομένους, μέχρι να αφουγκράζονται τις κοινωνικές ανάγκες της εποχής και να πράττουν ανάλογα. Στο πλαίσιο αυτό, η Υπεύθυνη Επιχειρηματικότητα είναι μονόδρομος και οι καλές εταιρικές πρακτικές, ο νέος τρόπος επιχειρηματικής λειτουργίας.

- Τέλος στο ερώτημα εάν η επιχείρηση είναι ενταγμένη στο ελληνικό δίκτυο για την ΕΚΕ, η WIND απάντησε πως είναι από την ίδρυση της, ως κύριο μέλος.

5.3 Το κοινωνικό πρόσωπο της Cosmote²

Η Cosmote δραστηριοποιείται στον τομέα της σταθερής και κινητής τηλεφωνίας και ίντερνετ αποτελώντας την μεγαλύτερη εταιρεία κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα. Έχει έδρα την Αθήνα και είναι 100% θυγατρική εταιρεία του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ). Οι αναπτυγμένες επιχειρηματικές της δραστηριότητες την τοποθετούν σε ακόμη δύο χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης την Αλβανία και την Ρουμανία με αποτέλεσμα σήμερα να απευθύνεται σε μια αγορά 45 εκατομμυρίων ανθρώπων και να εξυπηρετεί περίπου 20

εκατομμύρια πελάτες. Στο πλαίσιο του προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης η εταιρεία στηρίζει δράσεις που αφορούν το περιβάλλον, την κοινωνία και τους εργαζομένους.

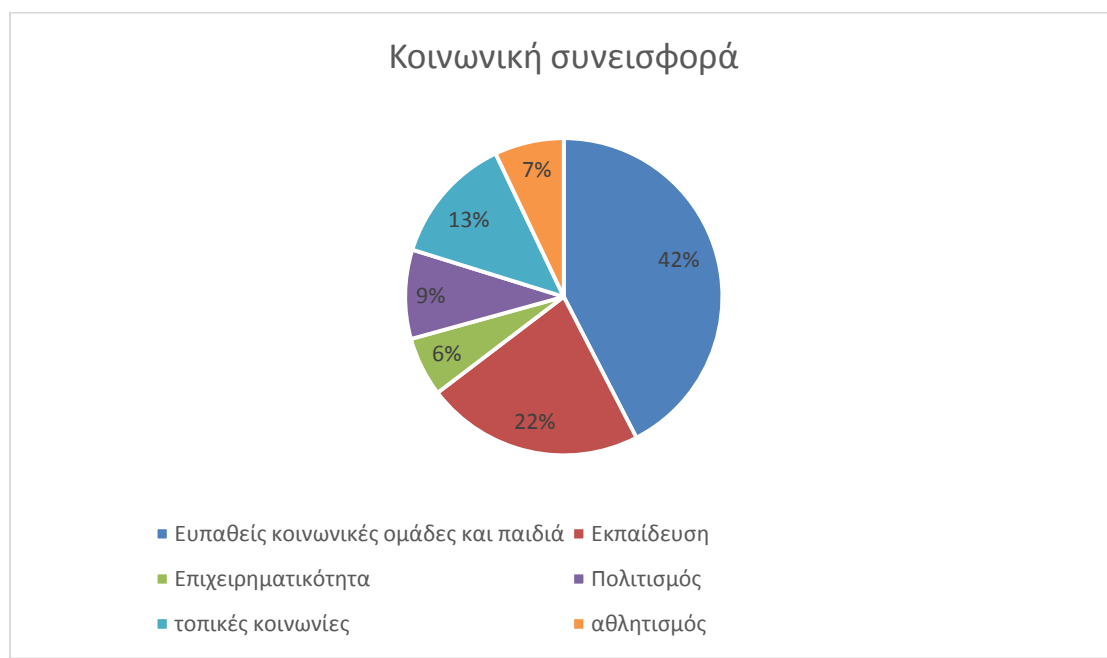
Στο ερωτηματολόγιο της έρευνας μας, η εταιρεία ανταποκρίθηκε δίνοντας τις εξής απαντήσεις:

- Στο ερώτημα από πότε η εταιρεία έχει αρχίσει να αναπτύσσει δράσεις – προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η Cosmote απαντά πως αν είναι να συνδέσουμε τα προγράμματα ΕΚΕ με την έκδοση απολογισμών των 2 εταιρειών τότε η Cosmote ξεκινά το 2005 ενώ ο ΟΤΕ το 2006 την δράση τους. Το 2007 ξεκίνησαν αναρτήσεις απολογισμών Εταιρικής Υπευθυνότητας κατά τα πρότυπα GRI. Προγενέστερα ωστόσο και οι 2 εταιρείες έπρατταν μονομερείς ενέργειες Εταιρικής Υπευθυνότητας. Για παράδειγμα η Cosmote μεμονωμένα από το 1998. Μέσα σε πλαίσιο ωστόσο οι 2 εταιρείες κινούνται με υπεύθυνο κοινωνικά τρόπο από το 2005 και το 2006 αντίστοιχα.
- Στο ερώτημα ποιο είναι το κίνητρο που ώθησε την εταιρεία να αναλάβει τέτοιες δράσεις – προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η Cosmote απαντά ουσιαστικά τέτοιο κίνητρο δεν υπάρχει. Και οι 2 εταιρείες διακατέχονταν από το κίνητρο του να είναι οργανωμένες και να λειτουργούν στο εσωτερικό τους με τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο. Κίνητρο να συστηματοποιηθούν και να εντάξουν μια στρατηγική από διεθνή πρότυπα ήταν και η εξέλιξη των θεμάτων σε ένα παγκόσμιο επίπεδο και ιδιαίτερα την προηγούμενη δεκαετία με βάση και τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Στο ερώτημα αν οι δράσεις αυτές εντάσσονται στην στρατηγική της εταιρείας και αν ναι γιατί, η εταιρεία απαντά πως με ενσωματωμένες τις αρχές της Εταιρικής Υπευθυνότητας στην λειτουργία και τις δραστηριότητες της, επιδιώκει την οικονομική ανάπτυξη της, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην προστασία του περιβάλλοντος και την στήριξη της κοινωνίας. Οι προτεραιότητες της εταιρείας σε θέματα Εταιρικής Υπευθυνότητας προσδιορίζονται μέσω τεσσάρων στρατηγικών πυλώνων, που συμπεριλαμβάνουν τα πιο σημαντικά ζητήματα για την λειτουργία και τα ενδιαφερόμενα μέρη της εταιρείας:
 - 1) Αγορά
 - 2) Εργαζόμενοι
 - 3) Κοινωνία
 - 4) Περιβάλλον

- Στο ερώτημα σε ποιους τομείς (αθλητισμός, εκπαίδευση, πολιτισμός κ.α.) εφαρμόζει η εταιρεία προγράμματα κοινωνικής δράσης, η Cosmote απαντά πως εδώ και χρόνια δίνει έμφαση στην στήριξη των ευπαθών κοινωνικών ομάδων και των τοπικών κοινωνιών, με στόχο την άμεση κάλυψη σημαντικών αναγκών. Συγκεκριμένα η εταιρεία υλοποιεί κοινωνικά προγράμματα και συμμετέχει σε μια σειρά κοινωνικών πρωτοβουλιών, με στόχο να συνεισφέρει στις κοινωνίες που δραστηριοποιείται. Επενδύει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μελλοντικών γενεών, ενισχύει τις ψηφιακές δυνατότητες της τρίτης ηλικίας και προσφέρει ειδικά προϊόντα και υπηρεσίες σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Συνοπτικά οι τομείς εφαρμογής των κοινωνικών δράσεων είναι οι εξής:

- 1) **Κοινωνικά προϊόντα, υπηρεσίες και προσφορές.** Συμβολή στην βελτίωση της ποιότητας ζωής ευπαθών κοινωνικών ομάδων, ατόμων τρίτης ηλικίας αλλά και φοιτητών, μέσω της διάθεσης ειδικών προϊόντων, υπηρεσιών και εκπτώσεων αλλά και της υλοποίησης δράσεων μέσω της χρήσης τηλεπικοινωνιακών προϊόντων και υπηρεσιών.
- 2) **Στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων,** μέσω οικονομικής ενίσχυσης ή μέσω της διάθεσης δωρεάν τηλεπικοινωνιακών προϊόντων ή με περισσότερους από 70 ΜΚΟ και φορείς να φροντίζουν αυτές τις ευπαθείς ομάδες και παιδιά.
- 3) **Υποστήριξη της εκπαίδευσης,** μέσω της στήριξης προγραμμάτων για την ανάπτυξη τεχνολογικών δεξιοτήτων, για άτομα όλων των ηλικιών.
- 4) **Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας,** μέσα από ένα καλά οργανωμένο δίκτυο προσωποποιημένης εξυπηρέτησης.
- 5) **Υποστήριξη του πολιτισμού,** μέσα από την υποστήριξη σε ομάδες και αθλητικούς ομίλους.
- 6) **Εθελοντισμός των εργαζομένων,** οι εργαζόμενοι της Cosmote με την στάση τους αποδεικνύουν με πράξεις την εταιρική αλλά και ατομική υπευθυνότητα. Συνολικά 6182 εργαζόμενοι συμμετείχαν σε τέσσερις πρωτοβουλίες εταιρικής υπευθυνότητας το 2014.

Διάγραμμα καταμερισμού κοινωνικής συνεισφοράς Cosmote για το 2014

➤ Στην ερώτηση βάσει ποιων κριτηρίων γίνεται η επιλογή αυτών των τομέων, η Cosmote απαντά με βάση την ανάλυση της ουσιαστικότητας. Ανά διετία δηλαδή υλοποιούν την ανάλυση όλων των θεμάτων. Μια μελέτη που γίνεται για την εξέταση των θεμάτων που θεωρούνται πιο ουσιαστικά για τα ενδιαφερόμενα μέρη με βάση και το αντικείμενο της εταιρείας. Πιο συγκεκριμένα η διαδικασία αυτή περιλάμβανε 2 φάσεις:

- **Ανάλυση των ουσιαστικών θεμάτων από την διοίκηση του ΟΤΕ και της Cosmote**, όπου 24 μέλη από τις διοικήσεις των 2 εταιρειών, από διαφορετικές επιχειρησιακές μονάδες, συμμετείχαν στην ιεράρχηση των ουσιαστικών θεμάτων για την βιώσιμη ανάπτυξη του ΟΤΕ και της Cosmote.
- **Ανάλυση ουσιαστικών θεμάτων από τα ενδιαφερόμενα μέρη του ΟΤΕ και της Cosmote**, δηλαδή διοργάνωση εργαστηρίου από ανεξάρτητο οργανισμό στο οποίο συμμετείχαν 9 άτομα προερχόμενα από διαφορετικές ομάδες ενδιαφερομένων μερών των εταιρειών (π.χ. τα ΜΜΕ, τις ΜΚΟ, τους εργαζόμενους, την κυβέρνηση, τους πελάτες κ.λπ.) τα οποία κλήθηκαν να συζητήσουν την επίδοση

και τον Απολογισμό Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΤΕ και της Cosmote και στην συνέχεια να προσδιορίσουν και να ιεραρχήσουν τα ουσιαστικά ζητήματα για την βιώσιμη ανάπτυξη των εταιρειών. Με τον τρόπο αυτό δόθηκε η δυνατότητα να συγκριθούν πρακτικά οι απόψεις του εσωτερικού και εξωτερικού «κοινού» για τα ουσιαστικά ζητήματα βιωσιμότητας των εταιρειών. Ορισμένα από τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής φαίνονται παρακάτω:

Λίστα ορισμένων σημαντικών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών θεμάτων για τον ΟΤΕ και την Cosmote

1. Εταιρική Διακυβέρνηση
2. Οικονομική Συνεισφορά
3. Υπεύθυνος ανταγωνισμός
4. Επέκταση ευρυζωνικότητας και mobile internet
5. Υπεύθυνο μάρκετινγκ
6. Υπεύθυνες προμήθειες
7. Ενημέρωση του κοινού για τις νέες τεχνολογίες
8. Ικανοποίηση και εξυπηρέτηση πελατών
9. Ασφάλεια και απόρρητο δεδομένων
10. Υγεία και ασφάλεια
11. Δίκαιη εργασία
12. Ανάπτυξη εργαζομένων
13. Παροχές εργαζομένων
14. Εσωτερική επικοινωνία
15. Ικανοποίηση εργαζομένων
16. Κοινωνικά προϊόντα και υπηρεσίες
17. Κοινωνική συνεισφορά
18. Εθελοντισμός εργαζομένων

Από τα παραπάνω θέματα διαφαίνεται μια αξιοσημείωτη συμφωνία μεταξύ της άποψης των ενδιαφερομένων μερών και της διοίκησης, για την σημαντικότητα των θεμάτων. Τα ζητήματα που σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων φαίνεται να είναι στην κορυφή των ανησυχιών και των δύο, ενώ για ορισμένα ζητήματα όπως η οπτική όχληση, η οικονομική συνεισφορά και η ενεργειακή απόδοση οι απόψεις τους δίστανται. Η διαδικασία που ακολουθείται για την ανάλυση της ουσιαστικότητας κατέχει σημαντικό ρόλο στην συνολική διαμόρφωση της στρατηγικής των 2 εταιρειών. Το 2014 οι 2 εταιρείες εργάστηκαν για την περαιτέρω προσέγγιση στην ανάλυση και αξιολόγηση των ουσιαστικών θεμάτων εταιρικής υπευθυνότητας. Προχώρησαν λοιπόν αρχικά στον προσδιορισμό τέτοιων πιθανών θεμάτων, που θα αποτελούσαν την λίστα θεμάτων για αξιολόγηση από τις διοικήσεις ΟΤΕ και Cosmote. Έλαβαν λοιπόν υπ' όψιν τους:

- Τις απαιτήσεις των κατευθυντήριων γραμμών G4 του GRI.
- Το περιεχόμενο του συμπληρώματος του GRI για τον κλάδο των τηλεπικοινωνιών.
- Τα σημαντικά θέματα για τον κλάδο των τηλεπικοινωνιών όπως αυτά προκύπτουν από τους αναλυτές επίδοσης βιώσιμης ανάπτυξης και κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων.
- Την αποτύπωση των ουσιωδών θεμάτων για τις τηλεπικοινωνίες από το Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων Βιωσιμότητας (Sustainability Accounting Standards Board)

Από την ανάλυση αυτή προέκυψαν περίπου 75 θέματα, που χωρίστηκαν σε 10 θεματικές κατηγορίες όπως μερικές από τις παρακάτω:

- Διακυβέρνηση και διοίκηση
- Απόρρητο δεδομένων και ελευθερία της έκφρασης
- Σχέσεις με τους πελάτες
- Εργαζόμενοι
- Κοινωνία
- Περιβάλλον
- Ψηφιακή ένταξη

Τα αποτελέσματα λοιπόν της ανάλυσης ουσιαστικότητας θα χρησιμοποιηθούν σε θέματα στρατηγικής Εταιρικής Υπευθυνότητας των εταιρειών, αλλά επιπλέον θα αποτελέσουν και την

βάση για την ανάπτυξη του Απολογισμού Βιώσιμης Ανάπτυξης ΟΤΕ και Cosmote για το επόμενο έτος.

- Στην ερώτηση αν όλοι οι τομείς αντιμετωπίζονται ισότιμα ή δίνεται παραπάνω έμφαση κάπου, η Cosmote απαντά πως αυτό γίνεται με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης ουσιαστικότητας. Ανεξαρτήτως τομέα (αν δηλαδή αφορούν τους εργαζομένους ή τον τρόπο στήριξης της κοινωνίας), κοιτούν πόσο ολοκληρωμένα τα αντιμετωπίζουν και ανά διετία εμπλουτίζουν κάποιο συγκεκριμένο τομέα και ποιες αλλαγές χρειάζονται σε τομείς στήριξης. Προς το παρόν δεν διαβλέπουν τέτοιες αλλαγές με βάση τις κοινωνικές εξελίξεις και για ένα ακόμα χρόνο τα παιδιά και η εκπαίδευση θα παραμείνουν οι σημαντικότεροι τομείς που θα στηρίζει η εταιρεία.
- Στην ερώτηση για το ποιες είναι οι πλέον σημαντικές και αποτελεσματικές δράσεις που έχει ακολουθήσει η εταιρεία στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, η Cosmote απαντά πως στον τομέα αυτό έχει να επιδείξει πολυεπίπεδη δραστηριότητα με παραδείγματα όπως:

- 1) Το 2014 ο ΟΤΕ και η Cosmote παρείχαν **στήριξη στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες και παιδιά** είτε μέσω της οικονομικής ενίσχυσης είτε μέσω της διάθεσης δωρεάν τηλεπικοινωνιακών προϊόντων και υπηρεσιών, όπως συνδέσεις σταθερής τηλεφωνίας και υπηρεσίες ίντερνετ καθώς και ειδών πρώτης ανάγκης όπως ρούχα φάρμακα τρόφιμα κ.ά. μέσω και 70 ΜΚΟ. Παραδείγματα φορέων που στήριξε η Cosmote και ο ΟΤΕ το 2014 είναι η Ένωση «Μαζί για το παιδί», «Το χαμόγελο του παιδιού», Σύλλογος γονιών παιδιών με νεοπλασματική ασθένεια «Φλόγα» κ.ά. Επίσης διοργανώθηκε ειδική εκδήλωση με θέμα «Ημέρα αγάπης - Ημέρα έμπνευσης» ώστε να τιμηθεί το έργο 17 φορέων και 4500 εθελοντών τους που φροντίζουν για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης περισσότερων από 150000 παιδιών. Επιπρόσθετα για την περαιτέρω ευαισθητοποίηση των εργαζομένων των εταιρειών και την προώθηση του εθελοντισμού 11 στελέχη των εταιρειών επισκέφθηκαν φορείς για παιδιά και συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες οργανισμών ενώ πάνω από 140 εργαζόμενοι του ομίλου ΟΤΕ παρευρέθησαν στην εκδήλωση αυτή. Γενικά οι εταιρείες του ομίλου, όλα αυτά τα χρόνια έχουν στηρίξει έμπρακτα πάνω από 40 ΜΚΟ που φροντίζουν παιδιά με πάνω από 5,5 εκατ. Ευρώ.

2) **Χρήση πόρων και διαχείριση απορριμμάτων**, αφού ο ΟΤΕ και η Cosmote αναγνωρίζουν ότι οι φυσικοί πόροι δεν είναι ανεξάντλητοι και θεωρούν ότι η ορθολογική και αποδοτική χρήση των πόρων αυτών αποτελούν βασικές προτεραιότητες στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό οι βασικές αρχές της πολιτικής της εταιρείας ως προς την διαχείριση φυσικών πόρων και αποβλήτων αφορούν:

- Στην μείωση της χρήσης υλικών που η παραγωγή τους επιβαρύνει το περιβάλλον.
- Στην ανακύκλωση των χρησιμοποιούμενων υλικών όπου αυτή είναι δυνατή (π.χ. χαρτί).
- Στην επαναχρησιμοποίηση των υλικών είτε εντός της εταιρείας είτε μέσω της συνεργασίας με ειδικούς φορείς διαχείρισης.

3) **Υποστήριξη της εκπαίδευσης** μέσω της ανάπτυξης τεχνολογικών δεξιοτήτων, με την υλοποίηση και στήριξη προγραμμάτων και δράσεων προς αυτή την κατεύθυνση και απώτερο σκοπό την μείωση του ψηφιακού χάσματος και την κατάρτιση των νέων. Παραδείγματα τέτοιων δράσεων είναι τα εξής:

- **Πρόγραμμα υποτροφιών ΟΤΕCosmote** για φοιτητές που αντιμετωπίζουν οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες
- **Πανελλήνιος διαγωνισμός εκπαιδευτικής ρομποτικής** για παιδιά του δημοτικού, μέσω της παροχής οικονομικής στήριξης για την υλοποίηση του διαγωνισμού και την κάλυψη του κόστους συμμετοχής 150 ομάδων.
- **Πρόσβαση στο ψηφιακό κόσμο**, μέσω της διάθεσης δωρεάν τεχνολογικού εξοπλισμού του προγράμματος.

➤ Στο ερώτημα ποιος ήταν ο στόχος αυτών των συγκεκριμένων δράσεων προγραμμάτων, η Cosmote απαντά πως ο στόχος ειδικά στα θέματα του περιβάλλοντος, είναι η μείωση των αρνητικών συνεπειών και η ευρεία διάδοση των επιδράσεων από τις στοχευόμενες λειτουργίες της εταιρείας όπως π.χ. ανακύκλωση και σε κοινωνικό επίπεδο η συμβολή στην βελτίωση και καλύτερευση συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων μέσω μετρήσιμων αποτελεσμάτων.

- Στο ερώτημα κατά πόσο αυτός ο στόχος επιτεύχθηκε, η εταιρεία απαντά πως στόχος ήταν η συνέπεια στην μη μείωση της θετικής ενέργειας προς το περιβάλλον και η συνεχής προσπάθεια μείωσης της αρνητικής επίδρασης. Και αυτό πάντα με βάση μετρήσιμους δείκτες όπως π.χ. στο πρόγραμμα ανακύκλωσης της εταιρείας.
- Επιπρόσθετα:
- Έγινε περαιτέρω ενίσχυση της διαδικασίας ανάλυσης ουσιαστικότητας με την συμμετοχή στην διαδικασία περισσότερων μερών.
 - Ενισχύθηκε η στρατηγική Εταιρικής Υπευθυνότητας, με την ανάπτυξη Πολιτικής Εταιρικής Υπευθυνότητας και της Κοινωνικής Χάρτας (που καθορίζει τις συνθήκες εργασίας και τα κοινωνικά πρότυπα, βάσει των οποίων αναπτύσσονται και προσφέρονται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες του ομίλου), βελτίωση της μεθοδολογίας ανάλυσης ουσιαστικότητας και αναβάθμισης του τρόπου διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας που θα προσφέρουν την δυνατότητα στην εταιρεία να προχωρήσει στην έκδοση απολογισμού Βιώσιμης Ανάπτυξης για το επόμενο έτος με βάση τις οδηγίες GRIG4.
 - Αύξηση των χορηγιών και των δωρεών σε σχέση με το προηγούμενο έτος.
- Στο ερώτημα ποιο ποσοστό ετησίως επί των συνολικών εξόδων δαπανάται για δράσεις προγράμματα στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η χρηματοοικονομική επίδοση της Cosmote για την εταιρική υπευθυνότητα το 2014, ήταν ένας κύκλος εργασιών που ανέρχονταν στα 1202,2 εκατ. Ευρώ και ένα σύνολο λειτουργικών εξόδων που ανέρχονταν στα 973,9 εκατ. Ευρώ. Η εταιρεία επίσης επισήμανε πως τα κονδύλια που καταναλώνονται για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αφορούν κοινωνικές δράσεις και όχι π.χ. την εκπαίδευση των εργαζομένων.
- Στο ερώτημα αν οι δράσεις στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μπορούν να βοηθήσουν την εταιρεία να αυξήσει το μερίδιο που κατέχει στην αγορά και εάν ναι σε τι βαθμό, η Cosmote απάντησε πως δεν έχει τέτοιο σκοπό. Δεν είναι κάτι που παρακολουθούν δηλαδή παρά μόνο πόσο συμβάλλουν αυτές οι δράσεις στο εταιρικό προφίλ με attributes βάση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών όπως:
- Ανθρωποκεντρικότητα
 - Φιλικότητα

- Εξυπηρέτηση πελατών

Άμεσα ή έμμεσα επηρεάζονται και από τις περιβαλλοντικές δράσεις που υλοποιούνται.

- Στο ερώτημα αν οι δράσεις προγράμματα που έχουν υλοποιηθεί έχουν συμβάλει στην απόκτηση κάποιου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, η εταιρεία εκτιμά πως ένα πλεονέκτημα είναι ότι σκοράρουν υψηλότερα από τους ανταγωνιστές τους στις έρευνες για τις κοινωνικές επιδόσεις και συνεισφορές.
- Στο ερώτημα αν μέσα στην εταιρεία υπάρχει ιδιαίτερο τμήμα που ασχολείται με θέματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η Cosmote απαντά πως υπάρχουν τέτοια τμήματα και είναι δύο. Τα τμήματα Εταιρικής Υπευθυνότητας και Περιβαλλοντικής Διαχείρισης που με την σειρά τους υπόκεινται στην Υποδιεύθυνση Εταιρικής Υπευθυνότητας Σταθερής και Κινητής της Cosmote. Η Υποδιεύθυνση αυτή συντονίζει την εφαρμογή κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων των εταιρειών, μέσα από την λειτουργία των Τμημάτων Εταιρικής Υπευθυνότητας και Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Με στόχο την συνεχή ενημέρωση τους σχετικά με τις τάσεις και τις εξελίξεις στα θέματα Εταιρικής Υπευθυνότητας, στελέχη της Υποδιεύθυνσης συμμετείχαν το 2014 σε σεμινάρια κατάρτισης σχετικά με επίκαιρα θέματα Εταιρικής Υπευθυνότητας, όπως η μέθοδος Social Return of Investment (SROI) και οι οδηγίες GRIG4. Επιπροσθέτως για την περαιτέρω διάδοση των αρχών και δράσεων Εταιρικής Υπευθυνότητας στις διάφορες επιχειρησιακές μονάδες των ΟΤΕ και Cosmote, με σκοπό την συλλογή πληροφοριών που αφορούν στην επίδοση Εταιρικής Υπευθυνότητας, δημιουργήθηκε μια κοινή ομάδα Εταιρικής Υπευθυνότητας ΟΤΕ Cosmote, με 50 εκπροσώπους από όλες τις επιχειρησιακές μονάδες. Επικεφαλής της ομάδας αυτής είναι η διευθύντρια Εταιρικής Επικοινωνίας του ομίλου ΟΤΕ. Όλα τα μέλη της ομάδας αυτής συνέβαλλαν σημαντικά στην ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των εργαζομένων των 2 εταιρειών, ενισχύοντας την προβολή της Εταιρικής Υπευθυνότητας στο εσωτερικό των δύο εταιρειών και την επίτευξη των εταιρικών στόχων για την Εταιρική Υπευθυνότητα αλλά και την δημιουργία μιας κοινής εταιρικής κουλτούρας. Εξάλλου Δείκτες Εταιρικής Υπευθυνότητας έχουν ενσωματωθεί στους στόχους προσωπικής αξιολόγησης και στους ατομικούς λειτουργικούς στόχους στελεχών της Διεύθυνσης Εταιρικής Επικοινωνίας

ομίλου ΟΤΕ, ενώ οι αρχές Εταιρικής Υπευθυνότητας συνεκτιμώνται στην ετήσια διαδικασία αξιολόγησης της απόδοσης όλων των εργαζομένων.

- Στο ερώτημα αν παρέχει η εταιρεία οικονομική υποστήριξη στις δραστηριότητες και στα προγράμματα της τοπικής κοινωνίας (π.χ. μέσω χορηγιών), εδώ η προσέγγιση των δύο εταιρειών ΟΤΕ και Cosmote είναι διττή. Από την μία προσπαθούν να ανταποκρίνονται στα αιτήματα των τοπικών κοινωνιών και από την άλλη προσπαθούν, στο βαθμό που είναι δυνατό, να μετρούν τις θετικές και αρνητικές επιδράσεις της λειτουργίας και των δράσεων τους στις τοπικές κοινωνίες. Ο ΟΤΕ και η Cosmote επιθυμούν την εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών σε όλες τις δραστηριότητες τους, καθώς και την διατήρηση και επέκταση της παρουσίας τους στις τοπικές κοινωνίες όλης της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν αναπτύξει ένα ειδικό τμήμα, το τμήμα Community Relations (Τμήμα Σχέσεων με τις Τοπικές Κοινωνίες) μέσω του οποίου οι εταιρείες αναλύουν και αξιολογούν τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Με βάση αυτό στην συνέχεια σχεδιάζουν και υλοποιούν συγκεκριμένα προγράμματα χορηγιών για την υποστήριξη τους, τα οποία αφορούν στην οικονομική ενίσχυση τοπικών φορέων, αθλητικών συλλόγων, πολιτιστικών δρωμένων κ.λπ. Παραδείγματα ορισμένων εκδηλώσεων που στηρίζει η ΟΤΕ-Cosmote είναι τα εξής:

- «Μερκούρεια» του Δήμου Νεαπόλεως Θεσσαλονίκης, χορηγώντας εδώ και 19 χρόνια το μεγαλύτερο θεατρικό θεσμό της Βορείου Ελλάδος.
- «Αρμάτα», Σπέτσες, όπου η Cosmote στηρίζει εδώ και μια δετία τις εορταστικές εκδηλώσεις που συνδυάζουν τον εορτασμό της Παναγίας της Αρμάτας και τα επετείου της ναυμαχίας της 8^{ης} Σεπτεμβρίου του 1822.
- Ίδρυμα Θρακικής τέχνης και παράδοσης στην Ξάνθη, όπου η Cosmote συνεργάστηκε με το ίδρυμα για την δημιουργία εργαστηρίου πληροφορικής, για άτομα με ειδικές ανάγκες και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.
- Ελληνική ομάδα διάσωσης, όπου η Cosmote στηρίζει με σκοπό την κάλυψη αναγκών διάσωσης πληγέντων από φυσικές καταστροφές, παρέχοντας δωρεάν τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες (κάρτες sim) για τα επιχειρησιακά της κέντρα διάσωσης σε Κέρκυρα, Πάτρα, Θεσσαλονίκη κ.ά.
- «Αισχύλεια», όπου η Cosmote υποστήριξε τις πολιτιστικές αυτές εκδηλώσεις, που προβάλλουν την ιστορία της Ελευσίνας και διοργανώνονται από την

κοινοφελή επιχείρηση του Δήμου Ελευσίνας. Τέλος, ενημέρωση για χορήγηση υποτροφιών από την εταιρεία για παράδειγμα επικοινωνούνται για να προκαλέσουν συμμετοχή. Όπως και άλλες για να προκαλέσουν συμμετοχή έμμεσα όπως γίνεται π.χ. με την ανακύκλωση.

- Στο ερώτημα ποιον τρόπο έχει επιλέξει η εταιρεία για την ενημέρωση των stakeholders όσον αφορά τις δράσεις που εμπίπτουν στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η εταιρεία απαντά πως όσον αφορά τους **πελάτες της** επιλέγει μερικούς από τους εξής τύπους διαλόγου:

1. Με ετήσιες έρευνες ικανοποίησης πελατών
2. Με ετήσιες έρευνες εταιρικής υπευθυνότητας
3. Και με ετήσιους απολογισμούς εταιρικής υπευθυνότητας.

Όσον αφορά **τις επιχειρήσεις:**

- Μέσω διαρκών δελτίων τύπου
- Μέσω συναντήσεων και τηλεδιασκέψεων (για κοινές δράσεις βελτίωσης του ανταγωνιστικού περιβάλλοντος)
- Μέσω ετήσιων απολογισμών εταιρικής υπευθυνότητας

Όσον αφορά τις **ΜΚΟ και άλλες ενδιαφερόμενες ομάδες:**

- Μέσω συναντήσεων 2 φορές τον χρόνο όπου πραγματοποιείται ο απολογισμός της Βιώσιμης Ανάπτυξης.
- Μέσω ετήσιων ερευνών για την Εταιρική Υπευθυνότητα και την σημασία της υιοθέτησή της.
- Μέσω διαρκών συνεδρίων, για την εκπαίδευση του κοινού σχετικά με την ασφάλεια στο διαδίκτυο.
- Μέσω διαρκών e-mail για την υποστήριξη ευπαθών ομάδων και φιλανθρωπικών σκοπών.
- Μέσω διαρκών ομάδων εργασίας με αντικείμενο την κοινωνική συνεισφορά.

- Και μέσω ετήσιων Απολογισμών Εταιρικής Υπευθυνότητας, με αντικείμενο τις περιβαλλοντικές επιδόσεις.

Όσον αφορά τα **μέσα ενημέρωσης:**

- Μέσω διαρκών ανακοινώσεων και δελτίων τύπου
- Μέσω ετήσιων απολογισμών εταιρικής υπευθυνότητας

Όσον αφορά **το κράτος και τους κυβερνητικούς φορείς:**

- Μέσω ερευνών Εταιρικής Υπευθυνότητας για διαφάνεια στην διακυβέρνηση.
- Μέσω ετήσιων απολογισμών Εταιρικής Υπευθυνότητας.

Όσον αφορά τους **επενδυτές και τους αναλυτές:**

- Μέσω ετήσιων απολογισμών εταιρικής διακυβέρνησης και απολογισμών Εταιρικής Υπευθυνότητας.
- Μέσω ερευνών Εταιρικής Υπευθυνότητας.
- Και συμμετοχών σε δείκτες Εταιρικής Υπευθυνότητας.

Όσον αφορά τους **εργαζόμενους:**

- Μέσω ετήσιων ερευνών Εταιρικής Υπευθυνότητας σχετικά με την εκπαίδευση και την διαχείριση της απόδοσης.
- Μέσω ετήσιων απολογισμών Εταιρικής Υπευθυνότητας.
- Μέσω εργαλείων ανατροφοδότησης όπως ο διαρκής εταιρικός εθελοντισμός και η διάδοση στρατηγικής και εταιρικής πληροφόρησης.

- Στο ερώτημα αν αναφέρονται στις διαφημιστικές εκστρατείες των προϊόντων της εταιρείας, οι δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, προκειμένου να βελτιωθεί η εικόνα της εταιρείας και να ενισχυθεί ίσως η αφοσίωση των πελατών της, η Cosmote απαντά

πως όχι στις διαφημιστικές εκστρατείες των προϊόντων δεν υπάρχει τέτοια αναφορά. Δεν χρησιμοποιείται δηλαδή από την εταιρεία σαν μέσο προβολής. Και αυτό γιατί πιστεύει πως δεν χωρά εκεί μέσα ενημέρωση και για τα κοινωνικά προγράμματα. Ειδικά π.χ. όταν και μόνο με ένα μερίδιο από την πώληση των προϊόντων μπορεί να στηριχθεί μια προσπάθεια Εταιρικής Υπευθυνότητας.

- Στο ερώτημα ποια είναι τα οφέλη που έχει αποκομίσει ή ελπίζει να αποκομίσει εταιρεία από αυτές τις δράσεις – προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (π.χ. βελτίωση εταιρικής φήμης, αυξημένη αφοσίωση πελατών ή προσέλκυση νέων), η εταιρεία απαντά πως ειδικά στο θέμα της αφοσίωσης των πελατών δεν υπάρχει μέτρηση. Αντίθετα η βελτίωση της εταιρικής φήμης είναι κάτι που μετράται περισσότερο και που κατά γενική ομολογία συμβάλλει και στην καλύτερευση της σχέσης με τους εργαζόμενους ενώ γίνεται και ποσοτική μέτρηση στο κατά πόσο είναι γνωστά αυτά τα προγράμματα Εταιρικής Υπευθυνότητας και σε τι αριθμό εργαζομένων. Η πιστότητα λοιπόν των εργαζομένων είναι ένα σημαντικό όφελος σύμφωνα με την Cosmote που αυξάνεται χάρη σε αυτές τις δράσεις.
- Στο ερώτημα αν η εταιρεία έχει βραβευτεί για κάποια από τις δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που έχει πραγματοποιήσει, η ΟΤΕ – Cosmote απαντά πως από το 2008ο ΟΤΕ συμμετέχει στον δείκτη Εταιρικής Υπευθυνότητας (CRI) Ελλάδος, την διοργάνωση του οποίου έχει αναλάβει το Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Την διετία 2008-2009 έλαβε την διάκριση silver και στην πορεία την διάκριση gold για την διετία 2010-2011 και platinum το 2012. Παράλληλα το 2013 έλαβα ειδικό έπαινο για την καλύτερη επίδοση στον τομέα της αγοράς και το 2014 για την καλύτερη επίδοση στον τομέα της κοινωνίας. Επιπρόσθετα, στα environmental awards το 2015 η εταιρεία βρέθηκε μεταξύ το 5 κορυφαίων νικητών.
- Στο ερώτημα αν υπάρχει τρόπος με τον οποίο η εταιρεία καταγράφει και μετράει την επίδοση της ως προς την εταιρική κοινωνική ευθύνη, ο ΟΤΕ και η Cosmote απαντούν πως αυτό γίνεται με βάση κάποιους δείκτες απόδοσης. Για παράδειγμα όσον αφορά την κοινωνία η μέτρηση της απόδοσης θα στηριχθεί πάνω σε τέσσερις άξονες:
 - Τις χορηγίες – δωρεές.
 - Αριθμό εθελοντικών πρωτοβουλιών.
 - Εθελοντισμό των εργαζομένων.

- Τον αριθμό των ατόμων που υποστηρίχθηκαν.

Όσον αφορά **τις χορηγίες - δωρεές** από την ΟΤΕ και την Cosmote παρατηρείται μια αύξηση από το αμέσως προηγούμενο έτος 2013.

Όσον αφορά **τον αριθμό των έργων που αφορούσαν εθελοντικές πρωτοβουλίες**, παρατηρείται μια μικρή μείωση από τα επίπεδα που κινήθηκε η Cosmote το 2012 αλλά και από αυτά του 2013 που προχώρησε από κοινού με τον ΟΤΕ σαν μια εταιρεία πλέον στην ανάληψη τέτοιων πρωτοβουλιών.

Όσον αφορά **τον εθελοντισμό των εργαζομένων** εκεί παρατηρείται μια μεγάλη αύξηση. Συγκεκριμένα από τους 2000 εργαζόμενους που συμμετείχαν σε εθελοντικά προγράμματα το 2013 για λογαριασμό της Cosmote, το 2014 ο ίδιος αριθμός ανέρχεται περίπου στους 6000. Σε αυτό βέβαια συμβάλλει πλέον και η σύμπραξη των εργαζομένων του ΟΤΕ που και αυτοί είχαν ενεργή εθελοντική παρουσία κατά το 2013. Και πάλι όμως είναι ενδεικτική η αύξηση της εθελοντικής συμμετοχής.

Τέλος όσον αφορά **τον αριθμό των ατόμων που υποστηρίχθηκαν**, από τις δράσεις και τα προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, εκεί διακρίνεται μια τρομερή αυξητική διαφορά για τον ΟΤΕ και την Cosmote. Συγκεκριμένα για το 2014 υπολογίζεται ότι παραπάνω από 800000 άτομα υποστηρίχθηκαν από δράσεις και προγράμματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της ΕΚΕ από τις δύο εταιρείες, όταν για το 2013 είχαν υποστηριχθεί λιγότεροι από 100000 άνθρωποι.

- Στο ερώτημα αν θα μπορούσε η εταιρεία να δώσει κάποιες συμβουλές για καλές πρακτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η Cosmote απαντά πως σαν εταιρεία επιθυμεί αυτό που υλοποιεί, να είναι όσο το πιο δυνατόν μετρήσιμο γίνεται ως προς την αποτελεσματικότητα, καθώς και στο πώς αυτό αλλάζει την δυναμική κατάσταση των ενδιαφερομένων μερών στα οποία απευθύνεται. Επιπροσθέτως, επιθυμεί, να είναι απλή και κατανοητή, η πληροφόρηση σχετικά με τις δράσεις που πραγματοποιούνται, με βάση και τις τάσεις της επικοινωνίας (ψηφιακή κτλ), με σκοπό την ευαισθητοποίηση όπου αυτό είναι εφικτό και αν μπορεί να αλλάζει κάτι στην συμπεριφορά του κοινού (π.χ. έμπνευση για εθελοντισμό).

- Τέλος στην ερώτηση, αν η εταιρεία είναι μέλος του ελληνικού δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, η Cosmote απαντά πως ναι η εταιρεία αποτελεί μέλος του δικτύου από το 2005. (ο ΟΤΕ αντίστοιχα αποτελεί μέλος από το 2001).

5.4 Το κοινωνικό πρόσωπο της Vodafone³

Η Vodafone Ελλάδος είναι μέλος και θυγατρική εταιρεία του ομίλου Vodafone ενός από τους μεγαλύτερους ομίλους τηλεπικοινωνιών στον κόσμο με ισχυρή παρουσία στην αγορά της κινητής και σταθερής επικοινωνίας, των υπηρεσιών Internet και των εξειδικευμένων λύσεων για επιχειρήσεις. Η εταιρεία δραστηριοποιείται εδώ και 23 χρόνια στην Ελλάδα αρχικά ως Πάναφον και στην συνέχεια από το 2002 με την σημερινή της ονομασία. Στόχος της εταιρείας δεν είναι μόνο να παράγει οικονομική αξία αλλά και κοινωνική. Για αυτόν τον λόγο έχει ενσωματώσει τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης στην στρατηγική της, θέλοντας να διαδραματίσει θετικό ρόλο στην δημιουργία νέων προοπτικών για καλύτερη ζωή στο μέλλον.

Στο ερωτηματολόγιο της έρευνας μας, η εταιρεία ανταποκρίθηκε δίνοντας τις παρακάτω απαντήσεις:

- Στην ερώτηση από πότε η εταιρεία αναπτύσσει προγράμματα – δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης η Vodafone απαντά πως ο όμιλος αναπτύσσει ήδη από το 2004 ένα εγχειρίδιο οδηγιών υπεύθυνου μάρκετινγκ το οποίο και ανανέωσε το 2012. Στόχος των οδηγιών αυτών είναι να ορίζει πρότυπα διαφημιστικών προβολών και ενεργειών υπεύθυνου μάρκετινγκ, με σεβασμό στην διαφορετικότητα των ανθρώπων σε επίπεδο ηλικίας, γένους φυλής, θρησκευματος και φυσικής ή διανοητικής ικανότητας. Για παράδειγμα η εταιρεία επικοινωνεί χωρίς κρυφές μειώσεις, με στόχο την παροχή διαφανούς πληροφόρησης προς τους πελάτες της, καθώς επίσης και απλά και ξεκάθαρα μηνύματα για την κατανόηση από το σύνολο των καταναλωτών της.

- Στο ερώτημα ποιο είναι το κίνητρο για την ανάληψη δραστηριοτήτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης η εταιρεία απαντά πως αυτό είναι η δέσμευση της, ότι σε όλες τις δράσεις της θα δρα με υπευθυνότητα ώστε να διατηρεί την εμπιστοσύνη των πελατών, των εργαζομένων και όλων των ενδιαφερομένων μερών. Η εταιρεία θέλει να εκτιμάται για τις επιχειρηματικές της αρχές, την υπεύθυνη λειτουργία της και το πολύπλευρο έργο και υπηρεσίες που παράγει συμβάλλοντας έτσι στην βιώσιμη ανάπτυξη.
- Στο ερώτημα αν οι δράσεις ΕΚΕ εντάσσονται στην στρατηγική της εταιρείας, η Vodafone απαντά πως η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη παίζει βασικό ρόλο στην στρατηγική της εταιρείας και η διαμόρφωση των δράσεων αυτών καθορίζονται από αρμόδιο τμήμα καθώς και διατμηματικές επιτροπές που υφίστανται για αυτόν τον λόγο μέσα στην εταιρεία. Στόχος όλων αυτών είναι η αξιολόγηση της επίδρασης των θεμάτων που επηρεάζουν την Vodafone ο εντοπισμός των κινδύνων, αλλά και οι ευκαιρίες που προκύπτουν από την λειτουργία τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της. Συγκεκριμένα αναλύονται περιοχές όπως:
 - Συμβολή στην απασχόληση
 - Ηθική λειτουργία – Εταιρική Διακυβέρνηση – Νομοθετική συμμόρφωση
 - Υγεία και ανάπτυξη δικτύου
 - Απόρρητο και ασφάλεια επικοινωνιών
 - Υγεία και ασφάλεια στην εργασία
 - Υπεύθυνο μάρκετινγκ
 - Υπεύθυνη εφοδιαστική αλυσίδα.
 - Συμβολή στην κάλυψη άμεσων αναγκών τη κοινωνίας
 - Αξιοποίηση τεχνολογίας προϊόντων και υπηρεσιών με θετικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο.
 - Υπεύθυνη χρήση διαδικτύου
 - Ενέργεια και έλεγχος εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

Έπειτα η εταιρεία εντοπίζει τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις που ενδέχεται να έχει η λειτουργία της ποσοτικοποιεί τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από αυτές και ξεκινά διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την καλύτερη κατανόηση των αναγκών και των προσδοκιών της κοινωνίας όπου δραστηριοποιείται η εταιρεία.

- Στην ερώτηση σε ποιους τομείς εφαρμόζει η εταιρεία τις προσπάθειες ΕΚΕ της, η Vodafone απαντά πως επικεντρώνει την δραστηριότητα της με συστηματικές ενέργειες και μετρήσιμα αποτελέσματα στις εξής κατηγορίες:

- **Στην υπεύθυνη λειτουργία**

- Απόρρητο και ασφάλεια επικοινωνιών
- Χρήση του διαδικτύου από παιδιά και εφήβους
- Διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας
- Εμπειρίες πελατών

- **Στην περιβαλλοντική αποδοτικότητα**

- Επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση υλών
- Ενεργειακή αποδοτικότητα
- Χρήση και προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και υπηρεσιών

- **Συμβολή στην βιώσιμη ανάπτυξη της κοινωνίας**

- Αξιοποίηση της τεχνολογίας της εταιρείας, για την στήριξη της κοινωνίας και την ενίσχυση των επιχειρήσεων του ομίλου με παράλληλα οφέλη για το περιβάλλον.
- Δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους
- Κάλυψη άμεσων αναγκών της κοινωνίας.

- Στην ερώτηση με ποιο κριτήριο γίνεται η επιλογή αυτών των τομέων, η Vodafone απαντά πως η στρατηγική πάνω στην οποία επικεντρώνεται το πολυδιάστατο πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης της εταιρείας, καθορίζονται από τα ουσιώδη θέματα που σχετίζονται με την λειτουργίας της. Μερικά από αυτά τα θέματα είναι τα εξής:

- Η ετήσια ανάλυση της επίδρασης που έχει η λειτουργία της εταιρείας, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες της ώστε να αντιλαμβάνεται τα θέματα που επηρεάζουν και καθορίζουν το μέλλον της.
 - Η διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη με στόχο την διερεύνηση της γνώμης τους ως προς την σημαντικότητα των θεμάτων που σχετίζονται με την λειτουργία της εταιρείας.
- Στην ερώτηση για περιγραφή από την εταιρεία αποτελεσματικών δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που υλοποίησε τα τελευταία χρόνια, η Vodafone επισημαίνει τα εξής προγράμματα:
- Το **πρόγραμμα Τηλειατρικής Vodafone**, σε συνεργασία με το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών και υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας, που λειτουργεί σε 100 απομακρυσμένες και ακριτικές περιοχές της χώρας, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που παρέχει το δίκτυο της Vodafone και έχει ως στόχο την βελτίωση της καθημερινότητας των ανθρώπων που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδος και υπολογίζονται γύρω στους 500.000 στο να αποκτήσουν πρόσβαση σε ειδικευμένες υπηρεσίες υγείας, χωρίς να χρειάζεται να μετακινηθούν από τον τόπο τους.
 - Η **εφαρμογή D-Partner** σύμμαχος στην καθημερινότητα των ατόμων με διαβήτη. Το 2014-2015 η Vodafone σε συνεργασία με την NovoNordisk Ελλάς προσέφεραν την συγκεκριμένη εφαρμογή που είχε ως στόχο να βελτιώσει την καθημερινότητα των ανθρώπων που πάσχουν από σακχαρώδη διαβήτη. Κάτω από την αιγίδα της Ελληνικής Ενδοκρινολογικής Εταιρείας και της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων ατόμων με σακχαρώδη διαβήτη παρείχαν χωρίς χρέωση σε όλους τους χρήστες κινητής επικοινωνίας την συγκεκριμένη εφαρμογή που ενδεικτικά δημιουργεί προφίλ του ασθενούς και των παραμέτρων που σχετίζονται με τον διαβήτη, καταγράφει τις τιμές της μετρούμενης γλυκόζης (για τα άτομα που θεραπεύονται με ινσουλίνη) και κρατά ημερολόγιο καταγραφής μετρήσεων γλυκόζης, εργαστηριακών αποτελεσμάτων κ.ά.
 - Όσον αφορά την νεανική επιχειρηματικότητα και την ενδυνάμωση της η Vodafone μέσω του προγράμματος **CURestartUp@Ρομάντσο**, προσφέρει σε νέους 18-28 ετών την δυνατότητα να διεκδικήσουν δωρεάν επαγγελματική

στέγαση για 8 μήνες στην θερμοκοιτίδα του BiosΡομάντσο. Στόχος αυτού είναι η στήριξη και ανάπτυξη της επαγγελματικής δραστηριοποίησης τους προκειμένου μακροπρόθεσμα να καθιερωθούν ως βιώσιμες επιχειρήσεις.

- Το πρόγραμμα “**Vodafone World of Difference**” το οποίο δίνει την δυνατότητα σε άτομα να εργαστούν σε κοινωνοφελή και μη κερδοσκοπικό οργανισμό της επιλογής τους για ένα συγκεκριμένο έργο καλύπτοντας ουσιαστικές ανάγκες της κοινωνίας. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα παγκόσμιας εμβέλειας που εφαρμόζεται από την εταιρεία σε 19 χώρες και που έχει δώσει μέχρι σήμερα την δυνατότητα σε 3025 επιτυγχόντες να εργαστούν σε οργανισμό της επιλογής τους.
 - Από το 2006 η εταιρεία στηρίζει το έργο των **παιδικών χωριών SOS** ενώ τα τελευταία 4 χρόνια μέσα από δράσεις που υλοποιεί στηρίζει και 8 κέντρα στήριξης παιδιού και οικογένειας των παιδικών χωριών SOS που λειτουργούν σε 7 πόλεις της Ελλάδος παρέχοντας ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες και υλική υποστήριξη όπως τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης σε οικογένειες που το έχουν ανάγκη.
- Στην ερώτηση ποιος ήταν ο στόχος των προγραμμάτων αυτών, η εταιρεία απάντησε τα εξής:
- Όσον αφορά το πρόγραμμα **Τηλειατρικής Vodafone** ο στόχος ήταν η διατήρηση του προγράμματος σε 100 σημεία σε όλη την Ελλάδα και στην διερεύνηση ενσωμάτωσης νέων εξετάσεων.
 - Όσον αφορά την εφαρμογή **D-Partner** για τα άτομα με διαβήτη δεν είχαν οριοθετηθεί κάποιοι στόχοι από την εταιρεία.
 - Όσον αφορά το πρόγραμμα **CURestart@Ρομάντσο** ο στόχος ήταν η διατήρηση και συνέχιση του προγράμματος.
 - Όσον αφορά το πρόγραμμα “**Vodafone World of Difference**” ο στόχος ήταν η επανάληψη διεξαγωγής του προγράμματος (10 συμμετέχοντες για 6 μήνες).
 - Τέλος όσον αφορά τον στόχο για τα **παιδικά χωριά SOS** αυτός ήταν η διατήρηση των 9 εργαστηρίων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.
- Στην ερώτηση κατά πόσο επετεύχθησαν οι στόχοι αυτοί, η Vodafone απάντησε τα εξής:
- Όσον αφορά το πρόγραμμα Τηλειατρικής Vodafone υπήρξε διατήρηση του προγράμματος σε 100 σημεία σε όλη την Ελλάδα, ενώ υπήρξε και μια αρχική

αξιολόγηση του προγράμματος και εντοπισμός περιοχών προς βελτίωση. Με βάση την αξιολόγηση αυτή τέθηκε και ο στόχος για βελτίωση της λειτουργίας του προγράμματος την επόμενη χρονιά, όπως και η στατιστική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος.

- Σε ότι αφορά τα υπόλοιπα τέσσερα προγράμματα επετεύχθησαν οι αρχικοί στόχοι που είχαν τεθεί από την επιχείρηση.
- Στην ερώτηση ποιο ποσοστό επί του συνόλου των εξόδων δαπανά η εταιρεία για πρωτοβουλίες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η Vodafone απαντά πως έχει κύκλο εργασιών για το 2015 στα 679,70 εκ. ευρώ και σύνολο παγίων επενδύσεων που ανέρχεται στα 3.099,83 εκ. ευρώ ενώ η εταιρεία σπατάλησε 489.380 ευρώ σε οικονομική ενίσχυση προγραμμάτων που συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη της κοινωνίας. Η άμεση συμβολή της στην οικονομία ανέρχεται στα 852,72 εκ. ευρώ εκ των οποίων τα 80εκ. ευρώ πηγαίνουν στον παράγοντα άνθρωπο είτε αυτό είναι για απολαβές – μισθούς, είτε για εκπαίδευση κατάρτιση των εργαζομένων κτλ. Πέρα από την οικονομική της συνεισφορά, όμως η εταιρεία αξιοποιεί την τεχνολογία της για την κάλυψη άμεσων αναγκών της κοινωνίας σε συνεργασία με έγκριτους φορείς, κάτι για το οποίο έχει δαπανήσει περισσότερα από 3.700.000 ευρώ από το 2010.
- Στην ερώτηση που έχει να κάνει με το αν η εταιρεία αποκομίζει κάποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνει, η Vodafone απαντά πως ένα πλεονέκτημα που σίγουρα αποκομίζει είναι η ενίσχυση της εταιρικής της φήμης. Και αυτό γιατί η εταιρεία είχε εμπλακεί στο παρελθόν σε σκάνδαλο υποκλοπών τηλεφωνικών συνομιλιών με αποτέλεσμα η εικόνας του σήματος της Vodafone να πληγεί σε τεράστιο βαθμό. Όμως η εφαρμογή πολιτικής ΕΚΕ έδωσε την δυνατότητα στην εταιρεία να συνεχίσει αλώβητη την πορεία της, ενισχύοντας ξανά την φήμη της μέσω των πρωτοβουλιών που αναλάμβανε. Επίσης η άσκηση πρακτικών ΕΚΕ έχει σαν αποτέλεσμα την προσέλκυση και διατήρηση εργαζομένων με ποιότητα και υπευθυνότητα.
- Στην ερώτηση αν υπάρχει κάποιο ειδικό τμήμα εντός της εταιρείας που να ασχολείται με θέματα που εμπίπτουν στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η Vodafone απαντά πως στην εταιρεία λειτουργεί **τμήμα Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κοινωνικής Συνεισφοράς** το οποίο με την σειρά του συμμετέχει στην Ομάδα Βιώσιμης Ανάπτυξης και στην Ομάδα Ιδρυμάτων του ομίλου Vodafone. Παράλληλα για τον καλύτερο

συντονισμό των θεμάτων Βιώσιμης Ανάπτυξης λειτουργούν οι εξής διατμηματικές ομάδες:

- **Ομάδα ενέργειας και περιβάλλοντος** για την εφαρμογή καλών περιβαλλοντικών προτύπων.
 - **Επιτροπή διαχείρισης καταλληλότητας περιεχομένου**, υπεύθυνη για την διαρκή παρακολούθηση θεμάτων περιεχομένου, μέρος του οποίου αφορά σε υπηρεσίες για ενήλικες.
 - **Επιτροπή υγείας και ασφάλειας στην εργασία**, υπεύθυνη για τις πολιτικές της εταιρείας σε θέματα υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων καθώς και εντοπισμού και διερεύνησης σχετικών ζητημάτων και πιθανών αποκλίσεων από την ελληνική νομοθεσία.
 - **Ανώτερη οργανωτική επιτροπή EMF(ηλεκτρομαγνητικά πεδία)**, που είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή των πολιτικών του ομίλου Vodafone σε θέματα ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας και ασφάλειας.
- Στην ερώτηση αν παρέχει η επιχείρηση οικονομική υποστήριξη σε δραστηριότητες της τοπικής κοινωνίας π.χ. μέσω χορηγιών, δωρεών κτλ., η εταιρεία απαντά πως έχει ήδη δημιουργήσει μια κινητή παιδιατρική και οδοντιατρική μονάδα μαζί με τους γιατρούς του κόσμου, ταξιδεύοντας ανά την χώρα και προσφέροντας παιδιατρική και οδοντιατρική περίθαλψη σε παιδιά που ζουν σε περιοχές όπου η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας είναι πιο δύσκολη για οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους. Επίσης όπως προαναφέραμε η εταιρεία στηρίζει έμπρακτα τα παιδικά χωριά SOS, ενώ επιπρόσθετα παρέχει δωρεά υλικοτεχνικού εξοπλισμού (υπολογιστές, φωτοτυπικά μηχανήματα κ.ά.), στηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο 12 σχολεία και 3 μη κυβερνητικές οργανώσεις σε ολόκληρη την χώρα. Ακόμα παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια (τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης) σε περιοχές όπως στον δήμο Χαλανδρίου και στο κοινωνικό παντοπωλείο του. Τέλος σημαντικό ρόλο στις ανωτέρω δράσεις παίζει και ο εθελοντισμός των εργαζομένων της Vodafone που προσφέρουν τις ικανότητες και δεξιότητες τους με σκοπό την ενίσχυση κοινωφελών σκοπών. Τέτοια παραδείγματα εθελοντισμού είναι η δημιουργία 800 χριστουγεννιάτικων διακοσμητικών και στολιδιών από τους εθελοντές εργαζόμενους της εταιρείας για τα παιδικά χωριά SOS και η συμμετοχή τους στην

διανομή και ταξινόμηση τροφίμων που είχαν συγκεντρωθεί στις αποθήκες των παιδικών χωριών SOS σε Βάρη και Αργυρούπολη.

- Στην ερώτηση που αφορά τον τρόπο τον οποίο έχει επιλέξει η εταιρεία για να ενημερώνει τα ενδιαφερόμενα μέρη, σχετικά με δράσεις που εμπίπτουν στα πλαίσια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η Vodafone απαντά πως αυτό συμβαίνει μέσα από μια σειρά διαβουλεύσεων με τα μέρη αυτά. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα του τρόπου ενημέρωσης ορισμένων από τα ενδιαφερόμενα μέρη:

Ενδιαφερόμενα μέρη	Μεθοδολογία διαβούλευσης
Ακαδημαϊκή κοινότητα	Έρευνα ενδιαφερομένων μερών, συναντήσεις
Επιχειρηματική κοινότητα	Συναντήσεις, έρευνα στο ευρύ κοινό
Εργαζόμενοι	Έρευνα εργαζομένων ομίλου Vodafone σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης
Τοπικές κοινότητες	Έρευνα κοινού – συναντήσεις
Ιδιοκτήτες χώρων εγκατάστασης σταθμών βάσης	Συναντήσεις
Κυβερνητικοί φορείς	Έρευνα ενδιαφερομένων μερών, συναντήσεις

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης της εταιρείας με τα ενδιαφερόμενα μέρη προκειμένου να τα ενημερώσουν σχετικά με τις δράσεις ΕΚΕ αλλά και να λάβουν γνώση των αναγκών και των προσδοκιών τους σε σχέση με το πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης, πραγματοποιούνται τακτικές συναντήσεις. Για το 2014-15 πραγματοποιήθηκαν 81 τακτικές συναντήσεις με ενδιαφερόμενα μέρη της εταιρείας. Η εταιρεία επίσης αξιολογεί το θετικό βαθμό αντίληψης των ενεργειών της στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης με βάση τις έρευνες που γίνονται από ανεξάρτητες εταιρείες στην Ελλάδα, όπως το Κοινωνικό Βαρόμετρο (ASBI) που διεξάγεται από τις εταιρείες MEDA Communication και VPRC που τοποθέτησε την Vodafone στην 2^η θέση του σύνθετου δείκτη αναγνωρισιμότητας, ενώ την κατέταξε 1^η στο δείκτη δημοτικότητας για το 2015.

- Όσον αφορά την ερώτηση ποια είναι τα οφέλη που αποκομίζει η εταιρεία από τις δράσεις ΕΚΕ που υλοποιεί, όπως ήδη προαναφέραμε η εταιρεία εκμεταλλεύεται την συμβολή των δράσεων αυτών στην βελτίωση της εταιρικής της φήμης, κάτι που την βοηθά πολύ, λόγω και των σκανδάλων που έχει εμπλακεί σε παρελθοντικό χρόνο. Επιπρόσθετα οι υψηλές θέσεις που καταλαμβάνει σε έρευνες σχετικά με την βαθμό αντίληψης από την κοινωνία των δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι ένα ακόμα συν. Τέλος σύμφωνα με τα αποτελέσματα της εσωτερικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε στην εταιρεία για τρίτη συνεχή χρονιά το 2015, σχετικά με την αξιολόγηση των διαδικασιών, των ενεργειών και των προγραμμάτων που αναπτύσσει και εφαρμόζει αυτή στα πλαίσια της Βιώσιμης Ανάπτυξης, το 88% των εργαζομένων της Vodafone φαίνεται να επηρεάζεται θετικά από την υλοποίηση τέτοιων δράσεων.
- Στο ερώτημα αν η εταιρεία έχει βραβευτεί στο παρελθόν για κάποια από τις δράσεις ΕΚΕ που έχει πραγματοποιήσει ⁴, η Vodafone απαντά πως τιμήθηκε στα **Αριστεία Εταιρικής Υπευθυνότητας** του 2013, που διοργανώθηκαν από τον Σύνδεσμο Διαφημιζομένων Ελλάδος, με βραβείο στην ενότητα «Κοινωνικά προϊόντα και υπηρεσίες», για την δράση της «Ασφαλής χρήση του διαδικτύου: Youth safe pack @ Vodafone safety net». Επίσης η εταιρεία κατέκτησε το αργυρό βραβείο στην κορυφαία κατηγορία "Ethnos Sustainability Award 2015" των βραβείων της εφημερίδας Έθνους για την αειφορία "Ethnos Sustainability Awards" που στοχεύουν στην αναγνώριση καλών πρακτικών, δράσεων και προγραμμάτων ΕΚΕ που υλοποιούνται από επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Το αργυρό βραβείο στην κορυφαία κατηγορία των βραβείων η Vodafone το έλαβε για το ολοκληρωμένο πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης που έχει σχεδιάσει. Επιπρόσθετα η εταιρεία τιμήθηκε με το χρυσό βραβείο στην κατηγορία 'Τηλεπικοινωνίες' στα **Health and Safety Awards** του 2014, για την εφαρμογή του προγράμματος Safety Passport. Τέλος η εταιρεία βραβεύτηκε για δεύτερη συνεχή χρονιά από το **Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής (EBEN .GR)** με την κορυφαία διάκριση Platinum και για έβδομη χρονιά με την διάκριση Gold, για τα προγράμματα βιώσιμης ανάπτυξης που εφαρμόζει. Συγκεκριμένα διακρίθηκε με το Platinum Social Environmental Ethical Governance Award για τα προγράμματα της που δημιουργούν ευκαιρίες και στηρίζουν την νεανική επιχειρηματικότητα και συγκεκριμένα για τα προγράμματα CURestartUp@Ρομάντσο και Vodafone World of Difference. Αντίστοιχα το Gold Social

Environmental Ethical Governance Award το έλαβε για την εφαρμογή πολιτικών (πολιτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης, όπως ο Κώδικας Συμπεριφοράς, Κώδικας Ηθικής Αγοράς κ.ά.) που διέπουν το σύνολο της επιχειρηματικής της λειτουργίας και διασφαλίζουν την υπεύθυνη λειτουργία της.

- Στην ερώτηση αν υπάρχει τρόπος με τον οποίο η εταιρεία καταγράφει τις επιδόσεις της ως προς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, η Vodafone απαντά πως σύμφωνα με την διαδικασία που έχει οριστεί από τον όμιλο από το 2003, οι ενέργειες της αξιολογούνται σε ποσοτικό επίπεδο. Συγκεκριμένα η εταιρεία συγκεντρώνει τα αποτελέσματα των προγραμμάτων που υλοποιεί και τα εντάσσει σε συγκεκριμένες κατηγορίες, σύμφωνα με την στρατηγική της στον τομέα αυτό. Στόχος της είναι η καλύτερη διαχείριση αυτών και η δυνατότητα σύγκρισης της επίδοσης ανά έτος. Η συγκέντρωση των αποτελεσμάτων πραγματοποιείται δύο φορές ετησίως και τα αποτελέσματα συμπεριλαμβάνονται στον ετήσιο απολογισμό. Το σύνολο των δεικτών που περιέχονται δε σε κάθε κατηγορία ξεπερνά τους 200.
- Στο ερώτημα για παροχή μερικών καλών πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η εταιρεία απαντά πως η αξιοποίηση της τεχνολογίας μπορεί να ενισχύσει τις επιχειρήσεις με ταυτόχρονα οφέλη και για το περιβάλλον, ενώ επισημαίνει επίσης και την συμβολή στην κάλυψη αναγκών της κοινωνίας ως μια ακόμα καλή πρακτική ΕΚΕ.
- Τέλος, στο ερώτημα από αν η Vodafone ανήκει στο Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ, η εταιρεία απαντά πως ναι ανήκει στο Δίκτυο και μάλιστα αποτελεί και μέλος του Δ.Σ του Δικτύου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στην σύγχρονη εποχή οι επιχειρήσεις έρχονται όλο και περισσότερο αντιμέτωπες, με τις επιταγές της κοινωνίας, για ένταξη στον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων τους ενεργειών κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευθύνης. Σαν όρος η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι περισσότερο κατανοητή ως εθελοντική πρωτοβουλία, για το όφελος ενός ή περισσότερων κοινωνικών συνόλων (όπως εργαζόμενοι, πελάτες, κοινωνία, περιβάλλον κτλ) πέρα από τις νομοθετικές απαιτήσεις και τις συμβατικές υποχρεώσεις. Ένας αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, προωθούν στρατηγικές εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ως απάντηση σε μια ποικιλία κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών πιέσεων. Στόχος τους είναι η αποστολή μηνύματος προς τους φορείς που συναλλάσσονται, φορείς όπως επενδυτές, καταναλωτές, ΜΚΟ και δημόσιες αρχές ότι είναι κοινωνικά υπεύθυνες και πως επενδύουν στο μέλλον, προσδωκόντας σε μερικές περιπτώσεις πως αυτό πιθανόν θα τους βοηθήσει στην αύξηση της κερδοφορίας τους. Οι κοινωνικά υπεύθυνες εταιρείες εξετάζουν βέλτιστες πρακτικές για την οργάνωση τους, για κοινωνική ένταξη, βιώσιμη ανάπτυξη και ίσες ευκαιρίες. Δηλώνοντας και αναλαμβάνοντας εθελοντικά δεσμεύσεις κοινωνικής ευθύνης, υπερβαίνουν τις κοινές ρυθμιστικές και συμβατικές απαιτήσεις προσπαθώντας να προωθήσουν τα πρότυπα κοινωνικής ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος, του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και να διαφημίσουν μια ανοιχτή διακυβέρνηση με συγκερασμό πολλών διαφορετικών ενδιαφερομένων μερών, για μια ουσιαστικότερη προσέγγιση της βιωσιμότητας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. <https://www.wind.gr/en/wind/gia-tin-etaireia/corporate-responsibility/social-responsibility/>
2. https://www.cosmote.gr/mobile/cosmoportal/cosmote.portal?_nfpb=true&_pageLabel=T37&catName=Corporate_Responsibility&cat=Corporate_Responsibility
3. http://www.vodafone.gr/portal/resources/media/Vodafone_Elladas/Etairikh_Ypeythnotita/Vodafone_Annual_2014-15.pdf
4. <http://www.kathimerini.gr/819113/article/oikonomia/epixeirhseis/vraveythkan-oi-17-pio-ypey8ynes-koinwnika-etaireies-apo-to-institoyto-etairikhs-ey8ynhs>
<http://www.sofokleousin.gr/archives/303758.html>

Διαδίκτυο

1. <https://www.wind.gr>
2. <https://www.cosmote.gr>
3. <http://www.vodafone.gr>
4. <http://www.kathimerini.gr>
5. <http://www.sofokleousin.gr>

